

2 Poročilo

DEŽELNEMU ZBORU

poknežene grofovine

GORIŠKO - GRADIŠČANSKE

o delovanju deželnega odbora

od 1. januarja do konca decembra

1903

V GORICI 1904
Nat. Seitz. — Zal. dež. odbor.

25217/1903

D 39.023/1967

Visoki deželni zbor!

Podpisani deželni odbor si počaščuje predložiti v smislu § 27 deželnega pravilnika, predležeče poročilo o izvršitvi nalogov, koje je podpisani prejel od visokega deželnega zbora v letu 1903 in o svojem delovanju v lastnem delokrogu tekom istega leta.

V Gorici, meseca marca 1904.

Deželni odbor

Deželni glavar

PAJER.

KAZALO.

I. del.

Osebnе stvari in predmeti zadevajoči deželni odbor ter deželne urade.

I. Deželni odbor.

	Stran
1. Delegacije	11
2. Seje in razprave	11
II. Deželni uradi	12
III. Deželne ustanove	15

II. del.

Zakonodajne stvari.

A. Deželni zakoni in drugi potrjeni sklepi deželnega zbora	19
B. Izvršitev zakonodajnih deželnozborskih nalogov.	
1. Zakon zadevajoč šolske pristojbine od dedščin	20
2. Zakonski načrt o pravnih razmerah učnega osebja na mestnih in ljudskih šolah	20
3. Zakonski načrt zadevajoč davščino na užitnino vina, mošta in mesa	21

III. del.

Izvršitev deželnozborskih nalogov.

1. Deželna norišnica :	
a) Splošni načrti	25
b) D.r Paetz-ovo mnenje	26
c) Za izdelanje podrobnih načrtov	28
d) Glavne črte splošnega načrta	28
e) Iskanje vode	30
2. Deželno posojilo za norišnico	30
3. Deželna davščina na pivo	32
4. Deželni hipotečni kreditni zavod	32
5. Akcija za pospeševanje goveje živine :	
a) Načrt akcije	37
b) Izvršilni predpis	39
6. Deželni zavod za zavarovanje goveje živine	40

	Stran
7. Deželna trtnica s cepljenimi ameriškimi trtami :	
a) Deželnozbornski sklepi in mnenje c. kr. vlade	42
b) Možnost dejalnosti	43
c) Načrt akcije	46
d) Deželna trtnica	49
e) Naprava v delu	52
8. Obnovitev filokseričnih vinogradov. Brezobrestna posojila	53
9. Akcija v pomoč občinam, prizadetim po toči	54
10. Pogozdovanje peščin in močvirij furlanske ravnani :	
a) Ukrepi naloženi od poljedelskega ministerstva	60
b) Poročilo deželnega inženirja	62
c) Med letom dovršena dela	65
11. Akcija proti malariji	68
12. Akcija proti pelagri	70
13. Podpore :	
a) Podpore za hidravlična dela	70
b) Podpore kmetijskim zadrugam	70
c) Podpore za nabavo vode	71
d) Podpore za cestna dela	71
14. Podpore :	
a) Podpore visokošolcem	72
b) Podpore različnim zavodom	73
c) Druge podpore	73

IV. del.

Redna uprava deželnega odbora.

A. Gospodarstvo.

1. Delež, pripadajoč naši deželi od državnih davkov	77
2. Zakup deželne davščine na pivo	77
3. Konvertiranje 4. 2 % obveznic	77
4. Provizorični proračun deželnega zaloga za leto 1904	78

B. Železnice.

1. Dovožne ceste k železniškim postajam	78
2. Bohinjska železnica	80
3. Furlanska železnica	80

C. Reke in hudourniki.

I. Povodnji	81
-----------------------	----

II. Radikalni ukrepi. Načrt splošnega urejenja rek in hudournikov dežele :

1. Prvotnost načrta	84
2. Glavne črte načrta	85
3. Pregledovanje načrta	86

III. Obrambna akcija tekom leta :

	Stran
1. Ureditev hudournika Grajšček	88
2. Ureditev hudournika Versa	89
3. Uravnava Vipave	90
4. Ureditev hudournika Renč	90
5. Izčiščenje Idrice	90
6. Izčiščenje rijastega Polzina	90
7. Nasipna dela ob Torre	91
8. Soča :	
a) Slika preteklosti	91
b) Brambna dela v gorah :	
1. V občini Idersko	94
2. V občini Kamno	94
c) Brambna dela v Furlaniji :	
1. Za uravnavo Sdobbe	94
2. Dela pri Farri	95
3. Dela pri Pierisu	96
4. Tehnična ekspositura v Gradiški	96

D. Kmetijstvo.

1. Kmetijska uprava in uprava ribjega lova z ozirom na nova trgovinska pogajanja :	
a) Nasveti trgovski in obrtni zbornici	97
b) V kolikor zadeva neko mnenje trgovske zbornice	97
2. Za zakonodajno naredbo proti izdelanju umetnega vina , ...	100
3. Ukrepi proti elementarnim nezgodam :	
a) Spomenica na c. kr. vlado	102
b) Akcija topov za streljanje proti toči	103
4. Obvarovanje murv proti vrinenju košeniljke	104
5. Kmetijski poduk v ljudskih šolah	104
6. Razstave goveda	104
7. Obdarovanja konj	105
8. Za organizacijo živinozdravniške službe	105
9. Shodi	106
10. Prispevki poljedelskega ministerstva	106
11. Mnenje gledè ustanove obligatoričnih zadrug	106

E. Obrt.

1. Zavod za pospeševanje obrti	107
2. Prispevki zavodom za nadaljevalno obrt	107
3. Podpore in štipendiji obiskovalcem obrtno nadaljevalnih zavodov	107

F. Štipendiji in šolske podpore.

1. Deželni akademični štipendiji za 1. učno leto	108
2. Štipendij Maurovich	108
3. Štipendiji grofa Franca Coroninijeve ustanove	108
4. Štipendij Stanič	109
5. Podpore dijakom	109

G. Dobrodelne ustanove.

	Stran
1. Ustanova grofa Franca Coronini za delavce nezmožne za zaslužek	109
2. Ustanova v spomin grofa Franca Coronini	109
3. Ustanova za ranjene vojake	110

H. Različno.

1. Za odpustitev vojakov po dovršenem tretjem službenem letu	110
2. Stavbinski ukrepi v deželi	111
3. Red zadevajoč automobile in motocikle	111
4. Za postajališče furlanske železnice v Ronkah	111
5. Za telefonično črto Trst - Gorica - Kormin	112
6. Olajšanja za krošnjarsko obrt	112
7. Podpore za obiskovanje babiških tečajev	112

J. Nadzorstvo nad občinami	112
--------------------------------------	-----

PRILOGE.

- Št. 1. Zakladi v oskrbovanju deželnega odbora.
- Št. 2. Deželna gluhonemnica.
- Št. 3. Deželni muzej.
- Št. 4. Poslovno poročilo komisije za pogozdovanje Krasa.
- Št. 5. Pravila deželnega zavoda za vzajemno zavarovanje goveje živine.
- Št. 6. Poročilo deželne kmetijske šole, italijanski oddelek.
- Št. 7. Poročilo deželne kmetijske šole, slovenski oddelek.

100
101
102
103
104
105
106
107
108
109
110
111
112
113
114
115
116
117
118
119
120

I. del.

Osebne stvari

in

predmeti zadevajoči deželni odbor ter deželne urade.

I. Deželni odbor.

I. Delegacije.

- Kot zastopniki deželnega odbora bili so imenovani leta 1903 :
- Odb. šte. 6223. V kuratorij novo ustanovljenega deželnega hipotečnega zavoda deželni odbornik Dr. Franc Marani.
- Odb. šte. 4746. V kuratorij novoustanovljenega zavoda za pospeševanje male obrti, deželni odborniki gg. Dr. Franc Marani in prof. Ivan Berbuč, deželni poslanec Ernest Holzer, ter župan v Lokavcu gosp. Vidmar.
- Odb. šte. 6010. V kuratorij obrtne nadaljevalne šole v Trziču deželni odbornik Dr. Franc Marani in deželni poslanec Ernest Holzer.
- Odb. šte. 3743. Imenovanje deželnega poslanca grofa Jakopa Panigai kot uverjenika podložnikov v komisiji gledè neodvisnosti fevdov v Primorju v letu 1902, bilo je od c. kr. ministerstva notranjih stvari z naredbo od 14. maja 1903 št. 16211 potrjeno in o tem je bil deželni odbor obveščen z dopisom c. kr. namestništva z dne 20. maja št. 13530.

2. Seje in razprave.

V letu 1903 je imel deželni odbor 55 sej, v katerih so se razpravljali spisi zadevajoči različne zadeve deželne uprave.

Število spisov došlih na zapisnik v letu 1903 je znašalo	9156
v primerju z onimi leta 1902	8712
izkaže se pomnožitev	444
ter z letno poprečnostjo preteklega šestletja	6867
pomnožitev za	2289
Ako se upošteva da je došlo leta 1896 na zapisnik	6184
spisov, ter da se je to število postopno množilo dokler je doseglo leta 1903 visokost	9156
se razvidi iz tega da se je število spisov v sedmih letih zvišalo za	2972

s primernim zvišanjem dotičnega upravnega dela deželnega odbora.

II. Deželni uradi.

Med letom 1903 je preskrbel deželni odbor po lastnem tehniškem organu, (deželnem stavbinskem uradu) izvršitev nekaterih nujnih del gledè poprave in ureditve in prenesel druge, iz ekonomičnih ozirrov, na prihodnje leto.

Vsled naraslih potrebščin se je moralo popolniti premakljine pisarniških, knjigovodstvenih, ter stavbinskih deželnih uradov.

Slednje navedeni urad, kateri se peča sedaj z obširnim delom v izdelovanju posameznih delnih načrtov za novo norišnico, zavzema vže 3 sobe v drugem nadstropju deželne hiše.

Nova ustanovitev je deželni historični arhiv; ustanovitev istega se je omogočila, ker so ostali vsled preselitve c. kr. zemljeknjiznega urada, na razpolago nekteri prostori v pritličju deželne hiše. V historičnem arhivu se nahaja sedaj lepo urejena, v velikih, nalašč v to svrho napravljenih omarah s stojali, dragocena zbirka historičnih listin te dežele, darovana deželni upravi leta 1765 od veleblagorodnega Karola Morelli, katera obsega dobo od leta 1500 do 1754; nadalje vse historične in upravne listine te dežele katere so bile prenešene k deželni vladi v Trst za časa vladanja cesarja Jožefa II., in so se vrnile približno eno stoletje pozneje, ko je deželni zbor poknežene grofije sprejel zapuščino deželnih uprav.

V historičnem arhivu je tudi preskrbljeno s shrambo in razvidnostjo razglasov ekonomično-politične, upravne in statistične vrste, ki v obilem številu dotekajo v deželne urade.

Gledè osobja deželnih uradov izvršile so se med letom sledeče premembe:

- Odb. štev. 570. Vsled sklepa deželnega odbora v seji z dne 28. januarija 1903 se je dnevničarju Karolu mejnemu grofu Obizzi povišala dnina od letnih 1000 K na 1200 K.
- Odb. štev. 3093. Vsled sklepa deželnega odbora v seji z dne 22. aprila so bili sledeči, dosedaj proviziorni deželni uradniki, imenovani definitivnim:
Artur Glessig, deželni inženir; Ivan Mungherli in Josip Furlani, deželno-knjigovodstvena oficijala; Angelj Trojer in Ivan Kalin, deželno-knjigovodstvena asistenta; Emil Kavčič, deželni-pisarniški-oficijal; Anton Maver, deželni-pisarniški-asistent.
- Odb. štev. 3095. Vsled tozadevnega poročila deželnega stavbinskega urada, se je istemu prideljenemu risarju, Arturju Cernaz, povišala s 1. majem 1903 dnina od 4 na 5 K.
- Odb. štev. 3489, 4073. Ker so zahtevala pomnožena pisarniška dela eno novo moč, bil je sprejet dne 1. junija 1903 kot dnevničar Josip Strukl, z dnino 3 Kron.
- Odb. štev. 6356. Ker se je smatralo potrebnim, da se sprejme pri deželnem stavbinskem uradu ena tehnična moč, se je najel, jemaje v poštev obširno delo, katero so izkazovali posamezni deli načrtov za napravo deželne norišnice, sè sklepom z dne 7. septembra 1903 arhitekt Hijeronim Luzzatto z mesečnimi 300 K. s ponaprejšnjimi obroki.
Arhitekt Luzzatto je nastopil službo dne 14. septembra 1903.

- Odb. šte. 6939. V seji deželnega odbora z dne 13. oktobra 1903 je bil imenovan deželni pisarniški oficijal Emil Kavčič kancelarjem deželnega hipotečnega zavoda.
- Odb. šte. 7326. Radi pomanjkljivosti delavnih moči v deželni pisarni vsled premestitve oficijala Emila Kavčič (kateri je prestopil kot kancelar k deželnemu hipotečnemu zavodu) in vsled bolezni asistenta Antona Maver, se je sprejelo dne 26. oktobra 1903 vpokojenega c. kr. sodnega oficijala Josipa Mosettig kot dnevničarja z dnevnimi 3 K.
- Odb. šte. 7511. Dne 29. oktobra je pisarniški asistent Anton Maver umrl.
Vdovi Mariji po pokojnem Maverju, se je nakazalo, v smislu statuta za deželne uradnike, posmrtno četrt.
V poslednjo čast umrlega sta se položila na rakev istega dva venca, poklonjena od deželnega odbora in od deželnih uradnikov.
- Odb. šte. 7667. Da se popolniti mesti v deželni pisarni, izpraznjeni vsled imenovanja oficijala Kaučič-a k hipotečnemu zavodu in vsled smrti asistenta Maverja, se je v smislu statuta razpisal natečaj št. 7667 od 5. novembra 1903, za dve mesti deželnih pisarniških asistentov, ter se je določil rok za vlaganje prošenj do 30. novembra.
- Odb. šte. 8511. V seji od 9. decembra je bil imenovan oficijal Albert Planiscig, kateri je opravljal dela pisarniškega vodje, deželnim kancelarjem.
- Odb. šte. 8274. Vsled natečaja od 5. novembra sta se pokrili v seji dne 12. decembra izpraznjeni dve mesti deželnih pisarniških asistentov, na kateri sta bila provizorično imenovana c. kr. sodni kancelist pri kobariški okrajni sodniji, Nikolaj Gall in c. kr. davčni vežbanec v Gorici, Karol Cigoj.
Prisego sta položila oba začetkom meseca januarija 1904, ko sta nastopila službo.
- Odb. šte. 9151. V seji deželnega odbora z dne 24. decembra 1903 so bili imenovani pod pogojem potrdbe visokega deželnega zbora:
Pisarniški asistent Emil Marinig pisarniškim oficijalom; knjigovodstveni asistent Angelj Trojer knjigovodstvenim oficijalom; knjigovodstvena vežbanca Gvido Fonzari in Viljem Klein knjigovodstvenim asistentom.
Vsi goriimenovani, ter novo imenovani deželni kancelar Albert Planiscig, položili so predpisano službeno prisego dne 30. decembra 1903.
Vsled sklepa v isti seji se je s 1. januarjem 1904 povišalo letno plačo knjigovodstvenemu dnevničarju Hadrijanu Gaides od 1000 na 1200 K., pisarniškem dnevničarju Karolu mejnemu grofu Obizzi od 1200 K na 1400 K, ter dnevničarju Petru Vittori od 1095 K na 1290 K.

Vsled gorinavedenih prememb se razvrsti stan osebja deželnih uradov tako-le:

I. Deželni tajnik.

Pettarin Alojzij

II. Deželno knjigovodstvo.

Ravnatelj:

Kaučič Evgen.

Oficijali :

Mungherli Ivan,
pl. Furlani Josip,
Trojer Angelj.

Assistenti :

Kalin Ivan,
Fonzari Gvido,
Klein Viljem.

Kalkulant :

Defiori Josip.

Dnevničarja :

Gaides Hadrijan,
Kovačič Feodor.

III. Deželni stavbinski urad.*Deželni inženir :*

Glessig Artur.

Arhitekt :

Luzzatto Hijeronini.

Risar :

Cernaz Artur.

Dnevničar :

Strukl Josip.

IV. Deželna pisarna.*Deželni kancelar :*

Planiscig Albert.

Oficijal :

Marinig Emil

Asistenta :

Gall Nikolaj,
Cigoj Karol.

Dnevničarja :

Obizzi mejni grof Karol,
Vittori Peter.

Deželni sluge :

Zarli Ferdinand,
Štrekelj Adolf,
Ristits Alojzij.

V. Deželna blagajnica.*Deželni blagajnik :*

Matteuz Josip.

III. Deželne ustanove.

Odb. štev. 7134.

Pri prej vže obstoječih deželnih zavodih je nastopilo leta 1903 nekoliko prememb v osovbu.

Gosp. Dr. Lissiaoh, zdravnik v deželnem zavodu za gluho neme, se je odpovedal službi. V seji dne 7. oktobra 1903 je izrekel deželni odbor gorinavedenemu za njegovo vneto prizadevanje, posvečeno do zadnjega trenutka gojencem zavoda, pohvalo, ter je imenoval njegovim naslednikom e. kr. sanitetnega svetnika in primarija v bolnišnici usmiljenih bratov, gosp. Ernesta Dr. Fratnich.

Odb. štev. 4695/02

Učiteljci goriomenjenega zavoda, gospici Josipini Stepansig, se je v seji z dne 25. februarija 1903 priznal značaj definitivnega nastanjenja od 1. maja 1891, dovolile so se jej od tega časa zaostale petletnine in se jo je postavilo v isto vrsto z drugimi štirimi učiteljicami zavoda od 1. marca 1903 dalje.

Gosp. prof. Henrik Majonica se je preselil meseca avgusta iz družinskih ozirov v Trst in se je radi tega odpovedal službi kot vodja starinsko-zgodovinskega oddelka deželnega muzeja.

Ta oddelek se je med tem poveril vodju oddelka naravoslovja, gosp. Josipu Matteuz, kateremu je prof. Majonica izročil dne 24. in 25. avgusta 1903 inventar v prisotnosti deželnega tajnika gosp. Alojzija Pettarin in deželnega knjigovodstvenega ravnatelja gosp. E. Kaučić.

To v kolikor zadeva vže prej obstoječe deželne ustanove. Kar se tiče pa drugih, to je, deželnega hipotečnega zavoda in deželne komisije za trtorejo, ustanovljenih leta 1903, je o njih natančno omenjeno v onem delu tega poročila ki zadeva izvršitev deželnozborskih nalogov.

Stan osovba deželnih ustanov je sledeči :

a) Deželni zavod gluho nemo v.

Ravnatelj :

Lenardig Friderik.

Učitelj :

Rudež Anton.

Učiteljice :

Berlot Matilda, Mosettig - Kürner Terezija, Sommariva Terezija, Matteuz Cecilija, Stepansig Josipina.

Zdravnik zavoda :

Dr. Ernest Fratnich, e. kr. zdravstveni svetnik.

Šlušinčad :

En nadzorovalec, en vratar, en sluga, tri sobarice, ena kuharica, ena dekla.

b) Deželna kmetijska šola.

a) Italijanski oddelek.

Ravnatelj :

Lippizer Josip.

Asistent :

Marega Ivan.

Opravnik :

Savorgnani Ferdinand.

b) Slovenski oddelek.

Ravnatelj :

Dominko Viljem.

Provizorični asistent :

Klavžar Milton.

Opravnik :

Perko Štefan.

c) Deželni Muzej.

Ravnatelj oddelka naravoslovja in ravnatelj starinsko-zgodovinskega oddelka :

Matteuz Josip.

Čuvaj :

pl. Comelli Anton.

d) Deželni hipotečni zavod.

Kuratorij.

Višji kurator in predsednik :

vitez pl. Dr. Egger Kamil.

Kurator in predsednikov namestnik :

Bolko Leopold.

Kuratorji :

Gasser Ivan,

Lapanja Ivan.

Kurator-namestnik :

Bisiach Anton.

Uradniki.

Ravnatelj :

(in ud kuratorija)

Dr. Staudinger Gustav.

Računar :

(in ravnateljev namestnik)

Mrach Narcis.

Računarski asistent :

Cazafura Hijeronim.

Kancelar :

Kaučič Emil.

Dnevničar :

Mosettig Josip.

Sluga :

Klavčič Jakob.

II. del.

Zakonodajne stvari.

A. Deželni zakoni in drugi potrjeni sklepi deželnega zbora.

Očb. št. 8684/02.

Z dopisom c. k. namestništva z dne 31. decembra 1902 št. 33449 je bil deželni odbor obveščen o Najvišji potrdbi podeljeni dne 29. novembra 1902 deželnemu zakonu zadevajočemu zgradbo in vzdrževanje dovoznih cest na železniške postaje.

Zakon se je razglasil (kakor vže omenjeno v prejšnjem poročilu) v listu deželnega zakonika št. 1 ki je izšel dne 12. januarija 1903.

Odb. št. 1339.

Najvišja potrdba sklepu deželnega zbora z dne 29. decembra oziroma z dne 3. januarija 1903, zadevajočemu deželne doklade za leto 1903, je bila podeljena dne 4. februarija 1903.

O tem je bil obveščen deželni odbor z namestništvem odlokom št. 4075 z dne 14. februarija.

Tozadevna razglasitev se je izvršila v listu dež. zakonika št. VII., ki je izšel dne 21. februarija.

Odb. št. 2518.

Zakonski načrt, potrjen od vis. deželnega zbora v seji dne 23. decembra 1902 ki zadeva oprostitev hiš z delavskimi stanovanji deželnih in občinskih doklad je bil potrjen od Nj. Veličanstva cesarja dne 18. marca 1903.

Deželni odbor je bil o tem obveščen z dopisom c. kr. namestništva z dne 23. maja 1903 št. 12.304.

Zakon je bil razglašen v XII. izdaji lista deželnega zakonika, ki je izšel dne 11. aprila 1903.

Odb. št. 4071.

Dne 16. marca 1903 je bil potrjen od Nj. Veličanstva zakonski načrt, zadevajoč uravnavo Verse, ki je bil sprejet od vis. deželnega zbora dne 29. decembra 1902.

Namestništvo je obvestilo o tem deželni odbor z dopisom z dne 23. maja št. 12.304.

Zakon je bil razglašen v XIII. izdaji deželnega zakonika, ki je izšel dne 3. junija 1903.

Odb. št. 4237.

Zakonski načrt za pospeševanje živinoreje, potrjen v seji deželnega zbora dne 3. januarija 1903, je zadobil Najvišjo potrdbo dne 13. maja 1903.

O tem se je naznanilo deželnemu odboru z dopisom c. kr. namestništva z dne 8. junija 1903 št. 14.436.

Zakon je izšel v XVI. izdaji deželnega zakonika razglašenega dne 14. julija 1903.

Odb. št. 8957.

Zakonski načrt, zadevajoč ločitev davčne občine Dol-Otelca od krajne občine Lokavec, im ustanovitev ene krajne občine za isto, kateri načrt je bil potrjen od vis. deželnega zbora v seji dne 22. decembra 1902 in je bil odposlan c. kr. namestništvu z dopisom z dne 29. januarija 1903 št. 7320/02, je zadobil Najvišjo potrdbo dne 23. novembra 1903.

Zakon je izšel v XXIV. izdaji deželnega zakonika.

C. kr. namestništvo je obvestilo o tem deželni odbor z dopisom z dne 23. decembra 1903 št. 33101 s pristavkom, da je ob enem naložilo c. k. okrajnemu glavarstvu v Gorici, da ukrene brez odloga potrebno za dejansko ločitev obeh krajnih občin Dol-Otelca in Lokavec in za pravno sestavo dotičnih občinskih zastopov, in da naroči županu v Lokavcu, da takoj sestavi volilne imenike za obe občini v svrhu, da se razpišejo nove volitve.

B. Izvršitev zakonodajnih deželnozborskih nalogov.

I. Zakon zadevajoč šolske pristojbine od dedščin.

Odb. štev. 4982/2,
1372/03, 4238,
5727.

Kakor je bilo omenjeno v poročilu preteklega leta, je bil predložen zakonski načrt, zadevajoč šolske pristojbine od dedščin, potrjen v popravljeni obliki s sklepom Vis. deželnega zbora z dne 17. julija 1902, — c. kr. namestništvu z dopisom z dne 1. septembra 1902 št. 4382.

Leto 1902 je prešlo, ne da bi dobil deželni odbor kako obvestilo o višenavednem zakonskem načrtu.

Z dopisom z dne 16. februarja 1903 št. 3926 je c. kr. namestništvo naznanilo deželnemu odboru, da je c. kr. ministerstvo za uk in bogočastje voljno predložiti prej ko mogoče zakonski načrt v Najvišjo potrdbo pod pogojem, če bi bila povratna moč paragrafa II. tega zakona na določen način izražena v izvršilnem predpisu, ki bi se bil moral sestaviti, da bi se ga uveljavilo, in sicer v tem smislu, da bi se navedeni zakon ne uporabljal v slučajih, kjer so dedščine vže pripadle, pa niso bile še prisojene, tako, da bi se opuščalo dodatne predpise presežkov, odnosno iztirjanje razložkov dednih pristojbin v smislu novega zakona v vseh onih slučajih v katerih bi se bil predpis šolske dedne pristojbine in vročitev dotičnega plačilnega naloga v smislu starega zakona vže izvršila.

Deželni odbor je uvaževaje tudi ono polovico leta, ki je vže brezplodno pretekla od prvotne predložitve zakonskega načrta, zopet odposlal ta slednji dne 25. februarja 1903 pod št. 1372 c. kr. namestništvu, ki se je vjemalo z višeeomenjeno odločbo in ki je s zadostilom vzelo na znanje namen c. kr. ministerstva za uk, da hoče namreč isto prej ko mogoče predložiti zakonski načrt v Najvišjo potrdbo.

Zakonski načrt je zadobil dejanski Najvišjo potrdbo dne 3. maja 1903. C. kr. namestništvo je obvestilo o tem deželni odbor dopisom z dne 8. junija 1903 št. 15.140, s pripombo, da se bode izvršila razglasitev zakona potem, ko se bode dovršil izvršilni predpis.

Ker se gre za zakon, ki mora preiti v veljavnost z dnem svoje razglasitve vzel si je deželni odbor v skrb, da omogoči čim preje označeno razglasitev. Naprosilo se je tedaj c. kr. namestništvo z dopisom z dne 22. junija 1903 št. 4238 odnosno na člen III. novega zakona, da čim preje sestavi tozadevni izvršilni predpis in da skrbi za to, da se doseže soglasje vseh prizadetih organov.

Med tem, in sicer z odlokom z dne 15. junija 1903 št. 40240 je naložilo c. kr. finančno ministerstvo c. kr. finančnemu ravnateljstvu, da odpošlje deželnemu odboru en načrt izvršilnega predpisa k navedenemu zakonu z dne 3. maja 1903.

Finančno ravnateljstvo je doposlalo načrt z dopisom z dne 10. avgusta 1903 št. 28.031 deželnemu odboru in ga naprosilo, da izrazi o njem svoje mnenje.

Deželni odbor je vrnil načrt o izvršilnem predpisu z dopisom z dne 23. septembra 1903 št. 5727, v katerem je razložil premembe, o katerih je želel, da bi se uvedle.

Od te odpošiljatve je preteklo nekaj mesecev, ne da bi prejel deželni odbor kako obvestilo o izvršilnem predpisu, pak pa se je nahajala zadeva z 31. decembrom 1903 še vedno v istem stanju. Tekom prvih mesecev tekočega leta 1904, pa so se dovedla poganjanja h koncu, tako da sta sedaj vže razglašena zakon in izvršilni predpis.

2. Zakonski načrt o pravnih razmerah učnega osebja na mestnih in ljudskih šolah.

Odb. štev. 4746/2.

Spremni dopis, s katerim se je odposlal c. kr. namestništvu zakonski načrt, zadevajoč ureditev pravnih razmer učnega osebja na mestnih in javnih ljudskih šolah, je bil vže prenešen v poročilo preteklega leta na stran 26.

Med letom je nadaljevalo dopisovanje s c. kr. namestništvom, načeloma zadevajoče pokritje večih potrebščin, ktere bi zahtevalo uveljavljenje novega zakona. Do koncem leta 1903 pa ni še bilo rešeno sporno vprašanje.

3. Zakonski načrt zadevajoč davščino na užitnino vina, mošta in mesa.

Odb. št. 8386/2,
2110/3. 4774, 6170

Kakor omenjeno v poročilu preteklega leta (str. 25) je bil odposlan zakonski načrt, zadevajoč upeljavo deželne davščine na užitnino vina, mošta in mesa, kateri je bil potrjen od vis. deželnega zbora v seji dne 23. decembra 1902, c. kr. namestništvu z dopisom z dne 27. januarija 1903 št. 8386/2.

Bilo je vže sredi leta 1903, in Najvišja potrdba zakonskega načrta je še vedno izostajala. Pak pa je deželni odbor zaznal, da se je prišlo pri osrednjih oblastih v okom težkočam, in da je bila podelitev Najvišje potrdbe istemu negotova.

Deželni odbor, ki se je pečal nadrobno o tej zadevi v seji dne 16. junija 1903, je sklenil gledé na izvanredno važnost, kojo je izkazovala označena zadeva za deželne finance, naslednje :

„Pooblaščajo se gg. : odbornik in deželnega glavarja namestnik Dr. A. Gregorič in deželna odbornika prof. Berbač in Dr. Marani, da se predstavijo kot deputacija pri finančnem in pravosodnem ministerstvu v svrhu, da obrazložijo razloge, zakaj smatra deželni odbor potrebnim, da obstoji pri tem, da se predloži omenjeni zakonski načrt v Najvišjo potrdbo, in da v glavnem prosijo tudi Nj. E. ministerskega predsednika Dr. Koerber-ja za posredovanje.

„Pooblaščajo se višeimenovani gg. odborniki, da eventualno izprosijo neposredno pripomoč Nj. Veličanstva cesarja, proseč, da bi bili v to svrhu sprejeti v Najvišji avdijenciji.

„Za posete pri referentih v ministerstvih, ki se bodo eventualno izkazali potrebni v navedeni zadevi, se odpošlje na Dunaj tudi gosp. računski ravnatelj, kateremu se nalaga, da podá vsa tehnična pojasnila ki bi se želela, da odgovori na možne ugovore od strani ministerjalnih referentov“.

Odloki zadevajoči to misijo so se odposlali odbornikom — poverjenikom in računskemu ravnatelju dne 22. junija, in ob enem so bili obveščeni pismenim potom Nj. E. ministerski predsednik in finančni minister o bližnjem prihodu deputacije.

Ta je bila sprejeta dne 24. junija v avdijenciji od ministerskega predsednika, finančnega ministra in od prvega sekcijškega načelnika pri finančnem ministerstvu Nj. E. baronu pl. Yorkasch-Koch.

Po nasvetu barona Yorkasch-Koch je naročila deputacija računskemu ravnatelju gosp. Evgenu Kaučič, da sestavi spomenico, nanašajočo se na to zadevo in da jo vroči pristojnim ministrom.

Računski ravnatelj je izdelal podrobno spomenico, v katerej se je dokazalo na podlagi jasnih razložb pripetljejev v stanju deželnih naklad in davščin v zadnjih tridesetih letih, kako bi tvorila upeljava samostojnih davščin k sedanjim deželnim dokladam na erarsko užitnino in dosledno sprejetje deželnih naklad v lastno režijo, edini vkrep, zmožen, da zopet povzdigne ekonomični finančni peložaj dežele.

Spomenica, podpisana od vseh treh odposlancev je bila predložena Nj. E. ministerskemu predsedniku Dr. Koerber-ju in Nj. E. finančnemu ministru Dr. Böhm vitezmu pl. Bawerk potom dotičnih tajnikov, in Nj. E. prvemu sekcijškemu načelniku pri finančnem ministerstvu, Baronu pl. Yortrasch-Koch, osebno od ravnatelja Kaučič, ki je imel s prej omenjenim sekcijškim načelnikom dolgo posvetovanje, v katerem mu je podal tudi one informacije, ki niso mogle biti sprejete v spomenico radi svoje narave.

Toda, kljub vsemu temu so ostali najvišji upravni činitelji na svojem stališču napram navedenemu zakonskemu načrtu, radi česar se temu zakonskemu načrtu ni podelila Najvišja potrdba.

Deželni odbor je bil o tem obveščen od c. kr. ministerstva za notranje zadeve z odpisom z dne 2. septembra 1903 št. 8386, objavljenim potom c. kr. namestništva (Namestništveni dopis z dne 25. septembra 1903 št. 24096).

III. del.

Izvršitev deželnozborskih nalogov.

---

1. Deželna norišnica.

a) Splošni načrti.

Med važnimi, od visokega deželnega zbora deželnemu odboru izročeni nalogi je v prvi vrsti nalog, kateri se tiče naprave deželne norišnice.

Ta nalog je v šestih, od visokega deželnega zbora v seji z dne 11. julija 1902 potrjenih točkah jasno določen.

Deželni odbor se je posvetil izvršitvi tega naročila z onim intenzivnim in vestnim delovanjem, katero je pristojalo vzvišenemu namenu ustanove, ki se ima zidati.

V seji deželnega odbora z dne 13. maja 1903, je deželni glavar naznanil, da so splošni načrti norišnice, sestavljeni od deželnega tehničnega urada, z odličnim sodelovanjem arhitekta blagorodnega prof. Ludovika Braidotti, dokončani, in da so bili vže informativno pregledani od izkušenih zdravnikov in tehnikarjev v seji z dne 8. maja.

Dne 26. istega meseca sta zdravstvena svetnika gg. Dr. Aron Luzzatto in Dr. Ernest Fratnich, na stavljeno jima vprašanje, deželnemu odboru formalno naznanila, da odgovarjajo načrti popolnoma določbam deželnozborskega sklepa in psihijatričnim zahtevam. Opazila sta pa gorinavedena zdravstvena gospoda, da glasom 2 točke deželnozborskega sklepa bi se bilo moralo odposlati omenjene načrte, predno bi se isti predložili v potrdbo merodajni oblasti, t. j. c. kr. deželnemu zdravstvenemu svetu, psihijatru Dr. Jožefu Krayatsch, ravnatelju norišnice v Kierling Gugging, da poda svoje mnenje.

Ker je pa Dr. Krayatsch dva meseca poprej umrl, svetovala sta, da bi se naprosilo za mnenje istotako slavnega Dr. Alberta Paetz, ravnatelja norišnice v Alt-Scherbitz, in eventuelno tudi imenitnega italijanskega psihijatra prof. Marselli iz Genove.

Po pretresovanju te stvari v seji z dne 28. maja, sklenil je deželni odbor pregledati splošne načrte v posebni seji ob prisotnosti deželnega inženirja in gorinavedenih sanitarjev, in odločiti se le potem o predlogu teh slednjih.

Deželni stavbinski urad se je v podrobnem in znanstvenem poročilu, s katerim je bil predložen splošen načrt, obširno izrazil gledé lege in obsega zemljišč določenih za norišnico.

Gledé na veliko važnost zadeve, smatra se potrebnim tukaj doslovno navesti, kar je deželni stavbinski organ v navedenem poročilu tozadevno spisal.

„Zemljišče, ki obsega približno 42 njiv, si predstavljamo razdeljeno na dva dela, od katerih en del je določen za klinični oddelek norišnice z vsemi splošnimi potrebščinami, drugi del pa tvori kmetijski oddelek.

„Prvi del meri okoli 24 njiv, drugi del pa, določen izključno za obdelovanje, meri približno 18 njiv. Iz lahko razvidnih razlogov, postavilo se je klinični del norišnice proti skladovni cesti Gorica-Dornberg, in to, oziraje se tudi na postrežbe, in na olajšanje vhoda v zavod, potem tudi iz razloga da se bode kolonijo lažje raztegnilo, kedar bodo prihodnje potrebščine zahtevale eventuelno razširjenje, proti jugu, kjer je zemljišče obdano od vseh strani z lepim poljem, ki tvori krasen in zdrav, proti vetrovom zavarovani kraj in kjer vlada mir. Iz teh razlogov je bilo to mesto izbrano od izvedencev in potem vkupljeno po deželnem odboru v goriomenjeni namen. Za obdelovanje sposobno zemljišče, določeno za poljedelsko kolonijo, bo služilo v to, da bodo imeli ubogi blazni, ki so večjidel kmetje, v obdelovanju zemljišča, v čistem in zdravem zraku ter v miru tisto duševno razveseljevanje in fizično okrepcavo, ki so najpotrebnejši elementi za zdravljenje blaznosti.

„Trdi se še enkrat, da zadostuje to, vže toli izpodbijano zemljišče, svojemu namenu in, opustivši navajanje več enakih primerov, imenujemo samo Padovo, kjer se sedaj načrtuje norišnica z združenimi paviljoni za 600 umobolnikov na površju 7 ha in kjer je določenih 13 ha t. j. 36 njiv za poljedelsko kolonijo, tedaj z našo poljedelsko kolonijo, za 350 umobolnikov, popolnoma v primerju. Praktične osebe si iz te zadeve gotovo ne bodo delale matematičnega problema, ker jim je dobro znano od kakšnih premišljevanj in prevdarkov je bila določitev obsega tega umobolnikom namenjenega kraja odvisna Gorinavednemu je še dostaviti, da bo naša dežela izvršila norišnico z raztresenimi paviljoni na površju od 8 in pol ha in da bodo dela za vzdrževanje prostornih vrtov, parkov in drevoredov zahtevala veliko množino delavcev.“

Glede uredbe nove norišnice podaje poročilo ta-le načrt:

„Na obeh straneh dolgostne črte so ustanovljeni paviljoni, na desni strani za moške, na levi strani pa za ženske; v sredini so poslopja za splošne potrebščine. Kmetijski oddelek je ločen od kliničnega oddelka po prostornem drevoredu; v tem oddelku se nahajajo paviljoni za nalezljive bolezni, poslopje za nekroskopične potrebščine in stavbe za kmetijstvo. Blizu ločilnega drevoreda sta tudi postavljeni dve kmečki hiši za blazne delavce in med istimi je majhna kapelica.

Poslopja bodo čisto navadna in primerna temu pobožnemu kraju milosti in žalosti. Ta poslopja, ki so napravljena v obliki malih vil, so postavljena v presledkih ki tvorijo neko skupino vil z gotovo oddaljenostjo, kar vse se vsled svoje značilnosti pri modernih norišnicah nikdar ne more dovolj preceniti.

„Ker bi se pri tako važnem delu opustitev vsakega umetnega olepšanja onih strani poslopja, ktere so ljudstvu bolj izpostavljene, lahko z vso pravico smatralo kot neopravičljivo skopost, namenjeno je, da se sprednjo stran vodstvenega poslopja kot glavno fasado zavoda proti skladovni cesti, olepša.

Različni paviljoni bodo imeli po eno in dve nadstropji; med paviljoni so drevoredi in prostorni vrti, v katerih bodo umobolniki, ki več ali manj potrebujejo neprestanega varstva, uživali dobrote one prostosti ki jim po njihovem stanu pristojna. Ti prostori bodo ograjeni in ob ograji obraščeni z vedno-zelenimi rastlinami.

Z goriopisanem je iz tehničnega poročila toliko navedeno, kolikor zadostuje da si vsak lahko predstavlja kaj bo v prihodnje deželna norišnica, vsled česar se nadaljuje z navajanjem drugih stvari o tem predmetu.

Po pregledu goriomenjenega poročila po deželnih odbornikih, je klenil deželni odbor da se bo vršila dne 18. junija posebna seja za pregledovanje načrtov in sicer skupno z izkušenima zdravnikoma gg. Dr. Aronom Luzzatto in Dr. E. Fratnich.

V tej seji, v kateri je predložil deželni inženir gosp. Glessig načrte, in je iste, kolikor zadevajo tehnično naravo, nadrobno pojasnil, sta našla zdravniška izvedenca delo deželnega stavbinskega urada popolnoma odgovarjajočim predpisom zdravniške znanosti in sta isto priporočila deželnemu odborn v glasovanje.

Po zaslišanju tega mnenja, je deželni odbor enoglasno sprejel delo stavbinskega urada in je izrekel deželnemu inženirju svojo zadovoljnost.

b) Dr. Paetz-ovo mnenje.

Preide se potem k izvršitvi 2. točke tozadevnega deželno zbornskega sklepa. Ker je med tem časom umrl psihijater Dr. Josip Krayatsch, kateremu bi se bili morali glasom istega sklepa predložiti navedeni načrti, da poda svoje mnenje, je deželni odbor, po natančnem pretresovanju predloga gospodov svetovalcev-zdravnikov, enoglasno sklenil, naprositi Dr. Alberta Paetz, ravnatelja norišnice v Alt-Scherbitz, ako bi bil voljen sprejeti nalogo

pregledovanja splošnih načrtov za napravo deželne norišnice in priti v to svrhu v Gorico, nadomestivši tako pokojnega Dr. Krayatsch.

Ob enem je bil deželni glavar pooblaščen napraviti vse potrebne korake, da se sklep izvrši.

Dr. Paetz je to nalogo, potem ko je bil od deželnega glavarja s pismom od 24. junija v to naprošen, radovoljno sprejel in prišel osebno v Gorico, kjer je dne 1. avgusta v deželni hiši pregledal načrte, potem ko si je vže poprej osebno ogledal zemljišča določena za napravo norišnice.

Zapisnik, sestavljen ob tej priliki z ozirom na slavnega psihijatra v nemškem jeziku, je v dobesednem prevodu ta-le :

Zapisnik

sestavljjen v uradih deželnega odbora poknežene grofije Goriško - Gradišćanske
dne 1. avgusta 1903.

Prisotni :

Tajni svetnik gosp. Dr. Albert Paetz, zdravstveni svetnik in ravnatelj deželne norišnice v Alt-Scherbitz, kot psihijatrični izvedenec, za izvedensko-zdravniški pregled splošnih načrtov deželne norišnice, kojo se ima napraviti v Gorici; deželni glavar vitez plem. Pajer-Monriva; gg. udje deželnega odbora prof. Berbuč, Klančič in Dr. Verzeznassi; gg. zdravnik Dr. Fratnik in Dr. Aron Luzzatto; profesor poljedelstva in tajnik c. kr. kmetijskega društva gosp. Karol Hugues; deželni inženir gosp. Glessig; aktuar gosp. Alojzij Pettarin.

Predmet razpravljanja je zdravniško - izvedniško mnenje o splošnih načrtih deželne norišnice, kojo se ima napraviti v Gorici na zemljiščih, v to svrhu vže vkupljenih izvršivši s tem dotične sklepe deželnega zbora z dne 11. julija 1902, oziroma deželnega odbora z dne 18. junija 1903.

Določi se program obravnavanja v tem smislu, da se najprej ogledajo zemljišča določena za napravo norišnice in da se potem preide k pregledovanju predloženih načrtov.

Razpravljanje prične ob 10 uri predpoldne.

1) Zemljišče se je na vse strani komisijonelno obhodilo in pregledalo, mnenje o istem je vsestranki ugodno izpadlo. Gosp. tajni svetnik Dr. Paetz se je o istem izrazil, da ne more uvesti proti izberi zemljišča nikakega ugovora.

2) Po dokončanem obhodu zemljišč so se pregledali splošni načrti, in sicer, najprej v kolikor se tiče splošne uredbe posameznih paviljonov, in potem v kolikor se tiče jednotečnosti notranje uredbe vsakega posameznega paviljona.

Po nadrobni pretresovanjih in pojasnilih je bila razprava zaključena.

Tajni svetnik Dr. Paetz si je pridržal, da sestavi mnenje o dovršenem zdravniško - izvedniškem pregledu v izvirnem spisu, katero naj bi služilo predležočemu zapisniku kot priloga.

Razpravljanje je trajalo do 6 $\frac{1}{2}$ ure zvečer s presledkom od 1 do 4 ure popoldne.

Sklenjeno in podpisano.

Dr. Paetz l. r., Pajer l. r., Dr. Verzeznassi l. r., Dr. A. Luzzatto l. r., Dr. Fratnich l. r.,
Hugues l. r., dež. inž. Glessig l. r., Berbuč l. r., Klančič l. r., Pettarin l. r.

Nadrobno-sestavljeno mnenje slavnega psihijatra, o katerem se je omenilo v gorenjem zapisniku (priloženo temu slednjemu), pisano je na 12 pol popirja. V istem je blagorodni Dr. Paetz vsako posamezno stavbo in posamezne prostore vsakega poslopja nadrobno in vestno navedel. Dal je za vsako točko važne nasvete, katere se je vzelo na znanje za izvršitev nadrobni načrtov.

Na koncu mnenja je imenitni učenjak omenil, da je deželni upravi na razpolago s svojo pomočjo in svojimi nasveti in je izrazil toplo željo, da bi se srečno izvršilo to veliko človekoljubno delo.

V seji z dne 12. avgusta je deželni odbor sklenil odposlati Dr. Albertu Paetz, za njegov prihod v Gorico, v svrhu izdaja svojega vplivnega mnenja o splošnih načrtih deželne norišnice, ki se ima napraviti, posebno zahvalo. Navedeno mnenje je deželni odbor hvaležno vzel na znanje.

Potovalni in komisijonelni stroški so bili veleblagorodnemu psihjatra ugotovljeni s sklepom deželnega odbora v seji z dne 30. septembra.

c) Za izdelanje podrobnih načrtov.

Preskrbeti se je moralo sedaj material za podrobne načrte. V to svrhu so se morala doršiti nadrobna proučevanja za razsvetljavo, ogrevanje, kanalizacijo zavoda in za oskrbovanje vode istemu.

Vsled tozadavnega poročila stavbinskega urada, je deželni odbor s sklepom z dne 29. avgusta 1903 št. 5605 naročil tajniku c. kr. kmetijskega društva, prof. Karolu Hugues, znamen vsled hidrografičnih del, da bi se skupno z deželnim inženirjem prizadeval najti vodo v podzemlju na zemljiščih določenih za napravo norišnice, kakor tudi izbrati sistem za izpuščenje umazanih vodà pri zavodu, ki se ima napraviti, v poštev jemaje tudi na slednjemu pripadajočo kmetijsko kolonijo.

Kakor je v prvem delu tega poročila navedeno, je deželni odbor v seji z dne 27. avgusta sklenil najeti deželnemu stavbinskemu uradu v pomoč eno praktično in izučeno tehnično moč za izdelovanje posameznih načrtov in drugih del, tičočih se deželne norišnice in je, gledè najetja navedene moči, pooblastil deželnega glavarja, kateremu so se dala v to svrhu na razpolago potrebna sredstva in zaloga deželne norišnice.

Vsled tega sklepa se je najel arhitekt Hijeronim Luzzatto.

d) Glavne črte splošnega načrta.

Splošni načrt norišnice je bil, na podlagi sprememb nasvetovanih od Dr. Paetz-a, na novo sestavljen in obsega poslopje vodstva in drugih splošnih potrebščin; poslopje za kuhinjo, dva paviljona za kužne bolezni, stavbo za nekroskopične postržbe in sledeče paviljone za blazne:

- 2 za plačujoče hranjence, vsak z 10 posteljami;
- 2 za manj nevarne s 34 posteljami v vsakem;
- 2 za nevarne s 34 posteljami v vsakem;
- 2 za mirne, vsak s 36 posteljami;
- 2 za kronične, vsak s 30 posteljami;
- 2 za delavce s 35 posteljami v vsakem.

Skupaj torej 356 postelj.

Namenjeno je, da bodo obstojali gorinavedeni paviljoni iz pritličja in I. nadstropja, izvzemši one za nevarne in manj nevarne, kateri bodo obstojali iz samega pritličja.

Paviljoni plačujočih hranjencev, določeni za prebivanje blaznih I. in II. razreda, so združeni in sestavljeni v obliki malih ličnih vil, ki so previdljene z vsem zdravstveno-tehničnim konfortom.

Paviljoni za nevarne in manj nevarne, obstoječi samo iz pritličja, bodo obsegali potrebne spalnice, bivalne prostore, posebne sobe, govornico in sobo za operacije, malo kuhinjo, kopaljo in stranišča z vhodom, ako le mogoče, iz spalnic.

Vrhu tega se je preskrbelo tudi za sobe strežnikov, garderobo i. t. d.

Navadnejši so pa paviljoni mirnih. Isti obstojijo iz prostornih sob določenih za prebivanje oziroma za delo. V pritličju so prostorne dvorane ki se vporabijo za spalnice, v prvem nadstropju pa posebne sobe in prostori za sanitetne potrebščine. Na enak način so začrtani paviljoni za delavce.

Kroničnim določeni paviljoni imajo v obeh nadstropjih spalnice, sobe za sanitetne potrebščine, za prebivanje in posebne sobe za tuberkulozne in umirajoče.

Kuhinjska stavba obstoji iz dveh nadstropij.

V pritličju so kuhinja in obednice za zdravnike in strežnike; v I. nadstropju stanovanje upravitelja in služinčadi.

Pralnica je namenjena za ročno pranje.

Paviljona določena za nalezljive bolezni bosta s primerno-visokim zidom obdana.

Svetišče bo prostorna dvorana brez vsakih posebnih okraskov.

Za odtok voda je namenjen lakiran ali z malo ometan vodovodni sistem gres; te vode se bodo iztekale v banje za čiščenje in prečiščevanje, napravljene sredi kolonije. Te banje se bodo izpraznjevale po nedisečim pnevmatičnim sistemu.

Z ozirom na razmere te dežele in na obvarovano lego kraja, vporabile se bodo za ogrevanje prostorov peči, izvzemši paviljone za nevarne in manj nevarne, kateri se bodo ogrevali z osrednjo kurjavo na vodo in par.

V vsakem paviljonu bo primerno število kopalj.

Za zunanjo razsvetljavo in za razsvetljavo kuhinje in pralnice bo vpejjan plin; v vseh drugih prostorih bo pa električna razsvetljava.

Vodo, kojo se bode vdobilo v podzemlju in ki bode zagotovljeno pitna, se bode napeljalo s sesalkami v poseben vodnjak v množini 200 litrov na dan za vsakega stanovalca. Iz vodnjakov se jo bode potem razdelilo med posamezne paviljone.

Samo ob sebi umevno je, da bode vdobljena voda poprej kemično - bakterijologično preiskana in da se bode odposlal namstništvu vzorec v potrdbo pitnosti iste.

Te bi bile glavne črte od deželnega stavbinskega urada novosestavljenega načrta.

Ker se je moralo za ta načrt iz zdravstvenih ozirov izposlovati potrdbo c. kr. namestništva, odposlal je deželni odbor s spremljevalnim dopisom z dne 13. oktobra 1903 št. 7033 gorinavedeni oblasti omenjeni načrt skupno s poročilom stavbinskega urada, s poverjenim prepisom zapisnika izvedenca Dr. Paetz-a in z izvirnim mnenjem tega psihijatra.

Z dopisom z dne 14. decembra 1903 št. 28377 je c. kr. namestništvo vrnilo načrte z prilogami vred in naznanilo deželnemu odboru, da je po zaslišanju deželnega zdravstvenega sveta, potrdilo načrte deželne norišnice, ki se ima zidati; omenjeni so bili nekateri postranski pogoji, ki so navedeni v ravno istem dopisu, dostavljenim deželnemu stavbinskemu uradu.

Navede se še okolščino, da se je koncem leta in sicer dne 29. decembra 1903 izplačalo gg. Luciji Vetterl plem. Wildenbrunn in Mariji Cromer iz Gorice 56.000 Kron, kot prodajno ceno zemljiščnih parcel odstopljenih deželni upravi za napravo norišnice. Za ta znesek, katerega bi se bilo moralo izplačati, glasom pogodbe, tekom desetih let od dneva kupne-prodaje (koja se je izvršila dne 29. decembra 1900), izplačevalo se je gorinavedenima gospema vsako leto 5% cenilo. Za posojilo, najeto za norišnico v znesku enega milijona Kron, ni kazalo plačevati nadalje tako visokih obrestij, vsled česar je deželni odbor, potem ko je dal upnicam po pogodbi določeno 6 mesečno odpoved, z odlokom z dne 22. decembra 1903 št. 8757 ukazal da se dolg vrne, kar se je izvršilo, kakor uže gori omenjeno, dne 29. decembra 1903.

e) **Iskanje vode.**

Slednjič še par besedi gledè del za vdobljenje podzemelske vode na zemljiščih določenih za norišnico, kojo se ima napraviti.

Gospoda, inženir Artur Glessig in prof. Karol Hugues, ki sta prevzela to nalogo, sta zagotovila, da je treba vrtati cevni vodnjak s tozadevnim premernikom v svet obstoječ iz hrušča in aluvijalnega peska, v katerem se nahajajo v globočini od 10—20 metrov sklade trdega konglomerata v debelosti od 2—4 metrov; pod temi slednjimi se upa vdobiti v večji ali manjši globočini dovolj vode, koja se doteka pod debeli hrušč ki se naslanja na pesek in na eocenična laporasta tla.

Za izvršitev tega dela sta se obrnila do nekaterih tvrdk — specijalistinj bližnje Furlanije in Češke dežete.

Pogoje, pod katerimi bi bile omenjene tvrdke sprejele delo, ni bilo mogoče sprejeti, vsled česar sta sklenila, da se izvrši delo v deželni režiji.

V to svrbo se je naročilo pri neki tvrdki v Komotau na Češkem potrebne cevi, na kar sta gg. Glessig in Hugues koj začela delati.

Med časom ko se je sestavljalo to poročilo je bil na zemljišču določenem za norišnico prodrt približno kakih 20 metrov globok, navaden vodnjak, in to, da se začasno iz prve struge preskrbi za zidarska dela neizogibno potrebno vodo. Dovršila so se tudi za globoko prevrtanje pripravljavna dela, katero vrtanje je določeno da daje zavodu ki se ima zidati potrebno vodo.

2. Deželno posojilo za norišnico.

Odb. št. 1582, 2630,
4677, 4781. 5439.
5501, 5540. 5640.
8403, 8477 8612.

Iz poročila za leto 1902 (stran 48) je znano, kako se je v istem letu posrečilo deželnemu odboru dobiti pri goriški tvrdki A. V. Jona posojilo enega milijona Kron, določeno za kritje stroškov pri napravi deželne norišnice in sicer pod izredno ugodnimi pogoji za 97.45 %, deželne deležnosti z $\frac{2}{3}$ pri prodajni ceni, kar bi presevalo 98.70. Ta financijelna operacija dovede do srečne izvršitve velikega podjetja, kateremu je ista določena.

C. kr. namesništvo je sè svojim dopisom z dne 22. februarija 1903 št. 5000 naznanilo deželnemu odboru, da je N. V. cesar, z Najvišjo odločbo z dne 13. februarija najmilostneje potrdil deželnozborski sklep z dne 11. julija 1902, zadevajoč goriomenjeno posojilo, katero se je imelo dvigniti za zidanje deželne norišnice.

Ob enem je namestništvo pozvalo deželni odbor, da predloži natančen načrt zadevajoč dvignenje in amortizacijo posojila, in opozorilo istega na okolščino, da je stal za nameravano zidanje deželne norišnice na razpolago delež loterije za dobrodelne namene, dovoljene od N. V. cesarja v ta namen, kateri delež je bil začasno plodonosno naložen in presega uže 140.000 K.

Med tem časom je bila v drž. zak. št. 87 z dne 14. aprila 1903 razglašena postava, ki je dajala naslovom novega deželnega posojila predpravico koristne naložitve pupilarnih, ustanovnih in drugih glavnih.

Na to je deželni odbor sè svojim dopisom z dne 20. aprila 1903 št. 2630 odgovoril na gorinavedeni namestništveni dopis in odposlal namestništvu zahtevana pojasnila, izkaz obveznic koje je bilo dvigniti, in načrte gledè operacije in amortizacije v svrbo zadobitve potrdbe od strani pristojne osreduje oblasti.

Istočasno se je deželni odbor obrnil do c. kr. finančnega vodstva, da bi se v smislu zakona z dne 25. marca 1902, drž. zak. št. 70, pridobilo v korist novega posojila olajšanja oziroma oprostitev pristojbin.

Potem ko je ministerstvo potrdilo besedilo in obliko obveznic in kuponov posojila, naročilo se je izdelanje istih tiskarni avstrijskega Lloydja v Trstu.

Lloydova tiskarna je po naročilu deželnega odbora izročila obveznice dne 3. avgusta deželni blagajni v prisotnosti deželnega glavarja, enega zastopnika tiskarne Lloyd, gosp. A. V. Jona, deželnega tajnika in računskega oficijala Mungherli. O sprejemu se je napisal poseben zapisnik, katerega so podpisali vsi gorinavedeni gospodje in deželni blagajnik.

Izročene obveznice so obstojale iz 350 obveznic po 2000 Kron, 250 obveznic po 1000 Kron, 250 obveznic po 200 Kron, zraven še ravno toliko kuponov pol za vsako gorinavedenih vrst, 50 obveznic brez številke, 50 pol kuponov brez številke za vsako vrsto.

S številkam previdljene obveznice so se zapečatile s prečatom tordke A. V. Jona in deželne blagajne.

Tvrdka A. V. Jona predložila je deželnemu odboru izkaz kupcev, katerim je vže pod različnimi cenami prodala naslove posojila.

Deželni odbor je v dogovoru s tvrdko Jona odredil dne 4. avgusta računskega uradnika, da pregleda knjige te tvrdke v korist deželnega zaloga, kateremu je pristojal, glasom odloka s kojim je bilo posojilo dovoljeno, delež z $\frac{2}{3}$ od presegaajoče prodajne cene v meri od 68 70

Glasom ugotovljenja, predloženega dne 30. julija 1903 (odb. št. 5439) je znašal čisti deželi od posojila pristojeci donos 983.277.59 Kron.

Ta znesek je bil dne 5. avgusta 1903 od tvrdke A. V. Jona položen na račun deželnega odbora pri podružnici banke Union v Trstu, ki je takoj potrdila prejem in vpisanje v poseben račun „Norišnica“.

Dne 6. avgusta se je izročilo gosp. Josipu Pavia, solastniku tvrdke A. V. Jona, naslove in dotične kupone posojila k znesku enega milijoua Kron v navzočnosti deželnega tajnika, deželnega blagajnika gosp. Matteuz in računskega oficijala Mungherli.

Tudi o tej izročitvi se je sestavil reden zapisnik, ki je bil od vseh navzočih podpisan.

Dne 10. avgusta se je vnovič uradno poizvedelo po deželnem knjigovodstvu na podlagi zapisnikov tvrdke A. V. Jona, da so se prodaje naslovov posojila izvršile v velikih množinah in po cenah objavljenih od tvrdke, vsled česar ni bilo več nikakih ovir gledè vrnitve varščine 50.000 K., položene od te tvrdke meseca decembra 1902.

Z odlokom z dne 12. avgusta 1903 št. 5640 zaukazalo se je deželni blagajni, da izvrši omenjeno vrnitev.

Istega dne se je pod ravno isto številko odposlalo c. kr. finančnemu ministerstvu na Dunaju in c. kr. pristojbinskemu uradu v Trstu en iztis vsake vrste obveznic novega posojila brez številke, ter prevrtan.

Slednji urad je pospešil pri deželnem odboru, da se tekom istega leta dokaže uporabo izposojene glavnice za zidanje norišnice, in to gledè na dotično prošnjo za oprostitev plačevanja pristojbin in kolekov.

Deželni odbor je dne 15. decembra pod odb. št. 8477 odgovoril c. kr. pristojbinskemu uradu, da so dela za napravo norišnice še v pripravljavnem štadiju in da bode deželni odbor, koj ko se prične zidati, rešil vprašanje goriomenjenega urada.

Z uvedbo potrebnih korakov pri dunajski borzi in pri c. kr. finančnem ministerstvu v svrhu dosege deležbe posojila pri dunajski borzi in zaznambo istega v uradnem kurzem listu omenjene borze, je bila konečno dejalnost deželnega odbora glede ustanovitve novega posojila, dovršena.

Med časom ko se je sestavljalo predležeče poročilo, je bil vspeli gorinavedenih korakov vže dosežen.

3. Deželna davščina na pivo.

Odb. št. 6700/02.
5002/03.

Na 55. strani poročila za leto 1902 je razvidno, kako je deželni odbor z dopisom z dne 24. januarja 1903 št. 6700/02 odposlal c. kr. namestništvu deželno-zborski sklep z dne 3. januarja 1903 s katerim se je prosilo da bi se deželna davščina na pivo zvišala na K 3.40 od hl., t. j. v enaki meri kakor v Istri.

Vspreh tega koraka, namenjenega za zboljšanje deželnih finančnih razmer, brez velike obtežbe davkoplačevalcev, je izpadel negativno. Odgovor c. kr. vlade na to stvar je bil tako rekoč stereotipiran prepis tozadavnega odgovora doslega v prejšnjem letu in tiskanega v prevedenem tekstu, na strani 55 poročila za leto 1902.

Faktično, c. kr. namestništvo naznanja deželnemu odboru z dopisom z dne 8. julija 1903 št. 18286, da je c. kr. ministerstvo za notranje zadeve, po dogovoru s c. kr. finančnim ministerstvom, naznanilo, da gledè na deželno-zborski sklep z dne 3. januarja 1903, zadevajoč povišk deželne davščine na pivo od K. 1.70 na K. 3.40, mora vlada ostati pri tem, kar je bilo deželnemu odboru vže prejšnje leto naznanjeno, in sicer da se v pokneženi grafiji Goriško-Gradišćanski ni izkazala potreba iztirjanja davščine na pivo v višji meri od K. 1.70 od hl.

Dostavlja še vladno obvestilo, da se ne more jemati v poštev ugovora deželnega odbora, da so bile namreč drugim deželam dovoljene višje davščine na pivo, ker — kakor vže navedeno v ministerjalnem odloku od leta 1902 — omenjena dovoljenja prihajajo izza dobe, v kateri ni bil še praktično uveden princip, nanašajoč se na najvišjo davščino na pivo v deželne in občinske namene.

Kolikor se tiče izvršilnega predpisa zakona, zadevajočega iztirjanje deželne davščine na pivo, se je koj začetkom leta uvedlo dopisovanje s c. kr. namestništvom. Radi nekaterih needinostij v mišljenju se ni še doseglo sporazumljenje. Upati je da se isto v tekočem letu doseže.

4. Deželni hipotečni kreditni zavod.

Odb. št. 780, 2496.
2914, 2772, 3001.
3318, 5032 5890,
6260, 6416, 2682,
7711.

Otvoritev tega zavoda — določenega za izvršitev toli potrebne in zaželjene hipotečne reforme v deželi, posebno ker se je nameravalo ustanoviti deželno podjetje, ki bi ne stremilo po kakoršnemkoli dobičku, in ki bi podpiralo kmetijstvo, da bi to slednje doseglo razvitje primerno sedanjim časom in najugodnejšim naravnim pogojem — se je izvršila leta 1903 in tvori odločilen trenutek v zgodovini ekonomije te dežele.

Na 54. strani lanskega poročila je bilo navedeno, kako je bil razglašen pravilnik deželnega kreditnega hipotečnega zavoda, potrjen od Njeg. Vel. dne 2. novembra 1902, v 35. izdatku deželnega zakonika, ki je izšel meseca decembra istega leta.

V naslednjem mesecu januariju, in sicer v seji z dne 21. sklenil je deželni odbor sledeče :

1) Izvršujè deželno-zborski sklep iz seje z dne 23. decembra 1902, začel bode deželni odbor takoj dovrševati vsa pripravljalna dela zadevajoča sistemiziranje uradov kreditnega hipotečnega zavoda.

2) Sklene se, da se popolna ureditev uradov novega kreditnega zavoda preskrbi po lastnih deželnih uradnikih in deželni odbor je pooblastil gosp. deželnega glavarja, da vkrene vse korake in preskrbi za vse poizvedbe in določbe, katere bode smatral potrebne v ta namen.

3) Sklene se razpisati natečaj za mesto ravnatelja in za mesta drugih uradnikov kreditnega zavoda. Prešlo se bode potem k imenovanju ravnatelja in k ustanovitvi kuratorija, in na predlog tega slednjega, k imenovanju drugih uradnikov.

4) Sprejme se koncept razglasa o natečaju

Razglas z dne 21. januarija 1903 št. 8103, je obsegal mesta ravnatelja, računarja, blagajnika, knjigovodstvenega asistenta, kancelarija in sluge.

Kot zadnji rok za vlaganje prošenj je bil določen dan 21. januarija.

Med tem se je naročilo knjigovodstvenemu ravnatelju, gosp. Evgenu Kavčič, da se poda na lice mesta v svrhu proučevanja naprave in uradovanja isterske deželne kreditne hipotečne banke v Poreču, za kar se je deželni odbor istočasno obrnil na deželni odbor isterski.

Knjigovodstveni ravnatelj se je podal v Poreč dne 12. februarija, kjer se je pečal s svojo nalogo do 28. istega meseca, pri čemer sta ga z najuljudnejšo postrežljivostjo podpirala tajnika isterske banke gg. Dr. Anton Pesante in Narcis Mrach.

Vsled sklepa deželnega odbora v seji z dne 26. marca, se je za to uljudnost odposlalo slednjima dvema gospodoma najtoplejšo zahvalo.

Marljivo in nadrobno sestavljeno poročilo deželnega knjigovodstvenega ravnatelja, kateremu poročilu so bili priloženi vsi pripomočki zadevajoči ustanovitev deželnega kreditnega hipotečnega zavoda, je bilo podlaga za organizacijo novega zavoda, in je deželni odbor sklenil v gorinavedeni seji, da se izroče gosp. ravnatelju Kavčič za to njegovo delo, sestavljeno ne-le z veliko razumnostjo, marveč tudi v izvanredno kratkem roku, pohvalo in najtoplejšo priznanje.

Deželni odbor je vrhu tega ob istej priliki sklenil:

Da se nabavi pohoštvo za urejanje uradov zavoda ki se ima napraviti;

da se vkupi potrebni popir za zadolžnice in da se jih da v tisk;

da se dà v tisk vse registre in uradne uzorce novega zavoda;

da se konečno pooblasti deželnega glavarja, da vkrene vse potrebno v svrhu izvedenja višenavedenih sklepov.

V seji z dne 8. aprila je deželni odbor določil roke o spadanju zadolžnic, ki jih je imel izdati novi zavod, visokost odpustka na povračilu posojil ki so se izdala izven amortizacijskega načrta, visokost posojil, kojih povračilo bi se lahko sprejelo od kuratorija brez predhodne odpovedi.

Vrhu tega je sklenil dati kuratoriju poduke in nasvete da se zajamči dobro delovanje zavoda.

Po primerni ponudbi, dale so se zadolžnice v tisk tiskarni avstrijskega Lloyda v Trstu dne 19. aprila.

Dne 22. aprila se je pod št. 3001 oznanil razglas za zalaganje potrebnega pohoštva kreditnemu zavodu. Po tem razglasu se je naročilo zalaganje tovarni Antona Gregorig v Gorici, kot boljšemu ponudniku.

Zalaganje knjig in amortizacijskih načrtov se je izročilo tvrdki F. Rollinger na Dunaju.

Vse druge tiskovine naročilo se je tiskarni Seitz v Gorici.

Uradi zavoda, ki se nahajajo v I. nadstropju Kožnarjeve hiše v šolski ulici so bili poprej vrejeni pod nadzorstvom deželnega inženirja; v iste so se tudi postavile tri nepregorljive blagajnice, nalašč v to vkupljene.

V seji deželnega odbora z dne 2. julija izvršilo se je imenovanje kuratorija kreditnega zavoda.

Bili so imenovani:

Višjem kuratorjem (Predsednikom kuratorija) gosp. odv. vitez plem. Dr. Kamil Egger;

kuratorjem gospodje: vitez Ivan Gasser civilni zemljemerec v Gorici; Leopold Bolko, deželni poslanec, posestnik in trgovec v Gorici; Ivan Lapanja, civilni zemljemerec in deželni poslanec v Kobaridu.

V seji z dne 22. julija se je imenovalo ravnatelja kreditnega zavoda.

Na to mesto, tako velike važnosti za vspevanje zavoda bil je med prisilci izbran c. kr. finačni komisar Dr. Gustav Staudinger.

Novoimenovani ravnatelj stopil je v službo dne 1. septembra, potem ko je položil službeno prisego v roke deželnega glavarja.

Deželni odbor je v seji z dne 5. septembra popolnil kuratorij kreditnega zavoda s tem, da je imenoval kuratorja gosp. Leopolda Bolko predsedniškim namestnikom, tajnika trgovske zbornice gosp. Antona Bisiach kuratorjem - namestnikom in določivši kot svojega zastopnika v istem kuratoriju odbornika Dr. Marani.

Dotični odloki so se podpisali dne 7. septembra 1903.

Dne 10. septembra se je izvršila izročitev uradov in celega inventarija deželnega kreditnega hipotečnega zavoda ravnatelju Dr. Standinger.

Z odlokom št. 2682 se je kuratorij formalno vpeljal v predsestvo kreditnega zavoda in pri tej priliki mu je dal deželni odbor obsežne nasvete in navodila, kateri so se zdeli, vsled skušnje pridobljene v drugih enakih zavodih, potrebni za zagotovitev dobrega vspeha. Dostavil se je tudi kuratoriju nadrobni izvršilni predpis, v katerem so bile natančno pojasnjene važnejše točke pravilnika kreditnega zavoda.

Ob enem se je odposlalo vsem občinam dežele sledečo okrožnico:

„Okrožnica vsem občinskim zastopom dežele. Znano je, da ima kredit dandanašnji toli v javnem koli v zasebnem gospodarstvu odločilen upliv.

Kedar je potrebno razširiti plodovito podlago kakoršnemusibodi gospodarstvu, da se pomnože dohodki; kedar se namerava spremeniti ekonomično smer, ali v slučaju da je treba rešiti kako podjetje iz kritičnega stanja, tedaj se mora skoro v vseh slučajih zateči h kreditu, v svrhu, da se dobi potrebna denarna sredstva, kajti le redkokedaj se ima za enaka nova započetja na razpolaganje nabrane in kapitalizirane prihranke.

Toda, ako primanjkuje v kakšni deželi kreditnih zavodov, tedaj se pokaže kredit nezadosten za gospodarske potrebščine in je radi tega tudi skoraj vedno drag.

Tu je toraj zapreka, ki se upira vsakej inicijativi, kojej je namen, pomnožiti plodovitost gospodarstva.

To je toraj neposreden vzrok da zastaja gospodarsko delovanje, to je zadržek splošnemu blagostanju, in to je neposreden činitelj bede. V današnjih časih vrlega napredovanja je treba namreč množiti ako se hoče hraniti, in ako se hoče obdržati dober prostor, je treba napredovati.

Ako pa tvori omenjena draginja kredita v navedenih slučajih oviro blagostanju, postane ta draginja pravi provzročitelj bede v takih slučajih, ko je kedo prav prisiljen zateči se h kreditu.

V takih okoliščinah, ki so pač vse drugačne nego da bi zamogle na novo okrepeti gospodarstvo, občuti kmalu oni, ki si je poiskal kredit, škodljive in včasih celo pogubonosne uspehe.

V sedanjih kreditnih okoliščinah je naša dežela žalibog poznala te uspehe v obeh oblikah, t. j. v obliki zapreke blagostanju in v obliki provzročitelja ekonomičnega uboštva.

Naša dežela, ki je v vsakem oziru vže po naravi določena, da tvori jako važno središče kmetijskih pridelkov, ki životari ekonomično z velikim naporom, brez moči, zapuščena, nezmožna, da bi izvabila iz zemlje one zaklade kmetijskih pridelkov, ki bi jih lahko pridobila, ako bi jej ne primanjkovalo denarja da bi zapričela po novih predpisih in na moderni način obdelovati zemljo in izkoristiti njene pridelke.

Obžalovanja vredni učinki tega pomanjkanja so se močno občutili, posebno v zadnjih časih, ko se je dozdevalo, da so se zarotili elementi v svrhu uničenja našega kmetijstva, ki je grozno trpelo vsled toče in vsled povodnji, dočim so trtna uš in drugi škodljivci okužili vinograde in je moralo ogromno kmečkega ljudstva gledati brezposelno in zbegano svoje uničene njive.

Pri takih razmerah se ni ganil kedor je nameravalboljšati si svoje gospodarsko stanje, in sicer radi tu pa tam nepremagljivih težkoč ki so ga ovirale.

Kedor pa se je poslužil kredita, ker je bil vsled potrebe v to prisiljen, se je v kratkem času nahajal na slabšem nego prej.

Kar se je omenilo o kmetijskem gospodarstvu, velja tudi za trgovino in obrt.

Koliko nešteti trgovskih in obrtnih iniciativ bi se bilo sprožilo v naši deželi, — v koji je le malo obrtnije in trgovine — ako bi bilo mogoče dobiti potom kredita pod ugodnimi pogoji denar, ki je neobhodno potreben za vsako življensko podjetje.

Ta, v glavnih potezah izražena premišljevanja, so dala povod da se je ustanovil „Deželni hipotečni kreditni zavod“.

Ta zla odpraviti, je namen novemu zavodu; tu je polje, na kojem bode razvijal svojo delavnost v splošno korist deželi, on bode odrešenik in nekdanj tudi sodelovatelj pri gospodarskem prospetu.

Da bode deželni zavod v veliki meri zadostil tej dvojni nalogi, za to nam jamči vže temelj na kojem je ustanovljen, t. j. pri tem zavodu ni najmanjše sence o kaki špekulaciji.

Vže iz tega vzroka je zavodu omogočeno, dajati našim kmečkim, obrtnim ali trgovskim pridelovateljem ona sredstva, ki so potrebna da spravijo svoja gospodarstva v ravnotežje ali da jih razširijo, in sicer pod kar možno dobrimi pogoji sé sedanjim ugodnim stanjem denarnega trga; dovolj jè, ako se omeni, da zavodovo obrestno merilo je bilo mogoče postaviti na 4 %.

Naravno je, da vsled konkurence se bode splošno obrestno merilo v deželi uredilo po merilu deželnega zavoda, tako da bodo uspehi zavodovi tudi posredno v splošno korist

Deželni hipotečni zavod bode pa prvi ki bo v naši deželi upeljal zistem stopnjevalne četudi počasne amortizacije.

Obveznost amortizacije bode imela četudi v majhni meri, to dobro posledico, da bode učila posojiljemnike previdnosti in varčevanja, ker jih bode prisilila, da porabijo vsako leto del svojih prihrankov za ugasnitev zajetega posojila.

Na ta način odpade navada časno nedoločenih hipotek, koje prehajajo od roda do roda skozi stoletja skupno z dotičnimi stavbami in zemljišči.

Za vsako hipotečno posojilo, ki ga dovoli deželni zavod, bode onega dnè ko se sklene pogodba, vže natančno določen tudi dan konečne ugasnitve: in ta ugasnitev se bode vršila dovolj dolgo časa in pod najugodnejšimi pogoji. — Dovolj je, ako se pomisli, da, če se doda 4 % obrestim še $\frac{1}{2}$ % amorizacijski delež, in ako se plača toraj letni donesek po $4\frac{1}{2}$ % za izposojeno glavnico in potem še malenkosten upravni prispevek, bode mogoče poravnati vsak dolg v dobi približno 54 $\frac{1}{2}$ let.

Uvažujè torej dobroto koje ima prinesiti deželni hipotečni zavod naši deželi in z namenom, da bode seznavo za te dobrote vse prebivalstve v deželi, — naroča se občinskemu zastopu, da obvesti o vsebini te okrožnice na primeren način občinarje, naznanivši jim ob enem, da se je deželni hipotečni zavod z današnjim dnem za opravila redno odprl.⁴

Vsled sličnega naprosila kuratorija, se je sè sklepon z dne 21. septembra 1903 št. 6447 odposlalo vsem občinam dežele, skupno s primernim številom uzorcev in enega pravilnika, sledečo okrožnico deželnega kreditnega hipotečnega zavoda:

„Deželni odbor je sè svojo okrožnico na vse občinske zastope v deželi z dne 11. septembra 1903 št. 2682 že obsežno obrazložil vse smotre, ki so ga vodili pri ustanovitvi deželnega hipotečnega zavoda in je povdarjal blagodejne namene, ki se jih je le-ta začrtal ter posredne in neposredne koristi, ktere bode donášal zavod deželi v obče in kmetovalcem še osobito.

Deželni odbor je istočasno objavil, da je naš zavod že zapričel svoje delovanje, vsled česar zamorejo oni, ki se ga menijo poslužiti, predložiti prošnje za posojilo vsak dan v prostorih zavoda v št. 5 ulice Via Scuole I. nadstropje (bivši sedež okrožne sodnije).

Uradi zavoda so odprti za stranke ob delavnikih od 9. do 12. ure predp. in od 4. do 6. pop. ter ob nedeljah in praznikih od 9. do 11. predp.

Pod % se prilagajo za rabo slavnega občinskega zastopa jeden iztis pravilnika in nekte tiskovine, ktere naj slavni zastop blagovoli dati na razpolago občinarjem, ki bi hoteli prositi posojila; in sicer se rabijo tiskovine obrazec 1 b za posojila na zemljišča z stanovališči in gospodarskimi poslopji vred ter obrazec 3 b za posojila na poslopja, ki so dana v najem.

V smislu pravilnika določeni pogoji za dovolitev posojil so tiskani na 4. strani teh tiskovin, a priloge ki se imajo priložiti dotičnim prošnjam so podrobno navedene v istotam se nahajajočem §. 40 pravilnika.

V gotovosti, da slavni občinski zastop nas bode blagohotno podpiral, se naproša Isti, da izvoli javno objaviti vsebino te okrožnice ter da, če treba, gre na roko onim, kteri bi prosili posojila, pri sestavljanju dotičnih prošenj.

Opaza se nadalje, da zavod ima ob vsakem času na razpolago občinskih zastopov vse tiskovine, ki so potrebne za zahtevanje posojila.“

Istokako so se na vprašanje kuratorija, izposlovali po c. kr. sodnijah dežele izkazi zapriseženih izvedencev za cenitve zemljišč in stavb dotičnih okrajev.

Imenovanje uradnikov deželnega kreditnega hipotečnega zavoda se je izvršilo v izvanredni seji deželnega odbora dne 13. oktobra 1903 na podlagi tozadevnih poročil predsedništva istega zavoda, katero predsedništvo je po pregledu prošenj in naslovov prosilcev, predlagalo za vsako posamezno mesto eno terno.

Po živahni debati so bili imenovani:

Računarjem v IX razredu, računar enakega isterskega zavoda, Narcis Mrach; blagajnikom, v X razredu, višji poštni oficijal grof Viktor Delmestri (toda s pridržkom, da se bo istega poklicalo v službo, kedar bo to predlagal kuratorij zavoda, kar odgovarja IV. točki deželno zbornskega sklepa z dne 23. decembra 1093 št. 7103):

knjigovodstvenim asistentom, uradnik pri zavodu Monte di Pietà, Hijeronim Cazafura; kancelarjem, deželni pisarniški oficijal Emil Kavčič; slugom, Jakob Klavčič iz Podgore.

Potem ko so novoimenovani uradniki položili službeno prisego, stopili so (izvzemši blagajnika) v službo naslednjega meseca novembra

Osobje se je popolnilo z najetjem enega dnevničarja, kar se je kuratorju zavoda naznanilo z odlokom št. 7564/903.

Po predlogu kuratorija je sklenil deželni odbor, da se imenuje računarja, gosp. Narcisa Mrach, ravnateljevim namestnikom.

Sedaj se je ustanovitev zavoda lahko smatrala popolnim in deželni odbor je sedaj lahko prepuštil novi deželni organ svojemu prostemu delovanju v veliko korist dežele, kar je bilo tudi določeno z odlokom z dne 11. novembra 1903 št. 7711, zadevajočim ugotovljene predujma ki se je imel dati na razpolago zavodu v znesku 30,000 K., dovoljenih z

deželnozborskim sklepom z dne 23. decembra 1902, po odbitku stroškov ki so narasli do sedaj za napravo ustanove, ki so znašali skupno 16.424.80 Kron.

5. Akcija za pospeševanje goveje živine.

a) Načrt akcije.

Odb. št. 2845,
3810. 5398. 4257.
5947, 9145.

Dne 16. aprila 1903 došel je deželnemu odboru dopis c. kr. namestništva z dne 12. aprila 1903 št. 7574, s katerim se je naznanilo, da je c. kr. ministerstvo za poljedelstvo glasom svojega odloka z dne 13. marca 1903 št. 5971/340 voljno dovoliti c. kr. kmetijskemu društvu v Gorici državni prispevek 9600 K za pospeševanje živinoreje v deželi, to je v svrhu nakupa bikov za rejo in plemenskih junic, kakor tudi za nakup bikov plemenjakov postajam za plemenitev govedi in eventuelno za eno obdarovanje govedi koje je izvršiti leta 1903.

Zagotovilo tega prispevka je bilo odvisno od pogoja, da kmetijsko društvo v dogovoru z namestništvom in deželnim odborom izdelala in predloži splošen program, obsegajoč zboljšanje živinoreje na vseh straneh dežele.

V tem programu moral je biti natančno naveden prevdarek uporabe državnih in deželnih prispevkov za pospeševanje živinoreje.

Ravno tako je moralo biti določeno, da ima toli država koli dežela pravico pregledovati po svojih posebnih organih, postaje za plemenitev govedi in one za vzgojevanje živine čiste krvi in udeležiti se živinskih razstav.

Konečno je bil deželni odbor naprošen, da se tozadevno izreče in da v svojem času predloži načrt programa.

Enako obvestilo je došlo c. kr. kmetijskemu društvu, katero je sklicalo svoj zootehnični odbor k posebni seji na dan 30. maja in povabilo k isti zaupne može izbrane izmedj v teh strokah najbolj večjih oseb, in zastopnike c. kr. kmetijskega ministerstva, c. kr. namestništva in deželnega odbora

Kot prvo točko razgovora je predsedništvo kmetijskega društva vže poprej razdelilo nej interesente kratko obrazložbo dosedanjih pripetljejev akcije tega društva, zadevajočih zboljšanje goveje živine v deželi.

O sklepih konference se je razpravljalo v seji glavnega odbora kmetijskega društva z dne 11. julija, kjer je bil deželni odbor zastopan po odborniku Dr. Marani, koje sklepe je potem društvo naznanilo c. kr. namestništvu in deželnemu odboru. Ti sklepi obsegajo sledeče točke :

1. Z ozirom na poduk visokega c. kr. poljedelskega ministerstva z dne 15. aprila 1877 in na svoječasno predložene in od istega ministerstva potrjene predloge, gledè določnja okrajev za živinorejo v deželi; z ozirom tudi na junčovino določeno v dež. zak. z dne 13. maja 1903 (drž. zak. št. 24), zadevajočo pospeševanje goveje živine in veljavno za pokneženo grofijo Goriško-Gradiščansko, in sicer z ozirom na vsebino §. 23, — bode tvorilo naravno vzgojevalno ozemlje :

a) Deželna ravan obsegajoča politični okraj Gradiščanski izvzemši krajne županije Devin, Doberdob, Dolenje, Kožbana, Medana in Biljana, in pa županijo Ločnik v političnem okraju Gradiščanskem.

b) Srednje ozemlje obsegajoče Goriško mesto in politični okraj Goriški, brez Ločniške krajne županije, potem županije Devin, Doberdob, Dolenje, Kožbana, Medana in Biljana v političnem okraju Gradiškem in politični okraj Sezanski.

c) Planinsko ozemlje, to je politični okraj Tolminski.

2. Z ozirom na §. 2 goriomenjenega zakona, se je spoznalo da je od vseh gorinavedenih ozemlj, kot najbolj odgovarjajoča vrsta ona, katera se je kot taka izkazala vsled mnogih in ponavljajočih se poskusov, napravljenih v zadnjem triletju od tega c. kr. kmetijskega društva s poskusno čredo govedi in vsled vspehov naznanjenih od občinskih in državnih postaj za plemenitev govedi, in sicer :

- a) za deželno ravan vrsta Simmenthaler ;
- b) za srednje ozemlje švicarska vrsta ;
- c) za planinsko ozemlje vrsta Möllthaler.

3. Razstave goveje živine, koje je prirediti vsako leto v vsakem naravnem živinorejskem ozemlju v smislu §. 22 omenjenega zakona, se bodo omejile na dotično izbrano vrsto vsakega gorinavedenega ozemlja in bodo zapadale obdarovanje najbolj odlikovanih živalij dotične vrste in ako le mogoče tudi potrjenje bikov.

4. Od c. kr. kmetijskega društva eventualno prirejene razstave goveje živine bodo morale biti v zvezi z onimi določenimi v navedenem §. 22 in to toliko gledè na čas njih izvršitve kolikor na posameznost njih organizacije in dotičnega obdarovanja.

5. Da se vsposobijo biki in krave omenjenih treh vrst za vporabo v občinskih postajah za plemenitev govedi označenih v §. 4 gorinavedenega zakona, bode c. kr. društvo nadaljevalo tudi v bodoče z vzdrževanjem postaj bikov pristne krvi v poseben namen plemenitjenja domače živine, kakor je isto vže določilo s tem da je sklenilo določiti deželno posojilo 40 tisoč Kron za prevoz bikov in krav pristne krvi naravnost iz krajev kjer se isti nahajajo, kakor tudi za oddelitev krav oplojenih v tej deželi; in sicer to naj bi se storilo v svrhu da se preskrbi dotične tri vzgojevalne kraje z onimi biki ki odgovarjajo vrsti in telesnosti in ki zadostijo §. 2 in da se omogoči opustitev pojemajočih bikov ki niso več sposobni za spuščanje v smislu §. 8 novega deželnega zakona.

6. Razun gorinavedenih postaj za plemenitjenje govedi, katerih razdelitev po okrajih ni odvisna od one predpisane v §. 4, bode nadaljevalo c. kr. kmetijsko društvo zavzemanje vzdrževanja občinskih postaj za biki plemenjake določene v gorinavedenem §. 4, in bo istim po zmerni ceni priskrbelo biki plemenjake odgovarjajoče vrsti in telesnosti predpisani po §. 2.

7. Državni in deželni prispevki postavljeni c. kr. kmetijskemu društvu na razpolago za vzgojevanje goveje živine se bodo razdelili na sledeči način :

- a) za vzdrževanje postaj pristne krvi, v svrhu pripravljanja oplemenjenih bikov za rabo v občinskih postajah za plemenitev govedi, kakor zahteva novi deželni zakon.
- b) za vzdrževanje občinskih postaj za biki plemenjake, katerim postajam se bo po nizki ceni priskrbelo sposobne biki plemenjake.
- c) za prireditev razstav, obdarovanj in tekmovanj med vzgojevalci v korist zboljšanja in pospeševanja živinoreje v deželi.

8. Gledè predmeta zadevajočega združenje sredstev, ki so na razpolago, in v dosego onih olajšanj in one ekonomije za prevažanje, mešeterstvo i. t. d., ki se dosežejo samo pri nabavi celih vagonov živine, bode c. kr. društvo tudi v prihodnje razdeljevalo prispevke, ki so na razpolago za govejo živino, — držeč se 3 letne razporedne vrste vpeljane vže leta 1878. — med planino, srednje ozemlje in nizko ravan.

Tako bo na razpolago stoječi znesek pripadal za leto 1904 vrsti Möllthal, za leto 1905 švicarski vrsti in za leto 1906 vrsti Simmenthaler; in tako naprej.

9. V svrhu vzpodbujanja vzgojevalcev, da bi redili zbrane biki plemenjake v deželi za uporablanje na občinskih postajah bikov plemenjakov, kakor predpisano v novem zakonu, in v svrhu skupne izvršitve one letne nabave pristne krvi, koja je potrebna za podelitev trdnega značaja domači plemenitjeni vrsti, bode c. kr. kmetijsko društvo menjavalo nakupe

bikov plemenjakov v inozemstvu — to je v krajih kjer se isti nahajajo, — z onimi noranje dežele, in to med najboljšimi v deželi oplemeničenimi eksemplari.

S tem menjavanjem se bode od druge strani — med tem ko bode zagotovljena v plemeničenju ona tangenta krvi domače živine, ki mora ostati za vselej, da se izogne preobitemu plemeničenju, — izognilo, da bi domača vrsta popolnoma odstranila vspehe pridobljene vsled nabave pristne krvi iz inozemstva, kar bi se gotovo v kratkem času zgodilo, ako bi se neprenehoma nadaljevalo z izbiranjem edino iz domačih vrst, ne da bi se kedaj izvršila oplemenitev.

V tem smislu je sklenil glavni odbor v seji z dne 11. julija 1903, namreč, da se državni prispevek za vrsto Simmenthaler, obljubljen od c. kr. namestništva za leto 1903, razdeli vže sedaj za nakup najboljših v deželi vzgojenih bikov izhajajočih iz plemena Simmenthaler, kateri slednji vpeljani iz inozemstva leta 1902, začasno vporablja v to svrhu deželno izposojilo.

Da se pridobi čas, dokler ne dosežejo mladi biki one starosti in onega razvitja, ki je potrebno da se iste izreče sposobnim za porabo kot bike plemenjake, je sklenil glavni odbor, da se potrosi od gorinavedenega prispevka iz leta 1904 40% in iz leta 1905 60% za prireditve razstav na ktere se zberejo biki Simmenthaler; pri teh razstavah bode imelo c. kr. društvo priložnost izbirati najboljše bike in iste vkupiti da se porabijo pri postajah za plemenitev govedi, koje se mora glasom novega zakona napraviti⁴.

b) Izvršilni predpis.

Med tem časom, in sicer z namestništvenim dopisom z dne 8. junija 1903 št. 14436 je bil deželni odbor obveščen o Najvišji potrdbi zakona za pospeševanje živinoreje, izdani dne 13. maja 1903.

Deželni odbor je z dopisom z dne 26. junija naprosil c. kr. kmetijsko društvo da se zavzame za sestavo izvršilnega predpisa novega zakona, kateri slednji mora stopiti, po določilu §. 28, v veljavo eno leto po njegovi razglasitvi. Pri tej priliki je deželni odbor omenil ugoden izid konference z dne 30. maja, v kateri so bili definitivno določeni nameni akcije za pospeševanje živinoreje in tako je bila določena tudi dejanska izvršitev navedenega zakona.

C. kr. kmetijsko društvo je koj odgovorilo na gorinavedeno vprašanje in je vže z dopisom z dne 19. avgusta 1903 št. 464 doposlalo deželnemu odboru popolen izvršilni predpis deželnega zakona z dne 13. maja 1903 št. 24 dež. zak. in občni opravilnik razstav goveje živine, koje se imajo prirediti v smislu gorinavedenega zakona.

Deželni odbor je odposlal izvršilni predpis in red c. kr. namestništvu z sledečim dopisom z dne 5. septembra 1903 št. 5947.

„To c. kr. namestništvo je podpisanemu naznanilo z dopisom z dne 8. junija t. l. št. 14436, da je podeljena zakonu zadevajočemu pospeševanje živinoreje, Najvišja potrdba, kateri zakon je bil med tem časom tudi razglašen v dež. zak. št. 24.

V smislu § 28 stopi ta zakon v veljavo eno leto po razglasitvi t. j. 17. julija 1904 ker se je izvržila ista dne 14. julija 1903.

Gledè na vzvišen namen zakona in na njegovo odločno vrednost za pastirstvo ki je eden važnejših delov kmetijstva, je potrebno vže sedaj skrbeti, da ne bo pri uporabljanju zakona v trenutku, ko bi isti stopil v veljavo, nikakega pomiselka.

Potrebno je tedaj da se določi po posebnem izvršilnem predpisu vse one podrobnosti ki so zapopadene, gledè na značaj in obliko vodilnih predpisov, v tem zakonu; posebno se bo moralo navesti v nedvomljivi obliki vsa določila zadevajoča sodelovanje različnih činiteljev, ki so poklicani da skrbijo za uporabo navedenega zakona, kar je potrebno da

bode delovanje vsakega posameznika, namenjeno v občini namen, dalo v odločilnem trenutku ono složno celoto, ki bo zmožna zagotoviti vspeh započete akcije.

Vstede tega pošilja deželni odbor c. kr. namestništvu po zaslišanju merodajnega mnenja c. kr. kmetijskega društva, pod 7/ načrt izvršilnega reda k omenjenemu zakonu, s prošnjo da bi se isti pregledal in potrdil.

V predloženem izvršilnem predpisu bode našlo c. kr. namestništvo po potrebi sem in tja vnešene predpise zakona, kateri so primerno razviti in pojasnjeni na tak način, da so razumljivi tudi kmečkemu stanu, kateremu je izvršilni predpis namenjen. Na ravno tak, kmečkemu stanu razumljiv način, so navedena tudi splošna določila tega predmeta.

Ob sebi umevno je, da se je moralo splošnemu izvršilnemu predpisu dodati red, obsegajoč prehajalna določila, da bode mogoče preskrbeti si svoječasnno statističen material v svrhu pravočasnega pričetja potrebnih del, tako da se bode zakon, za časa, ko stopi v veljavo, začel takoj izvrševati.

Izvršilnemu predpisu so pridjani tudi primerni obrazci, s čemer je popolnjen tudi ta del pripravljalnega dela.

Obstoji končno tudi red zadevajoč razstave, koje je prirediti v smislu predležečega zakona, kateri red bode obrazložil na primeren način dotično akcijo zapopadeno v tem zakonu.

Deželni odbor trdno upa, da se bode c. kr. namestništvo strinjalo z načrtom izvršilnega predpisa k zakonu za živinorejo, vsled česar se Isto naproša, da razpravlja to zadevo čim preje, s čemer bo omogočeno, o pravem času pričeti s pripravljavnim delom.

Koj ko bode deželni odbor obveščen o pritrilnem mnenju tega c. kr. namestništva, se bode uradno preskrbelo za slovenski prevod izvršilnega predpisa, kateri prevod se bode Istemu takoj doposlal, da se ga razglasi v dež. zak.“

Ker je bilo velike važnosti, da se dovršijo razpravljanja zadevajoča izvršilni predpis, bil je deželni odbor primoran trikrat pospešiti za rešitev gorinavedenega dopisa pri c. kr. namestništvu, in sicer dne 31. oktobra, 7. decembra in 23. decembra 1903.

Dne 31. decembra 1903 je dešel namestništveni dopis z dne 29. decembra 1903 št. 35882, iz katerega je bilo razvidno, da je bil izvršilni predpis zakona za pospeševanje živinoreje odposlan c. kr. ministerstvu za poljedelstvo, da pa odločba ministerstva ni še došla.

6. Deželni zavod za zavarovanje goveje živine.

Kakor navedeno na strani 32 predhodnega poročila je c. kr. ministerstvo za notranje zadeve vrnilo z odlokom z dne 10. decembra 1902 št. 46413, sporočenim deželnemu odboru z namestništvenim dopisom z dne 18. decembra 1902 št. 33701, načrt pravil za *deželni zavod za zavarovanje goveje živine*, z opombo, da ne obstojê nikaki načelni pomiselki proti istemu, le predrugačenja v besedilu so se zdela potrebna.

Deželni odbor je pregledal temeljito, kako daleč segajo te modifikacije in se izjavil, da je pripravljen sprejeti vsa nebistvena predrugačenja.

V sporočilu te izjave, poslano namestništvu z dopisom z dne 9. marca 1903 št. 8388/2, ki je bil odposlan skupno z modificiranimi pravili, obrazložil je deželni odbor sledeče kriterije :

Izrazil je pred vsem toplo zahvalo visokemu ministerstvu, da ni našlo načelnih pomiselkov proti navrženim pravilom in za dobrohotno zanimanje, koje je pokazalo za na-

mišljeno ustanovo s tem, da je ugodno cenilo delo dežele in da je bilo voljno isto podpirati in krepko pospeševati;

omenil je okolnost, da je pričela dežela z donosi, ki so, primeroma z omejenimi sredstvi, stoječimi ji na razpolago, veliki, zasledovati akcijo za povzdigo pastirstva do onega viška razcvitja, do ktereга bi lahko prišlo glede na razmere v deželi, ki so, kar se tiče te vrste kmetijske obrti, jako ugodne, — in sicer bodisi s prispevki za uplemeničenje govedi, bodisi s podpiranjem in pospeševanjem vsake inicijative, ki cilji na kultiviranje te vrste obrti na racijonalnejši, ter napredkom in potrebam modernega časa najprimernejši način, — povdaril je, kako bi bil v navedeni akciji zapopapen značaj nepopolnega določila, ako bi se ne mislilo pospeševati paralelno inicijative v svrhu zavarovanja bogatih prirodnih proizvodov pred sahnjenjem in propadom, kakor namerava projektirani zavarovalni zavod, ki bo pripomogel kot zavod previdnosti in varčnosti, da se popolni podporno podjetje v korist kmetijstva in pastirstva.

Dopis je nadaljeval z natančnim dokazovanjem neprilичnosti vsaktere važnejše premembe, nasvetovane od ministerstva, in to vsled načel o katerih je bil visoki deželni zbor obveščen, da razpravlja in sklepa o načrtu pravil; izjavil je (kakor vže zgoraj navedeno) da sprejme — v smislu točke 6. deželno-zborskega sklepa — ostale nebistvene premembe, predlagane v podrobnih odločbah, in je sklenil s prošnjo, da bi vlada vstregla želji kmetškega prebivalstva te dežele, s potrditvijo omenjenih pravil.

Dne 19. aprila se je rešitev pravil za zavarovanje govedi pospešila pri namestništvu.

C. kr. namestništvo je odgovorilo z dopisom z dne 23. aprila št. 10721, da je odposlalo odborov dopis z dne 4. marca skupno s pravili c. kr. ministerstvu za notranje zadeve s poročilom z dne 24. marca 1903 št. 6825.

Dne 24. maja je došel deželnemu odboru namestništveni dopis z dne 21. istega meseca št. 13.471 skupno z enim iztisom pravil, vže pregledanimi od ministerstva za notranje zadeve, v katerem dopisu je bilo rečeno,

da c. kr. ministerstvo iz spoštovanja do uveljavljenih razlogov, ki so deloma temeljili na specijelnih krajnih razmerah, ni hotelo, da bi odvisela pritrditev k ustanovitvi zavoda od premembe dotične organizacije v smislu svojih prejšnjih nasvetov, vsled česar je bilo pripravljeno potrditi vnovič predložena pravila, če bi se v istih izvršile še premembe bistveno redakcijskega in stilističnega značaja, ki so zaznamovane v pregledanem vrnjenem iztisu, katere premembe so pustile načela organizacije popolnoma nedotaknjene.

C. kr. namestništvo je pridjalo, da je pooblaščno potrditi v imenu ministerstva odnosno na više-navedeni odlok, zadostno premenjena pravila in pridejati na ista tozadevno odobrilno klavzulo.

V to svrhu se mu je moralo odposlati predpisano število iztisov pravil, od katerih so morali biti trije pravilno kolekovani.

Deželni odbor je ustregel tej zahtevi in je odposlal pravila, spremljana z dopisom z dne 28. novembra 1903 št. 3789, v katerem je izrazil svojo hvaležnost visoki vladi za prijaznost izkazano tej zadevi, ki bo imela za deželo največje ekonomične koristi; istočasno je deželni odbor priporočil istemu, da bi zadevo blagovolil čim preje rešiti.

Pravila za zavarovanje govedi, redakcijsko in stilistično spremenjena, ter odposlana namestništvu v odobrilo, se nahajajo natisnjena v prilogi 5., predležečega poročila.

Med tem je deželni odbor, pričakovaje zagotovljeno odobrilo, pričel s podrobnimi proučevanji za praktično organiziranje zavoda, ki se je imel ustanoviti, in kojega se misli otvoriti v tekočem letu.

7. Deželna trtnica s cepljenimi ameriškimi trtami.

a) Deželnozborni sklepi in mnenje c. kr. vlade.

Odb. št. 731, 1760,
5808, 6767, 7166,
6972, 7665, 7805,
8301, 8440, 6971.

Kakor je bilo navedeno v predhodnem poročilu je storil visoki deželni zbor, z namenom da se bržbolje pospeši stvarna in praktična deželna akcija v prid trtorejstvu te dežele, v seji dne 29. decembra 1902 odločilne sklepe za uresničenje navedene akcije.

Ti sklepi se glasijo:

1. „Nalaga se deželnemu odboru, da ukrene pri visoki vladi in kmetijskem društvu vse potrebne korake, da se čim preje sestavi deželna komisija za trtorejstvo, katero omenjajo denelnozborni sklepi z dne 20. septembra 1901 in z dne 18. julija 1902.

2. Nalaga se deželnemu odboru, da obrazloži na motiviran način visoki vladi potrebo te naprave, ktera ne izključuje vladne akcije, ki cilji po enakem namenu, čeprav zahteva kakovost vinoreje te dežele denarne in moralne vladne pomoči tudi glede višenavedenega deželnega podjetja za trtorejo.“

V januariju 1903 je došel deželnemu odboru dopis c. kr. namestništva št. 730 z dne 23. januarija, v odgovor dopisa z dne 28. oktobra 1902 št. 2308, s katerim je bil ta urad naprošen (glej poročilo preteklega leta stran 52), da določi in odpošlje tehničnega organa, ki naj bi se udeležil deželne komisije za trtorejstvo, in da dovoli čim preje podporo 4000 kron, v svrhu da bi se zamoglo še v jeseni ustanoviti deželne trtnice z ameriškimi trtami, ali pa da vsaj priporoči c. kr. poljedelskemu ministerstvu prošnjo o navedeni podpori 4000 kron za omenjeno komisijo.

Ker je ta namestništveni dopis odločilne važnosti za nadaljni razvoj te zadeve, se smatra potrebnim, da se navede tu prevod besedila nemškega izvirnika v važnejših točkah. Št. 730/II Trst, dne 23. januarija 1903.

Na dopis z dne 28. oktobra 1902 št. 2308 čast je namestništvu, da naznani deželnemu odboru sledeče.

C. kr. poljedelsko ministerstvo je semkaj naznanilo z odlokom z dne 29. decembra 1902 št. 32342/2452, da bi važne deželne donose v svrhu nabave večjih množin ameriškega materijala in v svrhu nadaljnega razširjanja poduka v plemeničenju trt za vinogradsko okoliše Goriško - Gradišćanske, ki je v velikem obsegu od trtne uši prizadeto in kojemu preti nevarnost, živahno pozdravilo, če bi se postopalo pri tem na način, ki se lahko označi od vseh merodajnih činiteljev namenu primernim.

Tozadevna, in posebno ona dejavnost deželnega odbora, ki cilji na ustanovitev deželnega nasadnega torišča za ameriške trte v Červinjanu, je bila, kakor sledi iz vloge, predložene dne 1. septembra 1902 neposredno pri c. kr. poljedelskem ministerstvu od kmetijskega oddelka goriškega kmetijskega društva v Červinjanu, utemeljena z nepovoljno kritiko o gospodarstvu državnih trtnic in sicer posebno onih v Tržiču, nadalje o načinu razdeljevanja trt iz državnih nasadov in o državnih dejavnostih na polju vinogradstva sploh.“

Tu se opomni, da dejavnost deželnega odbora in taka, kakoršno navaja predstoječi odstavek dopisa c. kr. namestništva, marveč da odborova dejavnost ne more biti drugačna kakor ona, naročena od vis. deželnega zbora, in sicer obsega ista pospeševanje trto- in sadjereje in posebno ustanovitev trtnic z ameriškimi trtami in dosledno razdelitev kolčij teh trt in korenin, cepljenih na ameriškem deblu.

Deželni odbor je imel tudi vedno pred očmi izvršitev programa deželnega zbora, nikdar pa špeciijelno onega za ustanovitev trtnice v Červinjanu.

Meni se tudi, da je c. kr. vlada vsled spregleda smatrala, da tvori spomenica, predložena od kmetijskega oddelka c. kr. kmetijskega društva v Červinjanu, razloge za akcijo, kojoj je nameraval pričeti deželni zastop.

Izpusti se tedaj oni del namestništvenega dopisa, ki odgovarja na kritike podane od navedenega kmetijskega oddelka, kajti to stoji povse v nasprotju z delovanjem deželnega odbora, kateri ni in bi nikoli ne mogel pooblastiti kmetijskega oddelka v Červinjanu, da govori v njegovem imenu.

C. kr. vlada, koja je vedno vodila napačna misel da je spomenica kmetijskega oddelka v Červinjanu utemeljitev nameravane deželne akcije je sklenila na sledeči, namenom deželnega zastopstva nasprotujoči način.

„Odmembo posebne državne podpore (in sicer ne glede na nadaljevanje ukrepov na polju neposrednega in posrednega zatora trtne uši in drugih trtnih škodljivcev, kateri ukrepi obsegajo tudi goriško - gradiščansko deželo, in ki se izpeljujejo vže dolgo vrsto let z velikimi državnimi sredstvi) za nabavo večjega števila trt in za razširjanje plemeničenja trt na goriško - gradiščanskem, bi zamoglo c. kr. poljedelsko ministerstvo vzeti v prehtovanje le v slučaju, če bi bil program s proračunom vred, predlagan sporazumno od zastopnikov deželnega odbora, namestništva in eventuelno c. kr. kmetijskega društva v Gorici in ki zadeva predlagane posebne naredbe, goden za potrditev, in če bi se prepustilo strokovnim državnim poslovníkom nadzorstvo nad načinom izpeljave programa.

Ker bi se pa dalo doseči sporazumljenje više-navedenih činiteljev tudi ne da bi se sestavila posebna komisija, v katerij bi ne stalo po predlogih deželnega odbora število državnih zastopnikov v nikakem razmerju z visokostjo zahtevanega državnega donosa, ne more smatrati poljedelsko ministerstvo sestave take komisije priporočljivim.

Iz pritrditve predlaganega načina sestave komisije od strani poljedelskega ministerstva bi se lahko izvajal tudi gotovo napačni up, da bi kedaj poljedelsko ministerstvo pritrđilo premembi deželne komisije za trtno uš v deželno vinorejsko komisijo.

Sicer pa domneva poljedelsko ministerstvo da dežela Goriško - Gradiščanska ne bo vstrajala na ustanovitvi posebne komisije na način, izgražen v deželnozborskem sklepu z dne 20. septembra 1901, ker se je deželni odbor izjavil z dopisom z dne 30. aprila 1902 št. 2308, da je pripravljen sporočiti nasvete poljedelskega ministersva, gledê načina sestave deželne komisije v vinorejskih zadevah, ki se ima ustanoviti, deželnemu zboru v sklepanje.

Za c. kr. namestnika:
Schwarz l. r.

b) Možnost dejalnosti.

Deželni odbor pa je imel pred očmi določene deželnozborske sklepe, ki so mu naložili izvod akcije določene na jasen način, vsled česar se je obrnil dne 1. julija 1903 do c. kr. kmetijskega društva z dopisom št. 1760 v katerem je, obrazloživši svoj trden namen, da prepreči namreč popolno katastrofo trtorejstva, grozečo po trtni uši sedaj tudi Brdom, ravnini, povsodi, naprosil to kmetijsko društvo, da bi blagovolilo podati svoje merodajno mnenje o možnosti, da bi se takoj pričelo z deželno akcijo za pospeševanje trto in sadjerejstva, opomnivši, da je stalo v to svrhu na razpolago 15 896 kron in sicer 7896 kron iz bilance izza leta 1901, 4000 kron izza leta 1902 in ravno toliko iz leta 1903.

Kmetijsko društvo se je radovoljno odzvalo povabilu deželnega odbora in mu je sporočilo z dopisom z dne 12. avgusta 1903 št. 574, da je bil znesek 15.896 K. več kakor preveč za napravo trtnic s cepljenimi amerikanskimi trtami.

Vrhutega je naznanilo kmetijsko društvo, da je bila imenovana v svho pospešenja vsega potrebnega za pričetek del, iz srede odseka za trto in vinorejstvo stalna komisija, ki je vdobila naročilo, da se postavi na razpolago deželnemu odboru, kolikor bi bilo v to svrhu potrebno.

Ker je bila s tem zagotovljena možnost, da se prične dejanski z akcijo, je smatral deželni odbor umestnim, da obnovi dopisovanje z namestništvom, in da obrazloži istemu štadij, v katerem se je zadeva nahajala v svrhu pridobitve za to akcijo sodelovanje cesarske vlade.

Radi tega se je naslovil dne 5. septembra 1903 št. 5808 sledeči dopis na namestništvo.

„Odnosno na tamošnje dopise z dne 26. marca 1902 št. 6082, 1. decembra 1902 št. 29342 in 23. januarija 1903 št. 730 zadevajoče sestavo deželne komisije za trto in sadjerejo, si usoja podpisani neznaniti kakor sledi :

„Višenavedena zadeva, ki je tvorila predmet sklepanja visokega deželnega zbora že v seji dne 20. septembra 1901 in 18. julija 1902, je bila kakor se je obvestilo Isto z dopisom z dne 30. aprila 1902 št. 2308, zopet predložena deželnemu zboru v seji dne 29. decembra 1902 pod št. 7982/02.

„Deželni zbor je v navedeni seji izrekel, da obstane na izvršitvi programa, zadevajočega akcijo v korist trto- in sadjerejstva, vže sklenjenim v seji dne 20. septembra 1901, in je naročil podpisanemu, da ukrene pri visokej vladi vse potrebne korake, da se jo dovede do pritrditve programa deželne uprave in da podpira to slednjo moralno in denarstveno.

„Gledè na to, vidi se deželnemu odboru potrebno, da opozori to c. kr. namestništvo na dejstvo, da potrebuje trto- in sadjerejstvo te dežele delavne in uspešne pomoči vseh pristojnih činiteljev, da se povzdigne iz propada v katerem se nahaja in da se obnovè oni važni viri dohodkov, ki jih je imela dežela v pretekli dobi.

„Ne povdarja se dejstva, da je za to deželo kmetijstvo, če ne edini, gotovo najglavnejši ekonomični činitelj, kajti, če propade kmetijstvo, nastane če treba pomanjkanje na splošnem ekonomičnem ravnotežju, iz česar bi sledila revščina. — ne povdarja se tedaj tega, krajti navajalo bi se splošno znane stvari, ki so se mnogokrat neprestano povdarjale tudi od te strani.

„Ne navaja se tudi, da je trtorejstvo in v nekaterih, ne ravno zadnjih krajih te dežele, sadjerejstvo najvažnejša vrsta pogljedelstva, vsled česar se mora navedenim kulturam pripomoči, da se jim ugladi pot do boljšega napredka, ali da se jim v kritičnih slučajih vrne staro življenje.

„S tem je obrazložen in posvedočen sklep deželnega zbora z dne 20. septembra 1901 zadevajoč deželno akcijo namenjeno pospeševanju trto- in sadjerejstva, sklep, kojega je deželni zbor, prepričan o dobroti stvari in o potrebi pomožne akcije, zopet potrdil v seji dne 18. julija 1902 in potem v oni dne 29. decembra 1902.

Gledè na to, prosi deželni odbor to c. kr. namestništvo, da bi blagovolilo pritrđiti odposlanju enega svojega zastopnika v komisijo za trto in sadjerejstvo, namenjeno od deželnega zastopstva, in sicer v smislu prošnje tjakaj vže odposlane z dopisom z dne 2. oktobra 1901 št. 5426/1; ob enem so to c. kr. namestništvo naproša, da blagovoli predlagati na pristojnem mestu primeren letni prispevek za to podjetje.

„Kolikor se tiče te slednje točke si vsoja opomniti podpisani kakor sledi.

„Deželni zbor je vže leta 1901 določil za akcijo, o katerej se govori, 7886 K., nadalje je določil v bilancah leta 1902 in 1903 4000 K za vsako upravno leto, tako da je sedaj iz deželnega zaloga na razpolago 15.896 K, ktera svota tvori pač znamenit znesek, če se upošteva neznatne dohodke, glede na to, da deželna bilanca nikakor ni raztegnjena, — kakor tudi če se upošteva množino drugih potreb, katere zahtevajo od dežele zadoščenja.

„Opomni se še, da je deželni zbor preudaril zneske po 4000 K. za vsako izmej upravnih let 1902 in 1903 med stalne postavke bilance, dokazivši s tem, da hoče tudi v bodoče podeliti letni znesek 4000 K v dosego namena izročenege novoustanovljeni deželni komisiji.

„Če si usoja podpisani še posebej povdarjati žrtve, ki so naložene deželni upravi v svrhu izvršitve programa v korist poljedelstva v smislu navedene akcije, je to storil z namenom, da dovede, če bi le bilo potrebno, tudi visoko vlado do tega da se pridruži deželnemu podjetju z radodarno denarno pomočjo.

„Deželni odbor ne verjame da bi zamogla ta visoka vlada vdobiti temeljne uzroke, ki bi ji zavirali pristop k deželnemu podjetju pri dejstvu, da se je vže prej sklenilo, spremeniti antifilokserične komisije v komisijo za poljedelstvo z enakimi stremljenji kakor so ona danes podpirana od deželne uprave. Ostro kritično stanje, v katerem se nahaja kmetijstvo sploh, posebno pa trto in sadjerejstvo, in potreba, da se pripravi od vseh strani primerne in radodarne doneske, zahteva in ne izključuje akcije visoke vlade zraven one te dežele, posebno ker se gre, kakor vže omenjeno, za paralelne dejalnosti, katere si ne nasprotujejo v bistvu v nobeni točki.

„Deželni odbor pričakuje glede na vse navedene razloge, blagovoljen odgovor visoke vlade na predležečo prošnjo.

Podpisani, kojemu je nalog, nemudoma izvršiti voljo, izraženo od deželnega zastopstva potom treh enakih sklepov, je vže ukrenil korake, da se razjasni način praktičnega razvitja akcijskega programa.

„Iz proučevanj, dosedaj izvršenih, in ki se pridno nadaljujejo izhaja možnost, da se lahko prične praktično razvitje deželnozbornskega programa za trtorejstvo s zneskom 15.896 K, ki stoje na razpolago iz deželnega zaloga, — in sicer z ustanovitvijo osrednje trtnice z ameriškimi trtami, ki bo osrednja postaja, od koder se bode nadaljevala dejalnost za ustanovitev podružničnih trtnic v različnih središčih vinorejstva te dežele, in osobito v Vipavski dolini, v Brdih na visoki in nizki ravani Furlanije.

Koj ko bodo dovršena pripravljavna proučevanja in program definitivno določen, in koj ko bo prišel čas sklicanja deželne komisije za trto- in sadjerejstvo, se bode odposlalo temu c. kr. namestništvu natančno poročilo“.

Deželni odbor je sklenil uporabivši prijazno prehitbo kmetijskega društva, določiti brez družega začasno komisijo, da sestavi program akcije za deželno komisijo za ustanovitev trtnic z ameriškimi trtami, ki se ima sklicati, in je povabil v to svrho gospode iz stalne komisije (kateri so se postavili na razpolago) kakor tudi g. državnega poslanca in deželnega odbornika Dr. Verzeznassi, deželnega odbornika gosp. Klančič in tajnika kmetijskega društva prof. Karola Hugues k seji, določeni na dan 12. septembra v prostorih kmetijskega društva.

Seja se je vršila ob 10 $\frac{1}{2}$ predpoldne omenjenega dne; tu se podaje dosloven zapisnik:

Zapisnik

napravljen v uradih c. kr. kmetijskega društva dne 12. septembra 1903.

Pričujoči :

deželni odbornik Anton Klančič; profesor Artur Devarda; Dr. Karol Pontotti; Ivan Fonzari; profesor Karol Hugues; deželni tajnik Alojzij Pettarin kot zapisnikar.

Deželni odbornik Dr. Verzeznassi je opravičil svojo odsotnost.

Predmet razprave.

Načrtovanje akcijskega programa, ki se ima predlagati deželnemu odboru v svrhu izvršitve deželno-zbornskega sklepa z dne 20. septembra 1902, zadevajočega akcijo za trto- in sadjerejstvo.

Poverilo za posredovanje navedenih gospodov pri pričujoči konferenci je razvidno iz dopisa c. kr. kmetijskega društva z dne 12. avgusta 1903 št 574, oziroma iz povabila deželnega odbora z dne 7. septembra 1903 št 5808.

Komisija, obveščena po deželnem odborniku Klančič, ki je predsedoval seji, da je deželni odbor sprejel nasvete, zapopadene v dopisu c. kr. kmetijskega društva z dne 12. avgusta 1903 št. 574 ;

v poštev jemaje, da je v tem dopisu obrazložena ideja, da se prične z delom naloženim od deželnega zbora vsled sklepa z dne 20. septembra 1901 in naslednjih, ustanovivši začasno s sredstvi, ki so na razpolago s zneskom 15.896 K osrednjo trtnico z ameriškimi trtami, ki se ima potem razprostrti na tam navedeni način, ideja sprejeta od deželnega odbora ;

sklene enoglasno, nasvetovati deželnemu odboru kakor sledi :

1) Odprl naj bi se natečaj v svrhu, da se naberejo ponudbe za odstop zemljišča v površini dveh hektarjev, za napravo deželne trtnice z ameriškimi trtami.

Zemljišče naj bi odgovarjalo sledečim pogojem :

- a) ležati mora v neposredni bližini mesta Gorica ;
- b) mora obstojati celo iz enega kosa zemlje ;
- c) ne sme biti prizadeto po trtni uši ;
- d) mora biti primerno za zalivanje ali pa mora vsaj ležati na kraju blizu vode ;
- e) zemljišče naj bi se vzelo v zakup za dobo 10 let potom pogodbe, ki naj bi obsegala pristavek o obnovljenju pogodbe za nadaljnih 5 let, in tako od 5 do 5 let, če bi se ne podala od nobene izmed strank šest mesecev predno ugasne doba zakupa, odpovedi ;
- f) natečaj naj bi se oznanil do 5. oktobra.

2. Otvoril naj bi se nemudoma natečaj tudi za mesto nadziralca, kateri naj bi dokazal, da je delal praktično v sličnih trtnicah ; opomnilo, naj bi se prosilce, da predložijo dokazila o pridobljenih znanostih in o informacijah. Nadziralca naj bi se sprejel pogodbenim potom. Ta pogodba naj bi se sklenila za eno leto, ki naj bi se lahko obnovila, če bi se šest mesecev predno ugasne leto ne dala odpoved, za nadaljna štiri leta, in v slučaju da bi se ne dala odpoved šest mesecev predno ugasne ta doba, za nadaljnih pet let, in tako od petih do petih let. Natečaj naj bi se oznanil do 5. oktobra.

3. Natečaja pod 1.) in pod 2.) naj bi se kolikor možno razširila.

Sklenjeno in podpisano

Pettarin I. r.
deželni tajnik.

Klančič I. r.

c) Načrt akcije.

Upoštevaje nasvete komisije, je sklenil deželni odbor v seji dne 16. septembra 1903, odpreti natečaj za zakup zemljišča za napravo deželne trtnice z ameriškimi trtami, ter natečaj za mesto nadziralca za trtnico, ki se je imela ustanoviti.

Natečaj za zakup zemljišča je bil razglašen dne 16. septembra, in kot zapadno dobo za vlaganje ponudeb se je določilo 10. oktober 1903.

Z istim dnem se je razpisalo mesto nadziralca z letno plačo 2000 kron, ki se je imelo podeliti potom pogodbe.

Pri tem slednjem natečaju se je določilo strogo paziti na to, da se poveri mesto osebi, ki bi bila kolikor možno sposobna.

Med tem se je poskrbelo za formalno ustanovitev *saloga za trto- in sadjerejstvo* s 15896 K, kateri znesek se je imel vsled deželnozborskih sklepov v to svrhu na razpolago; v tem smislu so se dala potrebna določila deželnemu knjigovodstvu in deželni blagajni.

Došle so razne ponudbe za zakup zemljišč, kakor izraženo v natečaju z dne 16. septembra.

Ko je pošla doba natečaja, so se odposlale vse ponudbe komisiji c. kr. kmetijskega društva s povabilom, da jih pregleda in poda o njih svoje merodajno tehnično mnenje.

Dne 29. oktobra je došlo deželnemu odboru naproseno poročilo, zanimivo radi vestne objektivitetnosti in radi moderno znanstvenega značaja, tako da se smatra primernim, da se objavi tu spodaj besedilo posameznih izvodov.

Poročilo

o izberi zemljišča za ustanovitev osrednje deželne trtnice s cepljenimi ameriškimi trtami in o načeloma odgovarjajočih oskrb za ustanovitev trtnice.

„Zahteve, kojim mora odgovarjati zemljišče, v površini 2 hektarjev, ki se ima uporabiti pri ustanovitvi osrednje trtnice s cepljenimi ameriškimi trtami, so načeloma sledeče :

1. Lega v obližju Gorice ;
2. Lega na gorkem, obvarovana proti burji, močno obsolčnega, posebno v mesecih april, maj in junij ;
3. zemlja rahla, spodnja tla prehodna, plodovita in v poboli enakosti.
4. Neposredna bližina pri vodi za zalivanje, ki ne sme bi mrzla, in ki se jo lahko vpelje in porazdeli potom cevnege vodovoda po gredah trtnice ;
6. Možnost, da se napravi na tem kraju ali v okolici provizorično en rastlinjak za negovanje cepljencev v zabojih ;
7. Možnost da se lahko razpolaga čez zemljišče ležeče v bližini deželne lastnine, do se bodo nasadile redke vrste ameriških trt, kakor tudi, da se bodo izvršila botanična in nasadna dela, potrebna za vztvarjenje novih mešancev z domačimi in z ameriškimi trtami, v svrhu, da se ta dragoceni material ne poizgubi potem ko preteče desetletni zakup zemljišča ;
8. Možnost da se vzame zemljišče pod zmerno ceno v zakup ;
9. Lega trtnice osrednja, napram ravani in planoti lahko dostopna pešcem in vozovom.

Poročilo prepregleduje potem v zakup ponudena zemljišča, in najde le dve, pozornosti vredni toda nobeno izmed obeh ne odgovarja vsem navedenim zahtevam, vsled česar svetuje, da se izloči tudi isti, ter nadaljuje.

„Po izključenju obeh pregledanih zemljišč nastopi potreba, preskrbeti na drug način potrebno zemljišče za namišljeno trtnico.

„Tu se zdi potrebno omeniti, da so vse trtnice z ameriškimi trtami, všteti ono svetovno znano Richter iz Montepillier, ki pripravlja po metodi vzgajanja v zabojih, letno nad 3 milijone cepljenih ameriških trt, spoznale potrebo, da se mora zemljišče, določeno za negovanje trtnice, rotirati, to pa vsled tega, ker se nasadi letno obnovijo in vsled dobave vedno novega materiala, pri čemer se zemlja prav lahko izprazne in ovira produkcijo krepkih rastlin cepljenih trt.

„V vseh trtnicah se nahaja vsled tega *stalen ali permanenten oddelek* za nasajanje redkih plemen in za vstvarjenje novih vrst mešancev ; drugi oddelek pa je *nestalen ali začasen*, za sprejem izvirnih rastlin navadne vrste in za ukoreninenje cepljencev v zabojih.

„Permanentni oddelek se more ustanoviti le na tleh trajne lastnine dotičnika, ki prevzame nasajanje trtnice ; začasni oddelek se vzame od časa do časa v kratek zakup, da se bo imelo priliko zamenjati zemljišče kakor hitro se pokažejo znamenja izžerpanja.

„Na permanentnem oddelku se ustanove rastlinjaki za negovanje cepljencev in se preskrbi prostore za vzdrževanje kolčij, izvršitev cepljenja na mizi, odpošiljatev zrelih cepljencev, stanovanje za vrtnarja itd.

„Če možno se preskrbi na stalnem oddelku tudi žleb za zalivanje, z vodnjakom opremljenim s sesalko, od koder se napelje potem voda do posameznih štirikotnih trtnic napravljenih v bližni.

„S to napravo se preprečijo neprijetni slučajji, da bi se moralo na v zakup vzetih zemljiščih ustanoviti rastlinjake, pristrešja, vodnjake itd. ktere bi se potem moralo prepustiti lastniku zemljišča, kadar bi pogodba spadla.

„Gledè na te uvete, se izkaže neovrgljiva potreba, da se ustanovi deželna trtnica s cepljenimi ameriškimi trtami vsaj v kolikor se tiče stalnega oddelka iste na zemljišču ki je deželna last in je obkoljeno od kosov zemlje, ktere bi se vzelo za kratko dobo v zakup, v svrhu da bi se napravilo začasno trtnico za dozorevanje cepljencev, določenih za prodajo.

„Ti pogoji bi bili sedaj dani, če bi se napravil permanenten oddelek trtnice na enem malem delu od dežele vže kupljenega zemljišča za ustanovitev norišnične naselbine, s pridržkom, da se eventuelno vzame svoječasnò v zakup okoluležeče kose zemljišč za letne in začasne trtnice.

„Toda upošteva je, da najmanj še tri leta se ne bo mogla otvoriti ona naselbina, ker so potrebna tri leta za sezidanje in urejenje poslopij norišnice, ki se ima ustanoviti, ter vsled dejstva, da na vsak način v prvih letih obstoja norišnične naselbine ne bo mogoče uporabiti vseh 7 ali 8 hektarjev na razpolago stoječega zemljišča za kmetijsko naselbino, nastane koj vprašanje, ali bi ne bilo umestno, en del te površine uporabiti vsaj za 5 do 6 let kot začasno trtnico, in sicer dokler ne nastopi potreba, ustanoviti to slednjo, pri čemer naj bi se vzelo v zakup nekatere parcele, ki neposredno mejijo s kolonijo norišnice.

„Temu vprašanju se more le pritrditi; s tem, da bi se uporabil na ta način en del 7-8 hektarjev, ki stojè na razpolago za norišnično naselbino, bi se le pričelo s praktično izvršitvijo vže sprejetega načta gledè ustanovitve te naselbine; to je oni načt, v katerem morajo biti zapopadeni rastlinjaki za prisilno negovanje, vodnjak za vodo, potrebno za vrte in za norišnične nasade, trtnice z ameriškimi trtami, rastlinjaki izvirnih rastlin itd.

„Na ta način bi se ustanovil stalni oddelek trtnice na pogled, tako da ostane isti po dobi domnevanega izvrševanja deželne trtnice kot trajen bistveni del norišnici dodane kmetijske naselbine.

„Potemtakem bi se stroški za rastlinjake, za vodnjak, sesalko, za pristrešja, izvirne rastline itd. izdali za stalno napravo bistvenega dela norišnične kmetijske naselbine, ki naj bi se začasno uporabljala skupno z deželnimi trtnicami.

„Najmanj skozi tri leta, in sicer dokler ne bodo popolnoma dozorele izvirne rastline, in morebiti tudi dlje časa za en del teh slednjih, se bodo morale seveda nabaviti trtne količi za cepljenje, od zunaj.

„Tekom leta 1904 in sicer gotovo pred poletjem, bo tam pripravljen vodnjak in sesalka za zalivanje spodnjih tal.“

Ako se ne bo moglo za časa ustanoviti rastlinjaka za prisilno vzgajanje, se bo lahko med tem provizorično uporabilo v to svrhu vže obztoječe rastlinjake obeh deželnih kmetijskih šol (ali pa kak drug primeren kraj), in potem bi se prenesli zaboji s prisilnimi cepljenci v trtnico v svrhu presaditve v zemljo. Tudi cepljenje se bo lahko izvršilo na mizi v prostorih višeomenjenih šol (ali v drugih primernih prostorih)

„Ta načrt za ustanovitev trtnice bi ne zahteval tratenja denarja za zgradbo provizoričnih rastlinjakov, pristrešij, vodnjakov, stanovanja za čuvaja itd., in bi odgovarjal obojestranskim interesom, namreč norišnični upravi in upravi trtnic z ameriškimi trtami

„Pregled izkazuje potrebo priskrbeti si sledeče stvari :

- 1) Imenovanje nadzornika trtnic v smislu opravilnika ;
- 2) Nabavo kolčij „Riparia portalis“, „Rupestris du Lot“ in mešancev za apnena tla, za cepljenje po zimi in vzgajanje istih v zabojih ;
- 3) Nabavo cepljencev iz domačih in tujih vrst v svrhu cepljenja ;
- 4) Prostor za nabiro in shrambo teh kolčij ;
- 5) Prostor za cepljenje na mizi ;
- 6) Prostore za čuvaja in za shrambo orodja ;
- 7) Prostor sposoben, da se ga provizorično segreje v svrhu prisilnega vzgajanja cepljencev ;
- 8) Vodnjak in sesalko, napeljavo po cevih za zalivanje ;
- 9) Zaboje za prisilno vzgajanje in tozadevni material ;
- 10) Termometre in geotermometre za vodilo in najmanje ; igrometer ;
- 11) Nože za cepljenje, orodje za zasajenje in za vstvarjenje novih mešancev ;
- 12) Zbirko izvirnih rastlin ameriškanskih mešancev ;
- 13) Zemljišče za ustanovitev permanentnega oddelka trtnice ;
- 14) Zemljišče za presajanje cepljencev po prisilnem vzgajanju ;
- 15) Posušeno stajo in kemične gnoje za ognojitev nasadov stalnega oddelka in zemljišča za presajanje.

„Glede ekonomičnega dela se opomni, da se prihrani s prisilnim vzgajanjem v zabojih eno leto. In res, v novembru že se lahko zopet zadobi velik del stroškov, napravljenih za cepljenje in presajanje v februarju na mizi cepljenih kolčij ; tako da za upravo trtnic je potrebna primeroma mnogo manjša napravna in prevodna glavnica. . . . .

„Slednjič bode koristno, da se poizve, kako bo moralo biti vrhovno vodstvo trtnic poverjeno osebi, ki nudi vsled svojih znanostnih zmožnostij in vsled izkušnje na špeci-jelnem polju sličnih del — glede na strogo znanstveni eksperimentalni značaj proučevanj, ki se morajo izvršiti za stvarjenje novih mešancev ameriškanskih trt z domačimi, in glede na potrebo, da se zagotovi prileganje nositeljev cepljencev posameznim zemljiščem in enakost istih za cepljenje domačih trsij — gotovo poročstvo, da bode toli ustanovitev, koli zakup trtnic v vsem odgovarjal namenom objavljenih od visokega deželnega zbora. Kajti uspeh tega važnega podjetja, ki je prav za prav bistveno in konečno odločilno za prihodnjost deželnega trtorejstva, bo v bistvu odvisen, kakor se dogodi pri vseh sličnih napravah, od izbere onega, ki bo moral biti duša in tvoritelj vseh znanstvenih in praktičnih poslov, in ki bo moral prevzeti težko odgovornost vrhovnega nadzorstva osrednje trtnice in trtnic-podružnic . . . . .

„Da se razširi izvrševanje cepljenja na mizi in na mestu rastenja, ki je za malega kmeta jako koristno, se bodo lahko oživotvorili pri trtnicah-podružnicah neposredno cepljenci te vrste v posebnih tečajih za one, ki bi se radi v tem izučili.

„Tu dana opomba o tem teoretičnem in praktičnem poduku je v glavnem namenjena v to, da utrdi navedeni odstavek, zadevajoč znanstveno in eksperimentalno navodilo, ki bode moralo urediti vse delovanje nove ustanove.“

d) Deželna trtnica.

Sklicevaje se na navedeno poročilo, so se obrnili poročevalci dne 9. novembra 1903 pismenim potom na deželni odbor s predlogom, da bi se jim naročilo — v svrhu da bi se ne tratilo časa, ki je potreben toli za izkopavanje zemlje, prej ko pričnejo ostri marazi, koli

za nabavo materiala za oplemeničenje in zasad — izkopavanje zemlje in nabavo materiala, v katero svrhu naj bi se dalo iz specialnega zalog kredita za tozadevne stroške pri trtnicah z ameriškimi trtami.

Deželni odbor se je bavil s to zadevo v seji dne 11. novembra in je sklenil sledeče:

„Gledè na mnenje, ki se je podalo na poziv deželne odbora z dne 28. oktobra t. l. št. 6972 zadevajoče ustanovitev trtnic z oplemenjenimi ameriškimi trtami;

gledè na to, da se združita z ustanovitvijo osrednje deželne trtnice z ameriškimi trtami na eni strani zemljišča deželne norišnice, določenega za napravo poljedelske kolonije, dve deželni podjetji znamenitih ekonomičnih in moralnih koristij;

gledè na to, da se uresničenju višenavedene ideje ne protivijo razlogi psihijatrično zdravstvene narave, marveč da sta se izrazila dva izvedenca Dr. Aron Luzzatto in Dr. Ernest Fratnich, da je iz zdravniškega stališča izvedenje tega načrta dopustno, kateri načrt ne obsega nič drugega, kakor zapričetje ustanovitve poljedelske kolonije za norišnico v smislu poročil zadevajočih zgradbo norišnice, katera so se svoječasno predložila deželni upravi;

„se sklène, da se ustanovi osrednja deželna trtnica z ameriškimi trtami na enem delu zemljišča, določenega za poljedelsko kolonijo deželne norišnice.

„Pri izbiranju zemljiškega oddelka se bode moralo ozirati na potrebo, da se napravi trtnice na ugodnem kraju z ozirom na razdelitev poslopij norišnice in drugih poljedelskih naselnic.

„Gledè na to, da se do sedaj ni izvršila definitivna sestava deželne komisije, katere bo poverjeno upravnistvo trtnic z ameriškimi trtami, in sicer ker ni še došla nikaka izjava c. kr. namestništva glede odposlanja zastopnika istega v komisijo in glede vladnega podpiranja podjetja;

„v poštevek jemaje tudi potrebo, da se koj ustanovi trtnica, da se ne zamudi s tem nujnim podjetjem eno celo leto;

„se sklène naložiti večaku prof. Hugues, da prevzame pripravljavna dela za ustanovitev navedene osrednje trtnice v mejah uže izdelanih programov, vštèvši uže določene stroške.“

O teh sklepih je bil obveščen gosp. prof. Hugues s posebnim odlokom, s katerim ga je deželni odbor naprosil, da bi ga podpiral s svojimi mnogimi tehničnimi znanostmi, pri uresničenju podjetja, ki je znamenite važnosti za deželo, in mu je izrazil najtoplejšo zahvalo za blagovoljno podpiranje ves čas, ko se je bavilo z višenavedenim predmetom.

Ker so dospеле stvari do te točke, je smatral deželni odbor potrebnim, da obvesti o tem c. kr. namestništvo, in je naznanil z dopisom z dne 11. novembra 1903 št. 7665 tej oblasti sodila, ki so ga dovedla do odločitve, ustanoviti deželno trtnico z ameriškimi oplemenjenimi trtami na onem delu zemljišč, določenih za poljedelsko kolonijo norišnice; obrazložil mu je koristi podjetja s tehničnega stališča in iz ekonomične strani za boljšo bodočnost dežele in je toplo obnovil prošnjo, da bi namestništvo blagovoljilo določiti svojega zastopnika v deželno komisijo, katere sestava je bila nujno potrebna, in je je konečno prosil, da priporoči brezdvomno koristno deželno podjetje c. kr. vladi v materjelno in moralno podporo, na kar naj bi ista podelila, po tolikih nasprotnih elementih v sredino lastne ekonomične eksistence prizadeti deželi, katero sredino tvori poljedelstvo, — en del onih bogatih podpor, ki jih podeljuje letno in stalno drugim deželam, katere uresničujejo z dovoljenjem vlade enaka podjetja, kakor so tu načrtana.

Pričakovaje uspehov navedenega dopisa, je naslovil deželni odbor, ki je stremil vedno po tem, da se pospeši ustanovitev osrednje trtnice, ter kolikor le mogoče, da pospeši koristi, ki so se pričakovale za trtorejstvo cele dežele, — dne 14. novembra 1903 pod št. 7805 na c. kr. poljedelsko ministerstvo sledečo spomenico:

„S pomočjo podpore, podeljene v to svrhu od deželnega zbora s 15.896 K, bo moral podpisani deželni odbor ustanoviti v Gorici deželno trtnico z oplemenjenimi ameriškimi trtami, z namenom, da preskrbi material za poznejšo ustanovitev 4 trtnic-podružnic za vipavsko dolino, za Brda, za visoko in za nizko ravan, ki bodo imele cilj ustanoviti določitev cen, da se doseže znižanje kupnih cen navedenih ameriških trt pri nekaterih zasebnih trtnicah, ki obstojijo v deželi; — da preskrbi nadalje letno veliko količino plemenitij z najdragocenejšimi vrstami miznega in vinskega grozdja, ki ima služiti v plemenitjenju obstoječih vrst, in da zedini konečno vinske pridelke te dežele po malih in izbranih uzorcih za veliko trgovino.

„Ker se je preskrbelo potrebno zemljišče za osrednjo trtnico, za kar se je uporabil en del površine 8 ha, določenih za poljedelsko kolonijo, ki se ima pridati deželni norišnici pri Sv. Roku v Gorici, tako da bo tvorila navedena trtnica bistveni del imenovane kolonije pod vodstvom posebnega tehničnega osebja, mora se še sedaj preskrbeti koj material za vplemenitjenje in za prisilno obdelovanje ameriških kolčij v zabojih in sicer približno 400.000 kovčij „*Riparia Portalis*“ in „*Rupestris monticola*“; preskrbeti je tudi treba zbirko mešarcev da se jih poskusi v izvanrednih slučajih, kjer se nahaja nenavadna množina apna v zemlji.

„V to svrhu se je že potrebno proizvedovalo pri znanem trtorejcu Richter v Montpellier, kateri nas je opozoril, da se mora imeti ministersko dovoljenje, če se hoče prejemati ameriške trte iz inozemstva, in sicer to radi nevarnosti, da se upelje „Blak rot“.

„Toda cene za nabavo navedenega iz Montpellier so jako visoke, istotako visoki so tozadavni stroški. Vrhu tega pa je možno, da se prejme kolče iz Montpellier prepozno za cepljenje na mizi.

„Gledè na to, da je ustanovitev deželne trtnice z oplemenjenimi ameriškimi trtami splošne koristi, prosi podpisani deželni odbor za brezplačno podelitev ali podelitev po znižanih cenah spodaj navedenega materiala iz državnih trtnic z ameriškimi trtami in če možno iz osebljenih trtnic :

200 tisoč kolčij *Rupestris monticola* ; 200 tisoč *Riparia Portalis* za plemenitjenje, nadalje 2-3 tisoč koreninja najdragocenejših vrst za apnena tla, iz državne trtnice v Otterbach-u (Schärding), da se izvršijo poskusi.

„V slučaju pa, da bi vis. c. kr. ministerstvo ne moglo podeliti vsega navedenega materiala, se isto naproša da bi izdalo dovoljenje za naročbo pri trtorejcu Richter v Montpellier; opomni se, da je odgovor jako siljen, kajti Richter piše, da bi bilo nevarno da bi pošle vsè kolči, če se jih ne naroči nemudoma, kajti v oni zavod prihajajo neprenehoma velika naročila.

„Naproša se tedaj to visoko ministerstvo, pred vsem da ne bode dvoma o naravni kakovosti materiala, da dovoli potrebnih 400 tisoč kolčij iz državnih trtnic; opomni se, da se zemljišče za to trtnico v Sv. Roku (Gorica) nahaja v občini, ki je bila proglašena filokseričnim.“

Prepis te spomenice se je odposlal dne 25. novembra 1903 pod enako št. c. kr. namestništvu v Trstu s prošnjo, da bi jo podpiral pri poljedelskem ministerstvu.

Da se omogoči namestništvu podati najvišji oblasti motivirano muenje, se mu je odposlal ob enem splošen načrt osrednje deželne trtnice in so se mu preskrbela podrobna pojasnila o namenu trtnice, ki je, da se preskrbi kmetovalcem po trtni uši opustošenih krajev možnost, povzdigniti se iz propadlega ekonomičnega stanja, (kamor jih je dovedla navedena nadloga odvzemši jim vsako rešitev vsled opustošenja vže cvetočih vinogradov) s tem, da se razdeli med nje po kolikor možno nizkih cenah potrební material za zopetne zasade svojih vinogradov.

„Jako narayna stvar je, — se je reklo v dopisu — da se akcija obnese tem uspešnejše, čim večji bo odpust na kupnih cenah, ki se bo lahko podeljeval s čemer se bo koristilo deželi, kmetijstvu in trtovejstvu, če bo hotela visoka vlada pomagati deželnemu podjetju z brezplačnim ali pa s zalaganjem po znižanih cenah materjala, potrebnega za zasađe; ko- nečno pa bo imela tudi vlada sama z donašanjem višeomenjenega materjala v svrhu, da se ohrani, odnosno obvaruje propada vrsta javnih davkoplačevalcev, ki so pač velikega pomena, korist.

e) Naprava v delu.

Da se zagotovijo dobri cepljenci, se je na predlog gosp. prof. Karola Hugues — ki je postal duša celega obsežnega podjetja — odložilo obrezovanje vinogradov obeh kmetijskih šol.

Istočasno se je določilo, da se da v italijanskem oddelku kmetijske šole na razpolago en primeren prostov v svrhu shrambe ameriškanskih kolčij za deželno trtnico.

Bilo je decembra meseca. Pripravljavna dela za ustanovitev deželne trtnice se že pričela. Ni se imelo kolčij. Presvrbitev istih je postala nujna.

Profesor Hugues je zopet odpotoval v Velun da zagotovi deželi iz škofovske prebende zalaganje 100.000 kolčij *Rupestris monticola* in 150.000 *Riparia Portalis*, ki naj bi se odposlale tekom meseca januarija, ali k večjemu tekom prvih dnij februarija 1904.

Za prevoz tega materjala je bilo potrebno na podlagi namestništvenega odloka z dne 11. marca 1897 št. 2099 — posebno dovoljenje c. kr. namestništva.

Za tako dovoljenje se je prosilo z dopisom z dne 9 decembra 1903 št. 4840; zadobilo se je isto z dopisom c. kr. namestništva z dne 15. decembra št. 34.023.

Profesor Hugues je nato naročil onih 250.000 kolčij in ob enem še 120.000 *Rupestris monticola* in *Riparia Portalis* pri upravi barona Ritter iz Monastera.

Dne 28. decembra 1903 je došel deželnemu odboru sledeči dopis c. kr. namestništva z dne 26. decembra 1903 št. 33.057.

„Reševaje tamošnji dopis z dne 11. novembra t. l. št. 7665, c. kr. namestništvo ne more ugoditi, z ozirom na stališče zavzeto od c. kr. poljedelskega ministerstva, objavljenega z namestništvenim dopisom z dne 23. januarija 1903 št. 630, prošnji deželnega odbora, zadevajoši imenovanje enega zastopnika tega urada v deželno komisijo za trto- in sadje- rejstvo, ki stoji neposredno pred sklicanjem.“

Pri tej točki bi se lahko poročilo o tej zadevi končalo, ker spadajo nadaljni pripetljeji podjetja v leto 1904.

Predno pa se sklene, bodi dovoljeno, da se omeni okolnost, da je deželni odbor ime- noval, zaslišavši porej mnenje tehničnih izvedencev, v seji dne 8. januarja 1904, nadzira- telja za osrednjo deželno trtnico, katero mesto je bilo razpisano v natečaju z dne 16. sep- tembra 1903.

Mesto je bilo podeljeno v smislu pogojev, stavljenih v natečaju, vrtnarju Dominiku Zuliani, katerega se je spoznalo izmed vseh prosilcev najsposobnejšim; imenovani je nastopil svoj posel takoj.

Za časa, ko so se pisale te vrste se je z vso vnemo cepilo ameriškanske trte v pro- storih deželne palače, ki so bili na razpolago, nadalje v onih kmetijskega društva in ko- nečno v nalašč najetih prostorih; vredil, vodil in nadzoroval je vse gosp. prof. Hugues na način, vzvišen nad vsaka hvalo; ta gospod si je pridobil vže radi tega dragocenega dela samega, nepozabljivost v hvaležnosti dežele.

8. Obnova filokseričnih vinogradov.

Brezobrestna posojila.

Odb. št. 1448, 3445,
6377, 8258.

Znano je iz poročila preteklega leta (str. 48 in nasld.) kako je deželni odbor naprosil z dopisom z dne 14. novembra 1902 št. 4714 c. kr. namestništvo, da bi se isto potrudilo zagotoviti pri pristojnih osrednjih oblastih kak prispevek iz državnih sredstev za obnovo vinogradov te dežele, prizadetih po trtni uši, in sicer da bi bil ta prispevek trikrat večji od onega, kojega podeli dežela.

Visoki deželni zbor je sprejel v seji dne 21. decembra 1902 resolucijo, v katerej je odobril v vsem korake, ukrenjene od deželnega odbora in je pospešil pri visoki vladi brzo ugoditev stavljenih zahtev.

Deželni odbor je obvestil c. kr. namestništvo o navedeni resoluciji z dopisom z dne 26. januarja 1903 št. 8253 ex 1902.

Predno je predložilo c. kr. namestništvo višenavedeno resolucijo c. kr. poljedelskemu ministerstvu, se je informiralo pri deželnem odboru — z dopisom z dne 15. februarja 1903 št. 3622 — kako svoto je določil visoki deželni zbor za brezobrestna posojila v svrhu obnove vinogradov, prizadetih po trtni uši in s kakimi deleži teh posojil bi bili deležni prosilci, ki so se vže javili potom c. kr. namestništva.

Deželni odbor je odgovoril na više označeni namestništveni dopis z dopisom z dne 25. februarja 1903 št. 1448, in je obvestil c. kr. namestništvo, da je na razpolago za podelitev brezobrestnih posojil v svrhu obnove filokseričnih vinogradov iz deželnih sredstev 40.000 K, in sicer 20.000, prevdarjenih v deželnem proračunu izza leta 1903 in ostalih 20.000 prenešenih izza leta 1902. Te sleduje pa bi morale biti razdeljene med prosilce, ki so se javili leta 1902, med tem ko so bile one druge rezervirane za one, ki bi se bili javili leta 1903.

Pri tej priliki je deželni odbor omenil, da bi ne smela zaviseti predložitev deželno zbornske resolucije z dne 22. decembra 1902 pri c. kr. poljedeljskem ministerstvu od napovedi zneskov, ki bi jih prispeval deželni odbor iz kredita izza leta 1902, med tem ko je resolucija imela namen, da se dovede c. kr. ministerstvo na podlagi najtehtnejših razlogov, vrednih, da se resno upoštevajo, do tega, da zagotovi za podelitev brezobrestnih posojil za vinograde prizadete po trtni uši, prispevek, ki bi bil trikrat večji od onega, ki ga podeli dežela in znaša 20.000 K.

Dejstva, navedena v poročilu na deželni zbor, t. j. predhodnem navedeni resoluciji — je navajal deželni odbor — so obče znana, in tvorijo zadostno podlago, da omogočijo c. kr. ministerstvu, da uvidi potrebo pomagati poljedelstvu te dežele, ki se nahaja v jako kritičnem položaju in kojemu grozi brez podpor javnih in posebno državnih faktorjev propad, kar bi potem izkazalo nevaren presledek v javni ekonomiji te dežele, posebno pa v poljedelstvu in vinorejstvu.

Namestništvo je naznanilo deželnemu odboru z dopisom z dne 9. maja 1903 št. 12.230, da je sporočilo dne 19. marca 1903 c. kr. poljedelskemu ministerstvu zadevo o državnih prispevkih za brezobrestna posojila v svrhu obnove filokseričnih vinogradov.

Isto namestništvo je naznanilo deželnemu odboru dne 15. septembra 1903 št. 24.541, da je poljedelsko ministerstvo dovolilo sporazumno s finančnim ministerstvom z odlokom z dne 8. septembra 1903 št. 23.951 znesek 32.000 K za brezobrestna posojila za leto 1903 v svrhu obnove vinogradov prizadetih po trtni uši v deželi goriško - gradiščanski, toda pod pogojem, da prispeva dežela v istem letu najmanj 20.000 K.

Opomnilo pa je to c. kr. namestništvo, da je ta podelitev večjega državnega prispevka kakor ga prispeva dežela povsem izjemna in da se s tem nikakor ni nameravalo ustanoviti predhod za razmerje enakega prispevka za prihodnja leta.

C. kr. namestništvo je omenilo ob enem predloge gledè razdelitve državnega in deželnega prispevka med prosilce ki so vložili prošnjo za podelitev brezobrestnih posojil, ter izrazilo misel, da bi se rešitev nekterih prošenj prenesla na leto 1904, to pa vsled tega, ker se je izkazal med sredstvi, ki so na razpolago in med svotami, koje izkazujejo prošnje petentov primanjkljaj v približnem znesku tisoč Kron; iz tedanje rešitve bi se izločilo toliko prošenj, kolikor jih obsega celotni znesek navedenega primanjkljeja.

Deželni odbor pa ni delil više označenega mnenja c. kr. namestništva, ker je med tem vže sestavil izkaze o posojilih, ki se imajo podeliti. Radi tega je odgovoril dne 22. septembra 1903 pod št. 6377 tej oblasti, jemaje hvaležno na znanje okolnost, da se je visoka vlada velikodušno odločila, razširiti koristi zakona z dne 4. aprila 1902, l. drž. zak. št. 136 zadev. višji državni prispevek za obnovitev vinogradov, prizadetih po trtni uši, tudi na našo prizadeto deželo — in dal na razpolago onih 20 000 K prenešenih izza leta 1902, ter vrhu tega predlagal, da se ne prenese nobene izmed vloženih prošenj (celotno število 119) na prihodnje leto, marveč da se reši vse, pri čemer naj se zmanjša proporcijonelno svota, koja pripade na vsako posamezno prošnjo do celotne visokosti obeh prispevkov, v znesku 52000 K.

Konečno je deželni odbor predočeval dejstvo o jako slabi letini in o neprestanem razširjanju trtne uši po deželi in je nujno prosil c. kr. namestništvo, da podeli deželi tudi za prihodnje leto večjo podporo iz državnih sredstev v svrhu obnovitve vinogradov, prizadetih po trtni uši.

C. kr. namestništvo je sprejelo neizpremenjeno predloge deželnega odbora, v kolikor se je tikalo sprejetje vseh prošenj za brezobrestna posojila in o tem obvestilo deželno upravo z dopisom z dne 20. novembra 1903 št. 26.281 s pripombo, da je prispeval k navedenim posojilom Visoki Erar z 61.54% in deželni Erar z 38.46% in da so se ob enem odposlali kirografi, zadevajoči posojila, c. kr. okrajnemu glavarstvu v Gorici in Sežani.

Glede ugotovljenja svot, sprejetih od deželnega erarja, je omenilo c. kr. namestništvo, da se bode obrnilo na deželni odbor potem, ko se bodo državni organi za nadzorovanje enologije prepričali, da so tozadevna dela dovršena.

V istem dopisu je omenilo namestništvo, da je določilo kot zadnji rok za obnovitev vinogradov, prizadetih po trtni uši, konec septembra 1904.

Število prosilcev, ki so se vzeli v poštev, znaša: V političnem okraju Gorica 13, sè skupno svoto K 11.718.20; v političnem okraju Sežana 68, sè skupno svoto K 40.281.80. Višenavedene svote pa se niso mogle ugotoviti tekom leta 1903.

V istem letu pa se je ugotovilo 13.182.50 K na posojilih na breme deželnega kredita izza leta 1901.

9. Akcija v pomoč občinam, prizadetim po toči.

Odb. št. 424, 776,
885, 1141.

V nadaljevanje obrazložb, navedenih na strani 43. predhodnega poročila se omenja sklep deželnega zbora z dne 3. januarija 1903, s katerim je bilo danih deželnemu odboru na razpolago 10.000 Kron, da ž njimi podpira, v prvi vrsti z javnimi deli, furlanske občine, prizadete po elementarnih nezhodah.

Toda dne 23. istega meseca je izšlo v nekem domačem listu zaznamenilo, iz katerega je sledilo, da je bilo deputaciji nekterih poškodovanih občin uradno sporočeno, da je c. kr. ministerstvo dovolilo občinam Furlanije, prizadetim po elementarnih nezhodah, svoto

120.000 Kron, od katerih je stalo 80.000 takoj na razpolago; da je bilo od višenavedene vsote določenih 100.000 za izvršitev nujnih in občeukoristnih del v navedenih občinah, in ostalih 20.000 K da se bode uporabilo za nabavo in razdelitev žita mej najpotrebnejše prebivalce potom k a t o l i š k e z v e z e (*Federazione cattolica*) s sodelovanjem vladnih organov, to pa na predlog, stavljen vladi od predsednika navedene zveze.

Deželni odbor je odposlal, neprijetno zadet po tej noti, dotični dnevnik s sledečim dopisom z dne 28. januarija 1903 št. 776 c. kr. namestništvu:

„Ko so nastopile v poletju 1902 škode po toči, povodnjih in po suši, ki so z opustošenjem polj in uničenjem najboljših upov kmečkega stanu povzročile ono slabo premoženjsko stanje, ki kaže danes, v trdih časih, svoje strašne posledice v obliki bede in lakote, je bil ta deželni zastopnik oni činitelj, ki se je zavzel za bolestne vzklice, ki so se vzdignili na vseh krajih te dežele; o teh vzklicih je bila obveščena visoka vlada s spomenico z dne 2. septembra 1902 št. 5753, katerej je sledila ona z dne 6. oktobra 1902 št. 6531, v svrhu zadobitve pomoči iz državnih sredstev, ki naj bi ublažila slabe posledice tolikih škod.

„Med tem ni ostala ta uprava brezdelna, marveč se je z dovoljevanjem prispevkov za dela občne koristi, za uravnavo hudournikov, za popravo rek, za zgradbo cest, za saniranje občin, za nadaljevanje boja proti pelagri itd. trudila, da stori vse najboljše za prenašanje bremen potrebne pomoči v mejah svojih močij in da se odzove prošnjam za pomoč toli prizadetega stanu.

„Deželni odbor je radi tega sprejel z živim zadovoljstvom in srčno hvaležnostjo poročilo, da so dovoljeni iz državnega podpornega zaloga znatni prispevki v korist te opustošene dežele.

„Do naznanila, koje je prinesel priloženi tukajšnji dnevnik, vsled kterega bi se izvršilo razdeljevanje enega dela vladne podpore, določene za Furlanijo potom konsorcija, ki nima značaja javnega urada, naravno, podpisani ne more imeti nikakega zaupanja, kajti to bi zahtevalo preveliko žrtev oblasti, pravno sestavljenih uradov, ki imajo značaj javnosti in ki so v prvi vrsti poklicani, da posredujejo, — z jamstvom nepristranosti, ki temelji na odgovornosti javnih funkcionarjev, — med upravljenimi prosilci, ki stegajo roke po podpori in javno oblastjo, ki podeljuje podpore.

„Vkljub temu se obrača podpisani do c. kr. namestništva s prošnjo, da bi blagovolił dati tozadevna pojasnila.“

Na ta dopis je odgovoril N. E. c. kr. namestnik grof Goëss dne 1. februarija z dopisom št. 3066/II 1903 katerega besedilo sledi tu v prevodu.

Št. 3066/1903/II.

V Trstu, dne 1. februarija 1903.

Neposredno po vremenskih nezgodah, ki so zadele tekom preteklega poletja grofijo Goriško-Gradiščansko, posebnò pa okraj Gradiščanski, sem za prepričal, ne da bi čakal na kako izpodbujo z druge strani, deloma po osebnem pregledu, deloma po pregledovanju na licu mesta po meni podrejenih državnih upravnikih, o revščini prebivalstva, ki je nastopila vsled teh nezgod, in s tem sem utemeljil svoje predloge na osrednjo vlado za podelitev podpore bednemu prebivalstvu iz državnih sredstev.

Osrednja vlada je sprejela te moje predloge v mejah, stavljenih iz proračunskih ozirov, ter mi dala na razpolago znamenite zneske osobito za nabavo materialnega blaga za sejatev, kakor tudi za nabavo živeža bednemu prebivalstvu gradiščanskega okraja; razdelitev omenjenih zneskov se izvrši pod vednim nadzorstvom državne uprave in s privzetbo občinskih predstojnikov, krajnih dušnih pastirjev in obstoječih poljedelskih korporacij, ki so

po svoji organizaciji še najsposobnejše, sodelovati pri tej akciji, ki se ima izvršiti s podviganjem.

To postopanje pri razdelitvi naturalnih podpor, koje sem izvolil jaz, je potem tudi našlo, ogibaje se vsake stvari, ki bi vzbudila pri prebivalstvu, prizadetem po bedi, le količkaj dvoma o nepristranki razdelitvi, sporazumnost; sploh po lahko konstatiram s zadoščenjem da je uživala državna akcija za odstranitev bede pri vseh prizadetih popolno zaupanje.

S tem si počaščujem odgovoriti na dopis z dne 28. p. m. št. 776, kojega priloga sledi v pregibu.

C. kr. namestnik

Goëss l. r.

Deželni odbor je odgovoril koj c. kr. namestništvu s sledečim dopisom z dne 3. februarja 1903 pod št. 885 :

Ganjem po plemeniti inicijativi, koje je dal v preteklem poletju Nj. E. gospod namestnik v korist prebivalstva prizadetega po elementarnih nezgodah, posebno v gradiščanskem okraju — v tej inicijativi, o kateri je bil deželni odbor obveščen s spisom c. kr. namestništva z dne 1. februarja t. l. št. 3066/II, spozna podpisani deželni odbor nov dokaz plemenite duše Nj. E. in blagohotnih čustev ki ga navdajajo v korist te dežele, vsled česar se mu izražajo najtoplejše zahvale.

Tudi v dejstvu, da hoče Nj. E. gospod namestnik skrbeti za razdelitev podpor *in natura*, spozna podpisani s hvaležnostjo vzvišen in človekoljuben namen Nj. E., da se bo izvršila razdelitev kar le mogoče skrbno in nepristranski.

Tem mučnejše pa je deželnemu odboru, ker je izvedel iz verodostojne strani, da predstojnik c. kr. vlade ni natančno obveščen o utisu, ki ga napravijo na prebivalstvo nektera predruženja določena pri razdelitvi podpor, med tem ko se je Nj. E. sporočilo, da je omenjeno prebivalstvo cenilo način razdelitve in se strinjalo s polnim zaupanjem z nepristranostjo tega načina; deželni odbor mora obstati vsled vsakdanjih skušenj vedno na prepričanju, da se je vzbudil v prebivalstvu čut nevolje in da občni čuti tudi sedaj tlijo in besnijo proti nekaternikom, ki, poklicani da sodelujejo pri razdelitvi, pri izvršitvi te slednje najbrže ne zasledujejo natančno namenov Nj. E. namestnika.*

Ob enem je odposlal vsled sklepa deželnega odbora deželni glavar županom po toči poškodovanih občin sledeči poziv :

„Vsled deželno-zborskega sklepa z dne 3. januarja 1903, ki določa, da se uporabi podpora v znesku 10.000 kron v pomoč občinam, ki so prizadete po elementarnih nezgodah, za napravo javnih del, čast mi je povabiti Vaše Blagorodje v imenu deželnega odbora skupno z drugimi gg župani na razgovor, ki se bo vršil v deželni hiši v nedeljo, dne 8. februarja t. l. ob 10¹/₂ predp, v dosego konečnega sporazumljenja v predležeči zadevi“.

Devetindvajset županov se je odzvalo pozivu in zborovanje se je vršilo dne 8. februarja 1903 v prostorih deželne hiše.

Gospod Antonelli, državni poslanec, ki je bil tudi vabljen, se je telegrafičnim potom opravičil, da ne more prisostovati, ker je zadržan v državnem zboru.

O zborovanju se je spisal sledeči zapisnik :

Zapisnik konference furlanskih županov poškodovanih občin, ki se je vršila dne 8. februarja 1903 v prostorih deželne hiše ob 10¹/₂ predp.

Pričujoči :

Gospod deželni glavar komander Pajer, deželni odborniki Dr. Marani in Dr. Verze gnassi in odbornik-namestnik Dr. Venuti.

Zastopniki 29., po elementarnih nezgodah leta 1902 prizadetih občin.

Gosp. Antonelli je opravičil svojo odsodnost. — Predmet razpravljanja: Razdelitev 10.000 Kron, koje je dal deželni zbor s sklepom z dne 3. januarija 1903 na razpolago za razdelitev med občine, ki so bile največ poškodovane po elementarnih nezgodah leta 1902, potom izvršitve javnih del.

Ko se otvori razprava, ki se razvije mirno in stvarno, se oglasi k besedi več občinskih zastopnikov, ki izrazijo svoje želje; govornika tudi gg. Dr. Verzegnassi in poslanec Valentinis.

Potem se sklene sledeče:

1) Sklene se svetovati deželnemu odboru, da razdeli onih 10.000 Kron, podeljenih od deželnega zbora, med poškodovane furlanske občine, oddelivši iste v 4 vrste in razvrstivši jih po krajih, več ali manj prizadetih po škodah.

Pri določanju podpornih svot, koje se ima podeliti posameznim občinam, se bo jemalo v poštev potrebo, da se v večji meri obdaruje one, ki so bili največ prizadeti.

Podpora naj bi se dovolila za izvršitev javnih del, prepustivši občinskim zastopom prosto smer v izbiranju del.

2) Na predlog gosp. Verzegnassi se sklene:

Izprositi od osrednje vlade nakaz dopolnilne podpore iz čuvnega državnega zaloga v smislu svoječasno dane obljube, da se bode podelila namreč Furlaniji podpora, primerna prizadjeni škodi, kajti dovoljenih 120.000 Kron ni malo ne dosega dejanske škode, ki presega poldrugi milijon Kron.

3) Na predlog gospoda Valentinis se globoko obžaluje, da je visoka vlada izbrala za razdelitev državnega prispevka v žitu, zvezo kmečkih posojilnic, ki je pač zasebna zadruga, in da je prezrla občinske zastope, ki bi morali biti prvi poklicani, sodelovati pri sličnih zadevah.

Protestira se proti s tem dejanjem pokazanem nezaupanju do ljudskih zastopnikov in proti napravljeni jim sramoti“.

Deželni odbor se je odzval želji, izraženi pod 1), in je oddelil po škodi prizadete občine (29), glede na različno mero poškodbe, v 4 vrste. Te vrste obsegajo, in sicer:

I. vrsto občine: Turriaco, Villa Vicentina, Perteole, Campolongo, Joanniz, Ajello, Ruda, Tapogliano, Fiumicello, Medea, Cervignano.

II. vrsto občine: Visco, Muscoli, Ronchi, Versa, S. Pier d' Isonzo, Pieris, Tržič, Romans, Scodovacca.

III. vrsto: Terzo, Oglej, St. Vid. Dolenje, Villesse.

IV. vrsto: Farra, Mossa, Mariano, Chiopris.

Vsaki občini I. vrste, se je nakazala potom pristojnega c. kr. davčnega urada z odlokom z dne 12. februarija 1903 št. 1141 podpora v znesku 450 K., onim II. vrste 380 K., onim III. vrste 200 K.; onim IV. vrste 160.

Tudi sklepu pod točko 2) se je deželni odbor odzval, ter naslovil dne 12. februarija pod števil 1141 na c. kr. ministerstvo za notranje zadeve sledečo spomenico:

„Udano hvaležen za plemeniti vzlet, s katerim se je c. kr. vlada odločila ublažiti škodljive posledice elementarnih nezgod, ki so opustošile v preteklem poletju Furlanijo, smatra podpisani deželni odbor, upošteva dejstvo, da visoka vlada ni bila obveščena o vseh onih okolščinah, ki bi jo dovedle do radodarne podelitve pomoči — kar je bil tudi občeznan njen namen — v meri prilični namenu, v svojo dolžnost, da opozori to c. kr. ministerstvo na sledeče okolnosti:

„Pred vsem naj bode podpisanemu dovoljeno omeniti pod kakimi okolnostmi je došel v poletju 1902 bič narave v Furlanijo.

„Furlanija je kraj brez izjeme jako rodovitna, kojega obdeluje prebivalstvo, ki bi se lahko merilo vsled svoje delavnosti, odreka in varčnosti z najpoznanejšimi kmečkimi prebivalci sveta.

Kraj, ki bi rodil, če bi bil obdelan na način, uveden pred davnim časom v Franciji, Italiji in drugih deželah, kar se tiče vrste in množine pridelkov, štirikrat več, kakor sedaj, ter bi bil zmožen zmagoslavno tekmovati z vsemi najbolj cenjenimi pridelki, ki tekmujejo danes med seboj na trgih svetovne trgovine.

„Dobro.

„Ta kraj, tako obdarovan od narave, ki leži pod milim obnebjem, ter ima plodovitost zemlje in vodo v obilosti, je primoran pri izobilosti vodâ upoštevati faktorja nesreč, ki zasmehuje plodovitost zemlje, ki uničuje pridelke s škodljivimi povodnji, zasmehuje istotako milobo obnebjâ ki razvija in razširja malarijo iz brezštevilnih močvirij, koje napravljajo v tej deželi povodnji, pustivši za seboj grenke spomine in posmrten bič.

„Če bi bile struge vodâ v tem kraju urejene in močvirja posušena, bi bil za vedno odpravljen vzrok strašne bede, od ktere ne samo, da zavisi vsak gospodarski napredek, marveč ki preži tudi naravnost na obstanek prebivalstva.

„Dovolj znano je, kako odnaša malarija številne delavne moči furlanskim poljem, kako manjšuje konkurenca cen kmečkih pridelkov drugih dežel pomožna sredstva prebivalcem Furlanije, ki bi lahko ta sredstva prejeli iz svojih s trudom pridobljenih pridelkov, kako je konkurenca italijanskih vin zadala, po filokseri in drugih nasprotnikih prizadetim trtam zadnji udarec vinogradnim pridelkom te dežele in kako je konečno vsekala skrajna beda, povzročena po vseh teh okolščinah, ono strašno odprto rano, ki se zove pelagra in ki kliče (pač povsej pravici) v spomin položaj nesrečnih Indijcev, koje pušča angleška vlada na milijone umirati lakote.

„Deželni odbor, ki niti od daleč ne misli pripisovati krivde tega obupnega stanja c. kr. vladi, — ker to stanje obstoja, žal, vže izza nedoglednega časa — ceni visoko inicijativo zboljševanja in pravično delo pomoči; boji se pa, da ta inicijativa ne bo izkazala, ravno ker so nezgode vže stare, onih rezultatov, koje zapopadajo nameni te visoke vlade.

„Če se pridene tu navedeni sliki še materijelno nemožnost, da bi deželna uprava prispevala temu državnemu delu odpomoči v višji meri, kakor do sedaj, — to pa iz uzroka, ker bi utrujeno prebivalstvo ne moglo prenašati novih zvišanj doklad in ker je konsum na pivo edini vir, ki je vedno pripravljen podpirati višjo deželno davščino, in je bolj kakor slej zavarovan s starim in nejasnim „*noli me tangere*“ — se zadostno popolni pojem položaja, v katerem se je nahajala Furlanija, ko so bili njeni upi, njeni pomožni viri leta 1902 namah strti, uničeni po toči.

„Škode, povzročene po oni nepozabljeni nesreči, presegajo en milijon Kron.

„To dokazujejo informacije, vdobljene od pristojne strani.

„To so pritrdila tudi poizvedovanja upravnih organov vis. vlade.

„Bolesten klic tega kraja, izražen v spomenici prizadetih občin, je bil odposlan potom primorskega c. kr. namestništva Najvišjim oblastim c. kr. vlade s spremnico podpisanega deželnega odbora z dne 2. septembra 1902 št. 5753.

„Istočasno so državni poslanci te dežele z vnemo delovali pri c. kr. osrednji vladi, ter prosili za takojšnje tostvarne ukrepe; prejeli so tolažilno zagotovilo, da se bode dalo Furlaniji polno pomoč in krepko podporo v proporcionalni meri povzročene ji škode.

„S posredovanjem oblastij, ki so obvestile osrednjo vlado o omenjenem bolestem vzklicu Furlanije, je bilo podeljenih iz državnih zalogov 120.000 K, t. j. 90.000 K za nujna javna dela, in 30.000 K za razdelitev žita semena in živeža.

„Gradišćanska politična oblast je predlagala s predložitvijo informacij ravno navedeno svoto 120.000 K, iz česar ne more razvideti podpisani družega, kakor da so bile informacije c. kr. okrajnega glavarstva v Gradiški čezmerno optimistične, ali pa se to glavarstvo ni upalo vsled pretirane zadržbe, predlagati višjo svoto od navedene.

„Naj bode kakor hoče, vsekako obžalovanja vredno in neizpodbitno dejstvo je, da je podpora 120.000 Kron na nerazmeren način nepristojna visokosti škode in ne more niti od daleč pridobiti značaja realnega in popolnega uspeha.

„Na razpolago so temu c. kr. ministerstvu temelji pregledovanj, ki so se izvršila svoječasnno radi škod, povzročenih v Furlaniji.

„Iz istih se lahko c. kr. ministerstvo prepriča bolj kakor iz vsacega poročila, o resničnem bistvu škod in o rezmerju, ki obstoji med celoto istih in med podeljeno svoto 120.000 K.

„Podpisani obstoji na tem primeru, ker iz njega mora izvirati prepričanje za to c. kr. ministerstvo, da v podpori, podeljeni Furlaniji ni bila izražena ona „polna pomoč in krepka podpora v proporcijonelni meri s škodo ki jo je imela (Furlanija),“ koju je visoka vlada svoječasnno obljubila.

„Upošteva je to okolnost, kakor tudi vsled dejstva, da poostruje pusti letni čas in pomanjkanje dela bedo na skrajn način v vseh poškodovanih krajih, prosi deželni odbor, da bi c. kr. ministerstvo popolnilo dobroto s tem, da koj nakaže višjo dopolnilno podporo.

„Podpisani ne smatra potrebnim pridjati vže navedenim še druga dokazila v dosegu uslišanja predstoječega vprašanja, kajti na to slednjo računa tem gotovejše, čim je prepričan, da mora tozadevni državni dobiček svetovati najvišjim merodajnim faktorjem, ohranitev, bilo tudi z največjimi žrtvami, rodovitnega in plodonosnega kraja pogube, poštenega in delavnega ljudstva bede in tej slednji sledečih posledic, namreč pomanjkanja, pelagre, blaznosti, izseljevanja in smrti.

„Omenja se še razdelitev podpor in natura, o ktorej je bilo sklenjeno, da se bode poverila zvezi kmečkih posojilnic; deželni odbor smatra umestnim, opozoriti to c. kr. ministerstvo na skranjo nevoljo, koju je vzbudila ta ukrenitev v občinskih svetih, to je v oblastih, izvoljenih od ljudstva in sestavljenih na pravni podlagi, ki bi morale biti vsled svojega značaja v prvi vrsti poklicane, da izvršujejo podeljevanje pomoči tem potrebnežem; one se čutijo zapostavljene za zasebno društvo brez javnega značaja in, kakor obče znano, za politikujoče društvo.

„Podpisani ne more prikriti predsodka, ki mu ga vzbuja omenjena ukrenitev, kajti boji se da bi bila pri tem resno riskirana hitrost, neodplatnost in nepristranost razdeljevanja: hitrost in neodplatnost, ker se kmečke posojilnice in zadruge za zavarovanje goveje živine ne nahajajo povsodi, vsled česar se bode z razdeljevanjem zgubljalo mnogo časa in se bodo nakopičili veliki stroški; nepristranost, ker ni redok slučaj, da pripadajo navedenim zadrugam analfabeti, manj ali več ignoranti, več ali manj pristopni neplemenitnim zapeljevanjem, in od takih ljudij bi bilo nesmiselno pričakovanje ali zahtevanje one objektivnosti v dejalnosti, ki je naložena kot uradna dolžnost občinskim predstojnikom.

„Umevno je tedaj, da smatrajo zastopniki ljudstva navedeni ukrep kot veliko napravljeno jim sramoto, ukrep storjen za izvršitev dela pomoči v korist ljudstva; podpisani si pošlaščuje prositi to c. kr. ministerstvo za takojšnjo preskrbitev potrebnega, da se razprši nevolja in nezaupnost, vzbujena vsled navedene naredbe.

„Podpisani deželni odbor računa na izkušeno pravičnost in na objektivnost tega c. kr. ministerstva, od katerega zaupno pričakuje, da blagohotno usliši obe v predležčem dopisu izročeni zahtevi.“

10. Pogozdovanje peščin in močvirij furlanske ravani.

a) Ukrepi naloženi od poljedelskega ministerstva.

Odb št. 199, 3946,
4405, 5105, 7057.

V poročilu predhodnega leta (str. 36 in 37) se je sporočila vsebina namestništvenega dopisa z dne 27. decembra 1902 št. 28.009 F. D., ki je predočevala pričakovanja in namene cesarske vlade gledé pogozdovanja peščin, močvirij in lagun v političnem okraju gradiščanskem; o tem predmetu izraža deželnozbornski sklep z dne 17. julija 1902 željo po zakonskem načrtu in po denarstveni državni podpori.

V navedenem dopisu, v kojem je c. kr. namestništvo zavrlo brezpogojno idejo za izvršitev zaželjenega pogozdovanja na podlagi posebnega deželnega zakona, je isto izjavilo, da si pridržuje proučevanje zadeve če, v koliko in na kak način bi se lahko obdelovalo navedena zemljišča političnega okraja gradiščanskega potom osušenja in delnega pogozdenja.

Visoki deželni zbor je določil v seji z dne 3. januarija 1903 na predlog g. grofa Panigai deželni prispevek 3621 Kron za nadaljevanje poskusnega pogozdovanja, koje je c. kr. vlada izvrševala z deželnimi prispevki skozi več let v sodnih okrajih Červinjan in Tržič.

Deželni odbor je nakažal dne 30. marca 1903 št. 199 navedeni znesek potom c. kr. okrajnega glavarstva v Gradiški ter tej slednji omenil okolnost, da je deželna uprava uvidela, da je nadaljevanje nasadnih del na lagunah in močvirjih političnega okraja červinjanskega in tržiškega ukrep največjega ekonomičnega pomena, ki ima namen čuvati morskobal pred opustošujočim ogledanjem morja, in pridobiti poljedelstvu precejšnje kose zemlje, ki, ne samo da leže danes neplodoviti, marveč so tudi domovje nalezljivih boleznij, ker razširjajo izvirke malarije.

O nakazu omenjene svote je bilo obveščeno c. kr. namestništvo, ki je obvestilo z dopisom z dne 27. maja 1903 št. 11872 deželni odbor, da bo poskrbelo, kakor do sedaj za izvršitev pogozdovanj.

Namestništvo je na to odposlalo c. kr. okrajnemu glavarstvu v Gradiški odlok sledeče vsebine (v prevodu nemškega izvirnika):

Št. 6163.

Trst, 27. aprila 1903.

C. kr. okrajnemu glavarstvu v Gradiški.

„Z odlokom z dne 26. 2. t. l. št. 1999 je odposlalo c. kr. poljedelsko ministerstvo namestništvu vlogo predsedništva kranjsko-primorskega gozdnega društva v Ljubljani z dne 31. decembra pr. l. št. 246, zadevajočo resolucijo, sklenjeno na 25. občnem zboru tega društva v Gradežu dne 31. junija 1902, kjer se je obravnavalo o potrebi in prikladnosti pomirjenja in pogozdenja peščin, lagun in močvirnatih obmorskih stranij v političnem okraju Gradiška.

„Pri tej priliki je podalo c. kr. ministerstvo sledeča navodila:

„Splošno se c. kr. poljedelsko ministerstvo strinja z nazori, obrazloženimi v predležeči vlogi, ker smatra začetek večje akcije za pomirjenje in pogozdenje peščin pri Gradežu utemeljenim, vsled česar je tudi voljno, to podjetje primerno podpirati.

„Uredba podjetja postavnim potom bi se ne zdela potrebna, ker se gre v tem slučaju za razumno majhne površine, katerih nabavo za pomirjenje in pogozdenje bi ne otežkočili dotični posestniki, kajti oni prav gotovo polagajo veliko vrednost na to, da se nasadijo one zemljiščne površine, koje jim ne donajajo ničesar. Pač pa se sme z gotovostjo računati na to, da se bo dala izvršiti ta akcija upravnim potom hitreje in enovitneje, vsled česar naj se naloži okrajnemu glavarstvu v Gradiški, da poizve po svojem gozdnem tehniku v Gorici, koliko znaša površina zemljišč, koje se ima pogozditi, ter da se postavi v dogovor,

z lastniki onih zemljišč gledè odmembe slednjih za pogozdenje in gledè donosnih prispevkov k stroškom teh del, ter da vzame na zapisnik morebitne pritrtilne izjave omenjenih posestnikov na obvezen način.

„Ob enem naj sestavi imenovani tehnik proračun stroškov za nasaditev onih zemljišč koje bi posestniki na podlagi izjav za to odmenili; sestavi naj tudi načrt pogozdenja, ter potem oboje predloži.

Ni izključena možnost, da, celo verojetno je, da bodo nekateri posestniki pri pričetju akcije isto odklanjali, kar pa ne sme ovirati začetka te slednje, ker se mora računati na to, da se bodo tudi ti posestniki pridružili podjetju, ko bodo videli uspeh del.

Roko v roki pri tem nasadnem delu, bi se lahko začelo še z drugimi izboljševalnimi deli v lagunah in močvirjih (izsušenje v poljedelske namene itd.) radi katerih pa naj bi se stavilo od slučaja do slučaja posebne predloge.

K tem predpoizvedovanjem naj bi se pritegnil tudi goriški deželni odbor z ozirom na sklep deželnega zbora za Goriško - Gradiščansko z dne 17. julija 1902, kateri sklep se nanaša na isto zadevo, v svrhu vplivanja na interesirane stranke da se s tem zagotovi dovoljen izid pogajanj, koje se imajo vršiti.“

„C. kr. okrajno glavarstvo se tedaj pozivlje, da poda navedenemu tehniku primerna navodila, ter potem predloži tozadevni izdelek, kojemu je priložiti načrt o peščinah, ki se imajo pogozditi.

(izpuščeno)

C. kr. namestnik:
Goëss l. r.

Prepis navedenega odloka je odposlalo c. kr. okrajno glavarstvo z dopisom z dne 16. junija 1903 št. 7106 deželnemu odboru s prošnjo, da bi se določil za pregledovanja naročena od c. kr. ministerstva, zastopnik, o čemer naj bi se obvestilo c. kr. okrajno glavarstvo.

Deželni odbor je sklenil odposlati kot svojega zastopnika v tej zadevi gosp. deželnega poslanca grofa Panigai; o tem sklepu je obvestil c. kr. okrajno glavarstvo v Gradiški, zahvaljuje se mu ob enem za povabilo.

Gospod grof Panigai, naprošen z odlokom enake številke, da sprejme odposlanstvo, se je odzval temu s pismom z dne 14. julija 1903.

C. kr. poljedelskemu ministerstvu je bil na to odposlan prepis deželnozbornskega sklepa z dne 3. januarija 1903 in prepis tozadevnega poročila z naslednjim dopisom:

„Kakor dokazuje dopisovanje med deželnim odborom in c. kr. namestništvom v Trstu v tej zadevi, je dovoljeval deželni zastop v preteklih letih visoke zneske v svrhu začetja in pospeševanja nasadnih del v gradežkih peščinah in lagunah, ter v tržiških in červinjanskih močvirjih.

„Dežela je žrtovala v tem pogledu veliko več kakor premore in je podelila gledè na malo cvetoče deželne finance jako občutne svote, ker je bila prepričana, da je bil namen teh izdatkov plodonosne narave in je ciljil na to, da pomore velikim površinam zemljišč, ki so danes neobdelane, do rodovitnosti.

„Deželni zastop je bil tudi prepričan, da se je napravila s pogozdenjem peščin in z na to sledečo utrditvijo melin bramba za odboj valov; s pogozdovanjem močvirij pa se je doseglo saniranje kraja, kjer zadaje malarija ona opustošenja, ki napravljajo toliko skrbij činiteljem, poklicanim, da skrbijo za blagor prebivalstva.

„Nasadna dela, vže tako dobro začeta in nadaljevana s pomočjo vztrajne in izredne skrbi gozdno-tehničnega organa, prideljenega c. kr. okrajnemu glavarstvu v Gorici, dokazujejo, da so bili upi, stavljeni v ista, opravičeni, tako da je žela pogozdovalna akcija priznanje izvedencev brez razlike, v prvi vrsti pa priznanje gozdnega društva za Primorsko in Kranjsko, ki je v preteklem letu uradno pregledovalo ta dela.

„Deželni odbor je, izvrševaje tozadevni deželnozborski nalog, vže preteklo leto in sicer z dopisom z dne 13. oktobra 1902 št. 6737, naslovljenim na c. kr. namestništvo, prosil visoko vlado, da bi blagovolila zavzeti se svojestranski za pogozdovalno akcijo, posebno pa s tem, da prispeva koj kak znesek za dovršitev tozadevnih del.

C. kr. namestništvo je sicer priznalo važnost te akcije, ter obljubilo da bo posvetilo tej zadevi natančno proučevanje v svrhu ustanovitve temelja za racijonelno razvitje pogozdovalnih del, izključivši uravnavo omenjene zadeve zakonodajstvenim potom, ni pa uslišalo drugega dela prošnje deželnega zastopa, da bi namreč sodelovalo od sedaj naprej s primernim zneskom pri vže pričetih in lepo napredujočih delih.

„To je sledilo namreč iz namestništvenega dopisa z dne 27. decembra 1902 št. 28009.

„Deželni odbor je hvaležen namestništvu za sklep, glede nadrobnega proučevanja te zadeve; odnosno na njegova izvajanja se svojestranski radovoljno pridružuje temu podjetju, smatra pa potrebnim, obrniti se vnovič do visoke vlade za blagovoljno podelitev takojšnjega prispevka za vže pričeta dela.

„V prilog to prošnje govore argumenti vladnega priznanja in priznanja v tej zadevi izkušenih mož, ter dejstvo o ponovnih deželnih prispevkih, kojim se dosedaj nikoli ni pridružil visoki erar, ter končino dejstvo, da ponujajo zemljišča za pogozdovanje, dana od gradežke občine kot lastnice na razpolago za najnujnejša pogozdovanja lagun, dovolj polja za predhodna dela za dobo več let, to je do časa, ko bodo končana proučevanja zadevajoča pogozdovalno akcijo, ki se bodo najbrže mnogo zavlekla.

„Državni prispevek bi tudi preprečil, da bi se morala, radi pomanjkanja sredstev, prekiniti tako dobro začeta pogozdovalna dela, ki so podpirana od vsakogar, komur je na srečo, da se povzdigne kmetijstvo te dežele.

„Obnovitev prošnje na visoko vlado za podelitev podpore v navedeno svrhu, je povse prilična deželnozborskemu naročilu z dne 3. januarija 1903 št. 199, čegar overovljen prepis se prilaga v pregibu.

„Deželni odbor upa da bo visoka vlada visokodušno podelila podjetju, o katerem se je ravnokar omenilo, takojšnjo denarno podporo, pred vsem, ker sledi iz odločbe tega c. kr. ministerstva z dne 26. februarija t. l. št. 1999 (namestništveni dopis z dne 27. aprila t. l. št. 163), izdane vsled prošnje predsedništva gozdnega društva za Kranjsko in Primorsko, o kateri je podpisani izvedel od okrajnega glavarstva v Gradiški z dopisom istega z dne 16. junija 1903 št. 7106, da je višeeomenjeno ministerstvo voljno podpirati to podjetje.

„Deželni odbor naznanja konečno, da nujno želi, da bi bil tudi on pritegnjen k proučevanju, zadevajočemu pogozdovanje peščin, lagun in močvirij, naročenim od poljedelskega ministerstva z navedeno odločbo, v katero svrhu določi kot svojega zastopnika v vladno komisijo gospoda deželnega poslanca gosp. Jakopa grofa Panigai.

Ko je bil deželni odbor z dopisom c. kr. okrajnega glavarstva v Gradiški z dne 13. oktobra 1903 št. 11795 obveščen, da se bo podal višji gozdni komisar gospod Konrad Rubbia dne 20. istega meseca v Gradež, v svrhu, da prične s poizvedovanjem glede pogozdovanja gradežkih peščin in lagun, je obvestil o tem telegrafičnim potom gospoda deželnega poslanca grofa Panigai v Škodovaki, ter ob enem naročil deželnemu inženirju da se udeleži onih poizvedovanj, ter o njih poroča.

b) Poročilo deželnega inženirja.

V novembru je predložil deželni inženir sledeče poročilo:

„Visoki deželni odbor!

„C. kr. okrajno glavarstvo v Gradiški je naznanilo z dopisom z dne 13. oktobra 1903 št. 11.795, da se bo podal istemu prideljeni c. kr. višji gozdni komisar gosp. Konrad

Rubbia na gradežka močvirja, da prične s poizvedovanji glede pogozdenja peščin in onih lagunskih zemljišč, ki niso dostopna drugim nasadom kakor onim pogozdovanja.

„Pregledovanja so se udeležili razun imenovanega državnega funkcionarja, odposlanec deželnega odbora gosp. Panigai, gradežki župan in podpisani, ki se je podal tja vsled ukaza Preblagorodnega gosp. deželnega glavarja.

„Predno obrazloži podpisani utis, ki ga je napravilo nanj to pregledovanje, omeni na kratko rodovitne in nerodovitne površine lagun, katerih večji del je last občine Gradež.

Podatke mi je dal gospod gozdni višji komisar Konrad Rubbia.

Njive . . ha	49	Obdelana vrsta, splošno zaprta z nasipi in deloma preskrbljena z odtekanjem vode potom avtomatične zatvornice.
Travniki . . „	577	
Vrti . . . „	2	
Pašniki . . „	1743	
Gozdi . . . „	0.0622	

Skupaj ha 2371. 0622 $\approx$ 2372.

Razun teh se nahaja tam približno 9159 ha docela nerodovitnega zemljišča, več ali manj pokritega z morsko vodo.

„Ea mali del, to je nekoliko hektarjev te površine, so pokupili zasebniki, obdelali, ter s tem dokazali jasno, do kakih rezultatov se lahko pride z racijonelnim delom in primeroma malimi stroški.

„Obala lagun obstoji iz peščenih tal, ki so sedaj višja, sedaj zopet nižja, ter dospejo na gotovih točkah do višočine 9 m nad normalno morsko gladino (ali tržaškega hidrometra) in do širokosti 320 m. Ti griči peska, kateri se zovejo peščine, ki — sedaj nage izpostavljajo svoja telesa vetrovom in razglodajoči moči morskih valov, sedaj pokrite z morsko haljugo in z drugimi rastlinami, tvorijo tako rekoč zaščitje lagun proti vpadom visokih pritokov, — so pristopne obdelanju brez posebnih preskrbljenj (z malimi obrambnimi deli itd.) in bi bile domnevno godne za določitev za gozdne nasade, utrdivši s tem ta rob obali; s tem ukrepom bi se tu stvorila gruda, zmožna da obvaruje uspešno zadaj stoječo laguno, odnosno vsa lagunska zemljišča.

Vrhu tega bi se dosegla še druga neprecenljiva dobrot, to je, zaustavila bi se množina soli, ki dojde inace več kilometrov v notranjost lagun, kar bi bilo velike koristi za lagunska zemljišča, posebno če se pomisli, da so ista sposobna biti poljedelsko obdelana.

„To delo pogozdovanja, vže srečno in uspešno pričeto vsed inicijative c. kr. vlade, toda vsled skoraj izključnega deželnega podpiranja, in izvršeno pod oskrbo in vsled hvalevredne pridnosti gosp. gozdnega višjega komisarja Konrada Rubbia, je vredno pozornosti vseh interesinarjih upravnih činiteljev, kajti v tem slučaju bi se lahko dejanski upalo na uspehe, koje se je prej določilo, ter bi se storilo prvi korak za oprostitev tega zapuščenega in brezkoristnega kraja. Naravno, da delo pogozdovanja samo ne bo zadostovalo, da se dosežejo vsi namišljeni načrti, če ga ne bodo podpirala špeciijelna določila zakona, zmožna da varujejo v prvi vrsti morsko obal in potem, kar je večje važnosti, da preprečijo poljubno odnašanje velikih množin peska, kakor delajo sedaj tako zvani pesko — odnašalci, in odnašanje morskih haljng, katere prinašajo tja valovi. Tozadevna posvetovanja se vže vrše mej interesiranimi činitelji.

„Jasno je, da sta to dva nasprotujoča si smotra, kajti medtem ko se človek na eni strani prizadeva, da oslabi s potrebnimi sredstvi morske navale na peščine, se na drugi strani, ne samo ogolijo, marveč docela odnašajo griči peska, s tem da se pušča morskim valovom prosto pot, da dovršijo škodo, koje je nespretna roka človeška začela, in s tem, da se izpostavi lagune oblasti odprtega morja.

„Pri tej okolnosti se omeni, da so bile lagune do sredi preteklega stoletja jako razširjene, kakor pričajo obstoječe listine in informacije starih prebivalcev tega kraja, toda

oni, ki so odnašali pesek so jih opustošili, kajti jemali so material kojega so potem prevzeli v bližnji Trst in v druge kraje v gradne svrhe. (Glej poročilo dež. odb. l. 1893).

„Gradežke peščine se raztezajo, izuzemši predore nasipa, skoro preko celega obrežja.

„Sedaj se napravljajo nove peščine, posebno med „Morgo“ in pristaniščem „Buso“; te so že sedaj približno 3 km. dolge in 1000 m široke.

„Iz vsega tu obrazloženega in iz utisov, koje je napravilo na podpisanega pregledovanju lagun, pride do sledečega zaključka:

„1) Korist, ali bolje, absolutna potreba je, stvoriti dejalna določila za varovanje obali in sicer za obrambo peščin s preprečenjem poljubnega odnašanja peska in morskih haljug, katero donaja peščinam nepreračunljivo škodo za njihov obstoj. Ti predpisi so bistveni pogoji za doseganje dejalnih rezultatov vže začelih tehničnih in pogozdovalnih del, kakor tudi nasadnih in obdelovalnih del, koja se morajo še pričeti.

„2) Nadaljevanje pogozdovanja oziroma vže srečno začete utrdbe peščin.

„3) Začeti z obdelovalnimi deli, o katerih se je vže sklepalo v deželno-zborski seji z dne 17. julija 1902. Kar se tiče obdelovalnih del bi bilo razdeliti lagunska zemljišča v tri vrste.

„a) V visoke in nepoplavljene;

„b) V poplavljene po izvanrednih osekah;

„c) V redno poplavljene. Bilo bi potrebno v svrhu določitve akcijskega programa, zanamovati pase, koje se ima obdelati; to pa je potrebno radi stroškov za obdelovanje, kajti izkazuje se potreba, da se zviša umetno nizka zemljišča, predno se jih obdeluje. — Pričelo naj bi se z vzdiganjem potom zgradbe prekopnega nasipa prstnega materijala ali halug, ki bi obdelovali vso plavajočo snov, koja prinašajo pritoki, ter bi preprečile, da jih tok bibavše odnese.

„Skušnja uči, kake važnosti je za utrdbo bregov odnosno nasipov naprava grebenčkov, kateri, ne samo da varujejo breg pred divjim morjem, ampak tudi pred dnevnimi, pogosto močnimi toki, povzročeni po plimah in bibavicah. Dovolj visoka zemljišča bi se lalko utrdila z nametanjem nasipov, do največje višine 1 m., in sicer na način, da se izkoplje znotraj materjal, s čemur bi se stvorilo v notranjem delu nasipov prelive za vzreditev rib.

Odtok vodâ bi se izvršil potom automatične zatvornice. Vsa ta dela bi se napravila s primeroma malimi stroški, toda pridobilo bi se velike površine zemljišča, koje bi se oddalo poljedelskemu obdelovanju.

„Ekonomične koristi, ki bi se izkazale iz teh del in iz onih ki se bodo tu spodaj še navedela, bi bile značaja, zmožnega za vsposbuditev k temu podjetju, ki je na drugi strani tudi velikih zdravstvenih interesov, kajti isto bi očistilo in rešilo vsaj deloma ozračje uzrokov malarije.

„Pomanjkanje zemljišč določenih za pridelke živinske krme je jasna zapreka živinoreje v nizki furlaniji. Stvoritev takega zemljišča za pridelovanje krme bi podpirala množitev, ki je določena tej vrsti kmetijstva z novimi določbami o plemeničenju goveje živine

„Razun pridelovanja krme bi bilo potrebno pridelovanje stelje, ki je neizogibno potrebna za hleve, koje bi se vdobilo na slabših zemljiščih. Zadostuje če se omeni, da jo nabirajo kmetje in posestniki oddaljenih krajev vkljub veliki razliki na obdelanih zemljiščih.

„Konečno se omeni, da bi ne bilo na mestu, započeti na enkrat z obdelovanjem omenjenih zemljišč, kajti v tem slučaju bi se moralo računati na ogromne stroške za pripravljavna dela, pač pa se lahko izbere večje ali manjše celote, ter se začrta potreba dela, na kar naj bi se obrnilo od časa do časa tudi do vlade za podporo, ki je omenila v svojem, odnosno v dopisu ministerstva za poljedelstvo z dne 26. februarja 1903 št. 1999, doposlanega z dopisom c. kr. okrajnega glavarstva v Gradiški z dne 16. junija 1903 št.

7106, ravnanje s tem važnim problemom na sličen način, pri čemer je vlada obljubila svojo podporo.

Deželni stavbinski urad
v Gorici dne 21. novembra 1903.

Deželni inženir:
Glessig l./r.

c) **Med letom dovršena dela.**

Med tem ko se je sestavljalo to poročilo, je doposlalo c. kr. namestništvo deželnemu odboru z dokazili opremljen račun o uporabi deželne podpore, dovoljene leta 1903 za nadaljevanje pogozdovanj na močvirnatih zemljiščih nizke furlanije, skupno s prepisom tehničnega poročila o omenjenih delih, o katerem sledi tu spodaj prevod nemškega izvornika.

TEHNIČNO POROČILO

o pogozdovalnih poskusih na peščinah v Gradežu in na močvirjih v Ogleju v letu 1902.

I. Gradež.

Spomladi leta 1903 so se nadaljevala pogozdovalna dela na peščinah in sicer potom nasadov in potom setve; pri tem se je pogozdilo nadaljno površino 10.25 ha. Istočasno so se izboljšala obstoječa pogozdovanja.

Za nove nasade se je uporabilo 52.150 rastlin in 8 kg semena, za naknadno izboljšanje 23.950 rastlin, vsesкупno tedaj 8 kg semena in 76.100 rastlin.

Te slednje obstoje iz:

a) *Iglastih dreves:*

semenske rastline	{	Pinus austriaca	2 letne	28.000
		" paroliniana	1 "	6.500
		" maritima	1 "	5.000
		" strobno	3 "	3.000
		" banksiana	3 "	1.500
		" thunbergii	3 "	700
		Thuja occidentalis	3 "	1.000
		Chamaeciparis Laws.	3 "	500
				Skupaj . 46.200

b) *listnatih dreves.*

semenske rastline	{	Fraxinus excelsior	2 letne	5.000
		Robinia pseudacacia	1 "	3.500
		Betula papyracea	2 "	1.000
		Quercus Ilex	2 "	300
koreninski natiči	{	Populus tremula	1 "	500
		" nivea	2 "	1.000
		" virginiana	2 "	1.000
		" canadensis	2 "	1.000
natiči	{	" pyramidalis	. . . . .	2.300
		Salix purpurea viminalis	. . . . .	3.300
				Tomarix germanica 11.000
				Skupaj . 29.900

Te rastline so se vdobile :

	Iglasta drevesa	listnata drevesa	Skupaj
iz občinske semenske šole v Gradežu	41.700	3.800	45.500
iz državne semenske šole	—	5.000	5.000
iz dobrih pašnikov	—	3.300	3.300
nakupljenih	4.500	4.500	9.000
iz močvirij vdobljeni natiči	—	13.300	13.300
	Skupaj . 46 200	29.900	76.100

Setev je obstojala iz :

3 kg	Pinus	maritima
3 "	"	austriaca
2 "	"	paroliniana

Skupaj 8 kg.

Nasadna dela, ki so se vršila običajno v jeseni so morala v jeseni leta 1903 radi trajnega deževja izostati in so se v spomladi 1904 pridonesla.

Skupna površina pogozdovanj, ki so se izvršila od leta 1900 v Gradežu, znaša sedaj 30.65 ha.

Razun pogozdovanj so se izvršila v letu 1903 sledeča dela :

1) Utrdba premičnih peščin na površini 1.2 ha, s tem, da se je podiralo strme kope, ki so bile od vetrov prizadete; na teh mestih se je potem nasadila *Ammophila arenaria* v dolgosti 8.000 m : naprava morskih halužnih nasipov v dolgosti 1200 m in naprava halug na površini 80 m² na prostoru „Ara dei pali“.

Nasejalo se je 20 kg v lastni upravi nabranih semen „*Ammophila*“ za napravo trat in 100 kg semen „*Lupinus-alba*“ pri iglastih drevesih za zeleno gnojenje.

2) Zagradil se je kanal, ki pelje v peščine, z 18 m dolgim, na temelju 5 m širokim in 4 m visokim poprečnim jezom z avtomatično zapornico v kraju „Biro“.

3) izpraznilo se je 36 m dolgi vodotok in utrdilo zatvorni jež v „Valle del comune“, kakor tudi, se je popravilo jeze v kraju „Barba cal“.

4) gradil se je 535 m dolgi zatvorni jež v kraju „Biro“ v obrambo pogozdovanih površin proti visokim pritokom; ta gradnja pa se ni mogla popolnoma dokončati.

5) V varnost obrežja oziroma zvišenja istega se je nakopičila naplavljen morska haluga ob obrežju v okope in se nasadila z 11.000 natiči, zvanimi „*Tamarix*“.

6) Na semeniščih, ki merijo 516 m² in ležijo na peščinah se je nasejalo v spomladi leta 1903 sledeča semena :

5 kg	akacij
2 "	Pinus maritima
2 "	" corsicana
2 "	" paroliniana
2 "	" austriaca
5 "	Guiko biloba

Od teh semen se je nahajala koncem leta naslednja množina mladik :

Akacij	15 000
Pinus maritima	8.000
" corsicana	20.000
" paroliniana	15.000
" austriaca	20.000

Skupaj . 78.000 rastlin.

Razun tega so bile v zalogi, za pogozdovanje v spomladi 1904, še sledeče rastline :

Pinus maritima	2 letne	13.300
" paroliniana	2 "	14.700
" corsicana	2 "	10.000

Skupaj . 38.000 rastlin.

Nadalje je ostalo v šoli za semena še 25.000 šibkih, 2 letnih Pinus corsicana. Celotna množina rastlin znaša tedaj 141.000. Troški za vsa ta dela so znašali vsesкупно 2.162 K. 50 v., od katerih odpade na deželo 1435 K. 55 v. in na državo 726 K. 95 v.

Uspeh novih nasadov je bil vseskozi dovoljen in le pri nekaterih vrstah rastlin manj ugoden.

Med tem ko niso presegla iglasta drevesa v kljub mrazu, in suši, ki je vladala v spomladi in poletju, navadne mere v sahenju, so veliko trpela listnata drevesa, posebno pa jelševje plantaze in pašniki v morskih nižinah, vsled poznega mraza, ki je vladal med 18. in 20. aprilom; le-ta so se poizgubila za 60%. Druge vrste dreves niso bile prizadete po škodi.

Od novoupeljanih rastlin se je najbolj izkazala Thuja occidentalis, ki se je poizgubila le s 15%, med tem ko je izumrla Pinus strobus do 50%. Tudi Pinus serotina so kljubovala na svojih suhih mestih suši; žal pa se ne vdobi več teh vrst rastlin, da bi se nadalje poskusilo v letu 1904 s pogozdovanjem teh rastlin.

Stari nasadi so se vzdržali kljub vsem škodljivim vremenom; pomrlo jih je le malo.

Škodljivi mrčesi se niso prikazali; neka vrsta polžev, ki se je nastavila v veliki množini na akacijah, uničuje mladike teh dreves. Deloma se je pobiralo te živali, kar je oviralo njihovo množitev. Opazilo se je ritje zemlje, kar je pričalo, da se nahajajo v nasadih kunci. Postrelilo se jih je, tako da se je še pravočasno ta nevarni vsiljenec odstranil.

Nasadi Tamarix, ki so se postavili ob obrežju, so bili močno poškodovani po nenavadnih pritokih dne 29. novembra in 6 decembra 1903; deloma so bili isti popolnoma uničeni, in se morajo obnoviti. Prikoti so provzročili tudi na jezu, omenjenem pod točko 4, ki se je takrat nahajal v gradnju, škodo za okroglih 150 K. Vse druge brambne gradnje so se držale trdno.

Saditev trave v vrstah, kjer se nahaja pesek, za preprečenje, da bi se svišč vzdigal, se je razvijala jako dobro, med tem ko se semena bobov niso prijela; setev teh slednjih se ni obnovila. Ker je potrebna v brambo peščin in obrežja velika množina halug, se je naprosila pomorska oblast, da izda prepoved za nabavljanje halug na onih krajih obrežja, ki pridejo tu v poštev; izvršitev te prepovedi se je obljubila, ni pa bila še razglašena.

Istotako škodljiva je nabava iz peščin peska, ki se uporablja v gradne svrhe, vendar se je nadejati, da se bo izdala v kratkem tozadevna naprošena prepoved, predno se še prične odnašati pesek iz zadnjih, više ležečih peščin, ki se morajo brezpogojno ohraniti v varstvo lagun.

2. Oglej.

Nasadni poskusi na močvirnatih tleh v Ogleju so se nadaljevali; pri tem se je na novo nasadila površina 2 ha s 24.700 rastlinami; ostala poskusna površina 4 ha, se je naknadno zboljšala s 17.200 rastlinami.

Vsesкупно se je tedaj nasadilo 41.900 rastlin in sicer :

a) Listnata drevesa.

semenske rastline		Alnus glutinosa	stara 1 leto	20.000
		Platanus orientalis	" 2 leti	5.000
		Fraxinus excelsior	" 2 "	4.500

vsajeni		Populus nivea	stara 2 leti	. . . . .	2.000	
natiči		"	virginiana	" 2 "	. . . . .	2.000
natiči		"	canadensis	" 2 "	. . . . .	1.000
natiči:		"	balsamea	" 2 "	. . . . .	500
		Salix purpurea	. . . . .	. . . . .	5.400	
				Skupno	40.400	

rastlin.

b) *Iglasta drevesa.*

Chamaecyparis Lawsoniana	stare 3 leta	. . . . .	500
Thuja occidentalis	" 3 "	. . . . .	1.000
		Skupaj	1.500

rastlin.

Te rastline so se vdobile :

	listnata drevesa	iglasta drevesa	skupaj
iz državne semenske šole	24.500	—	24.500
iz c. kr. uzornih pašnih plantaž	5.400	—	5.400
nakupile so se	10.500	1.500	12.000
	Skupaj . 40.400	1.500	41.900

Pogozdovanja so se izvršila deloma v luknjah deloma v umetno napravljenih gredicah ; razmere tal so bile jako ugodne, ker se je iste obdelalo vže jeseni 1902, in ker je uplival zimski mraz na nasadne prostore jako koristno.

Vkljub temu pa ni bil uspeh poskusnih pogozdovanj ugoden, ker po izvršitvi nasadnih del je nastopila skoro 5 tednov trajajoča suša, ki je ovirala rast rastlin ; ko pa je potem pričelo deževati in so začela listnata drevesa poganjati, uničil je mraz, ki nenadoma zavlada od 18.-20. aprila 1903 mnogo novonasajenih rastlin.

Kar ni zapadlo tem poznim mrazom, je uničila potem skoro 3 mesece trajajoča poletna suša. Odpusten je tedaj neuspeh, provzročen po klimatičnih nezgodah ; ta neuspeh pa se je le deloma raztezal na starejše nasade.

Vsekako pa bi bilo svetovati, da se poskusi nadaljujejo, ker bi na vsak način izkazali povoljnije izide, ako bi ne nastopile potožene, vže drugo leto prigrdivše se vremenske prenapetosti.

V jeseni 1903 se je pričelo vže s pripravljanjem tal, ki je obstojalo iz prekopenja gredic v dolgosti 10.100 metrov in 10.000 lukenj.

Tudi potrebne rastline za pomlad 1904, in sicer za Gradež in za Oglej so se vže nabavile.

V Gorici, dne 12. januarija 1904

C. kr. višji gozdni komisar :

Rubbia l. r.

11. Akcija proti malariji.

Odb. štev. 4416/2,
3554, 4176, 4553,
7832.

Vže z dopisom z dne 28. junija 1902 št. 4416 je bilo c. kr. namestništvo obveščeno, da dá deželni odbor na razpolago 2500 kron, dovoljenih od deželnega zbora z dne 18. julija 1902 za namene, ki stremijo po udušenju malarije, koj ko bo namišljen akcijski načrt tega c. kr. namestništva potrjen od pristojnega c. kr. ministerstva.

Namestništvo je naznanilo z dopisom z dne 9. maja 1903 št. 11.600 da je c. kr. ministerstvo za notranje zadeve odobrilo z odlokom z dne 29. aprila 1903 št. 18621 načrt akcije proti malariji, ter ob enem zagotovilo, da istega v kratkem odpošlje.

Od namestništva sestavljeni načrt je bil sledeči: Tekom leta 1903 naj bi se delovalo v krajih Belinj in Belvedere, za ktere je dala vlada na razpolago za endemio enega zdravnika in eno plačano pomožno moč. Ker sta omenjena kraja največ prizadeta po malariji, bi se moralo raztegniti zdravljenje na vse prebivalstvo, kar bi zavzelo čas od začetka junija do koncem oktobra. Lekarnarjem navedenih krajev bi se izročili v primerni množini prigrotovki kinina, koje bi zalagala država po zmernih cenah; te bi morali lekarnarji dati na zahtevo brezplačno, seveda le z naročilom dotičnega zdravnika. Lekarnarji pa bodo smeli predložiti račune o zalaganih prigrotovkih potom c. kr. okrajnega glavarstva na c. kr. namestništvo, ki jih bo potem odposlalo deželnemu odboru za ugotovljenje stroškov.

Okrajnemu glavarstvu v Gradiški so bila naložena pripravljavna dela, na katerih vestno natančnost je ministerstvo notranjih zadev gledalo v posebni meri. Šlo se je za to, da se izvrši nabor vseh onih oseb, ki tvorijo stalno prebivalstvo tega kraja, razdelivši prebivalstvo v skupino po največ 200 oseb.

To se je zdelo potrebno, da bo služilo zdravniku endemije za stalno evidenco oskrbe vsake posamezne osebe. Zdravniku je morala biti v vsakem kraju na razpolago ena svetla soba, dobro ventilirana, ter en lokal za mikroskopična analiziranja.

Aparate in prigrotovke za mikroskopična analiziranja je dal na razpolago državni zdravnik, ki je tudi za vsak kraj proti plačilu najel eno inteligentno osebo, koji so bili izročeni v oskrbo zdravnikovi aparati in prigrotovki za preiskovanje oseb, ki bi se ne predstavile pri razdeljevanju zdravstvenih pripomočkov.

Po dovršeni dobi akcije, in sicer najkasneje do sredi novembra, je bila dolžnost zdravnika endemije, da predloži podrobno poročilo o izvršenih zdravljenjih, priloživši istemu zapisnike.

Deželni odbor je odgovoril namestništvu z dopisom z dne 28. maja 1903 št. 3554, vzevši hvaležno na znanje obvestilo o više navedenem, ter ob enem zatrdil, da je bilo onih 2.500 kron, določenih od deželnega zbora, vedno na razpolago.

Z dopisom z dne 3. junija 1903 št. 15154 je sporočilo namestništvo, da je nastavilo za Belvedere in Belinj kot zdravnika endemije Dr. Julija Mahrer z mesečnim honorarjem 300 kron, koje prenaša država. Razun tega je prevzela država izplačevanje mesečnih 60 kron za gorinavedeno pomožno moč.

Temu dopisu je bil priložen prepis navodil za zdravnika in en izkaz aparatov in prigrotovkov, koji so se dali istemu na razpolago.

Ko se je pa pričelo s praktičnim delovanjem, se je izkazalo, da sta bila kraja Belvedere in Belinj, za katera se je namenilo splošno zdravljenje, preobsežna za izvršitev akcije proti malariji, ne da bi riskiralo poizgubiti uspeh, vsled česar je c. kr. namestništvo določilo omejiti akcijo v prvem letu samo na Belvedere, čegar samiranje je bilo vsled namestništvenega mnenja velikega pomena za gradežko zdravstveno postajo.

O tem je bil deželni odbor obveščen z namestništvenim dopisom z dne 20. junija 1903 št. 15470.

Delovanje proti malariji se je vršilo v smislu navedenega programa, ter je bilo koncem oktobra ustavljeno.

Celotni, od deželnega odbora ugotovljeni računi za zalaganje prigrotovkov v omenjeni dobi po lekarnarju Italo Lana iz Ogleja, znašajo 2.162 K. 58 v.

Uspehi prvega poskusa so bili glasom obvestila c. kr. namestništva z dne 13. novembra 1903 št. 30682, jako povoljni. C. kr. okrajnemu glavarstvu v Gradiški je bilo naročeno, da organizira stalno zdravniško nadzorstvo, v svrhu, da se poiščejo vse one

osebe, pri katerih bi se vkljub izvršeni oskrbi pretekle dobe, pokazala malarija v ponavljajoči se obliki.

Take osebe se mora dati nemudoma zopet v oskrbo skozi dobo 15. dnij.

Kar se tiče obnovitve protimalarične akcije v letu 1904, se omenja, da tvori ista posebno poročilo na visoki deželni zbor.

12. Akcija proti pelagri.

Odb. št. 3554,
5927.

Sè svojim dopisom z dne 9. maja 1903 št. 11600 je c. kr. namestništvo obvestilo deželni odbor, da od vlade podeljeni znesek 15.000 K za akcijo proti pelagri v Furlaniji, ne bode zadostoval za leto 1903, vsled česar bi se bile morale, ako bi se v tekočem letu ne podelil deželni prispevek, odpraviti nekatere izmed 15 zdravstvenih gostilnic, ki so z dobrodelnim uspehom delovale v dveh povratnih dobah preteklega leta.

Z ozirom na to, da ni bil proračunjen v bilanci za leto 1903 v ta namen nikak znesek, in ker je deželni odbor želel zabraniti oslabšanje akcije, ki jo je vršila vlada v korist mnogih bolnikov, je koj izdal isti 1500 K iz poglavja „Neprevidljene“ in jih je dal na razpolago okrajni komisiji proti pelagri v Gradiški.

C. kr. okrajno glavarstvo v Gradiški je doposlalo z dopisom z dne 22. avgusta 1903 št. 15295 upravni račun zdravstvenih gostilnic do 31. julija 1903, in je ob enem naprosilo deželni odbor, da preskrbi, z ozirom na povišano število pelagrozni in na potrebo, da se zdravljenje razširi na druge občine ki se niso še vzele v poštev, za večjo podporo v letu 1904.

To naprosilo je bilo za deželni odbor predmet posebnega poročila visokemu deželnemu zboru.

13. Podpore.

a) Podpore za hidravlična dela.

Odb. št. 3134,
6541, 4292.

Izvrševaje deželno-zborski sklep z dne 3. januarija 1903 se je nakazalo, — z običajno previdnostjo, potem ko je bil dokazan začetek dotičnih del in pod pogojem da se položijo svoječasnno računi previdljeni z dotičnimi listinami, — sledeče zneske:

K. 800 cestnemu odboru v Kobaridu za čiščenje Idrice (odb. št. 2547).

Iz prejšnjih kreditov, podaljšanih za leto 1903:

K. 1440 c. kr. okrajnemu glavarstvu v Gradiški za čiščenje Polzina (odb. št. 5035)

K. 1460 županstvu v Tolminu za uravnavna dela (odb. št. 8343);

K. 656 županstvu na Kamnem za uravnavna dela (odb. št. 7749);

K. 300 županstvu v Stanoviščah, istotako za uravnavna dela (odb. št. 8483);

K. 1000 županstvu v Fari za goriomenjena dela (odb. št. 3266).

b) Podpore kmetijskim zadrugam.

Izvrševaje tozadevni deželno-zborski sklep z dne 3. januarija 1903 so se v tem letu nakazale sledeče podpore:

Kmetijski zadrugi v Cerknem K. 1000 (odb. št. 3581);

Zadrugam za vinorejstvo v Naklem in Velikih-Žabljah, vsaki po 200 K. (odb. št. 8690/02);

Iz prejšnjih kreditov, podaljšanih za leto 1903, se je nakazalo:

Zadragam za sadjerejo v Kanalu 200 K., v Kamnjah 200 K., v Berjah 200 K., v Prvačini 200 K., v Števerjanu 400 K., v Komnu 200 K., v Krepljah 200 K., (vse pod odb. št. 590), v Tolminu 200 K. (pod odb. št. 4606/02), v Sv. Križu (kmetijskemu društvu) 200 K. (odb. št. 590).

Vsled gorinavedenih nakazil zadragam za vino- in sadjerejo, je c. kr. ministerstvo za poljedelstvo svojestranski nakazalo:

Zadrugi za sadjerejo v Krepljah 200 K., v Prvačini 200 K. (za nakup priprave za vinorejstvo in gnojitev in v delno pokritje stroškov za ustanovitev modela trtnice ameriškanskih cepljenih trt).

Kanalu 300 K., Tolminu 500 K., Komnu 400 K. (za pospeševanje sadjereje.)

Deželni odbor je bil obveščen o teh le nakazilih z namestništvenimi dopisi z dne 16. aprila 1903 št. 9783 in 17. septembra 1903 št. 24253.

c) Podpore za nabavo vode.

Izvrševaje tozadevne deželno-zborske sklepe z dne 3. januarija 1903, so se nakazale z enako previdnostjo kakor pod a), sledeče podpore za vodovode, artezijanske vodnjake, cisterne in za nabavo vode sploh:

- 1) občini Gradež 3000 K.;
- 2) občini Chiopris-Viscone 500 K.;
- 3) občini Terzo 500 K.;

Z deželno-zborskim sklepom z dne 29. decembra 1902:

- 4) občini Tomaj 1000 K.

Iz kreditov dovoljenih s prejšnjimi deželnozbornskimi sklepi in podaljšanih za leto 1903:

- 5) občini v Kojcah pri Cerknem 800 K.;
- 6) občini Štjak 400 K.;
- 7) občini Kojško 400 K.;
- 8) občini Libušnje 500 K.;
- 9) občini Mossa 400 K.;
- 10) občini Drežnica 500 K.;
- 11) občini Tržič-Staranzano 400 K.;
- 12) občini Capriva 340 K.

d) Podpore za cestna dela.

Vsled deželno-zborskih sklepov z dne 3. januarija 1903 so se nakazale z enako previdnostjo in pod enakimi pogoji kakor pod a) in c), za popraviljanje občinskih cest, sledeče podpore:

- 1) občini Nemški Rat 100 K. (odb. št. 7428);
- 2) občini Komen 200 K. (odb. št. 8680).

Vsled prejšnjih deželno-zborskih sklepov so se dalje nakazale iz kreditov podaljšanih za leto 1903:

- 3) Za cesto Breg-Vižnjevica 500 K. (odb. št. 4935/02);
- 4) Za cesto Ročinj-Kambreško 2000 K. (odb. št. 1879);
- 5) Za cesto Dolenje — Lonzano 900 K. (odb. št. 633);
- 6) Za cesto Dolenje — Ruttars 300 K. (odb. št. 2039);
- 7) Za cesto Dolenje — Nebola 300 K. (odb. št. 2039);

Nadalje cestnim odborom v

- 8) Bovcu 1400 K. (odb. št. 90/02);
- 9) Sežani 1400 K. (odb. št. 626/02);

Odb. št. 2589,
7738, 5928, 5932,
6861, 6591, 6916,
3671, 3853, 058,
8551, 1686, 7569,
4296, 8185, 5840.

- 10) Podgori 3500 K. (odb. št. 3267);
- 11) Cerkuem 3000 K. (odb. št. 4222);
- 12) Kobaridu 4000 K. (odb. št. 4135);
- 13) Ajdovščini 1400 K. (odb. št. 4259);
- 14) Komnu 1600 K. (odb. št. 4414);

Županstvom v

- 15) Mossi 300 K. (odb. št. 1787);
- 16) Libušnjem 600 K. (odb. št. 3610);
- 17) Sv. Luciji 200 K. (odb. št. 4973);
- 18) Libušnjem 400 K. (odb. št. 3267);
- 19) Drežnici 600 K. (odb. št. 5492);
- 20) Ajbi 300 K. (odb. št. 2011);
- 21) Gorjanskem 400 K. (odb. št. 5430);
- 22) Sedlu 400 K. (odb. št. 5492);
- 23) Sv. Lovrencu pri Mossi 300 K. (odb. št. 6285);
- 24) Kožbani 250 K. (odb. št. 3691);
- 25) Kredu 300 K. (odb. št. 3670);
- 26) Ponikvah 100 K. (odb. št. 5329);
- 27) Kojskem (za most na Reki) 700 K. (odb. št. 3782 in 6797);
- 28) Rudi (na roke cestnega odbora v Červinjanu) 1000 K. (odb. št. 1899).

14. Podpore.

a) Podpore visokošolcem.

Vsled deželno-zborskega sklepa z dne 22. decembra 1902 se je nakazalo:

K. 240 Viktoriji Vidrig, vpisani pri c. kr. višji vezilni šoli na Dunaju (odb. št. 1779 od 5. marca 1903);

K. 300 Avgustu Žigon dijaku filozofije v Gradcu (odb. št. 3903 od 28. maja 1903).

Dne 1. julija 1903 št. 4638 se je nakazalo 200 K. Avgustu Trevisan;

in dne 9. maja 1903 št. 3421, 150 K. Josipu Mosettig oba slušatelja prava v Gradcu.

Za te dve slednji podpori je deželni odbor vže dosegel deželnozborsko potrdbo dne 22. decembra 1902, oziroma dne 3. januarija 1903.

Deželni odbor, — kateremu je visoki deželni zbor z tozadevnim sklepom z dne 3. januarija 1903 naročil meritorično reševanje prošenj za podpore, vloženih od visokošolcev, — je podelil v seji z dne 28. januarija 1903 sledeče podpore:

200 K. vsakemu sledečih italijanskih dijakov:

Fornasir Dante (tehnik, Dunaj), Clancig Ernest (pravnik, Dunaj), Marcuzzi Artur (pravnik, Dunaj), Travaini Longino (vinorejstvo, Conegliano), Cumin Pompej (pravnik, Gradec), Diblas Jakob (pravnik, Gradec), Grignaschi Bruno (politehnik, Dunaj), Sturnig Eduard (pravnik, Gradec), Graldi Josip (pravnik, Gradec), Nachtigall Rudolf (filozofija, Dunaj), Gregorig Julij (državna obrtna šola v Trstu), Collenz Geminiano (obrtna šola v Trstu), Boschin Josip (pravnik Gradec), Bressan Karol (politehnik, Dunaj), Bressan Emil (politehnik, Dunaj), Stua Ivan (umetniška akademija, Dunaj).

K. 200 vsakemu sledečih slovenskih dijakov:

Tušar Alojzij (pravnik, Dunaj), Cigoj Anton (pravnik, Praga), Prezel Mihael (politehnik, Prag), Prezel Ivan (politehnik, Prag), Žerjal Anton (pravnik, Gradec), Pregelj Oskar (pravnik, Dunaj), Medveš Anton (pravnik, Gradec), Marušič Karol (pravnik, Gradec), Povšič Franc (filozofija, Dunaj), Koršič Mirko (pravnik, Prag).

K. 400 vsakemu sledečih dijakov :

Gradnik Alojzij (pravnik, Dunaj), Ferfolja Josip (pravnik, Praga), Nardin Julij (filozofija, Gradec).

Društvu „Verein zur Pflege kranker Studierender“ na Dunaju se je dovolilo 100 K. za ravno toliko zavarovalnih deležev za slovenske dijake.

Dotična nakazila se je napravilo dne 28. januarija 1903 odb. št. 901 1903.

b) Podpore različnim zavodom.

Obrtni šoli v Foljanu se je nakazalo dne 20. januarija z odb. 7303/02 onih 400 K, ki so bile tej šoli dovoljene z deželnozborskim sklepom z dne 29. decembra 1902.

Šoli za ženska dela v „Šolskem Domu“ se je nakazalo dne 8. januarija pod odb. št. 4707/02, onih 750 K., ki so bile tej šoli dovoljene z gorinavedenim deželnozborskim sklepom.

Izvrševaje deželnozborski sklep z dne 22. decembra 1902 so se nakazale podpore :

600 K. slovenskemu oddelku konvikta Alojzijevišče v Gorici (dne 15. januarija, odb. št. 3541,02).

600 K. italijanskemu oddelku istega zavoda, (dne 14. januarija, odb. št. 4360/02).

400 K. društvu sv. Vincenca Pavla (dne 14. januarija, odb. št. 4361).

Dne 4. februarija 1903 pod odb. št. 8583/02, se je tudi nakazalo onih 4000 K., ki so bile dovoljene od visokega deželnega zbora v seji z dne 29. decembra 1902 Goriškemu magistratu za ureditev zavoda za vsprejem onemoglih.

c) Druge podpore.

Izvrševaje deželnozborski sklep z dne 3. januarija 1903 so se nakazale sledeče podpore :

Ivanki Sluga K 150 (odb. št. 8111/02); Emiliji Sussig K 120 (odb. št. 8080/02); Josipini Vinci K 400 (odb. št. 5130/02); Petru Tosi K 200 (odb. št. 8305/02); Amaliji Pocar K 300 (odb. št. 6340/02); Alojziji d' Este K 200 (odb. št. 4241/02); Tereziji Macorig se je nakazala dne 14. januarija pod odb. št. 2150/02 podpora 100 K, ktera jej je bila dovoljena z deželnozborskim sklepom z dne 22. decembra 1902.

IV. del.

Redna uprava deželnega odbora.

A. Gospodarstvo.

I. Delež, pripadajoč naši deželi od državnih davkov.

Kakor razvidno iz knjig deželnega knjigovodstva je dalo c. kr. finančno ravnateljstvo v Trstu deželnemu odboru na razpolago sledeče zneske:

a) Od višjega prejemka na osebni davku, a saldo leta 1902 in na račun leta 1903	K. 44.314,84
b) Od višjega prejemka na žganih pijačah za leto 1903	„ 60.383,18
	<hr/>
	Skupaj K. 104.698,02

2. Zakup deželne davščine na pivo.

Odb. št. 7739,
7595, 7740, 8498,
9044.

Ko se je deželni odbor v seji z dne 5. novembra bavil s pobiranjem deželne davščine na pivo, je sklenil, da bi z ozirom na znižano mero od K. 1.70 dovoljeno od vlade, ne bilo v korist deželnega zaloga, ako bi se pobiralo davščino v lastni režiji, vsled česar bi ne preostajalo drugoga kakor dražba ali poganjanje s ponudbami.

Deželni odbor je sprejel v seji z dne 6. novembra ponudbo tvrdke Kornelij Gorup iz Trsta, in je tej slednji dovolil pobiranje deželne davščine na pivo za leto 1904 proti odplačilu 46.200 K. plačljivih v 12 postecipatnih mesečnih obrokih. Ta ponudba je bila najboljša izmed vseh drugih došlih deželnemu odboru vsled razpisa natečaja.

Vsled gorenjega sklepa so se izdala deželni blagajni tozadevna naročila, pri istej je tvrdka položila varščino 6000 K v avstrijskih obveznicah.

Dne 29. decembra 1903 so se z razglasom št. 9044 obvestile o zakupu vse občine dežele, v svrhu da bi one to naznanile dotičnim prodajalcem.

3. Konvertiranje 4.2% obveznic pristojećih zalogom upravljenim po deželnem odboru.

Odb. št. 1559,
1592, 1661, 3015.

Vsled zakona z dne 16. februarja 1903 št. 9 drž. zak., se je izvršilo konvertiranje enega dela obveznic državnega združenega dolga, donšaajočih 4.2%, v nove obveznice enake nominalne vrednosti, ktere slednje so pa donšale le 4%.

Konvertiranje bi se moralo smatrati kot molče sprejeto, ako bi se ne bila naznanila odpoved obveznic do 27. februarja.

Celotna nominalna vrednost obveznic, ki so bile zapopadene v konvertiranju, je znašala K 2,510.000, katerih dohodki bi se bili vsled znižanja obresti na 4%, zmanjšali za 5020 K.

Po določilu istega zakona je sicer sprejela vlada odpoved v gorinavedenem roku, ali pridržala si je določiti rok za povračilo.

Uvažujè to okolnost, bi bila odpoved obveznic zapopadenih v konvertiranju, zapletla deželno upravo v rizikus premestitve ogromne glavnice iz plodonosnega v mrtvo stanje, in to za dobo, ktere trajanje ni bilo mogoče določiti.

Po izvedenju vseh mogočih pojasnil, v svrhu da bi se vdobil izhod, ki bi izkazal za upravljene zaloge najmanjšo škodo, se je moral deželni odbor odločiti za molčeči sprejem konvertiranja.

V seji z dne 1. aprila 1903 je pooblastil deželni odbor deželnega glavarja, da vkrene vse potrebno za pečatenje obveznic, koje so se morale konvertirati.

Od deželnega glavarja v to svrhu pričetim izpeljavam se je posrečilo doseči, da se je izvršilo pečatenje obveznic brez vsakih stroškov in v prostorih deželne blagajne.

Delo je izvršila dne 9. maja 1903 goriška tvrdka A. Michlstädter & Comp. v navzočnosti gg. deželnega odbornika Dr. Marani, deželnega tajnika Pettarin deželnega blagajnika G. Matteuz, A. Michlstädter in R. Gironcoli.

4. Provizorični proračun deželnega zaloga za leto 1904.

Odb. št. 8891, 9155.

Sprejemši predlog deželnega knjigovodstva, je sklenil deželni odbor v seji z dne 23. decembra sledeče:

I. Od 1. januarija 1904 dalje, dokler ne bode podeljena Najvišja potrdba deželno-zborskemu sklepu zadevajočemu potrdbo rednega proračuna za leto 1904, se bodo krili redni upravni stroški v mejah proračuna za leto 1904, ki je podrobno vže sestavljen in potrjen od deželnega odbora v obliki navedeni v poročilu deželnega knjigovodstva z dne 22. decembra 1903 pod odb. št. 8890; ta proračun ni mogel biti definitivno sprejet, ker ni bil sklican deželni zbor.

II. Vsled tega se bode pobiralo za deželni zalog.

1) doklade

a) 20% na zemljiški davek;

b) 20% na hišno razredni in najeminski davek;

c) 30% na občno-pridobninski davek všteti oni davek za krošnjarstvo in popotno obrt in za podjetja podvržena javnemu dajanju računov, na prihodninski davek in na davek od višjih prejemkov zasebnih uradnikov;

2) doklada od 120% na užitnino vina, mošta in mesa; in

3) davščina K. 1.70 od vsakega na drobno potočenega hektolitra piva; ta davščina se ima potirjati na isti način, ki je bil v veljavi leta 1903.

Deželni odbor je odposlal z dopisom z dne 23. decembra 1903 gorinavedeni sklep c. kr. namestništvu v dosego Najvišje potrdbe.

Namestništvo je dne 31. decembra 1903 s prizadevno hitrostjo telegrafičnim potom obvestilo deželni odbor o Najvišji potrdbi provizoričnega proračuna, in za to uljudnost se je odbor istotako telegrafično zahvalil.

B. Železnice.

I. Dovozne ceste k železniškim postajam.

Odb. št. 2436. 4480.

Z ozirom na uspehe novega deželnega zakona z dne 29. novembra 1902 št. 1 dež. zak. od leta 1903, zadevajočega dovozne ceste k železniškim postajam, je odposlal deželni odbor cestnim odborom dežele sledečo okrožnico z dne 15. aprila 1903 št. 2679:

„Opozarja se cestni odbor na določila zakona z dne 29. novembra 1902 dež. zak. št. 1 ex 1903 gledè zgradbe in vzdrževanja dovoznih cest k železniškim postajam.

V smislu istega zakona imajo graditi, vzdrževati in oskrbovati dovozne ceste k železniškim postajam oni cestni odbori, v kojih okraju leži dotična cesta (§. 3 zakona).

Stroške za vzdrževanja in gradbe dovoznih cest prenašajo železniška podjetja, cestni odbori ter vdeležene občine in zasebniki v razmerju in po določilu obseženem v §. 2 navedenega zakona.

Porazdelitev gradbenih in vzdrževalnih stroškov za dovozne ceste se vrši v smislu §. 5 istega zakona potom skladovne obravnave, ki jo ima upeljati dotični cestni odbor.

Potrebno je toraj, da se pobrigajo cestni odbori ne samo za one točke, ki se tičejo gradbe in vzdrževanja novih dovoznih cest k železniškim postajam in postajališčem, ampak da pazijo tudi na to, da se vrši vzdrževanje in določitev skladovnih svot v smislu zakona tudi pri vže obstoječih dovoznih cestah.

Naroča se toraj cestnim odborom, da sporočajo kaj se je ukrenilo v posameznem okraju v izvršitev omenjenega zakona.⁴

Železniško stavbinsko ravnateljstvo v Gorici je naznanilo deželnemu odboru z dopisom z dne 18. junija 1903 št. 2382, da se je pri političnem obhodu vže dosegel dogovor z dotičnimi interesenti gledè na potrebo, stran, lego in širokost dovoznih cest k železniškim postajam v Podbrdu, Hudajužni, Podmelcu in Avčah, tako da je bil merodajni cestni odbor v Tolminu pozvan pričeti z izdelovanjem dotičnih podrobnih načrtov, v svrhu da bi se na podlagi teh načrtov in proračunov zamoglo preiti k nadaljnemu postopanju.

Ob enem je pa goriomenjeno ravnateljstvo opazilo, da ni izključeno da bi smel imeti cestni odbor na razpolago eno tehnično moč, ki je potrebna za obširna dela za izvršitev gorinavedenih načrtov, in je zato naprosilo deželni odbor, da preskrbi izdelanje istih po deželnem inženirju.

Ravnateljstvo je sklenilo svoj dopis s tem da je omenilo, kako je nujna zgradba dovoznih cest velike važnosti za upravo, ker je treba upoštevati tudi dovoz gradnega materijala, šin, tramov i. t. d.

Deželni odbor pa ni bil v položaju, da bi zamogel odstopiti na nedoločen čas svojega tehničnega organa, čegar delovanje je bilo nujno potrebno vsled pripravljavnih del norišnice ki se ima napraviti, in veliko drugih tekočih stavbinskih del. Vsled tega se je odposlal dne 1. julija 1903 št. 4480 cestnim odborom za Goriško okolico, v Komnu, Sežani, Kanalu, Cerknem in Tolminu odlok, s katerim (v istem je bila omenjena gorinavedena okolnost) so se odbori pozvali, da se za sestavo načrtov in proračunov dovoznih cest obrnejo potom deželnega odbora s prošnjami do c. kr. železniškega stavbinskega ravnateljstva v Gorici.

Temu odloku so se cestni odbori odzvali ter doposlali dotične prošnje deželnemu odboru, ki jih je z toplim priporočilom predložil merodajnemu c. kr. železniškemu stavbinskemu ravnateljstvu v Trstu, ki je prevzelo sestavo potrebnih načrtov in proračunov.

C. kr. namestništvo je naznanilo z dopisom z dne 30. novembra 1903 št. 24097 deželnemu odboru odločbe c. kr. železniškega ministerstva gledè obhoda železniškega dela Prvačina - Opčina in ob enem naprosilo, da bi deželni odbor uplival na dotične cestne odbore, da bi ti slednji z vso nujnostjo zadostili dolžnostim, pripadajočim jim glede zgradbe dovoznih cest k železniškim postajam.

Od tu naprej spada nadaljno razvijanje predmeta v delovanje leta 1904, o čemer se bode govorilo v dotičnem poročilu.

2. Bohinjska železnica.

V nadaljevanje vže navedenega v predhodnem poročilu (stran 73—75) poroča se sledeče :

S 1. januarjem 1903 so se odpravile načrtovalne ekspoziture za novo železniško zvezo s Trstom, ktere so delovale v Trstu in v Gorici, nadomestivši iste v gorinavedenih mestih

Odb. št. 259, 3377,
4591, 5552, 5671,
5960, 8744.

s železniškimi stavbinskimi ravnateljstvi in sicer v Trstu z imenom „Železniško stavbinsko vodstvo v Trstu“ (k. k. Eisenbahnbauleitung in Triest) za progo Trst - Gorica (Gorica ni vsteta); in v Gorici za južno progo Bohinjske železnice (Gorica - Podbrdo).

Deželni odbor je bil obveščen o tej spremembi z namestništvono okrožnico z dne 7. januarija 1903 št. 35477/02.

Komisija za postaje, za politični obhod in razlastitev zadevajočo oni načrtani del Bohinjske železnice, ki prehodi našo deželo, se je vršila od 15. - 22. decembra 1902 in od 7. - 23. januarija 1903 za del Podbrdo - Gorica (Sv. Peter) in od 4. do 14. marca za kos Prvačina - Opčina.

Deželni odbor je bil zastopan pri komisiji za kos do Solkana po deželnem poslancu Lapanja, od Solkana naprej po deželnem odborniku Dr. Marani.

Pri komisiji za del od Prvačine do Opčine je bil deželni odbor zastopan po odbornikih prof. Berbuč in Klančič.

Izid komisijonega obhoda je bil na celi črti brez ugovora, tako da je železniško ministerstvo vzelo na znanje, da se je izdalo privoljenje za zgradbo *ex commissione* v smislu obstoječih odločb; nato je namestništvo prešlo k izdelanju razlastitvenih sklepov.

Z dopisom z dne 16. avgusta 1903 št. 22076 je vposlalo c. kr. namestništvo deželnemu odboru načrte vseh stavbenih del, ki se jih je imelo napraviti na kosu nove črte Podbrdo - Gorica - Sv. Peter, za vpogled in podanje mnenja.

Dne 23. junija se je sestala na licu mesta razlastitvena komisija za neko spremembo, ki se je izkazala potrebna v podrobnem načrtu od km. 48.120 do km. 50.1.

Pri tej komisiji na licu mesta je bil zastopan deželni odbor po deželnem odborniku prof. Berbuč.

Vsled neke spremembe vpeljane v podrobnem načrtu od km. 89.8/9 do km. 91.6 se je vršil dne 12. novembra 1903 drugi obhod.

Deželni odbor je bil zastopan pri dotični komisiji po deželnem odborniku Dr. Marani.

Vsled nalašč za to razpisanih dražb, se je oddala gradba nove železnice za črto Podbrdo-Kanal podjetju Redlich & Berger in za črto Kanal-Gorica podjetju Lenassi & Sard.

Dela so se pričela na celi črti Gorica-Kanal z veliko vnetostjo, in kljub temu, da jih je zadrževalo izvanredno zimsko deževje, se je vže koncem leta 1903 lahko zaznalo na gorinavedeni črti napredke tega velikega podjetja, ki bo prehodilo, raztezajoč se v dolgi črti na strmem bregu Soče, hribe skozi mnoge predore in ki bo prestopilo reko z dvema velikanskima mostoma, katera bodeta spravila v zvezo in občevanje ono ozemlje, ki je bilo do sedaj ločeno vsled velikih in težavnih daljav.

3. Furlanska železnica.

Odb. št. 4278.

Redni občni zbor delničarjev te železnice se je vršil dne 12. junija 1903.

Iz obračuna za leto 1902, potrjenega pri tej priliki, se je izkazalo, da so se dohodki železnice v navedenem letu v primeru s predhodnim letom zboljšali za 7.2% na prevažanju blaga.

Upravni stroški so znašali 73.47% od dohodkov, med tem ko so v predhodnem letu znašali 76.07%.

Pri podelitvi prevoznih olajšanj se je vpoštevalo kakor v prejšnjih letih, koristi trgovine in kmetijstva.

V ostalem proučuje upravni svet vedno vse mogoče pripomočke, ki bi služili v to, da doseže ta železnica v dogledni prihodnosti vso ono veljavo, ki ji vsled svoje lege pristaja.

C. Reke in hudourniki.

Upošteva je velik upliv, ki ga imajo reke in hudourniki na ekonomično življenje dežele, se je smatralo potrebnim združiti v posebnem poglavju tega poročila vse kar se tiče istih; v tem poglavju se razpravljajo posamezno v prvi vrsti nezgode provzročene po povodnjih koncem leta 1903, potem se preide k načrtu, sestavljenem od cesarske vlade, za splošno sistemiziranje tekočih vodà dežele, in konečno se navedejo kratko brambna ali uravnavna dela načrtana, pričeta ali nadaljevana tekom leta, zadevajoča posamezne reke in hudournike.

I. Povodnji.

Odb. št. 8683. 8728

Dan 6. decembra je bil za furlansko ravan nekako ponavljanje v velikem obsegu onih prizorov terorizma, ki so, kakor se dozdeva, še iz nepomljivih časov neogibna dedščina tega nesrečnega ozemlja.

Vode Soče, Torre in drugih manjših rek so nenadoma izstopile iz strug, prestopile ali podrle so jeze in poplavile polja in stanovanja.

Mnogo prebivalcev se je lahko štelo srečnim, da niso prišli ob življenje.

Razrušene hiše, zgubljena sejatev, vničeno polje, živež pokvarjen ali zgubljen, tvorilo je v kratkih urah sliko obupnega položaja, v katerem bi moralo ljudstvo preživeti najtrši letni čas.

Deželni odbor je odposlal, z namenom da preskrbi kako pomoč v toliki nesreči, koj okrožnico občinskim uradom Ruda, Villa Vicentina, Villesse, Fiumicello, Oglej, Scodovacca in Terzo z naročilom, da koj poročajo o povodnjih, ki so nastopile pred kratkim, o brambenih delih proti velikim povodnjim Soče, Torre i. t. d., o vzrokih, vsled katerih se mora smatrati brambena dela nezadostljivim za obvarovanje krajev pred nezdodami provzročeni po vodi, in o načinu, kako bi se preprečil ta nevarni in stalni stan stvari.

Občinskemu uradu v Gradežu pa se je naročilo, da poroča o škodah provzročeni po poplavenju v zadnjih dneh, o stanu brambnih del proti morju in o načinu, kako bi se z verjetnim uspehom izognilo ponavljanju sličnih nevarnih poškodovanj.

Med tem se je odposlalo c. kr. namestništvu v Trstu sledečo spomenico z dne 17. decembra 1903 št. 8722:

„Te dni se je vzbudilo v južni Furlaniji bolestno vzklicanje, ki je odmevalo od Turjaka, Pierisa in Sv. Kancijana, se razprostrlo do Rude, Ville - Vicentine, Fiumicella, Pajarjana, Morožinov, Qgleja, Terza in se razširjalo doli proti morju, kjer se je združilo z melanboničnim šumenjem razburkanih valov adrijanskega morja.

„To bridko vzklicanje, ki ga je vzdignilo vse prebivalstvo izpostavljeno skrajni nevarnosti, da ga uničijo z imetjem vred divje vode prestopljene Soče in v to slednjo dotekajoče se vode, ki so prestopile meje svojih strug vsled pomanjkljivih brambenih del, —

je došlo podpisnemu odboru, ki je, v srce zadet, dolžan kot varuh koristi tako obširnega in tako izbornega dela dežele, naznaniti visoki vladi to vzklicanje v svrhu, da z dejalnimi sredstvi in s hitro pomočjo ustavi in odstrani nevarnost, ki nam preti.

„Ne bode se tu ponavljalo žalostnih dogodkov krajev, kojim preti divja jeza Soče z uničenjem, navedela se bodo samo sodelovalna dejstva zadnjih velikih povodenj v svrhu, da ostane v pričakovanju boljše bodočnosti neizbrisen spomin na sedanjo golo resnico.

„Soča je, kakor nas uči skušnja preteklosti, reka pristnega značaja pravega hudournika. Njena divja narava se pokaže za časa obilega deževja in za časa ko se topi hribovski sneg pod uplivom jugovzhodnega vremena, z izvanrednimi in zelo nevarnimi povodnji in z divjo in vrtoglavno močjo, ki vse razdere in poplavi.

„Dostaviti je še dejstvo, da je Soča prekop zelo razširjenega in celo velikanskega porečja, kjer se nabirajo in zbirajo vode, od koder dobi vso isto izvanredno razglodalno in uničevalno moč, ki tvori stalno in nepretregano velikansko nevarnost za okoliše, ležeče na straneh njenih bregov, dokler se po sistematični in organski celoti brambenih del ne preskrbi za kanalizacijo vodà v porečju take obširnosti, ki bode zadostovala za kritje in prebavljanje vse množine te vode in poškodovanih stvari, koje vlačí hudournik sè seboj.

„Ako bi si hotelo predstavljati divjo hudourniško naravo Soče, zadostuje da se pomisli, da ima Soča za časa nizkih vodà 16 m³ vode in za časa povodnji čez 2000 m³, koja množina je enaka višini goriškega mesta; največje povodnji pa povzdignejo množino vode do čez 3500 m³, ko se namreč pridružijo Soči v njo dotekajoče se vode reke Vipave, hudournik Torre s Kornjem, Judrio in Versa, in tako dalje.

Umestno bi bilo razpravljati tu o nevarni naravi vodà, ki se dotekajo v Sočo, toda omejili se bomo z navedenjem ene izmed vseh vodà najbolj nevarne in divje, t. j. Torre.

„Ta hudournik, ki se spreminja, sprejemši vrtoglavne vode ravno tako nevarnih Korenj, Judrio in Versa, od absolutnega pomanjkanja vode v nenadne velikanske povodnji, teče skozi rodovitno okoliše, ki je po šibkih malih jezih slabo ali celo nič varovano, in se konečno steka z divjo močjo v Sočo, in se tako vzdigne prevarljiva narava te slednje na najvišjo stopnjo nevarnosti.

„Pomisliti je treba, da je stâl Torre deželni zalog zaklade, zapravljen brez vsake koristi.

„Pri tem stanju stvari, spoznan na ta način značaj vednega pretenja Soče in vodà, ki se v isto dotekajo v trenutku ko se prikaže Soča v furlanski ravani ter to slednjo preteka, bi bilo zares pričakovati, da se preskrbi po racijonelnem sistemiziranju hidravličnih del, za obrambo poškodovanih lastnin in pretene eksistence celega obširnega okoliša.

„Na vsak način se upa, da bodo činitelji, ki so postavljeni za to, da skrbijo za javno varnost in obrambo osebnega poškodovanja, dokazali ono voljo in ono marljivo deležnost, ki bi rešila okoliše iz stanja tesnobe in pretilne pogube, ki mu prizadeva žalost.

„To se pa upa, ne le ker jamčijo obstoječi zakoni vsakemu državno varstvo za imetje in za osebno varnost, ampak ker je zapopadena v državni moralni ideji dolžnost, varovati premoženjski in fizični blagor svojih meščanov, od katerih zahteva žrtve težavnih denarnih dolžnostij in prispevke krvavih davkov.

„Od vsega, kar bi se bilo moralo napraviti, da bi se zadržalo in krotilo silno besnost Soče v ravani, se je storilo le malo; tudi ni nikakega določenega znamenja, vsled katerega bi se dalo sklepati verjetnost boljšega, racijonelnejšega in bolj zdravega postopanja za prihodnjost.

„Neurejena in nesistemizirana Soča, zaprta v svoji strugi po brambenih delih, ki se vsled pomanjkljive gradbe in pomanjkljivega vzdrževanja ne morejo zoperstavljati uničevalni akciji iste, je odnesla pri svojih zadnjih povodnjih most v Zdravšini, pretila je ustaviti,

z uničenjem mosta z Zagradu, akcijo združevalnega dela na eni izmed glavnih postojank, potrebnega za razvitje kupčije; opustošila je rodovitna zemljišča z uničenjem siromašnih pridelkov, ki so bili sad trdega truda in potratnega dela, pretila je naravnost uničiti kraj Villesse.

„Vzklicom po pomoči, ki so se takrat vzbudili, odgovorile so nedoločene obljube prihodnjih urejevanj Soče, medtem ko se pozitivno in dejanski ni napravilo drugega kakor da se je zopet slabo postavilo ona brambna dela, kojih nesposobnost za zoperstavljanje se je vže tako žugajoče dokazala.

„Kedar je Soča v svojem spodnjem teku plovne reke, imenovanim Sdobba, ki se je držal slabo ali nič svoje struge pri teh brambnih delih, katera so gola iluzija — razglodala levi breg in s poplavanjem obširnih kosov zemljišč ter s poškodovanjem stanovanj šla iz svoje struge pretivši da onemogoči brodnost, odgovarjale so pritožbam koje je vzdignilo prizadeto prebivalstvo, brezuspešne komisije na licu mesta.

„Vlado ni dovedla k uspešnejši akciji ne naloga pristojča ji v smislu zakona o vodah, da pospešuje namreč obrambe proti uničevalni akciji povse nevarne reke, ne dolžnost naložena jej po nekem bistvenem zakonu, da vzdržuje namreč nedotaknjeno brodnost; v predležčem slučaju je bila ta slednja v nevarnosti vsled izteka Soče iz struge in vsled bližnjega napolnenja v zatoku Panzano, kjer se radi deroče vode nabirajo vse poplavane stvari koje vlačí Soča sè seboj.

„Brambnih del ni bilo, obljuba o ukrepah proti vedno večjimi nevarnosti za prihodnjost je ostala mrtva beseda, in temu se mora pripisovati ono grozno ponavljanje nesrečnih povodenj, ki so se uresničile dne 6. tekočega meseca.

„Divji in nevarni prizori, ki so se prigodili druge krate in na drugih legah hudournikovega teka, so se ponovili s povišano uničevalno močjo blizu Turjaka, Pierisa, Sv. Kancijana na levem bregu in v krajih Ruda, Villa Vicentina in doli do Ogleja in Terza na desnem bregu Soče, kjer se je odprlo gledališče groze in žalosti, omenjeno začetkom te spomenice.

„Ena celota majhnih jezov, ki so nesposobni zadrževati večje povodnji reke, vodi množino vodà Soče s postopnim skrčenjem poprečnega profila struge, v obliki lijaka pod železniški most v Pierisu, kateri je radi svojega preozkega profila nezmožen, s potrebno hitrostjo izlivati povodnjske vode, ki vsled iztoka hudournika Torre še bolj otekajo.

„Ako se zdi neverjetno, da bi bili lahko vztrajali jezovi, — ki niso zgrajeni, kakor se zahteva na soliden način, in niso napravljeni po pravilih katera bi se bilo moralo jemati v poštev pri potrebi, da se reki omogoči razširjanje, zahtevano od njene narave, — pod udarci divjega elementa, je to dejstvo na prvi pogled še manj verjetno ako se upošteva okolnost, da sta most in železniški nasip pripomogla k povišanju kritičnega položaja. Omeni se, da predstavlja podzidje mosta, napravljeno v obrambo stebrov, skoraj nekako uzdo, ki ustavlja progresivno pomikanje prodov, ter olajša, dvignivši površje žleba, izlivanje voda in zmanjša obrambo ki jo dajejo jezovi.

„Če se dostavi to gorinavedenemu dejstvu o skrčenju struge v obliki lijaka, se nam pokaže, kako je morala moč vode z večjo silo poskušati v okolišu železniškega mosta svoje razglodalno delo, čegar žalostne posledice so bile prelom desnih in levih jezov, podrtje železniškega nasipa in potem poplavanje in poškodovanje zemljišč in del za zalivanje tržiškega polja in peklenski šum vodà v vaseh in stanovanjih.

„Omeni se izrecno, da se je imelo opraviti v slučaju o katerem se govori, le z delno povodnijo Soče, med tem ko se človek prestraši pri sami misli na nesreče, ki bi se bile pripetile v celem okolišu povodnji, ako bi se eni popolni povodnji Soče pridružila povodenj divjih vodà, ki se v isto iztekajo.

„Izlivi bi bili splošni, nameni reke, izstopiti iz struge in dirjati na divji način k uničenju Vileša in nižje k uničenju Turjaka in posebno Pierisa in Sv. Kancijana in še nižje

k uničenju vsega okoliša ležečega na straneh spodnjega teka in vštetege med delto Sdobbe, bi postajali vedno ostrejši, ker bi podkrepjeni besnosti iste stala nasproti le nezadostljiva dela, ki so postala še šibkeja vsled naglega popravljanja izvršenega z rahlimi tlemi, in se vsled tega, jako lahko poškodujejo.

„Pomisliti je treba, da smo še le v začetku deževnega časa ter časa snegov in povodnji.

„Deželni odbor je smatral potrebnim, da povzdigne svoj glas do visoke vlade s priporočilom, da bi ista postala drugačnega mišljenja in bi resno mislila na radikalno spremembo stališča napram zapovedljivi potrebi uspešnih ukrepov.

„Bilo bi tedaj opustiti sistem gradnje z brezuspešnimi sredstvi še manj uspešna brambna dela, ker ista niso napravljena z bistrumnostjo razumne hidravlične umetnosti, in bilo bi premišljevat na sistemiziranje jezov pod vodstvom razumnih in izkušenih hidravličnih inženirjev, na način, da se zavaruje deželo pred vsakim eventuelnim uničenjem.

„Da se doseže ta namen, ne bo nikdar zadostovalo popravljanje pogrškov sedanjih vže samih na sebi neodgovarjajočih jezov, ampak potreben bode drugi racijonalnejši sistem močnih in trdnih ter pred podiranjem gotovih hidravličnih del.

„Brambena dela, ki se bodo gradila, bodo morala biti podvržena neprestanemu nadzorovanju pazljivega in prizadevnega očesa, ki bo znalo in hotelo varovati taka dela pred zaporednim razdiranjem, ne da bi moralo biti obveščeno o koristi in potrebi še le po navljajočih se neizgodah, ki imajo uničevalne posledice za deželo.

„S tem ukrepom bode konečno odpravljeno ono nespametno stanje stvari, po katerih je bilo edino nadzorstvo vodà v Furlanji v rokah navadnega, od občin zasebno plačanega čuvaja, kateri zažene, če gre posreči, hrup med prebivalci po nesreči prizadetih krajev še le ko je povodenj vže velika.“

2. Radikalni ukrepi. Načrt splošnega urejenja rek in hudournikov dežele.

I. Prvotnost načrta.

Najnovejše manifestacije deželnega zastopstva, ki cilijo na to, da bi se doseglo splošno sistemiziranje rek in hudournikov dežele, datirajo izza leta 1902 oziroma 1901.

V deželno-zborski seji z dne 24. junija 1901 sta bila sprejeta dva tozadevna sklepa, predložena po Dr. Verzeznassi in Dr. Gregorčič, s katerima se je posebno prosilo Visoko vlado, da bi ustanovila en c. kr. hidravlični urad v Gradiški in en ravno tak urad na hriboški strani dežele, kojima naj bi se naročilo da sestavita skupni načrt sistematične ureditve rek, hudournikov in izviraajočih vodà dežele z proračunom dotičnih stroškov in z razdelitvijo del v določenem času malo let.

4. točka sklepa sprejetega od visokega deželnega zbora v seji z dne 17. julija 1902, je tudi prosila cesarsko vlado „da bi se resno in energično odločila izvršiti dela zadevajoča sistemiziranje hudournikov in urejenje rek v deželi.“

V tem času je dosel deželnemu odboru od c. kr. namestništva sumarni načrt splošnega urejevanja in sistemiziranja vseh tekočih vodà dežele ob enem z dopisom št. 27973, v katerem je bilo rečeno :

Ker se v državnem zboru in v dotičnih komisijah razpravlja zakon o vodnih zvezah, izrazila se je od več strani želja po združenem in sistematičnem postopanju v pričetju in izvrševanju potrebnih urejevanj rek in sistemiziranja hudournikov ;

da je vsled tega stavila vlada v perspektivo napravo programa zadevajočega urejevalna in sistematična dela, koja bi bilo izvršiti v posameznih deželah :

to je program, ki bi obsegal precej dolg rok in bi moral biti določen v dogovoru z deželnimi zastopi;

da je v §. 5 zakona z dne 11. julija 1901 št. 65 drž. zak., zadevajočem gradbo prekopov in izvršitev urejenja rek, preskrbljeno ne le za urejenje onih rek, ki so v dotiki z načrtanimi velikimi prekopi v šestih v zakonu omenjenih deželah, ampak da je v drugem poglavju zapopadeno tudi določilo, da se mora za vse druge tekoče vode kraljestev in dežel zastopanih v državnem zboru, gledè katerih je dokazana potreba urejevanja, pripraviti to urejevanje z največjo skrbnostjo in začeti z istim prej ko mogoče, koj ko bodo dovršena pripravljavna dela;

da je nadalje v tretjem poglavju §. 5. preskrbljen za izvršitev teh urejevanj, primeren povisek letnega državnega prispevka iz meljoracijskih zalogov;

da je c. kr. ministerstvo za notranje zadeve sporazumno s poljedelskim ministerstvom in z ministerstvom za trgovino naročilo namestništvu z naredbo z dne 30. junija 1901 št. 24401, da preskrbi — v svrhu da ustreže namenom zakona, ki zadeva brzo-bolje pripravljanje gorinavedenih urejevanj, kakor tudi posebno v zadnjih časih ponovno in nujno izraženim željam nanašajočih se na napravo bramb proti povodnjim in na pospeševanje kmetijskih koristij, — najprej za napravo programa za hidravlična dela (urejevanja in sistemiziranja) zadevajoča to deželo, in da uvede v ta namen potrebna postopanja z deželnim odborom.

Namestništvo je dostavilo, da je napravilo v svrhu, da se pričnejo ta postopanja na določeni podlagi, približni program del in da je izračunalo na složen način zahtevek za ista. Za sistemiziranje hudournikov se je vprašalo za mnenje c. kr. gozdno-tehnični oddelek v Beljaku.

Gledè urejenja onih rek, ki se prevozijo po obrežnih ladjic, so se vršili potrebni dogovori s c. kr. pomorsko vlado.

Namestništvo je sedaj prosilo deželni odbor, da mu naznani svoje mnenje o splošnem načrtu, ktereга je ob enem vposlalo.

2. Glavne črte načrta.

Načrt je bil obrazložen na razviden način. Za popolno izvršitev istega je bil določen 14 letni rok. V prvem in drugem letu bi se izdelalo splošne načrte in potem bi sledila po vrsti izvršitev posameznih del in sicer gledè večji nujnosti istih. Po tem določilu so bila gorinavedena dela razdeljena v tri velike skupine. Prva je obsegala najnujnejša dela, koja bi se takoj pričela, druga manj nujna dela in tretja vsa ostala dela.

Skupni zahtevek za vso celoto gorinavedenih del je bil cenjen na 10,842.000 K.

Za izdelanje pomanjkljivih načrtov bi bilo organizirati posebno tehnično mesto z osrednjim uradom v Trstu za celo Primorje; temu uradu bi bili podrejeni štirje tehnični oddelki (ki bi se dali potem spremeniti v stavbinska ravnateljstva) v deželi Goriško-Gradiščanski.

Dalje bi se napravila za gozdno-tehnična dela (sistemiziranje hudournikov itd.) dva gozdno-tehnična oddelka, podrejena gozdno-tehnični postaji, ki bi bila združena z osrednjim uradom v Trstu.

Deželni odbor je z dopisom z dne 15. oktobra 1902 št. 3787 vnovič pisal c. kr. namestništvu, pozdravlja je pred vsem s hvaležnostjo načrt splošnega sistemiziranja rek in hudournikov dežele, čegar izvršitev bo rešila deželo pred celo vrsto perijodičnih nezdod, ki onemogočijo vsako razvitje. Dostavil je, da bode vse potrebno preskrbel za vestno pregleданje načrta v svrhu da bo zamogel svoječasno odgovoriti na stavljena vprašanja.

Naprosil je ob enem namestništvo, da bi pospešilo od svoje strani natančno proučevanje glavnih vodil za izvršitev načrta, in da bi določilo one konkretne principe, ki bodo morali biti podlaga pogajanj pri določitvi denarne sodeležbe za izvršitev dela.

Konečno je deželni odbor priporočil c. kr. namestništvu, da bi med tem časom prekrbelo za dovršitev onih del, ki so bila vže predmet pogajanja in ki čakajo v svrhu financijelnega pokritja vladne spodbuje, da bi se jih potem vpeljalo na praktični teren izvrševanja.

C. kr. namestništvo je z dopisom z dne 2. novembra 1902 št. 29252 zagotovilo deželni odbor, da bo njegova posebna skrb pospešiti potrebna proučevanja z vso mogočo marljivostjo, da pa potrebuje pred vsem mnenje deželnega odbora o splošnem načrtu, ktereга mora predložiti merodajnim ministerstvom.

3. Pregledovanje načrta.

Deželni odbor je naročil deželnemu stavbinskemu uradu, da pregleda splošni načrt, izdelan od c. kr. namestništva; na predlog omenjenega urada so bile sklicane konference zaupnih mož iz vsakega izmed štirih krajev te dežele, v svrhu, da se preceni glede na razmere vsakega izmed navedenih krajev, od cesarske vlade predlagani program, ter se istega morebiti premeni.

Konferenca za ravan se je vršila v deželni hiši dne 29. maja 1903: iste so se udeležili gg. državna poslanca Dr. Jakob Antonelli in Dr. Franc Verzeznassi in deželni poslanec Ernest Helzer. Konferenca za gorati kraj se je vršila dne 20. junija, katere se je udeležil g. deželni poslanec Lapanja. Konferenca za Vipavsko dne 14. septembra; tej je prisostoval g. Grča, konferenci za Brda, ki se je vršila dne 24. novembra 1903, pa gg. Jakončič in Klančič. Vseh omenjenih konferenc sta se udeležila deželni inženir Artur Glessig in deželni tajnik Alojzij Pettarin.

Deželni odbor je obrazložil c. kr. namestništvu, zapomnivši si pripetljeje navedenih konferenc, svoje mnenje o splošnem načrtu z dopisom z dne 10. decembra 1903 št. 7333/02, ki se glasi:

„Dodatno k tukajšnjemu dopisu z dne 15. oktobra 1902 št. 3787 in odnosno na tamojnja dopisa z dne 8. maja 1902 št. 27973/II in z dne 2. novembra 1902 št. 29252/II, čast je podpisanemu deželnemu odboru sporočiti Istemu kakor sledi:

„Deželni odbor jemlje hvaležno na znanje dejstvo, da splošna regulacija rek in hroudurnikov te dežele ni nič drugzega, kakor izvršitev določila §. 5 zakona z dne 11. julija 1901 l. drž. zak. št. 66, in da pričinja vis. vlada s praktičnim preiskovanjem, ki je potrebno, da dovede do delovanja v omenjenem § navedeno voljo zakonodajnikov.

„Pri tem da obstoje temeljna načela o splošni regulaciji vodnih tokov, določeni po pravnih odločbah, si usoja deželni odbor opomniti glede obnovitve obrisov, naznanjene Istemu z dopisom št. 27973-02, zadevajoče regulacijo, sledeče:

„Deželni odbor je uvedel poizvedovanja, kojim so se pridružili odposlanci zastopajoči razne dele te dežele; to poizvedovanje je imelo namen, vdobiti bolj praktičen, bolj primeren in ob enem gotovejši način za izid, namreč za dovršitev tega velikega podjetja.

„Poizvedovanja so se vršila s posebnimi izkušenimi veščaki ločeno za planoto, za Vipavsko dolino, za Brda in konečno za ravan.

„Izid poizvedovanj je dokazal, da podatki, podani od tega c. kr. namestništva za izvršitev podjetja za uravnavo in sistemiziranje vodnih tokov niso bili dovolj zanesljivi in zadostni, kajti podatki o stroških za uravnavo, ki so veliko višji od dejanskega stanja stvarij in čezmerno optimistični, ne morejo tvoriti podlage za celotno podjetje in ne morejo

služiti kot podlaga pri postopanju v podrobnostih; ta podlaga pa je v smislu vodnih določil, v smislu zakonov, zadevajajočih izboljševanje, v smislu zakona o neškodljivem odvajanju gorskih vodâ, ter drugih cesarskih in deželnih zakonov, ki se nanašajo na ta predmet, brezpogojno potrebna.

„Vsled nasvetov omenjenih zaupnikov bi bilo svetovati, še več, potrebno bi bilo, da bi se izdelali glede uravnavnih del vsaj splošni načrti, iz katerih bodo razvidni natančni podatki, ki danes primanjkujejo.

„Višenavedenim zaupnikom se je tudi takoj zdelo, da se mora upoštevati okolnost, da je navedenih v tem obrisu več del za očiščenje rek in lagunskih prekopov, ki bi imelo namen, da se ohrani brodnost teh vodnih tokov, odnosno prekopov. O teh delih, stremečih po ohranitvi možnosti, da se bo lahko po omenjenih vodah brodilo, bi se moralo obravnavati posebej; tudi bi se morala ista izvršiti na račun visoke vlade, kajti tu se gre za predmet, ki spada v izključno njegovo pristojnost in v njeno posebno nalogo.

„Da so tu navedene sodbe zaupnikov pravilne, dokazujejo določila §. 11 lit. a) državnega temeljnega zakona z dne 21. decembra 1867, l. drž. zak. št. 141, kakor tudi §§. 2, 6, 7, 8 in 9 cesarskega zakona o vodah z dne 30. maja 1869 l. drž. zak. št. 93, ter istih paragrafov in §. 76 deželnega zakona o vodah z dne 28. avgusta 1870 l. dež. zak. št. 41.

„Nekatere reke in nekteri hudourniki pretijo včasih v svojem nesistemiziranem toku železni cesti, ter postavljajo s tem, v veliko škodo trgovine, v nevarnost nemoteno poslovanje železnice. Bila bi, ne samo pravična, marveč tudi glasom določnih zakonov zaželjena stvar, da bi železniške uprave prispevale k stroškom za uravnavo rek, katerih povodnji povzročujejo železniškim delom škodo; ti prispevki naj bi bili prilični bistvu odstranjene škode in pridobljenih koristij, kar spada vse v prilog železniških uprav.

„Omenili so tudi zaupniki, da je potrebno, da se izvršijo koj, brez odloga one uravnave rek in ona sistemiziranja hudournikov, katerih dela so uže pendentna, zraven pa še ona, radi kojih so se uvedli in tudi zaključili dogovori med visoko vlado in med upravnimi činitelji; posebno bi se ne smela pustiti neizvršena hidravlična dela, napravljena s sredstvi ubožnega zaloga, da ne nastanejo predsodki za celotno dotično delo, izvršeno z nemalimi stroški.

„Svetovalo se je nadalje, da se nemudoma prične z uravnavo Soče, Torre, Judrija, Kornja in Talja, pri čemer naj se dovršijo za vsako izmej omenjenih vod pogajanja tehnično-upravne narave, ter za reke mednarodnega značaja, pogajanja diplomatske narave.

„Svetovalo se je še nadalje, da se poskrbi za sistemiziranje Uceje, Koritnice, Boke, Nadiže z vsemi pritoki vred, Bače in Idrice, potem Hublja, Lokavščka in Grajščka, Vrtojbičice, Branice s pritoki vred, Renč-a in Vipave; konečno Pevmice, Reke in Kozbanjščka in za zboljšanje Prevala.

„Omenila se je konečno potreba po ustanovitvi hidravličnih uradov v različnih krajih dežele, in sicer se je nasvetovalo da se stvorijo slični uradi v Kobaridu ali Tolminu, v Gorici sè značajem osrednjega urada in v Gradiški.

„Medtem se je dejanski ustanovil hidravlični urad v Gradiški, za kar izkreka podpisani temu c. kr. namestništvu toplo zahvalo.

„Izkaže pa se vsled izjav zaupnikov potreba, da bi morali biti uradniki hidravličnega urada v razumni stiki s krajnimi tehniki in z občinskimi organi, koji bi jim dajali informacije o naravi naših vodâ, katere se lahko pridobi le vsled skušenj, napravljenih na licu mesta; te informacije pa so neobhodno potrebne, da se izvši na prikladen način uravnalni načrt, ki bode imel, glede na znano izkušnost hidravlične tehnike, gotov vspah, vpoštevaje tudi dejstvo, da se mora omenjena tehnika podvreči špeciálnemu vodilu in singulariálnemu, da celò individualnemu značaju vsakega vodnega toka.

„Deželni odbor obvešča o višenavedenem to c. kr. namestništvu, ter ob enem naproša visoko vlado, da blagovoli omenjeno prevdariti, ter obvestiti podpisani odbor o napravljjenih sklepih.

„Podpisani priporoča tudi c. kr. namestništvu, da blagovoli s pospešitvijo izvršitve nujnih uravnavnih del, poskrbeti delo in zaslužek onim vrstam prebivalstva, ki se nahajajo vsled elementarnih nezgod v bedi, med katere nezgode se štejejo v prvi vrsti povodnji, ki so še v komaj preteklih dneh pretile fizični in ekonomični eksistenci celih ozemelj in ki vrhu vsega niso nič drugega, kakor slabe posledice pomanjkljivih sistemiziranj nevarnih rek in hudournikov.

III. Obrambna akcija tekom leta.

Medtem ko deželni zastop ni nehal pospeševati pri c. kr. vladi pričetek obširne in popolne uravnavnne in ureditvene akcije za vse vode v deželi, so napredovala enaka vže pričeta predhodna dela v posameznih krajih vsled nujnosti potrebe in velikosti nevarnosti.

Deželni odbor smatra potrebnim, poročati o istih porazdeljeno, kakor sledi.

I. Ureditev hudournika Grajšček.

Odb. štev. 2307,
2717, 3019, 4570,
6557, 8466.

Dela za ureditev hudournika Grajšček je nadaljeval tekom leta 1903 c. kr. beljaški tehnično - gozdni oddelek pod vodstvom nadziralnega gozdnega komisarja gosp. Adalberta Kaisler.

Kakor navedeno v predhodnem poročilu (stran 20) je nakazal deželni odbor z odlokom z dne 12. januarija 1903 št. 8636,2 v roke imenovanega komisarja znesek 4000 K.

C. kr. okrajno glavarstvo v Gorici je sklicalo z oznanilom z dne 21. marca 1903 št. 3670 na dan 27. aprila 1903 komisijo na lice mesta, v smislu zakona o ureditvi Grajščeka z dne 11. julija 1902 l. dež. zak. št. 30, kakor tudi v smislu §§. 12 - 14 zakona z dne 30. junija 1884 l. drž. zak. št. 117.

Pri navedeni komisiji sta zastopala deželni odbor deželni tajnik A. Pettarin in deželni inženir A. Glessig.

Mnogo prizadetih, ki so se udeležili komisije, med katerimi so bili tudi lastniki in vodje delavnic in obrtnih podjetij in ajdovski župan kot zastopnik svoje občine, je protestiralo proti upeljavi Grajščeka v hudournik Lokavšček.

Ker pa bi tvorila ta upeljava predmet novega komisijonelnega razgovora za časa, ko se bodo sestavili uravnavnni načrti hudournika Grajšček, se ni omenil navedeni ugovor v zapisniku.

Deželni zastopniki pa so podali na zapisnik sledečo izjavo.

„Konstatira se, da je uravnavnni načrt Grajščeka, omejen v §. 2. zakona z dne 11. julija 1902 l. dež. zak. št. 30. izdelan le za hribovski tok tega hudournika, medtem ko ne obstoja za ureditev toka v ravnini nikak sličen načrt.“

Iz tega je izhajala potreba po izdelanju novega načrta za tok v dolini, za kojega bi bila potrebna, v smislu zakonov, deželna potrdba in posebni komisijonelni dogovori, pri kateri priliki bi bilo onim, ki so pri tem prizadeti, na prosto dano, podati svoje opombe k načrtu.

Z dopisom z dne 17. aprila 1903 št. 9971 je obvestilo c. kr. namestništvo deželni odbor, da je nakazalo c. kr. poljedelsko ministerstvo c. kr. komisarju Kaisler, voditelju uravnavnih del, ostanek prispevka iz izboljševalnega zaloga v znesku 8000 Kron, ter je ob enem prosilo za nakaz prebitka deželnega prispevka v znesku 7200 Kron.

Deželni odbor je odgovoril z dopisom z dne 15. julija 1903 št. 3019, da ima na razpolago onih 7200 Kron, da se pa vsled dejstva, da določa zakon popolno uravnava, medtem ko ni niti dokazano, da bi se bila določila navodila za uravnava reke v dolini, ter vsled okolnosti, da so bili podani ugovori proti nameravani upeljavi Grajščeka v Lokavšček, ne smatra zadeve končno rešenim.

Z dopisom z dne 23. septembra 1903 št. 21875 je odposlalo c. kr. namestništvo deželnemu odboru poročilo c. kr. gozdno-tehničnega oddelka v Beljaku, iz kojega je sledilo, da je bil namen o upeljavi Grajščeka v Lokavšček odnosno v Hubelj po temeljitem prevdanku ovržen, ker so se proti tej ideji dvignili toliki ugovori; nadalje je bilo iz omenjenega poročila razvidno, da je prenesel navedeni oddelok ureditev hudournika v dolini na leto 1904; za to delo je obljubil isti, da sestavi načrt v menjah zneska, danega mu v to svrhu na razpolago, t. j. K. 5000.

Načrt bi se potem obravnaval v smislu zakona z dne 30. junija 1877 l. drž. zak. št. 117.

Na podlagi teh pojasnil je deželni odbor pridržavši si, da se prepriča pri razgovoru, ali se bode z omenjenim načrtom radikalno izvršila ureditev hudournika, nakazal z odkom z dne 5. novembra 1903 št. 6557 à saldo deželnega prispevka znesek 7200 K.

Z dopisom z dne 7. decembra 1903 št. 33280 je obvestilo c. kr. namestništvo deželni odbor, da je c. kr. poljedelsko ministerstvo naložilo tehnično-gozdnemu eddelku v Beljaku, da sestavi za časa podrobni načrt za ureditev vže omenjenega hudournika tudi v dolini.

2. Ureditev hudournika Versa.

Iz namestništvenega dopisa z dne 7. januarija 1903 št. 27 se je posnelo, da je bil prvi obrok državnega prispevka v znesku 43 750 K zapopaden v proračunu za leto 1902 in da se je sprejel drugi obrok, nekoliko nižji, v proračun za leto 1903.

Drugi namestništveni dopis z dne 10. februarja 1903 št. 3800, je obvestil deželni odbor da je c. kr. poljedelsko ministerstvo ugotovilo nadaljni predujem v znesku 25.000 Kron za nadaljevanje uravnavnih del hudournika Versa, v roke c. kr. gozdnega komisarja za nadziranje, Antona Skala, kojemu je bilo izročeno vodstvo navedenih del.

Na podlagi te vesti se je obrnil deželni odbor z dopisom z dne 13. maja 1903 št. 1153 na c. kr. namestništvo, in nato z dopisom z dne 3. junija 1903 enake številke na ministerstvo notranjih zadev, ter pospešil uradni razglas Najvišje potrdbe, podeljene zakonu dne 16. marca 1903.

Namestništveni razglas o Najvišji potrdbi je došel dne 23. maja, z obvestilom, da bo došel v kratkem deželnemu odboru domenek v smislu §. 14 novega deželnega zakona, ter da je bil prevdarjen leta 1903 iz izboljševalnega zaloga za omenjeno uravnava znesek 43.750 Kron.

Dodatno k temu naznanilo je doposlalo c. kr. namestništvo z dopisom z dne 8. junija 1903 št. 15.192 načrt domenka z opombo, da ni uvedlo, z ozirom na naravo uravnavnih del Verse „delo v režiji“ marveč „delo v mezdah“ s podelitvijo posameznih tekmovalj malim delavskim gručam.

Deželni odbor je pregledal načrt, ter ga vrnil namestništvu z dopisom z dne 1. julija 1903 št. 4239, s kojim je predlagal številne modifikacije v obliki in bistvu.

O teh, kakor tudi o drugih premembah in pristavkih, predlaganih od deželnega odbora za stiliziranje izvršilnega predpisa k zakonu, zadevajočemu uravnava Verse, je nastalo med deželnim odborom in c. kr. namestništvom dopisovanje, koje je dovedlo še-le koncem leta do zadostilnega sporozumljenja.

Sporozumljenje se je doseglo na podlagi dovoljenja deželnega odbora, da se določi v izvršilnem predpisu dostavek, enak onemu v zakonu z dne 30. junija 1884 št. 117 l. drž. zak. §. 12-14, g. eda komisijonelnega razpravljanja načrta o Versi, pri tem po je deželni odbor izrecno povdaril, da iz tega ne sme nastati zloraba spolnjevanja, koje spolnjevanje je zapopadeno v navedenem zakonu o Versi, v cesarskem zakonu in v deželnem zakonu o vodah, napram vsem pravnim razmeram zadevajočim uravnava tega hudournika kakor omenjeno v §§. 12-14.

3. Uravnava Vipave.

Odb. št. 6749.

Reševaje odborov dopis št. 4483/902 (kojega se omenja na strani 55. predhodnega poročila) s katerim je bilo naprošeno poljedelsko ministerstvo, da ukrene potrebno za izdelanje popolnega načrta za uravnava Vipave, kakor tudi za sestavo proračuna o dotičnih stroških, ki naj bi služil za podlago za stvoritev enega deželnega zakona, kakor določeno §. 4 uvodnega odstavka zakona z dne 30. junija 1884 l. drž. zak. št. 116 — je odgovorilo c. kr. namestništvo, z dopisom z dne 30. septembra št. 26149, da je predložilo deželno-zborske resolucije z dne 2. julija 1901 in 3. januarija 1903, zadevajoče uravnava Vipave, c. kr. poljedelskemu ministerstvu s poročilom z dne 12. februarja 1903 št. 3000, s predlogom, da bi c. kr. gozdno tehnični oddelek za ureditev hudournikov v planotah v Beljaku proučeval, o važnosti, ter stroških nujnih uravnavnih del, kar bi služilo v svrhu pričetja pogajanj za morebitno pravno resolucijo v tej zadevi.

Toda do sedaj ni došla namestništvu nikaka obrazložba od poljedelskega ministerstva.

Enak odgovor je došel deželnemu odboru na tozadevno pospešnico za časa, ko se je sestavljalo to poročilo, toda s zagotovilom — od c. kr. namestništva — da je isto vnovič opomnilo c. kr. ministerstvo na to zadevo.

4. Ureditev hudournika Renč.

Ureditev višenavedenega hudournika, za ktero je do leta 1900 županstvo v Renčah najtoplejšje prosilo, se je dovedla konečno leta 1903 do izvršitve.

C. kr. namestništvo je naznanilo deželnemu odboru, dne 24. marca 1903 pod št. 7890 da se je c. kr. poljedelsko ministerstvo z odlokom z dne 16. marca 1903 št. 6917 namenilo, dovoliti za izvršitev ureditve hudournika Renč, na podlagi napravljenega načrta, 50 % prispevek iz izboljševalnega zaloga k celotnim stroškom v znesku 28.000 K; ker so obstojali tedaj vsi potrebni pogoji za izvršitev tega dela, je bilo naloženo, kakor sledi iz navedenega namestništvenega dopisa, c. kr. gozdno-tehničnemu oddelku za ureditev hudournikov v Beljaku, da izdela nemudoma podrobni načrt.

Do koncem leta pa ni še došel deželnemu odboru načrt.

5. Izčiščenje Idrice.

Odb. št. 2547.

Po prizadevanju cestnega odbora v Kobaridu so se pričela v spomladi leta 1903 izčiščevalna dela v strugi Idrice, pri izlivu hudournika Šjak.

Za ta dela je nakazal deželni odbor z odlokom z dne 10. aprila 1903 št. 2547 navedenemu cestnemu odboru prispevek 800 Kron, dovoljen od deželnega zbora v seji dne 3. januarija 1903.

6. Izčiščenje rijastega Polzina.

Odb. št. 1963,
2847, 3577, 3792,
4960, 5035.

Zveza za brambo proti vodam v Škodovaki je naznila deželnemu odboru z dopisom z dne 14. maja 1903, da je pričela z uravnavnimi deli Polzina.

Deželni odbor je nakazal, potem ko je izvedel, da je c. kr. vlada dala na razpolago za to delo znesek 2510 K, v sporazumu s zvezo in c. kr. okrajnim glavarstvom v Gradiški,

koje je prevzelo ugotovljenje del, v roke temu slednjemu z odlokom z dne 20. julija 1903 št. 5035, podporo v znesku 1440 K. dovoljenih od visokoga deželnega zbora v seji dne 2. maja 1900.

7. Nasipna dela ob Torre.

Odb. št. 7530,
8295, 7693.

Na dan 4. marca 1903 so bili sklicani pri c. kr. okrajnem glavarstvu v Gradiški župani iz Tapoljana, Campolongo in Sv. Vida ob Torre, katerim se je naznanilo, da je bilo prevdarjenih za nadaljevanih obrambnih del ob hudourniku Torre na podlagi vže obstoječega načrta, 12000 K. Nadalje se jim je sporočilo, da je c. kr. namestništvo izjavilo da bo predlagalo pri c. kr. poljedelskem ministerstvu podporo 7000 Kron za navedena dela.

Župani so prosili okrajno glavarstvo, zahvalivši se mu za to podporo, da bi ukrenilo koj vse potrebno za izvršitev teh del, kajti preti nevarnost da bi vsled poljskih del primanjkovalo delavskih močij. Prosili so, da bi se začasno vršile komisije na licu mesta, ter se izjavili pripravljenim, naprositi občinske zastope za potrebna sredstva v svrhu prispevanja k celotnim stroškom dela; ti prispevki naj bi obstojali v izročitvi potrebnih zemljišč za nasipe in za nabavo zemlje, koje se je imelo tu uporabiti.

Vsi trije župani so izjavili, da je načrtano nasipno delo največje važnosti za višenavedene kraje in sicer glede na zboljšanje približno 1000 njiv zemlje in glede na osebno varnost in na varnost poslopij.

Občinski svet v Tapoljanu, je sklenil v seji dne 13. avgusta — kateri sklep je bil potrjen v seji dne 20. septembra 1903 — zajeti posojilo 3000 Kron v svrhu kritja stroškov za nabavo potrebnega zemljišča za nasipna dela tekom desnega brega hudournika Torre.

Navedeni sklep je potrdil deželni odbor z odlokom z dne 9. decembra 1903 št. 8295.

Med tem je naznanilo c. kr. namestništvo deželnemu odboru z dopisom z dne 9. novembra 1903 št. 28405, da je odobrilo c. kr. ministerstvo notranjih zadev, sporazumno s poljedelskim in finančnim ministerstvom, v svrho takojšnje izvršitve pripravljavnih del za uravnavo Soče in Torre, z odlokom z dne 13. oktobra 1903 št. 13.500, ustanovitev posebne tehnične ekspositure v Gradiški, koji je pristojalo izdelanje splošnega načrta in tozadevnih pripravljavnih del za uravnavo Soče, in enega špeciijelnega načrta za uravnavo Torre.

8. Soča.

a) Slika preteklosti.

(Leta 1541. Oglasi in vode. — Načrt Matije Weiss in delo Josipa Vicentino in Kazimira Calderaris. — Karol Morelli in tehnični izvedenci leta 1700 o pravem usroku izstopljenja Soče.)

Nikolaj della Torre, glavar v Gradiški je dal razglasiti leta 1541 oglas, s kojim so se zapretilo najstrožje kazni onim, ki bi se postopili sekati grme ob bregovih Soče in Torre.

Bregovi teh dveh vodnih tokov so bili svoječasnno na daleč okrog pokriti z grmi in gozdi, ki so tvorili naravne brambe in se uspešno zapostavljali vednemu opustošenju valov. Modrost vladajočih krogov je v polni meri znala ceniti to okolnost. Vsled tega prepoved.

Toda vsled oglasov, izdanih od glavarjev poknežene grofije Goriške leta 1541 se je pripetilo to, kar se je zgodilo z javnimi razglasi razpisanimi od Milanske vlade. Ista strašna strogost zapretenih kaznij onim, ki bi razglašena določila prestopili, jemala je pametnim, ukrepom njihovo praktično uspešnost, in oglašali so kmalu izginili v pozabljivosti.

Če pa oblast glavarjev ni imela časa kaznovati nepokornosti, maščevala se je neizprosljiva narava, ki ne odpusti ničesar in katerej ne stavi čas nikakih mej.

Potem ko so bili posekani in izruti gozdi in grmi, so izgnbili bregovi Soče — enako oni reke Torre — staro kompaktnost, ter so pričenjali podvreči se vodnemu delovanju in povodnji, ki so nastopile perijodično, ter pričele opustošljivo delo, ki se ponavlja vže četrto stoletje.

* * *

Slavni goriški zgodovinar Karol Morelli omenja na 117 strani svoje zgodovine o Gorici (izd. Paternolli, v Gorici 1855) da se je začetkom osemnajstega stoletja zdelo, kakor bi hotela Soča z novo smerjo pretiti Gradiški, ter z razprostranjem proti Villesse, pridobiti si novega polja. Nadalje omenja misijo, poverjeno leta 1729 uradnemu inženirju Matiji Weiss, da sestavi načrt za dela. Pristavlja, da sta bila vprašana dva domača zemljemerca, Josip Vicentino in Kazimir Calderaris za svet; da se ni poznalo načrtov, koji so bili predloženi; da je konečno to oni čas, v katerem je postojala Soča vedno bolj neukrotljiva.

Iz listin, — zbranih in urejenih od Morelli-ja vsled ukaza deželnih oblastij, — ki tvorijo Morellijevo zbirko in se danes hranijo v deželnem historičnem arhivu, pa se izkažejo glede višenavedenih dejstev drugačni izidi od onih, omenjenih v obrazložbi izdani v zgodovini o Gorici.

Odlok dvorne pisarne z dne 23. marca 1729 obvešča deželni zastop, da je naročilo Nj. Vel. cesar Karol VI. podpolkovniku in višjemu civilnemu inženirju Matiji Weiss, da se podá pregledovati Sočo in Torre ob državni predilnici v Farri v svrhu, da se zabranijo na najprimernejši način nevarnosti povodnji, ki so pretile predilnici in isto obdajajoči vasi.

Cesarski odlok z dne 31. maja 1729 naznanja, de je začrtala neka komisija, sestavljena v Gradiški, na podlagi izpovedb inženirja Weiss, odrezek Soče pri Farri v svrhu odvajanja reke in zopetne upeljave v njeno staro strugo, ter pozivlje deželni zastop da se izrazi o tem delu.

Deželni zastop je odgovoril dne 1. julija, da bi moral predno se izrazi, natančno poznati lego, kjer se je začrtal odrezek, ter je prosil dne 18. junija vlado, da naroči vladnemu izvedencu Josipu Vicentino, da poizve o omenjeni legi.

Cesarski odlok z dne 25. julija 1729 je naznanil deželnemu zastopu v Gorici, da je nasvetoval inženir Weiss odrezek Soče na 200 sežnjev obsegajočem svetu poknežene grofije Goriško-Gradiščanske, in da je prispevala cesarska vlada za to delo z 2000 goldinarji in z 200 debli iz gradiščanskega gozda; pozval je zastop da se dogovori z odposlanstvom iz Gradiške in z drugimi prizadetimi krogi glede prispevanja k stroškom, ter je priporočal, da se uredi koj to uprašanje, da bi ne nastopil za časa, ko bi pošel denar državnega prispevka, prestanek v tem tako važnem delu radi pomanjkanja denarja.

Pripomnil je še konečno ta cesarski odlok, da je prejela tozadevna komisija sestavljena v Gradiški, resno naročilo, da zgradi slične obrambe proti opustošenju vodà tudi v okolici Villesse.

Goriški zastop je koj dosegel sporazumljenje z gradiščansko komisijo za vode, ki je bila sestavljena iz gosp. Antona bar. de Fin, Karola barona de Lottieri, Petra Antona de Porzia in Franciška Dominika Baselli; skupno z zemljemerskimi veščaki Josipom Vicentino in Kazimirom Calderaris se je sešla komisija dne 11. avgusta 1729 ob 5 uri zjutraj v gozdu pri Peteanih. Določil se je potreben prostor za izvršitev odrezka in veščaki so pregledovali teren.

Medtem se je vnovič oglasil inženir podpolkovnik Matija Weiss z nekim poročilom, čegar prepis je poslala dvorna pisarna deželnemu zastopu.

Poročilo je došlo iz Reke dne 6. avgusta; v istem je rečeno, da je bil on, Weiss, na licu mesta pri Soči dne 1, 2. in 3. tega meseca skupno z gg. baronom de Fin in baronom Karolom Lattieri, kjer so se napravile potrebne zaznambe, da pa tedaj ni mogel, glede na obširnost podjetja in radi mnogih zasebnih opravil, storiti drugega, kakor navesti kaj bi se moralo napraviti, da se začasno zavaruje državna predilnica za časa, ko se bodo vršili dogovori glede obširnejših del, ki so se imela izvršiti više od predilnice in ko bo načrt potrjen od Njegovega Veličanstva. Weiss je obljubil, da bo izdelal načrt za to delo, kakor tudi za ono, ki se je imelo izvršiti v gradiščanskem okolišu, za časa ko bo z Božjo pomočjo došel v Gradec.

Če je došel, se ne ve. To pa je gotovo, da bi njegov načrt na vsak način dospel prepozno, kajti medtem sta predložila Vicentino in Calderaris s poročilom dd. Zagrad, dne 21. avgusta 1729 svoja popolna načrta, ki sta bila, potrjena od deželnega zastopa v Gorici, odposlana po komisiji v Gradiški potom dvornega zbora, visokemu dvoru.

Konečno je obvestila komisija v Gradiški dne 30. julija 1730 deželno odposlanstvo, „da se je vsled uljudnega dopisa visokega sveta državnih oblastij z dne 16. junija preteklega leta sklenilo izvršiti odrezek v okolišu Peteano v smislu narisa in informacij, koje je predložila ta komisija za vode; s poznejšim uljudnim dopisom, z dne 11. tekočega meseca, je bila komisija vzpodbujena, da prične z delom, ter da neprenehoma nadaljuje z istim v obvarovanje državne predilnice.“

Da so se dela z vso hitrostjo vodila, sledi iz dopisa dvornega zbora z dne 20. julija 1730, kakor tudi iz zapisnikov sej deželnih gradiščanskih oblastij istega leta (ki so sedaj shranjeni v deželnem historičnem arhivu) v katerih je med drugimi tožbami omenjena tudi večkrat težkoča glede prispevkov za dela ob vodi.

To bodi omenjeno v kolikor se tiče zgodovine načrtanih del zemljemercev Vicentino in Calderaris.

* * *

Kar pa zadeva višeeomenjeno trditev veležaslužnega zgodovino pisca, da so namreč navedena dela uzrok vseh poznejših opustošenj, povzročenih po Soči, so podali za svet vprašani državni veščaki iz Gradiške začetkom XVIII stoletja mnenje, vsled kterega bi bili pravi uzroki opustošenj, zadanih najrodovitnejši ravani do sedanjega časa, tudi drugi in ne samo omenjeni.

V našem historičnem arhivu se nahajajo popolnoma ohranjeni, hidrografični obrisi, opremljeni s tehničnimi poročili, izdelani začetkom leta 1700 vsled ukaza gradiščanke vlade, iz kojih se posnema z idealno jasnostjo zanimiv del Sočine zgodovine.

Veščak Viljem Buglioni, kojemu je naročil upravniški namestnik v Gradiški baron de Fin, da poizve kake uspehe so imeli jarki napravljeni v Cassegliano ob Sočinih bregovih, poroča v nekem svojem skrbno izdelanem delu naslikanim z lepenko, da je zapustila reka, ko je dospela med Villesse in Cassegliano ob meji vladnjih držav, svojo staro strugo v jugo-zahodni smeri in si s silo priborila v poševni smeri panogo proti zahodu.

„Uzrok te premembe (piše Buglioni) je nastal vsled močnega jarka, kojega so napravili Kazeljanci poševno ob reki in tako se je morala ta obrniti.“

Buglioni nadaljuje z razglaganjem dejavnosti novega Sočinega toka, spojenega z onim reke Torre in sklepa, da preti vasi Ruda velika nevarnost, da jo vode odnesejo:

En jarek so zgradili Foljanci, ki so potem še pridjati dva reko-lomca na posesti vasi Villesse.

Po nekoliko letih je kazala reka, kakor bi hotela zopet udreti v svojo strugo; tu pa so zgradili Kazeljanci mogočen jarek iz kamna v škodo in pogubo občine Villesse.

„Reka pa, bolj človeška kakor ljudje sami — nadaljuje Buglioni v svojem poročilu na glavarja de Fin — se je obrnila proti Turriacco, ter zašla v svojo staro strugo.“

Toda bila je zopet odbita pri združenju s Torre.

Poročilo sklepa s tem, da daje izraza veliki skrbi, „če se vasi v dolini ne odločijo, razdreti ona ob naših bregovih napravljena dela.“

Iz teh in drugih podatkov, koje se je vzelo iz listin preteklih stoletij, sledi, kako si je vsaka posamezna vas, vsled pomanjkanja sistematične Sočine uravnave, zavarovala pred jezo voda s tem, da je gradila dela, koja so gnala Sočino besnost v okolišča na nasprotnem bregu ležečih vasij. Ta, v dolini zgradena dela (vedno brez složnosti načrta) so predru-gačila smeri dotokov v škodo krajev ležečih bolj v hribih in tako se je ustanovila nestanovitnost lastne obrambe v škodo drugih.

Koristen poduk za nas, ki nam pristojna, da pustimo krpanje, ter izvršimo celotno sistematično uravnavo, iz ktere edino se lahko pričakuje splošno korist.

b) **Brambna dela v gorah.**

Odb. št. 5878,
6114.

V kolikor se tiče nujnejših brambnih del proti vpadam Sočinih voda v goratih krajih rečnega toka se omenja sledeče :

1. *V občini Idersko.*

Občina Idersko je sklenila sezidati ob bregovih Soče jeze in za izvršitev tega dela je prejela od cesarske vlade prispevek v znesku 12.000 Kron; ta prispevek je bil plačljiv v treh letnih obrokih po 4000 Kron.

Ker je bil pričetek del siljen, je sklenil občinski svet v svoji seji z dne 11. avgusta 1903, zajeti začasno pesojilo 4000 K pri posojilnici v Kobaridu; ta sklep je deželni odbor odobril z odlokom z dne 16. septembra 1903 št. 6114 pod pogojem, da se dolg poravna koj ko prejme občina državno podporo. Brambna dela podpira tudi deželni zalog.

2. *V občini Kamno.*

Odb. št. 1779.

Gospodarski svet občine Kamno je pričel z brambnimi deli ob Sočinih bregovih v oktobru.

O tem je bil obveščen deželni odbor potom c. kr. okrajnega glavarstva v Tolminu in je nakazal navedenemu gospodarskemu svetu z odlokom z dne 18. novembra 1903 št. 7749 znesek 656 Kron kot drugi obrok deželnega prispevka v znesku 1976 Kron, dovoljenega za ta dela od visokega deželnega zbora v seji dne 20. septembra 1901.

c) **Brambna dela v Furlaniji.**

1. *Za uravnavo Sdobbe.*

Odb. št. 340,
526.

C. kr. namestništvo je naznanilo deželnemu odboru z dopisom z dne 12. januarija 1903 št. 35652, da je c. kr. ministerstvo za notrajne zadeve z ozirom na načrt za delno uravnavo spodnjega Sočinega toka (Sdobba) v kraju „La Cona,“ izdelan od tehničnega od-delka pri c. kr. namestništvu, naročilo c. kr. deželni vladi, da dà napraviti v dveh iztisih en splošen načrt, ter je ob enem določilo sporazumno z ministerstvi za trgovino in poljedelstvo komisijo na lice mesta za pregledovanje načrta.

Komisija je bila določena na dan 28. januarija 1903 in c. kr. namestništvo je pozvalo deželni odbor, da se dá pri istej zastopati.

Deželni odbor je imenoval svojim zastopnikom deželnega odbornika Dr. Franceta Marani in deželnega inženirja Glessig.

Komisija na licu mesta se je sešla dne 11. februarja namesto 28. januarja.

Zastopniki so izdali sledeče mnenje, ki je bilo z dopisom z dne 14. februarja 1903 št. 693 predloženo c. kr. namestništvu:

Komisije na licu mesta v kraju „La Cona,“ ki se je vršila dne 11. februarja 1903, sta se udeležila kot deželno-odborska zastopnika podpisanca.

Konstatiralo se je, da je reka Soča zapustila svojo naravno strugo v svojem spodnjem toku, zvanem Sdobba, ki se vedno več usiljuje v korencijo, to je tok vode, ki nekdaj ni mogel biti v zvezi z reko Soča.

„Zadnje povodnji so, zagativši se v omenjeno korencijo, občutno razširile strugo Soče in so z drvenjem pretresile poslopje, ki služi kot kasarna finančni straži, koja je bila nekdaj jako oddaljena od reke.

Nakraten rečni ključ glavnega toka više od pokvarjenega poslopja povzroča silno razjedanje desnega brega; nato se obrne tok z veliko silo na levi breg in razširja znatno svojo strugo na tem mestu in zagosti nato korencijo.

„Ker se izliva sedaj Soča v morje skozi korencijo, je njegov naravni in prvotni tok prikrajšan za nekoliko kilometrov.

Ta premena vodnega toka, koji je vže naravno uravnam, bo imela prav gotovo za posledico predrugačbe v strugi, kajti reka bo silila zopet pridobiti si prvoten razvitek; v slučaju da bi se to preprečilo z izvršitvijo del, ki bi bila za valove nezavzetna, bo zahtevalo to večjo množino materijala, koji bo dosegel svojo skrajnost v uporabljanju.

„V poštev jemaje tudi močno razglodanje levega brega više od pokvarjenega poslopja, koristno smer glavnega toka, in malenkostni used terena proti tržiškemu zatoku, ne zdi se izključeno, da bi reka, prepuščena svoji samovolji, ne udrila naravnost proti zatoku v Panzanu.

Podpisana stojita na stališču, da sledi iz tega, da se mora urediti nov rečni tok v zabranitev možnosti, katero se je ravnokar omenilo, ali pa da se privede Sočo v svojo prvotno strugo, in da se določi na ta način naravno uredbo za iztok vodà.

Ureditev nove struge pa se ne zdi preveč pametna, posebno iz višenavedenih uzrokov, in ker bi novi izliv molil svoj delta v zatok Pazanški, ter s tem, da bi istega napolnil, bi mnogo škodoval tem lukam.

„Podpisana smatrata zato potrebnim v splošnem interesu, da se zopet uresniči izliv Soče v Sdobbo, ter da se obvaruje s potrebnimi brambnimi sredstvi levi breg in da se vpelje glavni tok v zadnjem delu previdno v Sdobbo. V prilog tega govori tudi dejstvo, da je bila Sdobba do sedaj plovna in da se jo mora kot tako ohraniti.

2. Dela pri Farri.

Odb. štev. 2209,
3266.

„Vsled tozadevne prošnje deželnega odbora je obvestilo namestništvo z dopisom z dne 20. marca 1903 št. 5271, da je bilo razdeljenih leta 1902 iz pomožnega zaloga 3600 Kron za brambna dela na desnem bregu Soče pri Fari, v krajih *Grotta* in *Pellizon*;

da se je uporabil to znesek za zgradbo zida v dolgosti 80 metrov in enega Wolffovega vkopa;

da se je izkazala v kraju *Pellizon* potreba po zvišanju nasipa, za ktero delo je bil vže predložen načrt c. kr. okrajnemu glavarstvu v Gradiški, tako da se je lahko takoj pričelo s tem delom;

da so se izvršila medtem s sredstvi iz pomožnega zaloga za leto 1903 v občini Farra brambna dela ob Sočinih bregovih pod vodstvom c. kr. stavbinskega svetnika *Bonavia* in da je bilo poverjeno tudi višenavedeno delo njegovemu vodstvu.

Deželni odbor je odgovoril c. kr. namestništvu dne 15. aprila 1903 št. 2209, ter dal c. kr. okrajnemu glavarstvu v Gradiški na razpolago znesek 1000 Kron, kojega je podelil visoki deželni zbor v višenavedeno svrhu v svoji seji dne 22. decembra 1902. Ta znesek je bil nakazan dne 2. maja 1903.

3. Dela pri Pieris-u

Odb. št. 3861,
4335.

Leta 1903 se je dovršil v občini Pieris - S. Kocjan nasip ob desnem Sočinem bregu in sicer pričenši od kraja Studenc do kraja Makorina. Za to delo je dovolila visoka vlada iz pomožnega zaloga prispevek 3100 Kron, ki je priličen 50 % celotnega troška.

Deželni odbor je prispeval s 1000 Kronami, koje so se nakazale z odlokom z dne 25. julija 1903 št. 4335 občinskemu uradu v Št. Kocjanu-Pieris.

V istem letu se je napravil v občini Pieris en zid ob levem bregu Soče; za to delo je bila podeljena vladna podpora v znesku 5000 Kron.

4. Tehnična ekspositura v Gradiški.

Kakor vže omenjeno na drugem mestu predstoječega poglavja, je obvestilo c. kr. namestništvo v Trstu s svojim dopisom z dne 9. novembra 1903 št. 28405 deželni odbor, da je c. kr. ministerstvo za notranje zadeve sporazumno z ministerstvi za poljedelstvo in finance dovolilo ustanovitev posebne tehnične ekspositure v Gradiški, tej slednji je bilo dano naročilo, da izdela načrt za ureditev reke Torre. Namestništvo je pridjalo, da se je oddalo vodstvo ekspoziture c. kr. višjemu inženirju Karolu Grünhut, do tedaj prideljenemu hidravličnemu oddelku c. kr. ministerstva za notranje zadeve; imenovanemu inženirju je bil pridjan v svrhu, da se dela preje izvrše, en tehnični uradnik stavbinskega državnega primorskega urada.

C. kr. namestništvo je še omenilo, da se bo izvršila uravnava Soče in Torre na podlagi zakona z dne 30. junija 1884 l. drž. zak. št. 116 in da bo deželni odbor poklican da uveljavi pri dobavi podlage za stvoritev deželnega zakona potrebni upliv, ter da se bodo pritegnili h kritju stroškov dežela in krajni interesenti. Nadalje je c. kr. namestništvo omenilo, da stavi c. kr. ministerstvo za notranje zadeve veliko vrednost v to, da predplača dežela vsaj en del stroškov, ki se izkažejo pri izdelanju načrtov.

Deželni odbor je odgovoril z dopisom z dne 25. novembra 1903 št. 7693, da je pozdravil s hvaležnostjo ustanovitev tehnične ekspositure v Gradiški in da je bil pripravljen podpirati z vsemi močmi uravnava dela za Sočo in za Torre; ker pa je padel morebiten prispevek k stroškom, bodisi za izdelanje načrtov, bodisi za izvršitev teh slednjih, v izključno pristojnost visokega deželnega zbora, se je naprosilo c. kr. namestništvo, da naznani svoječasno deželnemu odboru ves potreben material, ki bi lahko služil kot podlaga za poročilo in utemeljen predlog, kojega bi se potem predložilo visokemu deželnemu zastopu.

D. Kmetijstvo.

I. Kmetijska uprava in uprava ribjega lova z ozirom na nova trgovinska pogajanja.

a) Nasveti trgovski in obrtni zbornici.

Odb. štev. 2093.

Ko je izvedel deželni odbor, da se peča trgovska in obrtna zbornica z novo carinsko tarifo, določeno za podlago pri obnovitvi trgovinskih pogajanj z zunanjimi državami, smatral je potrebnim, da objavi svoje tozadevno mnenje, kar je tudi storil z dopisom z dne 16. marca 1903 št. 2093, naslovljenim na navedeno zbornico.

„Pri obravnavanju tega predmeta — tako je izvajal deželni odbor v svojem višenavedenem dopisu — se bo ta trgovska zbornica gotovo ozirala tudi na vse, kar se nanaša na oni važni izvir pridelka v tej deželi, ki je kmetijstvo in ribarstvo.

„Mora se opomniti, da nasproti trgovini in obrti, ki se pripravljajo pridobiti si ugledno stališče na polju ekonomične tekme v pridelkih in v delitvi, stoji kmetijstvo, z vsemi prideljenimi mu kmetijskimi industrijami in ribarstvo s prideljeno mu trgovino z ribami, kar oboje tvori za to deželo važno ekonomično delovanje in precejšno panogo občnega donosa, ako se upošteva, da se z utrditvijo zasebne ekonomije utrdi tudi splošno ekonomično stanje, koje dobiva od zasebne ekonomije svojo vrednost in svojo veljavo.

„Potrebno bo tedaj, da se analizira sè skrbno ljubeznijo vse, kar se nanaša na kmetijstvo in na ribarstvo, da se zagotovi navedenim vrstam ekonomičnega delovanja v carinski tarifi in v na to sledečih trgovinskih pogajanjih ono mesto racionalne veljave, ki je primerna, da jim pripravlja napredek in razvitje, kar bo odgovarjalo občeznani rodovitnosti naše zemlje, poznani marljivosti, pridelkom naše kmetijske vrste in pogojem za zboljšano zbližanje vseh trgov v Monarhiji.

Ona vez zaščitnega carinstva, ki je, potem ko je odšla iz Amerike, odpravila dih ideala proste trgovine, koja je še pred malo leti tvorila jedro nacionalne ekonomije, je pridobila pod zaščito Anglije vse evropske države, med temi tudi našo monarhijo; potrebno je, da se to stanje stvarij uporabi na primeren način ne samo v korist naše dežele, naše trgovine in obrti, pač pa v prilog vseh vrst pridelkov, iz katerih obstoji naše ekonomično življenje.

„Potrebno je, da se upošteva, da bi izhajal s povzdignjenjem kmetijstva in premoženskega stanja kmečkega prebivalstva do večjega blagostanja, način njegovega življenja, ter da bi se povzdignili pridelki trgovine in obrti.

„S pospeševanjem kmetijstva in s povzdignjenjem njegove konsumne zakupnine, se koristi posredno tudi domači obrti, kakor tudi trgovini te dežele, koja ne more temeljiti na prehodni kupčiji, ker tvori prekop, po katerem preidejo pridelki v roke konsumentov.

„To, deželne koristi štitujočo akcijo misli deželni odbor podpirati z vsemi močmi, vsled česar prosi to trgovsko zbornico, da bi mu naznanila vsa ona nadrobna vprašanja, ki se jih mora predlagati in zagovarjati pri osrednjih činiteljih.

b) V kolikor zadeva neko mnenje trgovske zbornice.

Odb. štev. 3119.

V seji trgovske zbornice v Gorici dne 21. marca 1903 je bil napravljen v zadevi sestave novih trgovinskih pogajanj med austro-ogrsko monarhijo in zunanjimi državami,

sklep za akcijo, koje namen je bil po večkrat izraženem mnenju visokega deželnega zbora in tudi po mnenju zborničnega predsedništva (ki je dalo ob tej priliki svojo demisijo) naravnost nasproten poljedelskim interesom, ki so pač neoporekljivo velikega vitalnega pomena.

Domnevaje, kake občutke bi napravila akcija trgovske in obrtne zbornice v navedenem smislu, je sklenil deželni odbor, da napravi, kar je v njegovi moči vse, da onemogoči višeeomenjeno akcijo, ter da dà novo vzpodbujo in večjo težo na manifestacijo v nasprotnem smislu, ki so vže prej izšle iz srede deželnega zastopstva.

V to svrhu je bila odposlana dne 28. aprila 1903 št. 3119 c. kr. trgovinskemu ministertvu sledeča spomenica :

„V svesti si naloge,“ koju mu v vsakem slučaju nalaga dolžnost nadziranja koristi te dežele, poverjene njegovi upravi, obrača se deželni odbor s tem do visokega c. kr. ministertva v zadevi, tičoči se ekonomične eksistence poknežene grofije Goriško-Gradišćanske.

„Gre se namreč za sklep, storjen dne 23. marca tekočega leta od večine trgovske in obrtne zbornice v Gorici, glede bodoče carinske tarife; s tem sklepom se predlaga cesarski vladi, da uvede carinske ugodnosti za upeljavo poljedelskih pridelkov iz inozemstva in da obnovi pri prihodnjih trgovinskih pogajanjih klavzulo za uvoz vina na podlagi dogovorjene užitnine 10 Kron.

„Podpisani deželni zastop se mora upreti višenaavedenemu predlogu, ki preti naravnost deželni ekonomični eksistenci izključno v prilog inozemstva in nezaslišno upliva ne samo na, danes od mnogo mogočnih velesil energično uveljavljena načela — med temi velesilami se nahaja tudi Anglija — ampak tudi na najvitalnejše koristi vsega prebivalstva te dežele, to so koristi, ki se posredno ali neposredno spajajo v poljedelstvu.

„Razširile so se nekega dne idealne ekonomične teorije proste trgovine in odprave carinskih mitnic, nasprotnih pobratenju ljudstva in nasprotnih domnevano zatrtemu ekonomičnemu zakonu proste določitve cen za pridelke na podlagi zahtev in ponudeb, ne da bi katerikoli element motil, kakor se je izrazilo na umeten način, naravni razvitek ekonomičnega procesa.

„Ta teorija pa se je koj opustila, ko so je prišlo na to, da so predstavljala višenaavedena načela idealno enakost ekonomičnega napredka raznih dežel in idealno sličnost pridelnih razmer in ekonomičnih močij raznih držav.

„Ideje proste trgovine so zgubile na veljavi, ko so nekatere države pričele zborabljeti ekonomični položaj do cela posluživši se več ali manj carinsko varovanih carinskih tarif; te ideje so propadle ko se je dognalo, da so bili pri ekonomičnem tekmovanju zmago-slavni oni, ki so bili nasprotni praktičnemu uveljavljenju predpisov za prosto trgovino; pri tem so si isti nabrali neverjetno obilo bogastva.

„Zavest o praktični nemožnosti, ali bolje, o škodljivem in pogubnem uplivu proste trgovine, je dovedla do sestave carinskih tarif, ki so povsodi več ali manj carinsko varovane, koje so obsegale olajšave na temelju vzajemega podajanja računov le v sporazumnih tarifah; te so dopuščale uravnavo špeciijelnega ekonomičnega življenja raznih dežel na način, odgovarjajoč različnosti posebnih pogojev za utrdbo pridelnih vrst, koje so se nahajale še-le v razvitku in za privabljenje stvorjenja novih virov ekonomičnega življenja.

„Od tu sledi ustanovitev one vezi mogočnega zaščitnega carinstva, ki, dospевši iz Amerike, ima v oblasti vse mogočnejše države našega kontinenta.

„Glede na to in ker se je uvidela tudi pri pristojnih činiteljih naše monarhije uradno potreba, odpraviti izkoričevalne namene inozemstva, z upeljavo carinske tarife enakomerne varnosti, je naravno, da se sprejme pod okrilje carinske zaščite tudi poljedelstvo, ki je edina važna vrsta pridelkov v naši pokneženi grofiji.

„Čeprav je podpisani deželni odbor vže večkrat z vneto obrazložil najvišjim činiteljem razmere te dežele, smatra se primoranim, vrniti se vnovič k temu predmetu, v svrhu

da boljše razjasni cesarski vladi dejanski stan stvari in nepreračunljive škode, koje bi zadalo morebitno uslišanje nepremišljenega sklepa večine goriške trgovske in obrtne zbornice.

Poknežena grofija Goriško-Gradiščanska — dežela poljedelstva v pravem pomenu besede — ima vže izza nedoglednega časa v kmetijstvu najvažnejšega ekonomičnega činitelja, najgotovješo in najobitejšo vrsto dohodkov, najpremožnejšega davkoplačevalca.

„Kar se tiče znane množine, neobhodno potrebne za ekonomično mogočnost poljedelstva — kakor rodovitnost zemlje, miloba obneblja in delavnost kmečkega stanu — bi morala zavzemati Goriško-Gradiščanska dežela po vsej pravici prvo mesto, ali pa bi se morala nahajati med prvimi izmej vseh drugih dežel naše monarhije. Toda zdi se, kakor bi se neka vrsta nasprotstva zarotila, slabiti poljedelčevo delavnost in spraviti v nič njegov trud, zasmehovaje s pogubonosno ironijo milobo obneblja in rodovitnost zemlje.

„Je filoksera, je peronospera, so drugi slični skrivni sovražniki, ki preže neprestano na trte in proti katerim uporablja kmet svoje revne pripomočke v vednem boju; je toča ki od časa do časa zmanjšuje na krut način na polje vloženi kapital, ter prehititi tako trgatve; so reke in gorski hudourniki, ki perijodično prestaplajo svoje bregove, opustošijo obdelana polja, odnašajo v divjih vrtincih živino, grozijo kmetu in njegovi družini, ki se nahaja v ubožnem bivališču, obdriganem in izpodkopanem vsled nasilnosti valov. Neposredno potem, ko izgine nevarnost, ko se vrnejo vode v svoje struge, ostanejo številni kosi zemljišča še vedno poplavljeni s stoječo vodo; močvirja se pomnožujejo tako leto za letom in malarija skrivaj ruje, ki, razširjajoč se malo po malo okuži vsled bede oslABLJENO LJUDSTVO, ter uvaja v vže omamljeno ustrojstvo hudo mrzlico, koja odvzema revežem zadnjo eneržijo. Potem ko so na ta način odtegnjeni in strti pripomočki, koje daje ljudem rodovitno polje kot odškodnine za njihovo trdo, neutrudljivo in drago delo, potem ko so delavne moči vsled mrzlice utrujene, nastopi beda, ki povzročuje in rodi pelagro, to skrajno in strašno obliko ubožtva, koje se po vsej pravici smatra kot sramoto novega stoletja.

„Pri teh okolščinah otežujejo še veliki erarski davki, deželne in občinske doklade, neodvisne naklade, koje morajo dežela in občine pobirati, da se krijejo s tem vedno več raztoče potrebe.

„Le pivo, ta v deželo uveden pridelek, uživa skoro prostost davka v škodo vinorejstva v deželi, medtem ko je bil ta pridelek prepuščen za desetletja oblastvu zunanje konkurence, to pa vsled slabovoljene klavzule ugodnosti, upeljane pri trgovinskih pogajanjih.

„Pri tem dejanskem stanju stvarij ne nastane samo potreba, da se v bodoče obteži z javnimi bremenii pivo, ki uživa danes udobnost, koje je v nasprotstvu z vsemi bolj elementarnimi ekonomičnimi načeli in donosno politiko, marveč nastane tudi dolžnost države, da odstrani ono klavzulo diplomatičnega dogovora za inozemska vina, katero slednje je bilo uvedeno v naše dežele, da zatre domača vina, edini, ali skoro edini vir dobička za toli mučeni kmečki stan.

„Naravno je, da se mora raztezati carinska zaščita tudi na vse druge zemljiške pridelke, bodisi z obvarovanjem tarif v pravični zaščiti, kjer so iste vže prej obstojale, bodisi z upeljavo novih za one poljedelske pridelke, kojim te tarife pripadejo; kar se tiče naše dežele, naj bi to veljalo za zelenjavo in zgodnje pridelke, koje se pridobiva specijelno v južnih krajih.

„Više obrazloženo stanje stvarij ne more biti neznanu večini trgovske in obrtne zbornice, vsled česar se zdi tem neumljivejši njen sklep, omenjen začetkom tega poročila; uresničenje tega sklepa bi prav gotovo pomenjalo zadnjo uro za poljedelske pridelke, posebno pa za vinorejstvo naše dežele in bi se glasilo kot britek zasmeh vseh ukrepov, s kojimi nameravata vže dolgo cesarska vlada in deželni zastop brž ko mogoče in z velikimi žrtvami rešiti vinorejstvo iz težke in nevarne krize.

„V pokneženi grofiji Goriško Gradiščanski, dežela — to se ponavlja — kmetijstva v pravem pomenu besede, nimata trgovina in obrt vže izza prvega začetka skoro nikakega pomena, če nista v zvezi s poljedelstvom.

„Dežela je pač malo v zvezi z odvodno žilo svetovne trgovine in ni v trgovinskem razmerju z mednarodnimi trgovci. Trgovina ne more naši deželi obljubovati ničesar, razun če se razteza na poljedelske pridelke ali na potrebe kmečkega prebivalstva.

„Kar se tiče obrti, se omenja, da razun obstoječih večjih industrij, ki tvorijo častno izjemo in koje se morajo tudi v carinskem pogledu primerno upoštevati, so vse ostale obrti take, da prejemajo blago od poljedelca, ali pa je producirajo za krajne razmere, v deželi.

„Iz vsega tega izhaja posledica, da pri vsaki krizi, ki zadene kmetijstvo, občutita takojšnji udarec trgovina in obrt, ki zamoreta živeti le od kmetijstva in za kmetijstvo, le z njim zamoreta uspevati in neizogibno delita dobre in slabe čase, kar je neizogibno, kjer je obrt kmetijstvo ali pa določena za deželni konsum.

„S tem da je večina goriške trgovsko obrtne zbornice votirala za sklep z dne 23. marca, čegar posledice bi zadele poljedelstvo v njegovih prvih in najbolj donosnih pridelnih dohodkih, je hlepela ne samo po eksistenci poljedelstva, marveč tudi po eksistenci trgovine in male obrti, kojih interesi so ji poverjeni v oskrbo.

„Podpisani deželni odbor upa tem gotovejše, da bo cesarska vlada prepričana o viševnavedenem, čim cenil v vsem svojem sežaju prehitevanje, koje je našel pri visokih činiteljih vsakokrat, ko se je šlo za moralne in materijalne prispevke za dela in ukrepe, določene v blagor poljedelstva te dežele, kakor na primer, pri obsežni akciji za obnovitev filokseričnih vinogradov, pri ukrepah, uvedenih proti malariji, pri mnogih delih za ureditev vodā, pri prispevkih za pomnožitev pastirstva in še pri mnogo drugih.

„Trden v tem zaupanju, je podpisani deželni odbor prepričan, da se ne obrne brezuspešno s predležečim na visoko cesarsko vlado; prepričan je, da se bo visoka vlada, upoštevaje navedene okolnosti pri sestavljanju prihodnjih trgovinskih pogajanj v splošnem interesu te dežele in v občnem interesu vlade same, dala vesti glede užitnine na poljske pridelke in na vino, po upravnih razsodkih, koje zavzema Njen novi načrt o cariski tarifi, ter da bo ravnala s sklepom večine goriške trgovsko-obrtne zbornice na način, kakor zasluži glede na malo resnost, ki ji je ta sklep narekovala.

2. Za zakonodajno naredbo proti izdelanju umetnega vina.

Odb. štev. 3692.

Dne 28. aprila 1903 so stavili poslanec Kleewein in tovariši v državnem zboru na Dunaju predlog, s katerim se je vabilo vlado, da predloži v najkrajšem roku načrt zakona zadevajočega absolutno prepoved izdelovanja umetnih in mešanih vin, ter prepoved uvažanja takih pridelkov toli iz inozemstva koli tudi iz Ogerskega. Ob enem se je naročilo vladi, da vpelje pogajanja z ogersko vlado za izdanje tozadevnih zakonov v drugem delu države.

O tem predmetu se ni v prvo razpravljalo.

Tudi leta 1897 se je pečala vlada z istim.

Takrat je uvedlo c. kr. poljedelsko ministerstvo preiskavo in se je večina vinskih krajev izrekla za izpeljavo legislativnih določb, ki bodo varovale postavno trgovino in pridelovanje pristnega vina in istovrstnih pijač.

Predlog Kleeweina je obsegal enako besedilo, kakor oni ki je bil sestavljen leta 1897.

Izvršujē svojo dolžnost, da varuje pri vsakej priliki ekonomične koristi dežele, je sklenil deželni odbor, da se dejalno pridruži inicijativi poslancev Kleewein in tov. in je zato odposlal c. kr. trgovinskemu ministerstvu sledečo spomenico :

„V seji državnega zбора z dne 28. aprila t. l. je bila predložena po poslancu Kleewein in tov. sledeča resolucija :

— Visoka vlada je vabljena, da predloži v najkrajšem času državnemu zboru v razpravljanje načrt zakona za absolutno prepoved pridelovanja umetnih in mešanih vin, kakor tudi za prepoved uvažanja takih pridelkov toli iz inozemstva koli iz Ogerskega. —

„Podpisani deželni odbor se pridruži v svesti si svoje naloge, ki mu pristoja da varuje pri vsakej priliki in na vsej črti koristi dežele, kojoj zastopa, — popolnoma gorina vedeni resoluciji v kolikor ista popolnuje zahtevek, ki je bil od podpisanega temu c. kr. poljedelskemu ministerstvu vže naznanjen s spomenico z dne 28. aprila t. l. št. 3119/903.

„Vzroki, ki narekajo podpisanemu ta korak, so ravno isti, koje obsega gorinavedena spomenica. Gre se namreč vedno za to, da se varuje domači vinski pridelek proti konkurenci s to razliko, da v predležčem slučaju ne prihaja konkurenca iz inozemstva, marveč da ista strašno raste v carinskih mejah dežele.

„Kakor je deželni odbor razlagal za časa, ko je v gorinavedeni spomenici na visoko vlado toplo priporočal, da bi se ne odnehalo od naslova, navedenega v načrtu za prihodnjo carinsko tarifo — posebno v kolikor se tiče užitnine na kmetijske pridelke in na vino, — želje skoro celega prebivalstva te dežele, ima tudi sedaj za seboj celo deželo pri podpiranju — kakor stori s predležčim — predloga poslanca Kleewein in tov. za predložitev načrta za prepovedni zakon, naperjenega proti pridelovanju in uvažanju umetnih in mešanih vin.

„To kmečko prebivalstvo, ki bi bilo, ako bi se vnovič pripomoglo do uvoznje vina iz inozemstva, brezpogojno uničeno, se čuti v veliki meri poškodovano vsled pridelovanja in vpeljave umetnih vin in takozvanega mešanega vina.

„Izvemši skrbi, koje opravičeno povzročuje konsum navedenih pijač oblastim, ki so postavljene za varstvo javnega zdravlja (katere oblasti se bodo morale, v slučaju tozadavnega vprašanja, enoglasno pridružiti predlogu Kleewein in tov.), niso škode, koje zadajajo umetna vina in mešana vina kmetijski ekonomiji, nič manj občutljive in splošne od onih škod, ki prihajajo od vrinenja inozemske uvoznje naravnega vina.

„Lahkota pridelanja in nizka cena tvarin, ki služijo za izdelovanje omenjenih pridelkov omogočijo trgovino po tako nizkih cenah, da naravno vino ne more absolutno vzdrževati konkurence. Tem lažja je nadalje konkurenca, ker gredô ponaredbe in posnemanja vin v trgovini pod najrazličnejšimi imenovanji domačih vin, kojim škodujejo, vsled zlagane dobave, na ugledu in jim zabranijo ob enem, vsled nizkih cen, prodajo.

„Gledè na ekonomične nevarnosti, povzročene vinskim pridelkom po umetnih vinih, bi nič ne pomagale površne določbe, marveč potrebno je, poprijeti se radikalnih sredstev, v konkretnem slučaju sredstev absolutne prepovedi za izdelovanje umetnega in mešanega vina in prepovedi za uvoz takih pridelkov v meje naše države.

„Le s pravno izvršitvijo take prepovedi, združene z določbami zaščitne carine, se bo lahko pričakovalo koristnih uspehov obširne dejavnosti, kojoj razvijajo državna in deželne uprave v korist vinoreje, ki je zalezovana po tolikih sovražnikih in obiskovana po tolikih nesrečah; le pod tem pogojem se hodo lahko, toli od strani države koli od strani dežele, podeljevali tudi nadalje ogromni zneski za obnovitev filokseričnih vinogradov in za zboljšanje vinoreje sploh. Drugače bi bilo vse, kar se je potrosilo, kar se trosi in kar se bude v prihodnje v ta namen potrosilo, zapravljen denar.

„Podpisani deželni odbor misli pa, da ima c. kr. ministerstvo sedaj prejasen pregled položaja, da bi ne ustreglo vprašanju, stavljenemu od poslanca Kleewein in tov., koje je podprto od glasa ljudskega zastopstva.

„Deželni odbor podpira to vprašanje s predležčo spomnico edino le vsled dolžnosti katera mu je naložena, da pospešuje in zastopa vse, kar bi bilo deželi v korist; v predležčem slučaju pričakuje dežela, upravljena po podpisanem, v višji meri nego vsaka druga dežela, od zaprošenega zakona takojšnjih radikalnih in trajnih dobrodelnih uspehov.“

3. Ukrepi proti elementarnim nezgodam.

a) Spomenica na c. kr. vlado.

Odb. štev. 6586,
7330.

Vsled slabega uspeha letine radi slane, mraza, suše, peronospere, trtne uši, oidia in več drugih elementarnih vzrokov, je odposlal deželni odbor dne 30 septembra 1903 pod štev. 6586, da poskusi kolikor mogoče zabraniti poostrenje ubožstva v bližnji zimi, okrožnico na vsa občinska zastopstva dežele, s katero je ista vabil, da mu naznanijo škode povzročene v vsaki posamezni občini, nanašaje se pri navajanju škod na preiskave, ki so se vže izvršile v svrhu, da bi se dosegel odpis na zemljiškem davku.

Ob enem se je obrnil deželni odbor na štiri c. kr. okrajna glavarstva te dežele s prošnjo, da bi mu naznanili v katerih občinah, v kateri meri in radi katere vrste elementarnih škod se je dovolilo ali predlagalo odpis na zemljiškem davku za tekoče leto.

Ko so došli od c. kr. okrajnih glavarstev naprošeni razkazi o škodah in od občinskih zastopov tozadevna poročila, je odposlal deželni odbor razkaze in poročila potom c. kr. namestništvu c. kr. ministerstvu za notranje zadeve na Dunaju z sledečim dopisom z dne 5. novembra 1903 št. 7330:

„Leto, ki se nagiba sedaj h koncu, je bilo za prebivalce poknežene grofije Goriško-Gradišćanske eno najnesrečnejših.

„Akoravno niso došle, takrat uničevalne toče, akoravno je bila dežela prosta tragičnoganjlivega biča povodnji, niso bili kmetijski pridelki cele dežele pri vsem tem nič manj poškodovani od predhodnega leta, žalostnega spomina.

Drugi sovražniki, ki niso ne šumeči in ne siloviti, toda ravno tako grozoviti, so se oprijeli povsodi brez izjeme, v ravani, na gričih in v hribih s trudom pridobljenega kmetijskega pridelka, in ga na tihem pokončali.

„Iz pridjanih uradnih razkazov, ki so se doposlali podpisanemu od davčnih oddelkov štirih c. kr. okrajnih glavarstev te dežele, je na pogled razvidno visoko število elementarnih škod, ki so v tekočem letu pobile te kraje — od slan (ki so bile letos hujše od toče preteklega leta) do trtne uši, ki je podedovalni in sedaj neukrotljivi sovražnik trte — in nesrečno obširnost istih.

„Deželni odbor pa je smatral potrebnim, da izkaže suhe številke zapopadene v gori-navedenih uradnih razkazih s podrobnimi poročili županstev posameznih poškodovanih občin.

Ta poročila predloži podpisani deželni odbor skupno s predležečim dopisom, v svrhu da jih jema c. kr. ministerstvo v poseben vpoštev, kajti ista predstavljajo bolj živo kakor vsakoršna še toli utemeljena obrazložitev podpisanega deželnega odbora, bolestno stanje v kojem se nahaja po sili večji del prebivalstva te dežele kljub svoji poštenosti in svoje marljive in neutrudljive delavnosti.

„Iz omenjenih poročil, ki so v razkazih c. kr. okrajnih oblastij nedvomno potrjena, sledi tudi v vsej svojej boječi istinitosti, kakšna doba žalostnih pomanjkanj, za pripovedovanje nezmožnega ubožstva se odpira prebivalcem cele dežele z nastopom bližnje zime.

„Pri tem stanju stvari podpisanemu deželnemu odboru ne preostaja drugega kakor da izprosi od tega c. kr. ministerstva v korist obubožanih občin v najradodarnější meri in brž ko mogoče pomožno akcijo, koji pomore obstoj tozadevnega zaloga do izvršitve navedene akcije v sličnih odnošajih.

„Od svoje strani bo deželna uprava delala kolikor jej bode mogoče v mejah svojih onemoglih financijelnih moči, pa bo tudi ona pričela pomožno akcijo iz deželnih zalogov.

„Dežela bo imela priliko začeti to akcijo pri prvem deželnozborskem zasedanju, kedar se bodo razpravljala brezštevilna vprašanja občin, cestnih odborov in drugih javnih korporacij za pomoči in podpore.

„Sredstva deželnega zaloga so pa omejena, na vsak način niso prilična ogromnim potrebam.

„Sedaj bo temu c. kr. ministerstvu dovolj znano v kakih stiskah se nahajajo finance te dežele.

„Zboljšanje istih je odvisno od uspevanja dežele, od katere se pridobivajo sredstva v obliki doklad na davkih. Ako bi sedaj zmanjkali davki, zmanjkale bi tudi doklade, dalje, — *abissus abissum invocat* — poviša se število obubožanih občin, ki se obračajo za podpore do deželnega zaloga v enaki meri, kakor se temu slednjemu zalogu progresivno znižajo dohodki.

„Deželna uprava je tedaj materijelno nezmožna dajati primerno olajšavo splošnemu ubožtvu, ki vlada v deželi.

„Vrhu tega se morajo jemati v poštev velikanske žrtve, s katerimi se je ravnokar posrečila deželi slovesna otvoritev deželnega kreditnega hipotečnega zavoda, od katerega pričakuje v dogledni prihodnosti, obširno in trajno akcijo za povzdigo koristi kmetijskega imetja te dežele.

„Z mrzličnim strahom pričakuje, da se dovršijo pripravljavna dela za brzobolje zidanje deželne norišnice, ktere dovršitev prosi — žalibog z vso pravico — cela dežela z obupno nestrpnostjo.

„Obilna javna dela, naložena po nujni potrebi, zahtevajo prispevanja iz deželnega zaloga. Obstoja deficit v pokojninskem zalogu za učiteljstvo, kojega je treba (brez ozira so-li deželne finance dobre ali slabe) leto za leto zalagati.

„Ponavlja se torej: deželna uprava je v predležeči postranščini absolutno nezmožna, dajati primerno pomoč in mora vsled tega naprositi celo in veljavno pomožno akcijo od visoke c. kr. vlade.

„Podpisani zaupa popolnoma toli v skrbnost, koli v obširnost te akcije, in to z ozirom na darežljivost, pokazano v preteklem času od najvišjih državnih činiteljev v sličnih okolščinah in upošteva tudi visoko upravno modrost goriomenjenih činiteljev, koja vodi neizpremenljivo Njihovo delo, v ohranitev in pripomoč, dosledno tedaj tudi v prvi vrsti v obrambo uničenja življa ekonomičnega pridelovanja.

b) Akcija topov za streljanje proti toči.

Koliko so se rabili leta 1903 topovi za streljanje proti toči, kaže v to svrho izvršeni nakup smodnika.

Dne 1. maja je vkupilo županstvo v Skopem dva zabolja skupnih . . .	50 kg.
dne 27. maja županstvo Ronchi en zaboj z	25 „
dne 22. junija županstvo v Števerjanu 8 zabojev smodnika skupnih	200 „
	Skupaj 375 kg.

Ako se primerja to število z množino smodnika porabljenega leta 1902, to je 3205 kg. razdeljenega med 25 krajev, se mora sklepati, da so postali prebivalci, po opustošenjih povzročeni leta 1902 po toči kljub tratenju strelav, splošno skeptični gledè moči strelav proti toči.

4. Obvarovanje murv proti vrinenju košeniljke.

Odb. št. 3630.

Na 14. strani poročila zu leto 1901 je navedena akcija koju je razvijalo c. kr. kmetijsko društvo v dogovoru z deželnim odborom pri cesarski vladi, v dosego določb sposobnih zabraniti uvažanje murvine košeniljke (*Diaspis pentagona*) iz mejnega italijanskega kraljestva.

Uspeh te akcije je bila razglasitev naredbe c. kr. poljedelskega ministerstva z dne 9. maja 1903 št. 12667 (izvršene z namestništvem odlokom z dne 15. maja 1903 št. 12880) glasom katere :

1) se je dovolilo od 10. maja do 25. junija 1903 uvažanje murvinega listja iz Italije v deželo Goriško Gradiščansko le iz onih italijanskih občin v katerih se ni prikazala *Diaspis pentagona* ;

2) c. kr. colni uradi ob italijanski meji so prejeli naročilo :

a) da dovolijo ustop le onim pošiljtkam murvinega listja iz Italije, koje bi spremljalo županstveno spričevalo, da je namreč kraj prost od *Diaspis* ;

b) da posebno pazijo na one pošiljatve, v katerih bi se listje držalo vejic in debelejših vej in da odvrnejo vse one pošiljatve, v katerih bi se konstatirala *Diaspis*.

5. Kmetijski poduk v ljudskih šolah.

Odb. št. 5464.

C. kr. deželni šolski svet je naznanil deželnemu odboru z dopisom z dne 30. julija 1903 št. 602, da je podelilo tudi letos ministerstvo za uk in bogočastje znesek 800 Kron za pospeševanje kmetijskih šol in šolskih vrtov v grofiji Goriško - Gradiščanski.

Pri tej priliki je predlagal šolski svet naj se razdeli :

220 K v Goriškem okraju

200 " " okraju Gradiška

180 " " Tolminskem okraju in

200 " " Sežanskem okraju.

Deželni odbor je, zaslišavši tozadevno mnenje c. kr. kmetijskega društva, dne 23. septembra 1903 pod št. 6464 zopet pisal deželnemu šolskemu svetu in se izrekel složnim z gorinavedeno razdelitvijo. Omenil je pa tudi ob enem absolutno potrebo, da se vpelejo poizvedovanja gledè teoretično - praktičnega kmetijskega poduka v ljudskih šolah ter da se podvržejo obstoječi okrajni šolski vrti tehničnemu nadzorstvu ; to naj bi služilo v svrhu, da se izve o njihovih uspešnih, ustanovnih in delovalnih razmerah in da se ob enem pokažejo načini in sredstva, s katerimi se pokličejo k pravemu delovanju oni izmed gorinavedenih vrtov, ki danes ne delujejo redno.

6. Razstave goveda.

Odb. št. 6111.

Goveja razstava v Komnu. Dne 6. septembra 1903 se je vršila v Komnu na stroške c. kr. kmetijskega društva in vsled inicijative udov istega društva, bivajočih v Komenskem okraju, razstava goveda.

Deželni odbor je odposlal kot svoja zastopnika odbornika-namestnika gospoda Klančič in deželnega tajnika gospoda Pettarin, katera sta poročala o izidu razstave v redni seji deželnega odbora dne 9. septembra.

Razstava, ki je bila urejena s pravim patrijotičnim navdušenjem od Komenskega kmetijskega oddelka, je bila zelo zanimiva, ker je nudila našim pridnim zootehnikom in vzgojevalcem priliko proučevanja sedanjega stanja živinoreje na Krasu, pregledovanja po-

manjkljivosti in presledkov, ter priliko določanja pravil, ki bi bila potrebna za povzdignjenje živinorejske usode v deželi.

Splošno izkazano zanimanje za gorinavedeno razstavo opravičuje upanje, da se v tem kraju lahko vpelje akcija za pospeševanje živinoreje v dobro prihodnost, kar vsi želijo.

Razstava goveda v Korminu. Med tem ko je morala dajati razstava goveda v Komnu podatke za sestavo pospeševalnega načrta za govedno pleme na Krasu, je imela pokazati razstava, ki se je vršila dne 25. septembra v Korminu in ki je bila urejena od tamošnjega kmetijskega oddelka na stroške c. kr. kmetijskega društva, najlepše uspehe akcije za plemeničenje goveda visoke ravani, vže vpeljane po goriomenjenem društvu posluživši se brezobrestnega posojila, ki mu je bilo v ta namen dovoljeno od visokega deželnega zbora.

In res, pri istej se je sestalo čez 80 glav goveda plemena Simmenthal, ki so dajale najjasnejši dokaz o moči akcije za plemeničenje, stvorjene s zaznamovanjem oddeljenih krav in z vpeljavo bikov in krav pristne krvi, toli vsled čistosti plemenskega značaja, koli vsled popolnosti navpičnih črt doseženi v velikem številu pri razstavljenih glavah.

Razstava goveda v Červinjanu. Enaki uspehi so se pokazali pri razstavi goveda, ki se je vršila v nizki ravani dne 1. oktobra pri kmetijskem oddelku Červinjanskem, ki se je poslužil tozadevne založbe c. kr. kmetijskega društva

Tudi pri razstavi v Červinjanu so se pokazali uspehi akcije za plemeničenje vrste Simmenthal na jasen način pri mnogih lepih eksemplarih in pri nekaterih skupinah bikov plemenjakov z dotičnimi zarojenci, ki so po pravici vzbujali občudovanje vzgojevalcev.

Pri tej razstavi, ki je bila del kmetijske razstave onega kraja, urejene po kmetijskem oddelku in podpirane po c. kr. kmetijskem društvu, je bilo navzoče tudi zastopstvo deželnega odbora.

7. Obdarovanja konj.

Odb. štev. 3674.

Dne 21. oziroma 22. septembra 1903 se je vršilo v Gradiški in v Tolminu podeljenje državnih darov za vzgojevanje konj.

Deželni odbor je naprosil gosp. Rudolfa grofa Pace, da bi ga zastopal pri obdarovanju v Gradiški in odbornika-namestnika gosp. Klančič pri onem v Tolminu.

8. Za organizacijo živinozdravniške službe.

Odb. štev. 3586,
4456.

Deželni odbor je odgovoril, — ko je bil povabljen z dopisom c. kr. namestništva z dne 13. maja 1903 štev. 12585, da izreče svoje mnenje gledè potrebe, da se podeli potrjenim živinozdravnikom izključno pravico živinozdravniške prakse, kojoj so zahtevali, in glede ktere je bil tudi predložen predlog v državnem zboru, — z dopisom z dne 3. julija 1903 štev. 3586 in se izrekel nasprotnim dovoljenju izključne pravice potrjenim živinozdravnikom in to radi težav in dolžnostij, ki bi nastale posebno za vzgojevalce hribovskega dela dežele.

Deželni odbor se je pa pridružil mnenju, izdanem od c. kr. kmetijskega društva, kateremu je bilo tudi stavljeno tozadevno vprašanje, in sicer, da bi se morali pooblastiti za izvrševanje živinozdravniške službe za slučaje prve nujnosti oni izkušeni vzgojevalci živine, ki bi jih predlagalo omenjeno kmetijsko društvo namestništvu za posamezne sodne okraje te dežele. Ti vzgojevalci bi morali delovati le kot pomočniki potrjenih živinozdravnikov z dolžnostjo, da se imajo ravnati po predpisih teh slednjih in obrniti se do istih v vsakem slučaju, v katerem bi ne bili merodajni.

Goriomenjenim živinozdravniškim pomočnikom imenovanim od namestništva, bi se lahko podeljeval teoretično-praktični poduk spopolnitve v zborovanjih, ki bi se imela vršiti nalašč v ta namen; navedeni pomočniki bi morali službovati na podlagi posebnega službenega podučila, ter prejemati plačilo določeno po posebni tarifi.

9. Shodi.

Odb. št. 3226,
7156, 4391.

Ko je bil deželni odbor z dopisom osrednjega odbora c. kr. kmetijskega društva na Dunaju z dne 27. aprila 1903 št. 186 vljudno vabljen, da se dà zastopati pri kmetijskem shodu sklicanem od tega društva v glavnem mestu za dobo od 17. do 23. maja 1903, se je dal zastopati po državnem poslancu in odborniku odvetniku Dr. Francetu Verzeznassi.

Dne 8. novembra 1903 se je vršil v „Ljudski zbornici“ mestne palače na Dnnaju kongres vinorejcev naše države, kojega je sklicalo društvo za obrambo avstrijske vinoreje. Deželni odbor je sklenil, naprošen od tega društva, da se udeleži shoda, v seji z dne 21. oktobra, pozvati gosp. Dr. Verzeznassi, da ga zastopa.

Vsled sklepa deželnega odbora v seji z dne 16. septembra 1903, se je izrekla izvrševalnemu odboru I. kmetijskega shoda vipavske doline v Brjah, zadovoljnost deželnega odbora za hvalevredno zanimanje pokazano od tega prebivalstva za kmetijski shod svojega kraja.

10. Prispevki poljedelskega ministerstva.

Odb. št. 5106.

Z namestništvem dopisom z dne 10. julija 1903 št. 17616 je bil deželni odbor obveščen, da je stavilo c. kr. poljedelsko ministerstvo na razpolago c. kr. kmetijskega društva, razun onih 9600 K določenih za zboljšanje živinoreje:

500 K v svinjorejske namene;

2000 K v korist sadjerejskih zadrug in družb;

800 K za namene sviloprejtva; in sicer za plačilo osebam, ki brezplačno analizirajo seme svilod v korist ubogih kmetovalcev in nadalje, da se pripomore razkuženje vzgojevalnih prostorov s formalino.

* * *

Odb. št. 4292.

Prošnja kmetijske zadruge v Sv. Petru pri Gorici v dosego prispevka 6000 K. od poljedelskega ministerstva za napravo modela kleti (glej 78. stran poročila za leto 1902) je bila rešena negativno.

Deželni odbor je bil obveščen z namestništvem dopisom z dne 12. junija 1903 št. 14746, da je c. kr. ministerstvo naznanilo z odlokom z dne 23. maja 1903 št. 26226, da mu ni mogoče ugoditi gorinavedeni prošnji.

II. Mnenje gledé ustanove obligatoričnih zadrug.

Odb. št. 992.

Naprošen z dopisom c. kr. namestništva z dne 8. julija 1902 št. 15033, da bi se meritorično izrekel gledé potrebe obligatorične ustanovitve kmečkih zadrug, je deželni odbor, zaslišavši merodajno mnenje c. kr. kmetijskega društva in po natančnem proučevanju zadeve, naznanil c. kr. namestništvu svoje tozadevno z razlogi podpreto mnenje z dopisom z dne 25. februarja 1903 št. 992.

Deželni odbor je nasproten ustanovitvi obligatoričnih zadrug v tej deželi.

E. Obrt.

I. Zavod za pospeševanje obrti.

Odb. št. 3493,
3582. 4746. 7999.

Predsedništvo trgovske in obrtne zbornice je poslalo deželnemu odboru z dopisom z dne 11. maja 1903 št. 1403 iztis pravilnika zavoda za pospeševanje obrti, ki se ima ustanoviti, in kateremu je zagotovil visoki deželni zbor vže poprej letni prispevek 6000 K iz deželnega zaloga.

Omenjena zbornica je prosila deželni odbor z dopisom z dne 2. julija 1903 št. 1534, da bi v smislu §. 4 lit. b dotičnega pravilnika brž ko mogoče imenoval svoje zastopnike v kuratorij zavoda.

Deželni odbor je imenoval svojim sastopnikom gg. Josipa Vidmar župana iz Lokavca; Ernesta Holzer deželnega poslanca; Dr. Franca Marani in prof. Ivana Berbuč, deželna odbornika. Ta imenovanja so se naznanila trgovski zbornici z dopisom z dne 8. julija 1903 št. 4746.

Kuratorij se je sestavil v seji z dne 19. oktobra 1903 in je izvolil svojim predsednikom gosp. Holzer; novi zavod je pričel še med letom 1903 pod veselimi prorokovanji svoje delovanje.

Nakaz oskrbe 6000 K. iz deželnega zaloga se je izdal v roke gorinavedenega kuratorija z odlokom z dne 14. decembra 1903 št. 7999.

2. Prispevki zavodom za nadaljevalno obrt.

Odb. št. 1970,
4168.

Z odlokom z dne 11. marca 1903 št. 1970 so se nakazali obrtnim nadaljevalnim šolam v Gorici in v Trziču deželni prispevki, povišani prvoimenovani šoli od 2000 na 2400 K. in drugoimenovani šoli od 1000 na 1200 K.

— Vodstvu c. kr. šole za čipkanje v Bovcu se je nakazal z odlokom z dne 1. julija 1903 št. 4168 prispevek 280 K.

Gledè te šole sledi iz dopisa c. kr. okrajnega glavarstva v Tolminu, da je obrt vreteničnega čipkanja, kljub svoje slavne preteklosti in istinite vrednosti ohranjene tudi po svojih dandanašnjih pridelkih, jako malo plačljiva in da se zdi dekletom tega kraja, po dokončanem obiskovanju zavoda, bolj primerno, priti v mesta služiti.

Deželni odbor je bil obveščen z dopisom c. kr. namestništva z dne 19. junija 1903 št. 15321, da je ministerstvo za uk dovolilo za tekoče leto sledeče državne prispevke za obrtne nadaljevalne namene:

Obrtni nadaljevalni šoli (ital.)	v Gorici	K. 2800
" " " (slov.)	" "	" 2200
" " "	" Renčah	" 1400
" " "	" Foglianu	" 1500
" " "	" Nabrežini	" 2100

3. Podpore in štipendiji obiskovalcem obrtno nadaljevalnih zavodov.

Odb. št. 2387,
7708.

Vsled sklepa deželnega odbora v seji z dne 15. aprila 1903 se je nakazalo dne 2. maja 1903 pod št. 2387 vodstvu pleteničarske obrtne šole v Foglianu 12 podpor po 60 K. vsaka, za ravno toliko ubogih gojencev te šole.

— Vodstvu c. kr. obrtne šole v Marianu je dovolil deželni odbor v seji z dne 18. novembra 1903 10 štipendijev z letnimi 100 K. za vsakega, za ravno toliko obiskovalcev te šole.

F. Štipendiji in šolske podpore.

I. Deželni akademični štipendiji za I. učno leto.

Odb. št. 7121.
8042.

Ko je 15. oktobra spadel rok dotičnega razglasa natečaja št. 5682/903, je podelil deželni odbor v seji z dne 28. oktobra od dežele ustanovljene štiri štipendije letnih 400 K. za dijake višjih šol v I. učnem letu, sledečim prosilcem :

Arturju Dosso, dijaku filologije na Dunaju ; Ugo-tu Pellis, dijaku filozofije v Inomostu ; Hilariju Hrobath, dijaku filozofije na Dunaju ; Francu Visintin, dijaku filozofije v Gradcu.

Odloki, oziroma nakazi teh 4 štipendijev so se izdali pod št. 7121 dne 28. oktobra 1903.

2. Štipendij Maurovich.

Odb. št. 7121.
8042.

Vsled natečaja navedenega pod 1) je deželni odbor predlagal gospema Luciji Vetterl pl. Wildenbrunn in Mariji vdovi Cromer v Gorici, koje imajo pravico patronstva do dveh štipendijev letnih 558.60 K. ustanovljenih po Dr. Josipu Maurovich za medicinece in dijake kirurgije (izplačljivih, prvi za vsa leta predpisana za višje izšolanje in drugi za eno leto), — da se podelita ta štipendija prosilcem Avgustu De Fiori iz Gorice in Antenorju Barnaba iz Romansa, dijaka zdravništva, prvi na vseučilišču na Dunaju, drugi na onem v Inomostu.

Ko sta omenjeni gospi privolili v ta predlog, je to naznanil deželni odbor c. kr. namestništvu z dopisom z dne 6. decembra 1903 št. 7121, potem ko je obvestil obdarovana dijaka z odloki z dne 25. novembra št. 8042, od katerih prvemu, to je Avgustu De Fiori je bil podeljen štipendij za ves čas šolanja, medtem ko se je podelil štipendij Antenorju Barnaba za akademično leto 1903/1904.

Nakazala sta se ta dva štipendija z odloki z dne 18. januarja 1904 št. 8668.

3 Štipendiji grofa Franca Coroninijeve ustanove.

Odb. št. 7121,
8400.

Deželni odbor je v seji z dne 27. oktobra 1903, vsled natečaja navedenega pod 1), sklenil svoje predloge zadevajoče dva štipendija po 600 K., ustanovljena po pokojnem deželnem glavarju, N. E. grofu Francu Coronini v spomin jubileja nastopa vladanja N. V. Cesarja Franca Josipa I.

Na podlagi predlogov deželnega odbora je podelil dedič slavnega ustanovitelja, N. E. Grof Rudolf Coronini-Cronberg. ta dva štipendija prosilcem :

Petru Medvešček, dijaku prava na vseučilišču v Gradcu in Alojziju Braidotti, dijaku pri c. k. muzeju obrtne umetnosti na Dunaju.

Tudi te podelitve so se naznanile c. kr. namestništvu na Dunaju z gori navedenim dopisom z dne 6. decembra 1903 št. 7121.

Istega dne so se izdali odloki o podelitvi in nakazu na blagajno.

4. Štipendij Stanič.

Odb. št. 993.

C. kr. namestništvo je podelilo štipendij Stanič - eve ustanove, letnih K. 128. učencu I. razreda ljudske šole v Vedrinjanu, Josipu Jančič, začeni z šolskim letom 1902/1903.

Deželni odbor, o tem obveščen, je nakazal štipendij z odlokom z dne 18. februarija 1903 št. 993.

5. Podpore dijakom.

Odb. 1575, 3418,

V seji z dne 15. aprila 1903 je bila podeljena učna podpora v znesku 200 K. vsakemu sledečih dijakov:

Joahimu Corbatto, dijaku prava na vseučilišču v Gradcu; Alojziju Braidotti dijaku na umetniški akademiji na Dunaju; Juliju Justulin, dijaku na umetniški akademiji v Rimu; Alojziju Pinatti, dijaku na kr. vrtno -- in sadjerejski šoli v Florenci.

Odloki in nakazi so bili odposlani dne 15. aprila 1903 pod št. 1575.

— V isti seji je bila dovoljena iz kreditov za leto 1902 podpora 200 K. za dovršenje šolanja vsakemu izmed sledečih dijakov: Francu Vuga, dijaku prava v Pragi; Viktoriju Šonc, gojencu na konservatoriju v Pragi; Izidorju Reja, dijaku zdravništva na Dunaju; Josipu Simčič, dijaku prava na Dunaju.

Klementini Berlot se je dovolila podpora 100 K. za njenega sina Emila, absolviranega dijaka vino- in sadjerejstva, za dovršenje praktičnega šolanja.

G. Dobrodelne ustanove.

I. Ustanova grofa Franca Coronini za delavce nezmožne za zaslužek.

Odb. št. 4023.

Ker je ostala, vsled obdarjenčeve smrti na razpolago podpora za življenje letnih 240 K. iz ustanove grofa Franca Coronini za onemogle delavce, je odprl deželni odbor natečaj za podelitev te podpore.

Vsled natečaja se je z odlokom z dne 5. septembra 1903 št. 4023 podelila podpora prosilecu Josipu Komac iz Bovca.

2. Ustanova v spomin grofa Franca Coronini.

Odb. št. 3618.

Dne 15. aprila se je odprl natečaj za štiri brezplačne prostore v morski kopelji v Gradežu, ustanovljenje od visokega deželnega zbora v čast spomina bivšega deželnega glavarja grofa Franca Coronini.

Vsled tega natečaja je bilo vloženih 29 prošenj.

Deželni odbor je podelil v seji z dne 20. maja brezplačna mesta Viljemu Fuart v Perteolah za hčer Virginio; Alojziju Ristits v Gorici za sina Alojzija; Ivanu Vidmar v Lokavcu za sina Antona; Antonu Hmelak v Lokavcu za sina Petra.

Z odlokom z dne 28. maja 1903 št. 3618 so se izdali dotični odloki podelitve in nakaz stroškov predsedništvu odbora morskih kopelji.

Oziraje se na veliko število vsled gorinavedenega natečaja vloženih prošenj, je sklenil deželni odbor v seji z dne 28. maja, da podeli še tri brezplačna mesta v morskih kopeljih, pokrivši stroške z denarjem podarjenim od tvrdke A. Michlstädter za dobrodelne namene, prosilcem :

Francu G. Pettarin iz Sv. Lorenca pri Mossi za hčer Virginio ; Mariji vdovi Kovačič iz Bače za hčer Marijo ; Francu Trampus iz Kostanjevice za hčer Olgo.

Dotične pošiljatve odlokov so se izvršile skupno z 4 prejšnjimi, dne 28. maja.

3. Ustanova za ranjene vojake.

Odb. štev. 7659/2.
8616/3 4938/03.

Vsled mnogih prošenj za podelitev podpor iz zaloga za ranjene vojake, došlih deželnemu odboru, je sklenil ta slednji v seji z dne 4. februarja 1903, da podeli Boštjanu Tonca v Perteolah in Francu Zhernotta (Černuta) v Bovcu stalno podporo letnih 96 K.

Dalje enkratno podporo 20 K vsakemu izmed 27 prosilcev in enemu prosilcu 10 K.

Koncem leta 1903 je bila prosta stalna podpora iz zaloga za ranjene vojake, v znesku letnih 96 K, kojo je vžival Boštjan Tonca.

Dalje se je bil izkazal za enkratno podelitev podpor iz gorinavedenega zaloga preostanek K. 303.87.

Deželni odbor je, rešujè prošnje, ki so bile vložene med letom, podelil gorinavedeno stalno podporo letnih 96 K. prosilcu Josipu Perco iz Ločnika in nakazal vsakemu izmed 31 prosilcev enkratno podporo K. 9.80.

Dotični nakazi so bili izdani dne 30. decembra 1903 pod št. 8616.

V seji z dne 13. aprila 1904 je podelil deželni odbor Josipini vdovi Pregel enkratno podporo 100 K. iz zaloga za ranjene vojake, iz kojega je prejemale gorinavedena v preteklem času stalno podporo letnih 96 K, kojo je pozneje zgubila.

Nakaz se je izdal dne 3. septembra 1903 z odlokom štev. 4938.

H. Različno.

I. Za odpustitev vojakov po dovršenem tretjem službenem letu.

Odb. štev. 6355.

Vsled mnogih pripetljejev, dogodivših se toli v avstrijskem koli v ogerskem državnem zboru, se je dognalo sredi septembra 1903, da ni nikakega upanja, da se bode glasoval navadni zakon o rekrutnem kontingentu.

Da bi ne izgubila stalna armada na moči, posebno v trenuku ko so plavale na političnem horizontu nevarnosti, je sklenila vlada zadržati pod orožjem vse one vojake, kateri bi bili s 30. septembrom dovršili dejalno službo, dokler bi se jej ne dalo z glasovanjem novega kontingenta, vsled novih naborov, na razpolago število vojakov, katero je bilo potrebno za nadomestitev odpuščenih.

Ta državni sklep je vzbudil povsodi veliko nezadovoljnost. Naša dežela ga ni gotovo nič manj občutila od drugih dežel ako se upošteva, da njeno prebivalstvo, večjidel kmetje, spada med one, ki dajajo vladi največji prispevek krvi.

Deželni odbor ni mogel ostati pasiven pred tako določbo, ki je tako trdo udarila deželo, in se je vsled tega obrnil z dopisom z dne 16. septembra 1903 št. 6355 direktno na ministerstvo za notranje zadeve in na vojno ministerstvo, katerima je navedel, kako

bi nepričakovano podaljšanje vojaške službe čez tri leta odvzelo nebroj družinam najboljše moči, kar bi bilo enako novemu zmanjšanju zemljiške rodovitnosti, novemu pritrgranju pomočkov kmetijskega stanu, ki je vže radi drugih nesreč obubožal in prišel do najnižjega štadija ubožtva

Slične akcije deželnih odborov drugih dežel, v prvi vrsti pa glasovanje rekrutnega kontingenta, ki se je vršilo malo pozneje iz istih političnih vzrokov, ki so glasovanje zakasnili, pripomoglo je do uspeha, ki je zavaroval Cislitanijo in toraj tudi našo deželo pred splošno nesrečo, koja se je pa v drugi strani države na neodpuštljivi način uresničila in trajala več mesecev.

2. Stavbinski ukrepi v deželi.

Odb. štev. 5248.

Da se uredi stavbinstvo v deželi do dovršitve in potrditve deželnega stavbinskega reda, katerega izdeluje deželni stavbinski urad, si je deželni odbor, na predlog omenjenega urada, priskrbel potom c. kr. okrajnih glavarstev imenik vseh stavbinskih zidalcov oziroma pooblaščenih zidarskih mojstrov bivajočih v dotičnih okrajih, in to v svrhu, da mu bode mogoče z vso gotovostjo soditi gledè kvalifikacije podpisovalcev vseh načrtov za stavbinska zidanja v deželi, koja se mu predložijo v potrditev.

3. Red zadevajoč automobile in motocikle.

Odb. štev. 5299
6702.

C. kr. namestništvo je z dopisom z dne 17. julija 1903 št. 27188 doposlalo deželnemu odboru načrt naredbe za Primorje gledè gibanja automobilov in motociklov, v svrhu da poda svoje mnenje,

Načrt naredbe, ki je splošno izdelan na podlagi slične naredbe, koja je vže v veljavi na Nižjeavstrijskem, se je dostavil deželnemu stavbinskemu uradu v pregled.

Z dopisom z dne 22. septembra 1903 št. 22490 je doposlalo namestništvo deželnemu odboru naredbo ministerstva za notranje zadeve, zadevajočo razglasitev reda za automobile in motocikle, veljavno za vse avstrijske dežele.

Načrt reda izdelan od ministerstva se v posameznih točkah ni zlagal z onim namestništva.

Deželni odbor je vrnil, potem ko je dal tudi drugi načrt deželnemu stavbinskemu uradu v pregled, istega z dopisom z dne 28. oktobra 1903 št. 6702 skupno z predlogi za spremembe narekovanih od omenjenega urada.

4. Za postajališče furlanske železnice v Ronkah.

Odb. štev. 5253/03.

Občinski urad v Ronkah je predložil dne 20. julija 1902 pod štev. 1360 c. kr. namestništvu potom deželnega odbora prošnjo, s katero je prosil, da bi se vpeljalo v Ronkah postajališče brzovlakov železnice Tržič - Červinjan.

Deželni odbor je spremljal to prošnjo na c. kr. ministerstvo s toplim priporočilom, da bi se isti ugodilo. Prošnja ni imela nič več sreče kot slična prošnja predložena v istem letu od občine Turriaco in podprta z formalnim glasom visokega deželnega zbora, ker je, kakor ta slednja, izpadla negativno. C. kr. državno železniško ravnateljstvo v Trstu, kteremu je namestništvo odstopilo prošnjo za meritorično rešitev, je naznanilo z dopisom z dne 14. julija 1903 št. 7980, da ne more ugoditi prošnji občinskega urada v Ronkah, iz razloga, ker je črta Tržič-Červinjan najkrajša pot med Trstom in Benetkami, in so imele vse do sedaj na isti črti vpeljane določbe namen, da bi se dalo gorinavedenemu združenju kolikor mogoče hitrost, medtem ko bi dovolitev zahtevanega postajališča ovirala ta namen.

To rešitev je deželni odbor naznanil interesiranemu občinskemu uradu z odlokom z dne 31. julija 1903 št. 5253.

5. Za telefonično črto Trst - Gorica - Kormin.

Odb. štev. 4859.

V nadaljevanje obširnega in, v resnici povedano, malo razveseljujočega poročila pisanega o tem predmetu v poročilu za leto 1902 (na strani 62-64), je malo poročati o tem, kar se je napravilo v letu 1903.

Trgovska zbornica je na tozadevno uprašanje, obvestila deželni odbor z dopisom z dne 2. julija 1903 št. 1897, da je glavni ravnatelj, -- ko sta se podala prve dni meseca decembra 1902 poslanec g. Ernest Holzer in tajnik trgovske zbornice k poštneemu oddelku c. kr. trgovskega ministerstva na Dunaju, v svrhu, da bi se rešila medmestna telefonična zadeva, — ista zagotovil, da se bodo sprejeli dotični zgradbeni stroški v državni proračun za leto 1903. Dalje je obvestilo trgovsko ministerstvo z dopisom z dne 2. decembra 1902 št. 54895, naznanjenim od goriškega magistrata trgovski zbornici, „da je bila načrtana za leto 1903 zgradba medmestne telefonične črte iz Trsta do Gorice s posrednimi postajami v Nabrežini, Tržiču in Gradiški, eventuelno iz Gorice v Kormin, ali le pod pogojem, da bi prispevali interesenti z 30 % k zgradbenim stroškom in da bi bil donos črte dovolj zagotovljen.“

Znano je, da je pričel goriški magistrat preiskovanje za določitev statističnih podatkov gledè mestne telefonične korespondence s postajami načrtane črte.

Znano je tudi, da se ni do koncem leta 1903 nič drugega zgodilo, kar bi kazalo da se res namerava preiti k upeljavi toliko zaželjenega medmestnega telefoničnega preskrbovanja.

6. Olajšanja za krošnjarsko obrt.

Odb. štev. 858.

Županstvo v Sedlu je predložilo dne 10. januarija 1903 prošnjo na cesarsko vlado, da bi se določila v zakonu o krošnjarski obrti, kateri zakon se je tačas razpravljal v državnem zboru, olajšanja v korist krošnjarske obrti tega okraja.

Deželni odbor je odposlal prošnjo c. kr. namestništvu s toplim priporočilom z dne 16. maja 1903 št. 858 s prošnjo da jo primerno podpira pri merodajnih činiteljih.

7. Podpore za obiskovanje babiških tečajev.

Odb. štev. 325,
703, 1526, 6104,
7.23,

Za obiskovanje babiških tečajev, ki so se vršili v Trstu v letu 1903 je nakazal deželni odbor, vsled tozadevnih prošenj doposlanih potom c. kr. namestništva v Trstu, navadne potovalne odškodnine in navadno podporo 1 K. 05 v. na dan vsaki izmed sledečih babiških aspirantinj.

Perion Katarini iz Gorice; Visintin Magdaleni iz Brazzano in Bevilacqua Juditi iz Mosse (za italijanski tečaj).

Turk Tereziji iz Gabrij, Poljšak Alojziji iz Šmarij, Koglot Jožefi iz Vertojbe, Levpušek Urši iz Loma, Legiša Mariji iz Cerovelj in Antonič Ivanki iz Brestovice (za slovenski tečaj).

Za vsposobljene obiskovalke se je tudi plačalo iz deželnega zaloga stroške dotičnih diplomov.

J. Nadzorstvo nad občinami.

Ekonomično delovanje deželnih občinskih uprav je bilo, kakor vedno, predmet pridnega in strogega nadzorstva od strani deželnega odbora, ki je v mnogih slučajih odredil v to svrhu posamezne deželne uradnike za posebne misije.

Tudi v preteklem letu se je dovolilo posameznim občinam da smejo najeti posojila za namene javne koristi ali iz razlogov ekonomičnega urejevanja, toda vedno pod pogojem, da je bilo zagotovljeno primerno kritje.

V zadevah, tičočih se kupnih prodaj občinskih zemljišč so se občine vedno opozorile, da najvestnejše opazujejo ohranitev in zboljšanje dotičnega občinskega premoženja.

V ta poseben namen se je odposlalo sledečo okrožnico z dne 16. septembra 1903 št. 6328 :

„Vsled različnih slučajev, ki se jih je opazilo pri upravi občinskih premoženj, je prišel deželni odbor do tega, da predoči vsem občinskim zastopom kar sledi :

„Iz naravnega tolmačenja predpisov petega poglavja občinskega reda sledi, da je treba obdržati občinsko premoženje nedotaknjeno, oziroma da je treba upravljati občinsko imetje na tak način, da se ima od njega kolikor mogoče velikih koristi.

„Iz ravno navedenega se pride do logičnega zaključka, da občina, ki namerava uvesti pri kakšnem predmetu občinskega premoženja kako spremembo, mora imeti vedno pred očmi potrebno dejstvo, da se imovinska vrednost ne zmanjša in da se plodovitost občinskega imetja kolikor mogoče zveksa.

„To so razlogi ki imajo biti v navodilo starešinstvenim sklepom ki se tičejo prodaje občinskega imetja.

„Navedeni namen pa bode lahko doseči le tedaj, ako se drži načela, da se izvrši vsaka prodaja edino-le potom javne dražbe in da se opusti to načelo le v posebnih slučajih iz merodajnih vzrokov, koje je treba izrečno navesti v dotičnem zapisniku starešinstvene seje.

„Gledè formalnega postopanja pri prodaji občinskega premoženja se opaža, da starešinstvo ima pred dražbo storiti naličen sklep. Ta sklep služi občinskim odbornikom oziroma županu v izkaz da javno naznanijo dotično javno dražbo.

„Toda tak prvi nalog občinskega starešinstva bi se ne mogel veljavno smatrati kot naročilo občinskemu izvrševalnemu organu da sme brez družega tudi skleniti dotično pogodbo na poglagi dražbenega izida, ampak se mora smatrati, da pritiče še vedno starešinstvu izključna oblast ceniti in izreči se konečno o izidu dražbe same.

„Svetovati je toraj, da se po dovršenej dražbi spravi stvar zopet pred občinsko starešinstvo da izrazi svoje konečno mnenje, na kar se napravijo nadaljni koraki v smislu obstoječih zakonov in posebno §. 87 obč. r.“

* * *

Posamezni občinski zastopi so sklenili vže leta 1902, da pooblastijo dotične organe za iztirjanje pristojbine za vročitve sodnijskih kazenskih spisov. Ko je deželni odbor to zvedel, uvedel je z okrožnico z dne 13. junija 1902 št. 1767 preiskavo.

Iz poročil občinskih ob tej priliki je deželni odbor konstatiral, da so samo posamezni občinski sveti izdali gorinavedeni sklep, toda dokazalo se je tudi, da so občinski uradi, brez izjeme, na tak način obloženi z izvrševanjem nalogov delegiranega področja, da se živo izkaže potreba ukrepa, bodisi oprostitev teh uradov od izvrševanja sličnih nalogov, bodisi vsaj delnega odškodovanja istih za stroške izvirajoče od tega izvrševanja.

V tem smislu je odposlal deželni odbor dne 8. maja 1903 pod št. 2628 obširno spomenico c. kr. ministerstvu za notranje zadeve in ta zadeva je bila tudi predmet posebnega poročila na visoki deželni zbor.

V.

Ustanova Coronini.

Imovina ustanove zvekšala se je tekom leta 1902 za K 250:— to je znesek, ki se je naložil v knjižico tukajšnje hranilnice združene s zastavljalnico.

Pričetni razdolženi aktivum znašal je	.	.	.	.	.	.	.	.	.	K	25:21
in se zmanjšal koncem leta na	.	.	.	.	.	.	.	.	.	"	3:61

VI.

Ustanova Gattei.

Leta 1902 se je imovina zvekšala za K 43:18, to je za znesek, kateri se je naložil v knjižici tukajšnje hranilnice združene s zastavljalnico.

Pričetni razdolženi aktivum	.	.	.	.	.	.	.	.	.	K	42:45
z manjšal se je tekom leta na	.	.	.	.	.	.	.	.	.	"	—:64

VII.

Ustanova Leoni.

Tekom leta 1902 zvekšala se je imovina za K 120:— naloženih v knjižici tukajšnje hranilnice združene s zastavljalnico.

Pričetni razdolženi aktivum znašal je	.	.	.	.	.	.	.	.	.	K	65:42
in končni	.	.	.	.	.	.	.	.	.	"	—:02

VIII.

Ustanova Maurovich.

Zvekšanje imovine tekom leta 1902 iznaša K 1092:91 to je znesek, ki se je naložil v knjižico tukajšnje hranilnice združene s zastavljalnico.

Pričetni razdolženi aktivum	.	.	.	.	.	.	.	.	.	K	541:40
zmanjšal se je v pasivum	.	.	.	.	.	.	.	.	.	"	4:16

IX.

Ustanova Pravizza.

Imovina se je zvekšala tekom leta 1902 za 60 K, kateri znesek se je naložil v knjižici tukajšnje hranilnice združene s zastavljalnico.

Pričetni razdolženi aktivum	.	.	.	.	.	.	.	.	.	K	32:68
zmanjšal se je koncem leta na	.	.	.	.	.	.	.	.	.	"	3:88

X.

Ustanova Prokop.

Imovina zvekšala se je tekom leta 1902 za K 120:— to je za znesek naložen v knjižici tukajšnje hranilnice združene s zastavljalnico.

Pričetni razdolženi aktivum	K	66:60
zmanjšal se je tekom leta 1902 na	"	1:20

XI.

Ustanova Riavitz.

Leta 1902 zveksala se je imovina za K 14:37 to je za znesek naložen v knjižici tukajšnje hranilnice združene s zastavljalnico.

Pričetni razdolženi aktivum	K	14:29
zmanjšal se je koncem leta 1902 v pasivum	"	5:99

XII.

Ustanova Stanig.

Imovina zveksala se je leta 1902 za 200 K, ki so se naložile v knjižici tukajšnje hranilnice združene s zastavljalnico.

Pričetni razdolženi aktivum	K	27:39
zmanjšal se je koncem leta 1902 v pasivum	"	78:14

XIII.

Ustanova Stubelj.

Imovina zveksala se je tekom leta 1902 za K 64:61 naloženih v knjižici tukajšnje hranilnice združene s zastavljalnico.

Pričetni razdolženi aktivum	K	63:38
zmanjšal se je v pasivum	"	—:36

XIV.

Zaklad za bolne in ranjene vojake.

Imovina v obveznicah ostala je nespremenjena v znesku 60.829:69 :

Pričetni razdolženi aktivum od	K	512:35
zveksal se je koncem leta v konečni aktivum od	"	553:81

ker so se izdatki za stalne in premenljive podpore zmanjšali.

XV.

Deželno-občinski zaklad.

Imovina v obveznicah pomnožila se je za 900 K in je znašala koncem leta 1902 K 106.400:—

Pričetni razdolženi aktivum od	K	171:88
zmanjšal se je za	"	142:53
znašal je torej koncem leta	K	29:35

XVI.

Gozdorejski in ribarstveni zaklad.

Imovina gozdorejskega zaklada v obveznicah ostala je nespremenjena v znesku 43.800:— K, ona ribarstvenega zaklada ostala je nespremenjena v znesku K 100:— imovina v naloženih glavnica pomnožila se je pa za K 10:40 v korist ribarstvenega zaklada, ter iznaša sedaj K 270:80.

Pričetni razdolženi aktivum je znašal	K 3618:69
tekem leta 1902 zmanjšal se je za	„ 1949:77
koncem leta znašal je torej	K 1668:92

Leta 1902 znašali so skupni dohodki tega zaklada K 7.795:63 in sicer so donesli lovski listi K 4956.—. Na ta način ta zalog ni potreboval nikake podpore od deželnega zaklada, ter je celò svoje premoženje zvekšal.

XVII.

Gospinski zaklad.

Imovina v obveznicah se je zvekšala in je znašala koncem leta 1902 K 299.100:—, Nespremenjena je pa ostala vrednost nepremičnin, ter je znašala K 19.589:60.

Pričetni razdolženi aktivum v znesku	K 145:57
zvekšal se je, in znašal koncem leta	„ 264:—

XVIII.

Zaklad Werdenberških štipendijev.

Imovina v obveznicah ostala je nespremenjena v znesku K 172.600:—

Pričetni razdolženi <i>pasivum</i> v znesku	K 339:84
zmanjšal se je koncem leta na	„ 290:64

XIX.

Glavni ubožni zaklad.

Imovina tega zaklada je znašala koncem leta 1902:

1. v obveznicah zaklada	K 869.600:—
torej 700 K več nego prejšne leto;	
2. v obveznicah bilših bratovščin	„ 309.300:—
3. v glavnica naloženih pri zasebnikih in kupninah	„ 18.116:92
zatorej manj v primeri s prejš. letom za K 931:99.	
to svoto so vrnili dotični dolžniki in se je naložila vsled nakupa državnih obveznic.	
4. v posestvu in vživanjskih pravicah	K 125.383:78
vsa imovina znašala je koncem leta 1902	„ 1,322.400:70
Pričetni razdolženi aktivum od	K 5123:05
zmanjšal se je koncem leta na	„ 1294:30

XX.

Šolski zaklad.

Imovina v obveznicah pomnožila se je za 9000:— K in je znašala koncem leta 1902 277.100:— K.

Pričetni razdolženi aktivum	K	281:59
zmanjšal se je koncem leta v pasivum	"	865:89
vsled naložitve glavnice.		

XXI.

Deželna gluhonemica.

Imovina v obveznicah zveksala se je za 600:— K, glavnica naložena pri zasebnikih ostala je nespremenjena.

Vrednost posestva ostala je nespremenjena, ona pohištva se je pomnožila za K 61:91 ona živine pa za K 505:—

Koncem leta 1902 je znašala torej vrednost imovine :

1. v obveznicah	K	4.2100:—
2. v glavnica naloženih pri zasebnih in sicer :		
a) za obresti	"	2.100:—
b) brez obresti	"	3.497:02
3. posestva	"	59.412:34
4. pohištva	"	12.890:79
5. živine	"	1045:—
	skupaj	K 121.045:15

Začetkom leta je imel ta zaklad čistega aktiva	K	605:73
kteri se je zmanjšal koncem leta v pasivum	"	462:—

XXII.

Pokojninski zaklad za učiteljsko osobje.

Ta račun razkazuje skupnih dohodkov	K	50.357:66
troškov tudi	"	59.357:66

torej nikake konečne gotovine.

Uprava bila je v primeri s proračunom :

1. ugodna pri dohodkih za	K	16.575:52
in 2. neugodna pri troških za	"	5.377:96
torej sploh ugodna za	K	11.197:56

Pričetni razdolženi aktivum od	K	457:44
zmanjšal se je koncem leta na pasivum	"	4.279:—

Ta zaklad dolževal je na predplačilih deželnemu zakladu koncem leta 1902 še 14.118:10 K.

XXIII.

Razni mali zakladi.

Imovina v obveznicah se je zmanjšala in je znašala koncem leta 1902 K 3.767:75
kovi spadajo:

a) zakladu podpornega odbora	K	867:75
in b) zakladu „globe od obč. upravnikov“	„	2.900:—
Pričetkom leta je znašal razdolženi pasivum	K	426:23
in koncem leta aktivum	„	160:10
torej zvečanje	K	566:33

XXIV.

Ustanova Nj. Eksc. Franceta grofa Coronini-Cronberg,
za delo nezmožne rokodelce.

Imovina v obveznicah pomnožila se je za 600: - K in je znašala koncem leta
1902 . . . . . K 46.400:—

Pričetni razdolženi aktivum od	„	179:46
zmanjšal se je koncem leta 1902 na	„	105:92

XXV.

Gasilski zaklad.

Ta zaklad se je ustanovil šele leta 1898 temeljem deželne postave 13. avgusta 1896
(deželni zakonik št. 23) ter nam kaže skupnih dohodkov . . . . . K 6.560:72

izdatkov pa	„	2.613:—
torej koncem leta ostanek	K	3.947:72

Posebni podzaklad pa, ki služi v podporo gasilem ponesrečenim med gasenjem
ognja, ima na razpolago glavnico naloženo pri tukajšnji hranilnici „Monte di Pietà“ v
znesku . . . . . K 3.387:16

XXVI.

Depoziti in tuj denar.

Izid leta 1902 razkazuje končnega ostanka:

a) v gotovini	K	3.887.04
b) v obveznicah	„	65.075:09

koji je na drobno pojasnjen v razkazu pridjanem računskemu sklepu.

XXVII.

Deželni zaklad.

Računski sklep tega zaklada razkazuje za leto 1901:

a) potirjanih dohodkov od deželne denarnice kakor tudi od c. k. davčnih uradov	K	1,135.518:88
prištevsji temu pričetno gotovino	"	74.472:58
kaže se skupnih dohodkov	K	1,209.991:46
b) plačanih troškov	"	1,156.872:25
c) končni preostanki v gotovini	K	53.119:21
konec leta 1901 so znašali :		
a) pasivni	K	512.853:67
b) aktivni	K	368.149:99
in ako se tem prišteva končni preostanek v gotovini	"	53.119:21
skupaj	"	421.269:20
je konec leta 1901 razdolženih pasivov	K	91.584:47
Glavni inventar (izvzemši imovino deželne gluhonemice) razkazuje konec leta 1901:		
a) aktivnega premoženja	K	2,860.212:86
b) pasivnega "	"	1,741.258:92
torej razdolženega premoženja	K	1,118.953:94
toraj 13.364:85 K manj nego konec leta 1900.		
Od obveznic vrste A, izdanih v letu 1888 v imenski vrednosti	K	412.000:—
je bilo razdolženih do konec l. 1901	"	49.200:—
ostalo je toraj nerazdolženih še	K	362.800:—
in sicer : 69 obveznic po 200:— K = 13.800:—		
61 " " 1.000:— " = 61.000:—		
144 " " 2.000:— " = 28.8000:—		
Od obveznic vrste B, izdanih v l. 1888 v imenski vrednosti .	K	236.000:—
je bilo izžrebanih do konec l. 1901	"	28.400:—
ostalo je toraj nerazdolženih še	K	207.600:—
in sicer : 73 obveznic po 200:— K = 14.600:—		
27 " " 1.000:— " = 27.000:—		
83 " " 2.000:— " = 166.000:—		

Deželna gluhtonemnica.

Sedaj se nahaja v zavodu 76 gojencev. Število onih, ki so v zavodu od preteklega leta znaša 47 in onih ki so vstopili začetkom šolskega leta 1903/04 — 29; skupno 76 (38 dečkov in 38 deklic). Štirje na novo vzprejeti, (trije istrani in en goričan) so duševno omejeni; po štirimesečnem usmiljenem in potrpežljivem prizadevanju dotičnih učiteljev in podpisanega ni se jih moglo priučiti, razločevati 5 samoglasnikov, vsled česar se sklepa, da se ne more ničesar upati glede njihove izobrazbe. Kljub temu pa se bodo obdržali v zavodu do koncem šolskega leta. V slučaju da bi se pri njih ne doseglo v tem času zboljšanje, se bodo odpustili radi pemažkanja razumnosti, kot nepristopni poduku.

Meseca junija je c. kr. deželni nadzornik gosp. Matejčič, spremljan od c. kr. šolskega svetnika gosp. Štefana Križnič, prisostvoval v nekaterih razredih praktičnim vajam, in je pokazal živo zanimanje v poznanju (vsaj površnem) načina poučevanja gluhtonemov z ustmeno metodo.

Istega meseca so se vršili običajni izpiti 41 kandidatinj c. kr. ženskega učiteljišča, koje so obiskovale tečaj za gluhtoneme pod vodstvom gosp. Rudež-a.

Uspeh poučevanja, kakor tudi korist v poučevanju ženskih ročnih del in risanja je bil pri večini gojencev, glede na njihovo tozadevno zmožnost, dober in pri nekaterih jako povoljen in ne manjši od onega, kojega se je doseglo v preteklih letih, kar se je lahko posnelo iz poskusov, ktere so imeli gojenci dne 13. avgusta pred občinstvom ob sklepu dveh šolskih let ob prisotnosti gosp. deželnega glavarja komanderja Dr. Alojzija Pajera de Monriva, deželnega tajnika, gospoda Alojzija Pettarin, kot zastopnika isterskega deželnega odbora in številnega občinstva, ki je z jasnimi znaki pokazalo svojo zadovoljstvo.

Poskusi so se sklenili s kratko zabavo, namreč s telovadbo, koje so izvršili gojenci in gojenke s toliko točnostjo, da bi zaslužili pohvalo občinstva, tudi če bi ne bili gluhi.

Ker se je odpovedal zdravnik v našem zavodu, gosp. Dr. Lisjak, svojemu poslovanju, je bil najet na njegovo mesto na predlog podpisanega vodstva z dne 21. septembra 1903 št. 182, vsled sklepa deželnega odbora z dne 7. oktobra 1903 št. 6479, zdravnik Dr. Ernest Fratnich, ki deluje s svojo vedo v blagor našega zavoda z vstrajno marljivostjo in z vso skrbnostjo.

Tu smatra podpisano v svojo dolžnost, da izrazi gospodu Dr. Andreju Lisjak posebno priznanje, ker je skozi dobo 13 let oskrboval in stal z dobrohotnostjo in marljivostjo na strani gluhtonemom in drugim v zavodu nahajajočim, ki so potrebovali vsled bolezní njegove pomoči. Spomin na njegove zasluge tvori akt dolžnosti do spoštovanja.

Zdravstveno stanje gojencev je bilo na splošno dobro, čeprav so nastopili trije slučajji težke bolezní: enega dečka je napadlo vnetje možjanske opne, ena deklica je obolela na sušici s bljuvanjem krvi; to deklico je vzela mati iz zavoda, kajti vsled poročila zdravnika Dr. Lisjaka, bi lahko uplivala ta bolezen na zdravlje drugih gojencev; tretja je neka deklica, ki leži sedaj bolna na povratku bolezní „peritiffite“.

Povoljno je bilo npravno obnašanje.

Iz vrta in zavodnega zemljišča se je prejelo le 11 hektolitrov dobrega vina, to pa vsled zmrzline in dveh toč, ki so težko poškodovale trte, vsled česar tudi prihodnja vinska trgategv ne bode velika.

Tudi hišno gospodarstvo je imelo srečen izid, kljub vedno raztoči splošni druginji živeža.

Gorica 15. februarija 1904.

Miroslav Lenardig

vodja.

Deželni muzej.

Zgodovinsko - starinski oddelek.

Gospod profesor Henrik Maionica, ki je bil nad dvajset let ravnatelj tega oddelka deželnega muzeja, se je odpovedal navedeni službi; ter se preselil tekoče leto stalno v Trst. Vsled odločbe visokega deželnega odbora je oddal gospod profesor Maionica dne 24. in 25. avgusta 1903 ta oddelek v prisotnosti posebne komisije.

Oddal se je ta oddelek podpisnemu ravnatelju naravopisnega oddelka istega muzeja; s tem mu je poverjeno vodstvo tudi zgodovinsko - starinskega oddelka.

Zbirka tega slednjega oddelka, ki je malo po malo obogatela z nabavo novega in včasih dragocenega materijala, se mora radikalno urediti.

Potrebno je, da se prične z natančnim oddeljenjem in z vestno izbiro materijala, ki je priličen namenom in ciljem muzeja; nahaja se namreč mnogo vsakovrstnega materijala nakopičenega in pa takega, ki nima na sebi ničesar zgodovinsko - starinskega. Potreba je, da se obnovijo inventarji, zapisniki in pomanjkljivi razkazi, ki so nepopolni; nekateri se celó pogrešajo; to delo, koje smatra novo ravnateljstvo neobhodno potrebnim, zahteva vztrajnosti, marljivosti in veliko večje pozornosti, kakor bi jo zahtevala sistematična ureditev zbirk.

Novo vodstvo je pričelo koj s tem delom, napravilo nekoliko reda v arhivu, izključivši pred vsem gotove stvari, ki so služile za nepotrebno olepšavo in ki so le jemale prostor; vodstvo je pričelo tudi z vestnim in skrbnim uničenjem makulature, ki je tam nakopičena. To uničenje bo trajalo še do koncem leta 1904 in bo tvorilo začetek urejevanja arhiva, tako da se ga bo lahko napravilo dostopnim učečim se osebam.

Istočasno je ukrenilo vodstvo potrebno za ureditev in sestavo zbirke pergamentov, kojih poseduje muzej približno tisoč. Ukrepi so izpadli dobro in ureditev teh dragocenih listin je zagotovljena za leto 1904. Tudi za knjižnico se je zavzelo vodstvo nemudoma in je vže predložilo tozadevni načrt visokemu deželnemu odboru.

Ta oddelek je obogatel v tem letu z zdatnim številom predmetov vsakovrstnih zbirk, večinoma z nakupom.

V dar se je prejelo eno staro puško in dve kamneni krogli od c. kr. vojaške oblasti in eno geneologično ploščo cesarske hiše, od tiskarne Seitz.

Obiskovanje muzeja tekom leta 1903 je bilo povoljno in naval tolikega ljudstva v sobane muzeja priča, kako koristen je ta zavod za ljudsko izobrazbo.

Zgodovinsko naravopisni oddelek.

Čprav je imelo vodstvo toliko opravila s zgodovinsko - starinskim oddelkom, ni zane-marjalo prav nič zgodovinsko naravopisnega oddelka in se je zavzelo z marljivostjo za ohranitev in dober red zbirk, kakor tudi za možno popolnitev in pomnožitev istih.

In res je bil naraščaj povoljen, posebno za naravopisni oddelek, v katerem se nahaja veliko število novih nakupov; pa tudi druge zbirke se niso zanemarjale, kajti te se lahko ponasajo s številno popolnitvijo.

Mnogo predmetov so podarili plemeniti prijatelji muzeja in sicer gg. Dr. Ivan Bader, E. prof. Maionica, Andrej Roth iz Žage, Alojzij Resen, Pompej Rubbia, Anton Rudež, Gašpar Padovan, Josip Schwarz, Ivan Schober in Dr. E. Schreiber.

Gorica, dne 6. marca 1904.

Josip Matteuz,
vodja.

Poslovno poročilo

komisije za pogozdovanje Krasa v pokneženi grofiji goriško-gradiščanski za leto 1902.

I. Pogozdovanje.

Nasadna dela so se pričela vže zgodaj, ker so bile razmere tal in obnebja jako ugodne, in se pravilno dokončala. Mnogo ugodno razdeljeno deževje je pospešilo začetka uspeh pomladnih nasadov; ta uspeh pa je bil vsled trajne suše in čezmerne vročine, kakor tudi vsled mnogokratnih severnih vetrov v mesecih juni do vštrevši avgust dokaj oškodovan. Tako se mora zopet potožiti na delnem slabem uspehu, ki je tem občutljivejši, čim je izkazalo pogozdovanje že v treh zaporednih letih iz istih uzrokov enako nepovoljne izide. V tem letu (poročila) pa je dosegel neuspeh svoj vrhunec. Celo nasadi, ki leže na severnem laz, kakor tudi stari do šestletni nasadi so izkazali nenavadne neuspehe na rastlinah. Povprečni neuspeh se račni v goriškem okraju na 49% (proti 27% preteklega leta), v gradiščanskem okraju na 60% (proti 37% preteklega leta), v sežanskem okraju na 40% (proti 45% preteklega leta).

Na novo se je pogozdilo skupno površino 216.24 ha (proti 177.31 ha preteklega leta) z 1,940.900 rastlinami (proti 1,544.100 preteklega leta) in 7 kilogrami semena (proti 6 kg. preteklega leta). Dela se razdelé v posamezne politične okraje tako-le:

a) nasadi v lastni upravi:

	občin	predmetov	hektarjev	število rastlin in 7 kg. semena
Gorica	20	25	87.70	746.700
Gradišče	9	12	30.33	273.500
Sežana	26	30	94.11	889.700
Skupaj	55	67	212.14	1,909.900 ni 7 kg. semena

b) nasadi, za katere se je prejelo podporo:

	občin	predmetov	hektarjev	število rastlin
Gorica	4	4	4.10	31.000
Gradišče	—	—	—	—
Sežana	—	—	—	—
Skupaj	4	4	4.10	31.000
Vseskupno	55	69	216.24	1,940.900 in 7 kg. semena

Za naknadno zboljšanje onih starih nasadov, ki so tega zboljšanja potrebni, se je uporabilo skupno 1,437.300 rastlin in 4 kg. semena (proti 1,676.662 rastlin in 3 kg. semena v preteklem letu). To zboljšanje se je izvršilo v sledečih političnih okrajih:

prevažanje in obdelovanje rastlin	285 K 52 v
za ugonobitev mišij in mrčesov	15 „ 08 „
„ zgradbo potij v nasadih	606 „ 74 „
„ nakup semena za setev	18 „ 16 „
različni izdatki	1 „ 20 „

Skupaj tedaj 21.648 K 65 v

Vrednost prispevka posestnikov, ki obstoji v izkopavanju jam znaša najmanj 6.500 K. Pri nasadih, za katere se je prejelo podporo, je obstojala ta podpora le iz brezplačne priskrbitve potrebnih rastlin.

II. Poškodbe na nasadih.

a) *Požari na nasadih.* Leta 1902 je bilo 5 požarov, in sicer v občinah:

	površina v ha	škoda	uzrok nastale škode
Ravnica	0.15	K 30.—	neznan
Gabrije	0.04	„ 25.60	„
Vitovlje	2.20	„ 780.—	neprevidnost
Nabrežina	3.24	„ 1.320.—	iskre iz lokomotive
Kobiljaglava	1.50	„ 196.—	neprevidnost pri zatiranju mrčesov
Skupaj	7.13	K 2.351.60 v	

Požarna škoda v Nabrežini je bila povrnjena od c. kr. priv. južne železnice v polnem znesku, med tem ko so druge škode neiztirjljiva.

b) *Poškodbe po mrčesih Borov zavijač* (*Retinia bouliana* W. V.) se je prikazal navidezno v manjšem številu pri 4 do 8 let starih nasadih, kakor v preteklem letu. V izdatnem številu se je prikazal ta škodljivec le v nasadih občine Miren.

Ta mrčes so zatirali vsled ukaza političnih okrajnih oblastij povsodi posestniki dotičnih nasadov pod nadzorstvom gozdarskega osebja, ko so bili ti mrčesi v ličinkah in zapredkih, in sicer na ta način, da so se odlomile one mladike, ki so s svojim zakrivljenim stanjem pričale, da se nahaja v njih ta škodljivec. Okužena površina je znašala približno 620 ha.

Mala borova osa (*Lo phyrno pini* L.) se je prikazala le raztreseno v nasadih občin Opatjeselo, Vrh, Dol, Novavas in Kronberg, političnega okraja Gorica, Divača, Ležeče Gorjansko in Berje, političnega okraja Sežana; v večjem številu pa se je ponovno prikazala v občini Medea in v enem nasadu občine Vermeljani, političnega okraja Gradišče. Ta osa se je uničila s tem, da se jo je strlo z rokami, ko je bila že nerazvita, ali pa se je zatrla s pobiranjem mesičkov. Okužena površina je znašala v celem poslovnem delokrogu 35 ha.

Cnethocampa pityocampa V. Število teh škodljivcev se je v političnem okraju Gorica in Sežana vidno zmanjšalo. Ta mrčes se je prikazal v manjšem številu skoro v vsih pogozdovanjih, ki ležijo nižje od 500 m nad morjem. V občini Rihemberk, političnega okraja Gorica, kakor tudi v občinah Devin, Tržič, Foljan in Zdravščina, političnega okraja Gradišče, pa se je prikazal v nevarni množini. Prejo teh mrčesov so uničevali povsodi posestniki pod vodstvom gozdarskih opravnikov. — „Injecteur Pillot“, za injeciranje mošnjic s petrolejem se je redkokedaj uporabil, ker je ta odredba, če se jo hoče vestno izvršiti, predraga, in se jo mora vrhu tega poveriti le zanesljivim osebam, če se hoče doseči uspeh. Vsled tega se tudi daje prednost odrezanju preje, če se jo, kakor do sedaj lahko doseže. Okužena površina je znašala približno 360 ha, in izkazuje napram lanskemu letu vsekako pojemanje v celotni površini 40 ha.

Dioryctria silvestrella je bila v starih nasadih, zvanih *Pinus silvestris*, *Pinus paroliana* in *pinus strobus* v Zdravščini deloma uničena z odrganjem smolnega žolča, v ka-

terem je ta gosenica gospodovala. V jeseni se je natančno pretebilo gozde, da se očistijo okužene prekle. Ta škodljivec se je prikazal le na površini enega hektarja.

Podjed hrošča je deloval opustošljivo na nasadih v davčni občini Opatjeselo in Vrtovče, političnega okraja Gorica in v davčni občini Škoflje in Lokve, političnega okraja Sežana, na skupni površini 27 ha. — V Čepovanu, na Trnovem in v Grgarju, političnega okraja Gorica ni bila škoda tako velika. Celotna okužena površina je znašala okrog 52 ha.

Da se zmanjša ta mrčesna nadloga, se je na Krasu popolnoma ustavila podelitev dopustil za ptičje love.

c) *Glivične bolezni*. *Rhizoctonia strobi*, Szholz zahteva še vedno svoje žrtve v nasadih vajmutskih hoj; dvomi se, da bo izginila ta kužna bolezen predno se ne poizgubijo vsi *Pinus steobus*.

d) *Škode po divjačni in lovu*. Poškodba provzročena vsled ogrizovanja mladih nasadov po zajcih, vredna, da se jo omeni, se je opazila v gradiščanskem okraju splošno, nadalje je tudi opazila v občinah Dutovlje, Lokve, Povir in Škoflje v sežanskem okraju, končno v posameznih nasadih goriškega okraja, med tem ko so škode, provzročene po lovu na srnjake v smrečnih in mecesnih nasadih, le majhne. Le v občini Trnovo se je dognala v mecesnih nasadih večja taka škoda, ki pa je bila poravnana od zakupnika lova.

Od škod, provzročenih po lovu se omeni le rušenje branikov po lovcih.

e) *Elementarne nezgode*. Razum suše, o kateri se je poročalo v prvem odstavku, se omeni še točo, ki je zadela južno-zapadni del gradiščanskega okraja. Izmed umetnih nasadov so bili le oni v Medeji prizadeti, toda stopinja poškodbe je majhna.

III. Ukrepi v varstvo in oskrbo pogozdovanja.

Braniki. Ti so bili grajeni na petih zemljiščih v dolgosti 3261·7 m v visokosti 0·5 do 1 m in v širokosti 50 cm, in sicer v naslednjih občinah:

	metrov	za posamezen m	Podpora	skupna
Opatjeselo	1.143	16 vin.		182 K 88 vin.
Foljan	846	32 "		276 " 48 "
Barka	261·7	40 "		104 " 68 "
Selo	458	40 "		183 " 20 "
Temnica	535	40 "		214 " — "

Skupaj 3.261·7 metrov

s podporo . . . . . 961 K 24 vin.

V gradenju se nahajajo braniki v Vrtovčah, Zagradu, Vermeljenu in Nabrežini, v približni dolgosti 2.100 m.

Skupno se je do sedaj zgradilo s prispevki pogozdovalnega zaloga sledeče branike:

Okraj	dolgost zida	Podpora
Gorica	13.820 5.— tek. metrov	3.148 K 20 vin.
Gradišče	13.535·0.— "	5.060 " 97 "
Sežana	22·929 8.— "	11.234 " 88 "
Skupaj	50.285·3.— tek. metrov	19.444 K 05 vin.

za popravo branikov se je izdalo z drugimi tozadevnimi stroški vred . 144 K 88 vin.

za ograje s žico . . . . . 24 " 80 "

Vseskupno tedaj . . 19.613 K 73 vin.

Svarilna znamenja. Kjer je bilo potrebno, se je postavilo na neograjenih novih nasadih svarilna znamenja; pomanjkljiva znamenja so se popravila.

Ukrepi proti požarom. Razun gradenja branikov se je tudi odredila na bolj nevarnih krajih košnja trave. Radi pomanjkanja krme se je kosila trava skoro povsodi na Krasu prostovoljno, kar je bilo za preprečenje požara jako koristno.

Sekanje vej in klestenje. V svrhu zarezje rastlin in v obrambo požarov v nasadih se je pod nadzorstvom gozdnega osebja pretrebilo in oklestilo 21 nasadov v celotni površini 66 ha.

Razdelitev gozdnih nasadov. Ker se smejo oddati dopuščeni vžitki na onih površinah, ki so vpisane v pogozdovalnem katastru, le z dovoljenjem političnih oblastij, se je to zgodilo vedno uradnim putem po gozdnih organih politične uprave.

Razdelilo se je tako-le:

drva	v 47 slučajih na skupni površini	180	ha
steljo	, 6 " " "	50	"
klajo	" 1 " " "	2	"
travo	" 6 " " "	74	"
pašo	" 5 " " "	42·21	"

Skupaj v 65 slučajih na skupni površini 348·21 ha

IV. Gozdne semenske šole.

Da se pokrijejo lastne potreščine na rastlinah ima komisija štiri gozdne semenske šole in sicer:

v Gorici	v površini	5.476 m ²
" Šempasu	" "	2.816 "
" Komnu	" "	3.280 "
" Trnovem	" "	351 "

Skupaj 11.923 m²

V teh semenskih šolah so se nasejale leta 1902 sledeče vrste oziroma množine semen:

Semena	Gorica	Šempas	Komen	Trnovo	Skupaj
Črni bori	60	40	40	—	140
Parolinijevi bori	5	—	—	—	5
Bori iz Korzike	5	—	—	—	5
Smreke	10	5	—	—	15
Mecesni	—	—	—	15	15
Akacije	9	—	—	—	9
Skupaj v kg.	89	45	40	15	189
Vrednost v K	300·25	147·10	128·60	55·50	631·45

Semena parolinijevih borov so se nabavila in phala v lastni upravi v 17 letnih nasadih v občini Zdravščina; bila so jako dobre kakovosti. — Semena črnih borov pa je odstopil c. kr. deželni-gozdni nadzorovalni urad v Zadru po napravnici ceni; to seme se je nabralo v gozdnem okraju Makarska v Dalmaciji. Vsa druga semena pa je zalagal kakor vsako leto c. in kr. dvorni zalagatelj Julij Stainer v Dunajskem Novem mestu.

Iz semenišč se je prejelo koncem leta 1902 sledečo množino presadov:

Gorica: 1,100.000 črnih borov, 92.500 parolinijevih borov, 100.000 borov iz Korzike, 200.000 smrek in 66.650 akacij; skupno 1,559.150 rastlin;

Šempas: 840.000 črnih borov in 94.000 smrek, skupno 934.000 rastlin.

Komen: 350.000 črnih borov;

Trnovo: 100.000 mecesen.

In če se razvrsti celotno po vrstah lesa se izkaže: 2,290.000 črnih borov, 92.500 parolinijevih borov, 100.000 borov iz Korzike, 294.000 smrek in 66.650 akacij, — skupaj 2,943.150 sadik, od katerih se je moglo uporabiti v prvem letu le one parolinijevih borov in akacij. Od rastlin, ki se jih ima v zalogi, in so bile godne za presajanje, se je upo-
bilo leta 1902:

a) za lastno pogozdovanje: 2,211.600 črnih borov, 67.700 parolinijevih borov, 78.400 smrek, 5.900 japonskih mecesen, 1.100 *Salisburia adiantifolia*, 3.500 akacij in 800 jelš — skupaj 2 369.000 rastlin;

b) deželnemu gozdnemu nadzorovalnemu uradu se je odstopilo proti povračilu iz držav-
nih semenskih šol iz razloga, ker se te slednje nahajajo v obližju mnogim pogozdoval-
nim zemljiščem, ali pa, ker so bile niže navedene rastline odveč, z namenom, da se jih
uporabi drugodi: 30.950 črnih borov, 1.500 parolinijevih borov, 2.000 *Pinus Thunbergii*,
14.650 smrek, 200 japonskih mecesen, 1.050 *Salisburia adiantifolia*, 200 laških javorjev in
200 jelš, skupaj 50.750 rastlin.

Oddalo se tedaj iz 4 semenskih šol komisije leta 1902 vsesкупno: 2,242.550 črnih
borov, 69.200 parolinijevih borov, 2.000 *Pinus Thunbergii*, 93.050 smrek, 6.100 japonskih
mecesen, 2.150 *Salisburia adiantifolia*, 3 500 akacij, 1.000 jelš in 200 laških javorjev, —
skupno 2,419.750 rastlin.

Na rabljivih rastlinah je ostalo koncem leta 1902:

Gorica: 500.000 črnih borov, 92.500 parolinijevih borov, 30.100 borov iz Korzike, 220
Pinus eccelsa, 900 *Pinus Thunbergii*, 137.450 smrek, 12.300 japonskih mecesen, 930 *Salis-*
buria adiantifolia, 60.500 akacij, skupaj 834.900 rastlin.

Šempas: 945.000 črnih borov, 83.000 smrek, 520 *Salisburia adiantifolia*, skupaj
1,028.520 rastlin.

Komen: 706.000 črnih borov in 143.000 mecesen, skupaj 849.000 rastlin.

Trnovo: 22.000 mecesen.

Vsesкупno: 2,734.420 rastlin.

Oskrbovanje vseh štirih gozdnih semenskih šol je stalo v letu poročila 3800 K 88 vin.
(proti 3927 Kronam 1 vinarju preteklega leta); ta znesek se porazdeli tako-le:

	S e m e n s k a š o l a				Skupaj
	Gorica	Šempas	Komen	Trnovo	
v K r o n a h					
zakupnina	180-00	1-00	90-00	--	271-00
mezde	808-85	293-28	550-35	49-04	1.701-52
semena	597-66	330-57	273-88	55-50	1.257-61
gnoj	128-14	44-52	68-25	3-00	243-91
materijal za pokrivanje . .	91-60	64-90	60-00	8-95	225-45
inventar	26-28	—	4-68	--	30-96
razno	50-71	15-12	3-80	0-80	70-43
Skupaj	1883-24	749-39	1.050-96	117-29	3.800-88
odbije se vrednost semen čr- nih borov, ki so se za leto 1903 vže nakupila	297-41	183-47	145-28	—	626-16
na kar se izkažejo istiniti stroški za leto 1902, v znesku	1585-83	565-92	905-68	117-29	3.174-72

Obdelovanje in oskrbovanje 1ar. površine v semenski šoli v Gorici je stalo 28 K 99 vin. (proti 30 K 74 vin. v preteklem letu) v Šempasu 20 K 10 vin. (proti 32 K 73 vin. v preteklem letu) v Komnu 27 K 91 v (proti 34 K 52 vin. v preteklem letu), na Trnovem 33 K 42 vin. (proti 75 K 66 vin. preteklega leta). Stroški so bili tako nizki vsled tega, ker so se semena črnih borov pocenila vsled dobave istih iz Dalmazije.

Stanje semenske šole je bilo povoljno.

V semenski šoli v Gorici se je prikazala za časa pogozdovanja pri črnih borih zopet gliva Fusona pini R. H., ki pa je bila vsled opetovanega brizganja s 0.5 odst. za to napravljene tekočine uspešno uničena. Dolgotrajna suša ni rastlinam nič škodila, povzročila je le šibkejšo razvitev mladik.

V. Gozdno nadzorstvo.

V gozdnem varstvenem osebju komisije je nastopila prmemba v toliko, da se je mesto gozdnega čuvaja na Krasu v političnem okraju Gradišče opustilo in se ustanovilo mesto enega c. kr. gozdnega pomočnika s sedežem v Ronkah. Prejenki za ta organ, in sicer 800 K plače in 200 K potovalne poprečnine so se prevzeli na breme pogozdovalnega zaloga. Ker opravlja ta c. kr. gozdarski pomočnik tudi policijsko službo v političnem okraju Gradišče, izuzemši sodni okraj Kormin, prejema tudi državno potovalno poprečnino letnih 100 K.

Varstveno gozdno osebje, ki se je nastavilo na račun pogozdovalnega zaloga, obstoji tedaj iz dveh c. kr. gozdnih pomočnikov in dveh gozdnih čuvajev, ki imajo opravljati ob enem s štirimi gozdnimi asistenti, ki so tudi nastanjeni v področju komisije, vsa dela v nasajanju in nadzorstvu. Pri tem pomagajo tem organom tudi čuvaji občinskih gozdov in poljski čuvaji, za kar se jih je odškodilo z malimi denarnimi podporami, ki so znašale v letu poročila 590 K.

Vseskupni stroški za gozdno nadzorstvo so znašali 4.268 K 11 vin.

Državno gozdno osebje in gozdno osebje komisije je sporočilo v teku leta 67 slučajev o prestopkih, storjenih na nasadih; ti se razvrstijo tako-le:

- 7 slučajev radi prepovedanega sekanja drv,
- 40 " " prepovedane paše,
- 2 slučaja radi sekanja v času, ko se nahajajo rastline v soku,
- 6 slučajev radi opustošenja nasadov,
- 1 slučaj radi izkrčitve,
- 1 " " škode pri manovrih,
- 1 " " zažiga
- 1 " " požara v gozdih,
- 1 " " poškodbe enega branika,
- 2 slučaja radi zmikanja trave,
- 1 slučaj radi samolastnega napravljanja potij in nabave peska,
- 2 slučaja radi opustitve streljenja obreznih izpadkov,
- 2 slučaja radi zmikanja gozdnih rastlin.

VI. Pogozdovalni kataster.

Naprava pogozdovalnega katastra je za celo upravno področje dokončana; premembe se izvrše le kadar je potreba, od slučaja do slučaja.

Začetkom leta so bile vpisane pravomočno na podlagi § 5 zakona z dne 9. decembra 1883 l. dež. zak. št 13 iz leta 1884, sledeče površine:

Vrsta posestnika	Površina v hektarjih
Občine	6.066.4795
Gozdni erar	168.1395
Zasebniki	2.017.3019
Pogozdovalni zalog	5.7864
	Skupaj 8257.7073
Ta površina je narastla na	64.3625
in se zmanjšala na	48.6778
vsled česar je narastla koncem leta poročila za	15.6847
konečno stanje izkazuje tedaj	8273.3920
Ker se je do sedaj umetno pogozdilo glasom skupnega razkaza potom nasada površino	3.222.2900
in se sejanjem površino	8.5000
in upošteva je okolnost, da je bilo umetno pogozdenih od onih zemljišč, vpisanih v pogozdovalnem katastru še predno je bila komisija ustanovljena, z državnim podporami površina	487.6267
in jih prevzela komisija v gozdno obdelovanje, se izkaže	
konečno stanje umetnega pogozdovanja na	3718.4167
in preostaja še za pogozditi površino	4554.9753

Premembe pogozdovalnega katastra je provzročila v glavnem razdelitev občinskih zemljišč v Črničah in Kronbergu, kjer so bili potrebni novi vpisi odnosno odveze pogozdovalnih površin.

VII. Uprava imovine.

Prejemki in izdatki pogozdovalnega zaloga v letu 1902, kakor tudi od časa ustanovitve komisije, t. j. od leta 1884 do všteti 1902 se razvidijo iz sledečega razkaza:

Tek. št.	P R E D M E T	l e t a 1902		v dobi 1884—1902	
		K	v	K	v
	P R E J E M K I				
1	Državni prispevek	24.000	—	370.500	—
2	Deželni prispevek	6.000	—	64.700	—
3	Obresti plodonosno naloženih prebitkov . .	143	03	3.655	65
4	Razni prejemki	1.363	40	14.841	73
	Skupaj	31.506	43	453.697	38

Tek. štev.	P R E D M E T	l e t a 1902		v dobi 1884—1902	
		K	v	K	v
I Z D A T K I					
1	Nabava in razlastitev zemljišč	—	—	3.710	63
2	Pogozdovanja	21.648	65	294.884	60
3	Zgradba branikov	961	24	19.613	73
4	Vzdrževanje semenskih šol	3.800	88	59.784	81
5	Nakup priprave	5	90	94	27
6	Gozdno nadzorstvo	4.268	11	51.533	39
7	Pogozdovalni kataster	11	10	1.617	94
8	Komisijski stroški	192	78	3.336	24
9	Pisarniški stroški	241	97	2.720	45
10	Nagrade	800	—	7.759	—
11	Razni stroški	445	30	6.568	15
	Skupaj	32.375	93	451.623	21

VIII. Razno.

Zgradba zapričete peš-poti za dosego obhodne možnosti čavenske planote v političnem okraju Gorica, se je nadaljevala in bila v letu poročila izdelana za nadaljnih 1820 m, kar je provzročilo 581 K 24 v stroškov. Ta kos je bil najtežavnejši del zgradbe, ker so se morale v okolici občine Sv. Tomaž skalne stene, ki leže skoro navpično v precejšnji dolgosti razstreliti. Dosedanja celotna dolgost te peš-poti znaša 11.323 km, tozadevni stroški pa 2048 K 1 vin. Iz tega je tedaj razvidno, da odpade na 1 km peš-poti 180 Kron. Če bodo podpisani komisiji letos na razpolago potrebna sredstva, se bo lahko dogradil še ostali kos peš-poti, ki meri približno še en kilometer, in potem bi bile v više navedeni okolici vse pogozdovalne površine pristopne.

Osebnostvari. Vsled odloka Njegove prevzvišenosti c. k. ministra za poljedelstvo z dne 26. septembra 1902 št. 25.756 je bil imenovan predsednikom komisije c. kr. namestništveni podpredsednik v p in c. in kr. komornik, gospod Alojzij vitez Bosizio pl. Thurnberg in Jungenegg, in s tem se je zopet popolnilo mesto, ki je bilo izpraznjeno od 28. avgusta 1901, ko je prejšnji predsednik Nj. pr. grof Fran Coronini umrl.

Gorica, 20. junija 1903.

Predsednik
Alojzij vitez pl. Bosizio
c. kr. namestn. podpredsednik v p.

PRAVILA

deželnega zavoda za vzajemno zavarovanje goveje živine

v
pokneženi grofovini Goriški in Gradiški.

Člen 1.

Ime in sedež zavoda.

V pokneženi grofovini Goriški in Gradiški se ustanovi zavod za zavarovanje goveje živine sè sedežem v Gorici, ki se imenuje: „Deželni zavod za vzajemno zavarovanje goveje živine v pokneženi grofovini Goriški in Gradiški.“

Člen 2.

Temelj in namen zavoda.

Zavod temelji na načelu prostosti in vzajemnosti, in ima namen, prevzemati neposredno izvrševanje zavarovanj v smislu tega načela in na podlagi pravil, proti škodam, ki zadenejo lastnike govedi glede živine, ki jo posedujejo v pokneženi grofovini goriško-gradiščanski vsled pogina, pobijanja za silo ali vsled dejstva, da meso v gorisko-gradiščanski deželi zaklane goveje živine je izključeno od vžitka deloma ali povsem, v smislu obstoječih pravil o nadzorovanju goveje živine in mrtvega mesa.

Izključeno je na sploh zavarovanje govedi proti prehodnemu ali stalnemu znižanju cen, proti nerabnosti za zarod in vporabo, in proti perijodični nerabnosti za delo.

Člen 3.

Obstoj zavoda je neomejen.

Člen 4.

Ustanovitev.

Zavod bo sprejemal izvrševanje zavarovanja še le tedaj, ko se bo ustanovilo najmanj 20 krajnih podružnic (čl. 21. in 22.)

Člen 5.

Upravni troški. Podpiranje zavoda. Predujmi.

Splošne upravne troške zavoda prenaša dežela.

Razun tega plačuje dežela zavodu letno podporo v pokritje polovice troškov navedenih v 37. členu c 2. odstavek, in v pokritje polovice troškov navedenih v členu 49. odstavek 3. teh pravil.

Morebitna prihranila na teh podporah gredô v prilog okrajnemu rezervnemu zalogu (čl. 52) v meri zavarovanega zneska v okrožju dotične okrajne podružnice (Čl. 23).

Dežela dovoljuje zavodu denarne brezobrestne predujme, da krije med upravnim letom blagajnične primanjkljaje in sicer do kritja teh primanjkljajev v smislu določb pravil (Čl. 56).

Člen 6.

Pristojna oblast za
spornosti.

Morebitne spornosti, izvirajoče iz zadružnega razmerja razsoja razsodni svet.

Pristojnost razsodnega sveta nastopi še-le tedaj, ko je vrsta notranjih istanc, ki je v smislu pravilnika poklicana za razsodbo kake stvari, pošla.

Glede postopanja pred razsodnim svetom in glede njegovih razsodb veljajo določila §§. 586, 592, in 595 civilnega pravnega reda od 1. avgusta 1895 drž. zak. št. 113.

Razsodni svet se sestavlja od slučaja do slučaja iz razsodnikov, ki ju izbere vsaka izmed spornih strank; le-ta razsodnika, imenujeta tretjega, ki je ob enem predsednik svetu,

Razsodniki lahko pritegnejo, kadar se jim zdi potrebno, živinozdravnika s konzultivnim glasom.

Razsodnika za zavod imenuje deželni odbor.

Člen 7.

Oznanila zavoda.

Oznanila zavoda se objavijo na veljaven način v uradnem glasilu c. kr. kmetijskega društva v Gorici.

Vsako oznanilo se bode naznanilo predsednikom posameznih krajnih podružnic z naročilom, da jih objavijo na v vsakem kraju običajni način.

Člen 8.

Sklep upravnega leta

Upravno in finančno leto zavoda se prične s 1 oktobrom solnčnega leta in se sklene s 30. septembrom prihodnjega solnčnega leta.

Če se je začelo izvrševanje zavarovanja v drugi polovici upravnega leta, se bo štelo za prvo upravno dobo čas od otvoritve izvršitve zavarovanja do 30. septembra prihodnjega solnčnega leta.

Člen 9.

Naložitev premoženja.

Premoženje zavoda se naloži plodonosno :

a) v notranjih vrednostnih papirjih s pupilarno varnostjo, posebno v zadolžnicah deželnega hipotečnega kreditnega zavoda.

b) v notranjih hranilnicah, ki so organizirane v smislu reda z dne 2 septembra 1844.

c) v notranjih poverjenih kreditnih zavodih na tekoči račun ali na blagajnične nakaznice, toda le toliko, kolikor je z ozirom na poslovanje potrebno, da se mora imeti denarna sredstva na razpolago.

Člen 10.

Vpisovanje in knjigovodstvo.

Glede vpisovalnih knjig, knjigovodstva zavoda, računov in poročil o upravi veljajo predpisi ministrske naredbe z dne 5. marca 1896 drž. zak. št. 31 §§. 31-35.

Člen 11.

Vodstvo in uprava.

Zavod vodi in upravlja deželni zbor, oziroma njega izvrševalni organ t. j. deželni odbor.

Tekoča opravila pristojajo vodstvu zavoda, katero ustanovi deželni zbor, in predsedništvom krajnih podružnic (Čl. 25-27)

Za uradnike in sluge zavoda veljajo glede plač, službenih predpisov, stalnega in začasnega upokojenja i t. d. pravila za deželne uradnike.

Člen 12.

Delokrog deželnega zbora.

Deželnemu zboru je pridržano :

- a) prememba pravil zavoda ;
- b) ustanovljenje mest za uradnike in sluge pri vodstvu zavoda ;
- c) razpust zavoda ;
- d) način razpusta ;
- e) potrditev računov in poročil o upravi zavoda.

Pod a) in d) imenovani sklepi potrebujejo potrjenja pristojne državne oblasti.

Člen 13.

Delokrog deželnega odbora.

Deželnemu odboru pristojna :

- a) predlagati deželnemu zboru zadeve, ki so mu pridržane v smislu člena 12 ;
- b) potrditi izvolitev predsednikov in podpredsednikov podružnic, in jih odstavljati ;
- c) imenovati in odpuščati zavodove uslužbence, ki niso uvrščeni med uradnike ali sluge, in izdajati istim potrebna izkazila ;
- d) ustanoviti opravilnik za vodstvo in upravo zavoda ;
- e) izdajati navodila uradnikom in organom zavoda ;
- f) nalagati plodonosno denar ;
- g) razsojati o pritožbah naperjenih proti ukrepom vodstva ;
- h) pregledovati račune in poročila o upravi zavoda, odnosno jih potrjevati provizorično namesto deželnega zbora v smislu člena 12. točka e, ako bi isti ne zboroval ob določenem času ;
- i) potrditi ustanovitev, potrditi ali odrediti razpust kake krajne podružnice, kakor tudi potrditi delitev kake krajne podružnice in združitve dveh ali več podružnic v eno samo ;
- l) potrditi sklepanje ali uničenje povratnih zavarovalnih pogodb ;
- m) zastopati zavod napram vladnim nadzorstvenim oblastvom ;
- n) reševati na sploh vsa opravila, ki niso izrecno pridržana deželnemu zboru.

Člen 14.

Delokrog vodstva.

Vodstvu pristojna :

- 1) reševati vsa opravila, zadevajoča tekočo upravo, pripadajoča mu po naravi stvari same in v smislu določb pravil, posebno pa ona opravila, ki niso izrecno pridržana drugim organom, osobito deželnemu zboru in odboru, ali pa predsedništvom krajnih podružnic.
- 2) zastopati zavod na zunaj, izimši pred državnimi nadzorovalnimi oblastnjami.
- 3) izdajati plačilne knjižice (čl. 29) ki morajo biti protipodpisane od predsednika dotične podružnice.
- 4) sestavljati računske sklepe.

Člen 15.

Državno nadzorstvo.

Zavod stoji pod državnim nadzorstvom v smislu obstoječih zakonov in predpisov, in posebno v smislu določb ministerijalne naredbe z dne 5. marca 1896 l. drž. zak. št. 31.

Za izvrševanje nadzorstva se lahko določi vladni komisar.

Vsaka pogodba, ki ima namen odstopiti v kterikoli si bodi obliki zavarovanje v celem obsegu, ali tudi samo deloma kakemu drugemu zavodu, ali ki meri na to, da se celi zavod povratno zavaruje, potrebuje vladnega potrjenja.

Člen 16.

Pogoji sprejema v
zavod.

Udje zavoda postanejo lahko vsi oni lastniki govedi, izimši izjeme določene v čl. 17. kateri zavarujejo pri zavodu po določbah teh pravil vso živino sposobno za zavarovanje, ki jo trajno posedujejo v deželi Goriški in Gradiški.

Ud se postane po sklenjeni zavarovalni pogodbi; ud pa se neha biti, ako se pogodba razdere, ali ako ista ugasne.

Člen 17.

Uzroki, ki ovirajo
sprejem.

Izključeni so od sprejetja kot člani:

- 1) lastniki govedi, ki zanemarjajo najosnovnije pogoje in pravila zdravstva, oskrbe in reje govedi, kakor tudi obče poznani mučitelji živalij;
- 2) oni, ki po poklicu tržijo s živino;
- 3) oni, ki imajo vže popolnoma ali deloma drugače zavarovano govejo živino, kojoj trajno posedujejo v deželi, proti istim škodam, za katere se od zavoda podeljuje zavarovanje;
- 4) oni, ki so zakrivili ali so nameravali zakriviti sleparstvo na škodo zavoda.

Ako se izkaže poznej kak izmed omenjenih uzrokov za izključenje, pristoja deželnemu odboru, da na predlog vodstva zavarovanje uniči.

V tem slučaju se povrnejo dotični osebi morebitne vže plačane zavarovalnine po odbitku troškov za poizvedbe, ki bi bile morebiti potrebne, da se dožene razloge uničenja zavarovanja.

Ni dovoljen priziv proti izrekom, s katerimi se je zavarovanje odreklo oziroma uničilo

Člen 18.

Izključenje iz za-
voda.

Vodstvo bo smelo izključiti iz zavoda one ude, ki ne zadoščajo dolžnostim pravil, ali glede katerih bi po sklenjenem zavarovanju nastopile okolščine označene v členu 17.

Izključenim udom je na voljo dano pritožiti se tekom 8 dnij od dneva vročitve sklepa o izključenju, na deželni odbor.

Če se prizivu pritožnika ugodi, smatrati je zavarovanje, kakor če bi se ne bilo nikdar pretrgalo.

Če se ne bo vložil nikak priziv ali pa če se bo vložen priziv zavrnil, bo nehalo zavarovanje po preteku 24 ur po oddanju odločbe o izključenju na pošto.

Izključeni udje morajo zadostiti vsem obveznostim, nastalim do časa njih veljavnega izključenja.

Člen 19.

Ustop v zavod se bo lahko izvršil ob vsakem času leta.

Kdor namerava pristopiti zavarovanju, prevzame vže ob vložitvi svojega predloga obveznost, da bode zadostil, v slučaju sprejema, vsem obveznostim pravil; da se podvrže vsem odredbam, ki jih izdajo organi zavoda v delokrogu, ki jim pristojna v smislu pravil; da pripozna vse premembe pravil, odrejene na veljaven način, ter da bode plačeval v rokih določenih v tem pravilniku redno zavarovalnino in morebitna dokladna plačila, ki odgovarjajo predlaganemu zavarovanju.

Ako bi se ne plačevale zavarovalnine in morebitna dokladna plačila v rokih določenih v pravilih, ima vodstvo pravico tirjati plačilo sodnim putem in sicer tekom dveh mesecev od dneva po pravilih zapadlega plačila.

Od dneva vložitve sodne tožbe prevzame zavod jamstvo za vse obveznosti izvirajoče iz dotičnega zavarovanja.

Člen 20.

Odpovedi zavarovanja.

Vsak zavarovanec bo imel pravico odpovedati zavarovanje najkasneje do 15. septembra. Odpovedi članov naznanjene po 15. septembru, bodo za dotično leto neveljavne. Odpoved bodo morali naznaniti člani pismeno vodstvu zavoda potom predsedništva dotične krajne podružnice.

Člani, ki vstopijo v zavod še-le v drugi polovici upravnega leta, bodo imeli pravico do odpovedi še-le v prihodnjem upravnem letu.

Vodstvo bo lahko dalo odpoved tudi poluletno. Taka odpoved se bo morala podati najkasneje do 15. marca oziroma do 15. septembra.

Jamstvo zavoda preneha, v slučaju veljavne odpovedi uda, o polnoči dne 30. septembra dotičnega leta; v slučaju veljavne odpovedi zavoda, o polnoči dne 31. marca oziroma 30. septembra dotičnega leta, kakor se je podala odpoved, v marcu ali septembru.

Odpoved ne oprosti zavarovanca dolžnosti, zadostiti vsem obveznostim, ki izvirajo iz zavarovanja, do sklepa iste (Čl. 34.)

Člen 21.

Podružnice.

Zavarovanci bode združeni v krajne podružnice, in te v okrajne.

H krajni podružnici bodo spadali oni udje, ki imajo svojo živino zavarovano v okraju dotične krajne podružnice (Čl. 22).

K okrajni podružnici bodo spadale krajne podružnice, ki obstojè v okrožju iste.

Razmerja vzajemnosti, ki so navedena v čl. 2, obstoje na eni strani med vsemi udi ene okrajne podružnice in na drugi strani med vsemi udi ene krajne podružnice v smislu določb čl. 56. in 57.

Člen 22.

Krajne podružnice.

Krajna podružnica se ustanovi, kedar se v okolišu, ki ga določi vodstvo, zglati k zavarovanju vsaj 20 lastnikov, kateri zavarujejo skupaj vsaj 60 glav živine. Živina, ki se nahaja na planinskih pašnikih, pripada oni podružnici, pri kateri je zavarovana.

Člen 23.

Okrajne podružnice.

Združenje krajnih podružnic v okrajne se bo izvršilo z ozirom na naravna govejo-živinorejska ozemlja dežele; ustanovile se bodo tedaj okrajne podružnice za vsako sledeče ozemlje:

- 1) za občino Ločnik v političnem okraju Gorica, in za politični okraj Gradiška izuzemši krajne občine Devin, Doberdob, Dolenje, Kožbana, Medana, Biljana.
- 2) za mesto in politični okraj Gorica, izuzemši občino Ločnik, za občine političnega okraja Gradiška, navedene pod 1) in za politični okraj Sežana.
- 3) za politični okraj Tomin.

Člen 24.

Razdelitev, združitve in razpust podružnic.

Ena krajna podružnica se lahko razdeli v več podružnic, in več podružnic se lahko združi v eno samo, to pa vedno z ozirom na najmanjše število lastnikov in glav živine določeno v členu 22.

Podružnice se tudi lahko razpuste, kedar ne odgovarjajo namenom in predpisom tega pravilnika.

Pri združitvi več podružnic se bode oziralo na meje okrajnih podružnic določenih v 23. členu.

Ustanovitev, razpust in delitev krajnih podružnic, kakor tudi združenje več krajnih podružnic v eno samo, potrebuje potrdila deželnega odbora.

Razpust podružnice lahko odredi tudi neposredno deželni odbor.

U slučaju delitve kake krajne podružnice se porazdele aktiva in passiva med novoustanovljene podružnice po razmerju zavarovanega zneska pri posameznih podružnicah; v slučaju združenja več krajnih podružnic v eno samo se združijo obstoječa aktiva in pasiva posameznih krajnih podružnic.

V slučaju razpusta kake krajne podružnice, kar se more ukreniti le koncem upravnega leta, se porazdeli društveno premoženje, potem ko je zadoščeno vsem pendentnim obveznostim, osobito pa potem, ko so se vrnili morebitni predujmi iz deželnih sredstev, med ude razpuščene podružnice v razmerju zavarovalnin, ki so jih vplačali v dotičnem letu.

Člen 25.

Predsedništva podružnic in njih de-lokrog.

Vsaka krajna oziroma okrajna podružnica tvori posebno upravno skupino za - se; medsebojno vez vseh krajnih podružnic vsake posamezne okrajne podružnice tvori skupni okrajni zalog, in ono vseh krajnih podružnic v deželi, oziroma okrajnih podružnic, tvori skupna uprava in vodstvo zavoda.

Vsaka krajna podružnica izvoli izmed svojih udov enega predsednika kot poslovodjo, in enega podpredsednika. Volitev vodi en ud dotične podružnice, ki ga v to določi vodstvo.

Volitev se izvrši za dobo in na način, določen v 26. členu.

Toli predsednik koli podpredsednik morata biti izkušena posestnika goveje živine. Njihova izvolitev bo morala biti potrjena od deželnega odbora, in se ju bo lahko odstavilo od njiju služb na predlog vodstva.

Predsednik (oziroma njegov namestnik) ima točno in notančno izvrševati svoja opravila v smislu pravil, ter navodil in določb, ki se izdajo po namenu tega pravilnika.

Člen 26.

Nadzorniki.

Vsaka krajna podružnica izvoli iz svoje srede vsaj dva nadzornika in jednega namestnika; le-ti bodo upravljali svojo službo 3 leta in se jih potem zopet lahko izvoli.

Volitev vodi predsednik krajne podružnice.

K volitvi se povabijo po predsedniku vsaj 48 ur poprej vsi udje po načinu običajnem v vsakem posameznem kraju, naznanivši jim dan, uro in kraj volitve.

Volitev se vrši, brez ozira na število prisotnih, z relativno večino glasov.

V slučaju enakega števila glasov odloči srečkanje.

Člen 27.

Nadzorniki s predsednikom vred sestavljajo predsedništvo dotične krajne podružnice; predsedništvu pristojna rešitev onih opravil, ktera mu odkazuje ta pravilnik.

Člen 28.

Predlog za zavarovanje.

Predlog za zavarovanje je prijaviti ustmeno ali pismeno predsedniku one krajne podružnice, v čegar okolišču se nahaja živina, katera se namerava zavarovati.

V predlogu za zavarovanje mora predlagatelj navesti vso svojo govejo živino, ki je sposobna za zavarovanje ter naznaniti vrednost posameznih glav v zneskih, ki se lahko delé skozi deset.

Za mlado živino, ki je v rasti in za krave, ki se nahajajo v prvi perijodi brejosti, se lahko zavaruje za približno srednjo vrednost ki bode imela živina tekom poluletja v katerem je nastopilo zavarovanje, do prihodnjega perijodičnega oglada.

Vsakemu predlagatelju izda predsednik krajne podružnice na stavljeno prijavo, redno podpisano spričevalo, ki obsega dan in številko prijave.

Člen 29.

Vzprejem in zavrni-
tev predlogov.
Priziv.

Predsednik podružnice, spremljan po jednom nadzorniku, uvede takoj vsa potrebna poizvedovanja v svrhu, da se prepriča, li so dani gledè predlagatelja in živine predlagane za zavarovanje vsi pogoji zahtevani po pravilih, in da se prepriča o vrednosti in stanu živine same.

Izid teh preiskav se mora nemudoma naznaniti ter se imajo doposlati vsi dotični spisi vodstvu, katero odloči gledè sprejema predlagatelja.

Vsakemu novemu zavarovancu se izda plačilna knjižica, ki obsega izpisek iz vpisovalne knjige in ki mora biti podpisana od vodstva in od predsednika dotične podružnice.

Plačilni knjižici se priloži iztis pravil.

Odlok, s katerim se odbije kak predlog za zavarovanje, se mora vročiti predlagatelju, izimši v slučaju nepremagljivih zaprek, tekom 15. dnij od dneva vložitve predloga za zavarovanje.

Morebitni priziv proti takemu odloku se mora vložiti (če je dopusten Čl. 17) tekom osmih dni pri deželnem odboru.

Ako se ugotovi prizivu bode merodajen za obveznosti zavoda dan zglasitve dotičnega zavarovalnega predloga (Člen 34 odstavek 1).

Člen 30.

Predmet zavarova-
nja.

Zavarovalo se bo lahko vso govejo živino ki se jo stalno ima v deželi Goriško-Gradiščanski, ne rušeč izjem, navedenih v naslednjem členu.

Člen 31.

Živinčeta, ki se ne
pripuste k zavaro-
vanju.

K zavarovanju se ne pripusti :

- 1) živina v starosti pod 4 meseci, ali nad 12 let; če je bila živina zavarovana pri zavodu več kot 2 leti, se zavarovanje lahko nadaljuje do 14 leta;
- 2) živina, o kateri se sumi, da je bolna, ali katera je res bolna;
- 3) živina, ki je preveč izmučena vsled dela, ali se je znatno shujšala;
- 4) živina, ki je kupljena brez jamstva za pravne napake;
- 5) živina, ki se nahaja v krajih, kjer razsaja živinska kuga, dokler ni uradno razglašeno, da je ta kuga ponehala.
- 6) živina za trgovino, to je goveja živina, ki se nabavi edino-le v svrhu zopetne prodaje ali v svrhu zakola.
- 7) Goveja živina, dana v oskrbo v hleve, kjer se nahaja živina za trgovino.

Člen 32.

Zavarovalnina.

Vsak ud mora plačati predsedniku krajne podružnice tekom 4 tednov po vzprejemu, oziroma v naslednjih polletjih, v mesecu oktobru in aprilu vsakega upravnega leta, za vsako poluletje in od vsakega živinčeta zavarovalnino v znesku $\frac{1}{2}$ od sto od zavarovanega

zneska ki se bo določil pri posebnem pregledu o priliki predloga za zavarovanje ali za nadomestilo, ali pa pri zadnjem perijodičnem pregledovanju.

Vplačane zneske ima vročiti predsednik podružnice vodstvu zavoda.

Člen 33.

Ako bi se živinče zgubilo tekom prvega poluletja upravnega leta, se ne plača v drugem polletju nikake zavarovalnine, ako se zgubljeno živinče ni nadomestilo z drugim.

Člen 34.

Žačetek obveznosti zavoda, ugasnitev in pretrganje zavarovanja.

Zavarovanje postane veljavno s začetkom 15. dne potem, ko se je živino ogledalo in jo vpisalo v vpisovalno knjigo, ako ni seveda med tem časom živina obolela.

V poslednjem slučaju bode pa zavarovanje še-le onega dne veljavno, ko se dokaže po živino-zdravniku zavarovalnega ali najbližnjega kraja oziroma po predsedniku skupno z enim nadzornikom krajne podružnice v slučaju, da ni ne v zavarovalnem kraju, ne v bližini takega veščaka, da je živina ozdravila, in to se bo naznanilo vodstvu.

Ne plača se nikaka odškodnina za živino, ki je med tem časom poginila, oziroma bila za silo zaklana.

Zavarovanje in jamčevanje zavoda preneha :

a) vsled odpovedi vodstva se zadnjim dnevom onega poluleta, v kojem se je odpoved dala ;

b) vsled zavarovančeve odpovedi sè zadnjim dnevom tekočega upravnega leta ;

c) vsled izključenja v smislu 18. člena, po preteku v istem označenega roka ;

d) če se zavarovana živina proda osebi, ki ni zavarovana pri tem zavodu, od časa odstranitve zavarovane živine iz hleva, kjer je bila spravljena.

V slučaju da se jamči za pravne napake v smislu obč. drž. zak., preneha jamčevanje zavoda najkasneje po preteku onega dela postavnega poroštvenega roka, ki je zapopaden v času trajanja pogodbe ;

e) 24 ur po odgonu zavarovane živine čez meje goriško - gradišče nske dežele v slučaju, da se preseli zavarovana goved iz drugih vzrokov, nego onih navedenih pod črko d, n pr. ako zavarovanec premeni svoje bivališče, ali da se uporablja živina za delo stalno izven dežele.

Vsled netočnega plačevanja zavarovalnine (člen 32) se prekine zavarovanje, dokler zavarovanec ne plača zastanka.

Zamuda bo prenehala še-le tedaj, ko bodo spadli zneski pri zavodu popolnoma vplačani oziroma koj, ko se bo zahtevalo plačilo potom tožbe (Čl. 19).

Člen 35.

Podružnične,okrajne in deželne vpisovalne knjige.

Vsak podružnični predsednik bode moral voditi vpisovalno knjigo za svoj zavarovalni kraj, po vzorcu, ki ga določi deželni odbor. V to knjigo bode vpisoval zaporedoma ime in priimek zavarovancev in vpisal goved, ki se je sprejela v zavarovanje, po spolu, starosti, plemenu, vrednosti in li-je živinče namenjeno za delo, oploditev ali odebelenje (klavnico).

Navesti bode natančno dan in uro dovoljenega pristopa k zavarovanju in vsprejema v skupino dotične krajne podružnice.

Temeljem prijav k zavarovanju, ki jih naznanijo posamezne podružnice in na podlagi prepisov iz krajnih podružničnih vpisovalnih knjig, sestavi vodstvo zavoda za vsako okrajno podružnico „okrajno vpisovalno knjigo“ in za celo deželo „deželno vpisovalno knjigo“.

Člen 36.

Splošno ogledovanje živine.

Po predsedniku posameznih podružnic in vsaj še ednem nadzorniku se bode vršil v mesecu aprilu in oktobru vsakega leta splošen ogled zavarovane živine v mejah njih okoliša.

Pri tej priliki se bode posebno poizvedovalo :

- a) ali je vsak zavarovanec naznanil vso živino sposobno za zavarovanje ;
- b) ali se nahaja vsa zavarovana goved dejanski v dotičnih hlevih ;
- c) ali se postopa pravilno pri reji in oskrbikanju živine ;
- d) ali odgovarjajo zavarovani zneski pravi vrednosti živine ;
- e) ali so napovedani podatki v vpisovalni knjigi natančni.

Vodstvo sme odrediti ob vsakem času še poseben ogled zavarovane živine.

Člen 37.

Vsakega zavarovanca dolžnost je :

- a) takoj naznaniti podružničnemu predsedniku :
  - 1) vsak pojav boleznin in vsako poškodovanje zavarovane živine ;
  - 2) vsako nezgodo in zaklanje za silo zavarovanega živinčeta.
- b) Tekom 8. dnij je treba naznaniti predsedniku podružnice vsako premembo o stanju zavarovane živine, in živine godne za zavarovanje, bodisi da se je ta prememba izvršila potom pravnega opravila med živimi, bodisi potom izvršilne prodaje, ali da je eno ali več živinčet doseglo normalno starost za zavarovanje (Čl. 31 točka 1).

Pri premembah v stanju zavarovane govedin se poskrbi za potrebne poizvedbe v smislu pravilnika, ter se bode pri naraščajih postopalo kakor pri novih zavarovanjih.

c) Ako kakšno živinče oboli ali se poškoduje, se bode moral zavarovanec natančno ravnati po ukazih podružničnega predsednika, oziroma po mnenju zvedenca, kojega se bode, če možno, v to svrhu zaslišalo.

Podružnični predsednik sme odrediti, slišavši če možno mnenje veččaka — seveda ako je v korist zavoda in zavarovancu, — da se da obolelo živino lečiti pe živinozdravniku za celičas boleznin. Troški oskrbe se izplačajo, in sicer polovica iz deželnih sredstev, druga polovica iz dotičnega okrajnega zaloga in od dotičnega zavarovanca po enakih delih.

Predsednik ima tudi pravico odločiti, slišavši če možno mnenje živinozdravnika, da se obolelo živino z njegovim posredovanjem in na račun zavarovanca takoj proda.

Živino se ne sme po sili zaklati, dokler ni v to privolil podružnični predsednik in jeden nadzornik, kakor tudi dokler se ni slišalo mnenje živinozdravnika.

Vsled navedenih predpisov gledé naznanil ni gospodar oproščen naznanjati predstojniku občine vse slučaje, ki jih zahteva zakon gledé kužnih boleznin pri živalih z dne 29. februarja 1880 št. 35 in 37 drž. zak. z tozadevnimi dodatki, in zakon o kužni peripnevmoniji (pljučni kugi) od 17. avgusta 1892 drž. zak. štev. 142.

Člen 38.

Odstop zavarovanih živinčet.

a) Ako se odstopi vsled pravnega opravila med živimi (Člen 37 b) kako živinče členu zavoda, preidejo glede zavarovanja, na novega gospodarja vse pravice, kakor jih je vžival prejšnji lastnik, ako se poslednji odpoveduje tem pravicam in pravici nadomestiti odstopljeno živino s kakšno drugo (Člen 39).

b) V slučaju da preidejo zavarovana živinčeta na členu zavoda vsled dedne naslednosti, preidejo na novega lastnika tudi vse pravice in dolžnosti njegovega prednika.

Ako novi lastniki (črka a in b) niso že členu zavoda in tudi ne mislijo nadaljevati dotično zavarovanje, vgasne pogodba glasom členu 34 črka d.

Člen 39.

Nadomestitev živinčet pri zavarovanju.

Kdor odstopi od zavarovanja gledé enega ali več živinčet, vsled pravnega opravila med živimi (Člen 37 b), sme ista nadomestiti z drugimi.

Za predloge gledé nadomestitve, za potrebna poizvedovanja v slučaju nadomestitve in za pravoveljavnost pristopa nadomeščene živine zavodu veljajo nalično predpisi označeni v členih 28. 29. in 34. tega pravilnika.

Do viška poprej zavarovanega zneska se ne plača v upravnem poluletu nadomeščenja nikaka višja zavarovalnina.

Ako je nadomeščena goved več vredna, bode plačati tozadevni višji znesek od zavarovalnine za višjo zavarovalno svoto.

Je pa na novo zavarovana živina manj vredna nego prejšnja, tedaj zapade vže vplačana višja zavarovalnina.

Nadomestitev živine se dovoli le tedaj, ako se je prejšnjo živino odpeljalo iz hleva dotičnega zavarovanca predno se je vršilo nadomestovanje.

To pravico nadomestitve pa se bo lahko uporabilo le enkrat v teku enega upravnega leta.

Ne dovoli se pa nadomeščenje živine, za kojoj se je v istem upravnem letu vže plačala kakšna odškodnina.

Člen 40.

Kdor bi bil po določilih civilnega prava o jamčenju za pravne napake primoran vzeti nazaj zavarovano živino, ki je pa iztopila iz zavarovanja vsled pravnega opravila med živimi, sme zahtevati, da se mu povrne škoda za morebitne nezgode le tedaj, ako se dokaže kak slučaj, zapopaden v smislu teh pravil v zavarovanju, da je bila kupčija sklenjena v dobri veri in da nista ne prodajalec ne kupec vedela za pravno napako, ki je provzročila pogin živinčeta. Ako se je v takih slučajih nadomestila prodana goved z drugo, ima se to smatrati kot novo zavarovanje, od katerega bode plačevati zavarovalnino po določilih pravilnika, toda le tedaj, če je bila nadomestovana živina zavarovana najmanj en celi dan.

Člen 41.

Prehod zavarovanja na novega lastnika.

Ako ud deželnega zavarovalnega zavoda odstopi vso svojo živino v last osebi, ki ni zavarovana pri tem zavodu, bode zavarovanje veljavno tudi za novega lastnika, toda s pogojem, da prevzame poslednji vse dolžnosti svojega prednika.

Novi lastnik bode moral naznaniti tekom 8 dnij od dneva prenosa posesti, predsedniku one podružnice, kamor spada njegovo bivališče, da hoče še nadaljevati dotično zavarovanje. Podvreči se bode moral takoj tudi predpisom člena 16. pravilnika.

Predsednik dotične podružnice uvede na to, ako treba, poizvedbe v smislu člena 29. in naznani vspeh istih vodstvu.

Ako vodstvo sprejme predlog o nadaljevanju zavarovanja, kakor tudi v slučajih, da deželni odbor na slične prizive, vložene v smislu člena 29., razsodi v korist pritožniku, smatrati je tako zavarovanje kakor da bi se ne bilo nikdar prekinilo.

Člen 42.

Vrednost poginjene ali po sili zaklane živine bode cenila komisija sestojéča :

Poizvedovanja o vrednosti poginjenih in po sili zaklanih živinčet.

a) po možnosti iz živinozdravnika dotične podružnice;

b) v vsakem slučaju iz podružničnega predsednika in vsaj še enega nadzornika kot cenilnih veščakov.

Ako bi bili poslednji zadržani, se privzameta dva ali več nadzornikov iz sosednje podružnice.

Ako je kraj, kjer je poginilo živinče ali kjer je bilo zaklano za silo, preveč oddaljen od sedeža podružnice, odloči predsednik iste, li se ima opustiti posebna cenitev na lici mesta, oziroma na kakšen način naj se živina preceni.

Člen 43.

Določila za cenitev.

Pri cenitvah veljajo sledeča načela :

- 1.) določiti je tržno ceno živine gledé na način reje, ob času, ko se je bolezen pojavila;
- 2.) pri živini, ki je namenjena za plemenitev, za delo ali odebelenje, se bode določila vrednost z ozirom na starost živine in na njene posebne lastnosti (za plemenitev, za delo ali odebelenje.)
- 3.) vsak člen komisije določi vrednost neodvisno od drugih po svojem prepričanju ;
- 4.) srednje število na ta način določenih cen se ima smatrati za cenilno vrednost ;
- 5.) cenilno vrednost je po potrebi znižati tako, da ista ne presega ne zavarovanega zneska, ne svote 600 kron.

Člen 44.

Iznos odškodnine.

Odškodnina bode znašala :

- a.) celo skupilo od prodanih porabnih delov živine, ki je poginila ali bila zaklana za silo, ne gledé na cenilno vrednost ;
- b.) 80% cenilne vrednosti, določene v smislu člena 43, za živino poginjeno ali zaklano na planiskih pašnikih, in 85% za drugo goved, ki je poginila ali bila zaklana za silo, — vse to po odbitku skupila, ki se ga je dobilo pri morebitni prodaji porabnih delov živine.
- c.) od živinžeta, čegar mrtvo meso se je zaplenilo radi tuberkulozne bolezni, se bode plačevalo 70 % one vrednosti, ki bi jo imelo zdravo meso, izimši slučaj naveden v členu 45, točka 8.

Skupilo za poradane porabne dele poginjenih ali za silo zaklanih živinčet izplača zavarovancu proti pobotnici predsednik dotične podružnice takoj.

Ako bi se skupilo za prodane porabne dele živine več nego znaša njena cenilna vrednost, določena v smislu člena 43, pripade zavarovancu tudi presežek.

Člen 45.

Izguba pravice do odškodnine.

Škoda se ne povrne :

- 1.) ako je lastnik pri zavarovanju navedel manj glav živine, nego jih v resnici poseduje ;
- 2.) ako so nastale nezgode, poškodovanja ali bolezni vsled vojske, vstaje, požara, povodnji, ako se je stavba podrla in vsled drugih izrednih dogodkov višje moči, ter vsled hudobije tretje osebe ;
- 3.) ako provzroči nezgode, poškodovanja in bolezni slaba reja nezadostna oskrb, ter preveliko izmučenje vsled dela, trpinčenja ali drugačnega krivičnega ravnanja, bodisi da je to zakrivil lastnik sam, ali osebe, katerim je on prepustil živino v oskrbovanje ;
- 4.) ako je živina poginila ali bila zaklana radi kužnih ali drugih bolezni, za kar odškoduje država po določenih obstoječih zakonov ;
- 5.) ako je zavarovanec zaklal za silo živino ne upostevajoč pravila člena 37 točka c ;
- 6.) ako se je pripetila nesreča med prevažanjem ali vsled prevažanja po železnicah, ladjah itd. ali pri nakladanju in razkladanju živine pri teh prevažanjih ;

7.) ako se ni takoj naznanilo obstoja-li pojav kake kužne bolezni (§. 15. zakona z dne 29. februarja 1880) ali ako se ni ravnalo po vže obstoječih predpisih ali takih, ki se bodo od slučaja do slučaja še le izdajali v svrhu, da se ne zanesejo in razširijo kužne bolezni med živino;

8.) ako se je zapazilo o priliki zaklanja ali raztelesenja živinčeta pripeljanega v goriško deželo prej nego pred 6 meseci, da je bolno na tuberkulozi;

9.) ako zavarovanec ni naznanil po lastni krivdi o pravem času (člen 37) bolezen ali nezgodo;

10.) ako so se opustila druga naznanila, ki jih predpisuje člen 37;

11.) ako ni zavarovanec plačal zneskov, določenih v pravilniku (člen 32) tekom 4 tednov potem ko je bil pismeno opominjan;

12.) ako se je ravnalo proti predpisom naloženih gledé oskrbe bolne ali poškodovane živine (člen 37 c).

13.) ako zavarovanec oziroma njemu podrejeno osobje hudobnim namenom škoduje glede prizadete škode zavodu.

Člen 46.

Razsojanje o odškodnini.

Ali in koliko odškodnine se ima izplačati, določi vodstvo na podlagi cenilnega izvida, tekom 4 tednov po predložitvi cenilnih spisov.

Vodstvo sme zahtevati nove poizvedbe in odrediti v ta namen zopetno komisijalno cenitev.

Proti sklepem, s kojimi se ni dovolilo odškodnine sploh, ali se jo je le deloma odmerilo, kakor tudi proti postopanju pri določitvi iste, prosto je zavarovancu, da vloži tekom 8. dnij po vročitvi tozadevnega odloka priziv na deželni odbor potom vodstva.

Člen 47.

Delna odškodba.

Ako se je odrekla odškodnina iz vzrokov navedenih v členu 45, točke 1. 5. 9. 10. in 12 lahko dovoli deželni odbor, zaslišavši predsedništvo dotične podružnice in vodstvo v posebnega ozira vrednih slučajih delno odškodbo do dveh tretin škode določene v smislu člena 43.

Člen 48.

Ugotovitev odškodnine in odškodb.

Odškodnine in izvenredne odškodbe se nakažejo zavarovancu potom podružničnega predsednika, po odbitku eventualnih erarnih pristojbin.

Ako se po izplačanju odškodnine zve za okoliščine, ki niso bile prej znane in vsled katerih bi pristojal zavarovancu le del odškodnine, ali bi iste celò sploh ne smel zahtevati, ako bi bile te okoliščine znane pri konstatiranju škode, bode vodstvo zavoda upravičeno iztirjati vže izplačano odškodnino deloma ali celoma.

Ta zavodova pravica zastara po preteku enega leta od dneva izplačane odškodnine.

Člen 49.

Cenilne in ogledne pristojbine. Potni troški.

Za vsako cenitev škode, za vsak ogled v svrhu zavarovanja ali nadomeščenja živine ter v sličnih slučajih sploh, bode dobival vsak ud dotičnega navodništva (komisije) iz zaloga dotične podružnice pristojbino v znesku 1 Krone, ne gledè na število živinčet, ki se imajo ceniti.

Za tečajna (semestralna) pregledovanja zavarovane živine bodo plačevali zavarovanci od vsakega hleva 20 vinarjev pristojbine, ktere se pravično porazdelè med ude dotične komisije od vodstva.

Polovico morebitnih potovalnih troškov predsednika komisije se plača iz deželnih sredstev (Člen 5), a drugo polovico prevzame dotični okrajni zalog, izimši one slučaje, v katerih se poravna te troške iz državne blagajne v smislu zakona o boleznih pri živini.

Člen 50.

Zalogi.

Vodstvo ustanovi iz dohodkov, ki mu dojdejo, sledeče zaloge:

- 1) za vsako okrajno podružnico
  - a) okrajni zalog;
  - b) okrajni pričuveni zalog;
- 2) za vsako krajno podružnico en krajni zalog, ki se bode upravljal ločeno od zalogov navedenih pod 1) a) in b)

Vsako leto se naznani posameznim podružnicam vspeh uprave v obliki računa in končnega računa (bilance).

Člen 51.

Dohodki okrajnih zalogov.

Posameznim okrajnim zalogom se nakaže:

- a.) polovica zavarovalnin potrjenih od zavarovancev dotične okrajne podružnice in od teh vdobljene državne pristojbine;
- b.) morebitni predujmi, dovoljeni iz deželnih sredstev v smislu člena 5. odst. 3.

Člen 52.

Dohodki pričuvenih okrajnih zalogov.

Posameznim okrajnim pričuvnim (reservnim) zalogom se nakaže:

- a.) vse upravne prebitke dotičnega okrajnega zaloga;
- b.) morebitna prihranila na deželnih podporah v meri označeni v členu 5. odst. 2;
- c.) polovica zavarovalnin zapadlih v korist dotičnemu okrajnemu zalogu v smislu člena 39. odst. 3.

Člen 53.

Dohodki krajnih zalogov.

Posameznim podružničnim zalogom se nakaže:

- a.) polovica zavarovalnin vplačanih po zavarovancih dotične podružnice;
- b.) polovica zavarovalnin zapadlih v korist dotične podružnice v smislu člena 39. odst. 3.

Člen 54.

Plačila iz okrajnih zalogov.

Posamezni okrajni zalogi prevzemajo sledeče troške:

- 1.) polovico vseh odškodnin zavarovancem dotične okrajne podružnice;
- 2.) polovico morebitnih izvanrednih odškodeb, dovoljenih zavarovancem dotične okrajne podružnice v smislu člena 47;
- 3.) četrtino oskrbovalnih živinozdravstvenih troškov omenjenih v členu 37. c) in polovico navodnih troškov navedenih v členu 49. zadnji odstavek.

Člen 55.

Plačila iz krajnih zalogov.

Zalogi posameznih podružnic bodo plačevali:

- 1.) vse upravne stroške lastne podružnice in morebitne poslovnine dovoljene predsednikom;
- 2.) polovico odškodnin namenjenih zavarovancem dotične podružnice;
- 3.) polovico izvanrednih odškodeb dovoljenih zavarovancem dotičnih krajnih podružnic;
- 4.) cenilne pristojbine navedene v členu 49. odstavek 1.

Člen 56.

Predujmi iz deželnih
sredstev.
Dokladana plačila.

Ako bi slučajno primanjkovalo denarja v kakem okrajnem zalogu ali v zalogu kake krajne podružnice, se dovolè v pokritje tekočih troškov, ki zadenejo dotični zalog iz deželnih sredstev brezobrestni predujmi.

Koncem vsakega vpravnega leta pa se bodo vračali ti predujmi, dovoljeni posameznim okrajnim zalogom iz dotičnega okrajnega pričuvnega zaklada; predujmi dovoljeni podružničnim zalogom se povrnejo iz zaloga dotičnih podružnic.

Ako bi okrajni pričuvni zalogi ali podružnični zalogi ne zadostovali v pokritje navedenih predplačil, se bode potirjalo v prihodnjem upravnem letu dokladno plačilo v razmerju sè zavarovalnino prejšnjega leta. V slučaju posebno občutljivih škod se bode lahko razdelilo vrnitev prednjim in dosledno tudi potirjanje dokladnih plačil na dve ali več vpravnih let.

Taka dokladna plačila se naložijo ako bode kak okrajni rezervni zalog slučajno izcrpan, vsem zavarovancem dotične okrajne podružnice; za primanjkljaje v kakem podružničnem zakladu pa bodo plačevali doklade le zavarovanci v okolišče dotične krajne podružnice.

Člen 57.

Znižanje rednih za-
varovalnin.

V slučaju, da doseže okrajni rezervni zalog več nego dvakratno skupno svoto zavarovalnim vplačanih v minolen letu na račun dotične okrajne podružnice sme deželni odbor, po predlogu vodstva dovoliti, da se zniža vsem zavarovancem dotične okrajne podružnice ki so vže nad 2 leti udje zavoda, polovico zavarovalnine, ki pripada dotičnemu okrajnemu zalogu.

Pod istimi pogoji in na enak način se sme znižati zavarovancem kake podružnice za polovico zavarovalnina, ki pritiče podružničnemu zakladu; v takih slučajih pa mora presegati prebitek skupne uprave dveh zaporednih let polovico vseh zavarovalnin minolega leta vplačanih v okolišu dotične krajne podružnice.

Deželna kmetijska šola.

Italijanski oddelek.

Sumarično poročilo o delovanju v letu 1903.

Šola.

Začetkom leta 1903 je štela šola 18 gojencev: sprejemanje višjega števila gojencev ne dopuščajo razmere našega poslopja.

Od teh sta dva zapustila šolo skoraj proti koncu tečaja iz družinskih vzrokov.

16 gojencev je dovršilo tedaj učni tečaj, vsi so prijeli zrelostno spričevalo.

Poduk se je vršil kakor navadno po 4 ure teoričnega in približno 6 ur praktičnega poduka na dan.

Konečni izpiti so se vršili meseca decembra s sledečimi uspehi:

3 gojenci:	skupni uspeh,	nezadosten,
3 „:	„	„ zadosten,
6 gojencev:	„	„ dober,
4 gojenci:	„	„ prav dober.

Pri razdelitvi učnih predmetov ni bilo spremembe.

Kakor v preteklem letu, je podučeval ravnatelj: 1. Kemijo, 2. Rastlinstvo, 3. Zemljeznanstvo, 4. Poljedelstvo, 5. Nasadna dela, 6. Sadjerejo, 7. Vinorejo.

Asistent je podučeval:

1. Računstvo, 2. Praktično geometrijo, 3. Fiziko, 4. Trtorejo, 5. Vinorejo, 6. Svinejorejo, 7. Kmetijsko računstvo.

Veronauk je podučeval, kakor prejšnja leta, dvakrat na teden in brezplačno profesor Mons. Alpi iz osrednjega semenišča.

Podpisano vodstvo si je vedno razlagalo namene deželnega odbora v smislu, da se moderna kmetijska šola ne more omejiti na izkustveno podučevanje poljedelstva z narekovanjem odločb in navodil, marveč da mora na znanstveni način razvijati te odločbe in pred vsem da mora učiti in navaditi mladeniče *da mislijo*. Pri končnih izpitih se je lahko prepričalo, da so se poskrbela v šoli z vedno znanstveno metodo, poznanja činiteljev kmetijskih pridelkov, in izvajanja iz poznanja istih, navodil kako se pridobi iz pridelkov velike ekonomične dobičke.

Izpraševalna komisija za učitelje.

Meseca novembra je fungiral ravnatelj kot izpraševalelj za kmetijstvo pri zrelostnih izpitih učiteljev ljudskih in mestnih šol.

Praktični poduk.

Razun v navadnih delih obrezanja dreves in trt, razun v nasajanju in presajanju, pripravljanju zemljišča in razun v gnojenju, ravnanju proti boleznim, delovanju v kleti, izdelanju vina i. t. d., so se dobro vadili gojenci v cepljenju na zeleno in v cepljenju na pop američanskih trt, pri kateri priliki se je cepilo več tisočev *Rupestris du Lot* in nekatere mešance, v svrhu da se preskrbi material za nasad novega vinograda, kajti dejstvo je tu, da se bliža evropskemu vinogradu, v katerem se nahaja trtna uš vže nad 10 let in v katerem gnjujejo tudi korenine, z velikimi koraki trenutek, ko bo pridelek nehal biti plačljiv.

V svrhu rednega postopanja, so bile cepljene za sedaj samo bele vrste in sicer italijanski Rizling, Verduc, Sylvaner, Sauvignon, Pinot gris; črne vrste in eventuelno druge bele vrste pustile so se za pozneje.

Radi poznih mrazov in nasprotnih zračnih uplivov za časa, ko se je delalo in še pozneje, so, žalibog, cepljenja na zeleno slabo uspela. Uspeh cepljenja na pop, ki se je napravil le za poskus in vsled tega v majhnem številu, bo razviden v prihodnji pomladi.

Kmetija.

Letino 1903 se mora zaznamovati kot najnesrečnejšo za kmetijo naše šole od leta 1895 dalje.

Najprej zmrzline in pozneje toča so poškodovale vse pridelke na način, ki se dosedaj ni še prigodil. Škode, ki so se zdele od začetka majhne, so se izkazale še le pozneje v vsej svoji istinitosti. Vinograd je obečal precejšnjo trgategv, toda toča je z neprenehanim delom, ki je trajalo skoro eno uro (pravi izvanredni pojav) poškodovala cvetje in listje na tak način, da se je izgubil skoro celi pridelek leta 1903 in so se pokvarile trte tudi za prihodnje leto. Pridelalo se je samo 10 hl dobrega vina (ne všteti vino katero se je moralo zavreči), med tem ko se je upalo pridelati vsaj 60 hl.

Zanimivo je opazovanje, kako se vzdržuje pridelek vinograda, v katerem se nahaja vže nad 10 let trtna uš, v vseh teh letih skoro enako.

Množina pridelanega vina, katero se je merilo ob času prvega prelivanja je znašala :

1895 leta	72.62	hektolitrov	
1896 "	90.35	"	
1897 "	70.80	"	
1898 "	83.58	"	
1899 "	46.98	"	(nasprotni vremenski pripetljeji)
1900 "	66.75	"	
1901 "	109.94!	"	
1902 "	50.07	"	
1903 "	10.00	"	

Leta 1902 se je začelo deloma uporabljati za vinograd žveplo, drugače se ni nikdar ničesar napravilo, kakor :

- varovalo se je korenine,
- varovalo listje,
- obilno gnojilo izključno s kemičnimi gnoji, da se ne pokvari korenine z nametanjem gnoja.

Tudi drugi pridelki so bili po toči zelo poškodovani posebno pa vrtni pridelki.

Leta 1903 se je moralo opustiti vzgojevanje sviloprejk radi absolutnega pomanjkanja prostorov vsled razrušenja, ki se je izvršilo v predhodnem letu.

Malo se je vprašalo po murvinem listju; prodalo se je le en del istega, kar ga je ostalo se je shranilo za prešiče.

Košnja je bila precejšna in istotako poljski pridelki.

Meseca avgusta se je nenadoma posušilo perje melonov. Ker se je nahajal ta čas ravnatelj na rednem dopustu, ni mogel pregledati peres, vsled česar ni v stanju navesti pravi vzrok tega pojava. Isti pojav se je opazil tudi v drugih bližnjih krajih, in verjetno je, da so istega povzročili solnčni žarki in rosne kapljice.

Meloni brez peres se seveda niso mogli primerno razviti in so razpadli vsled pomanjkanja sladkorja.

Le v svrhu dokaza se je nasadilo nekoliko zemljišča s špansko deteljo, koja ne more uspevati na našem zemljišču, ker se v istem ne nahaja zadostna množina apna. Toda tudi če bi uspevala, bi ne bilo umestno nasajati jo v kraju, ki je primernejši za našo deteljo.

Vsi nasadi in menjave istih, ki se uporabljajo pri kmetiji te šole, so primerni za našo Furlanijo; inamo tudi v vrste oddeljena zemljišča, za koja se uporablja način zelenega in kemičnega gnojenja, ki se je prav dobro obneslo, in služi v to, da se dokaže, kako si lahko pomaga v slučaju pomanjkanja hlevnega gnoja in v slučaju previsokih pridelnih stroškov.

Praktične poskušnje.

Praktične poskušnje ki se delajo v šoli vsako leto, imajo namen:

1) dokazati kako se postopa z nasadi raznih vrst enakih rastlin; ekonomične koristi poskusnega gnojenja i. t. d.,

2) nadzirati izkustva, ki so se poprej napravila po drugih osebah v drugih krajih, in

3) preiskovati, kakor n. pr. poskušnje, ki so se napravile v predhodnem letu o uspehu hlevnega gnoja v svojih raznih stopinjah analiziranja, o uspehu hlevnega gnoja iz bičja in onega iz slame, o načinu učinka sodičnega nitrata, uporabljenega pri raznih vrstah hlevnega gnoja, o uspehih gnojničnega odtoka, sodičnega nitrata in amonijskega sulfata, o uspehu različne soli v raznih merah pri akciji proti peronosperi i. t. d., i. t. d.

Gojenci si zabilježijo vsako poskušnjo in konečno razpravljajo uspehe posebno iz *ekonomične strani*.

Leta 1903 se je delalo le primerjajoče nasade melonov, graha, krompirja, ovsu in pese za krmo, kojih uspehe si usoja podpisano tu spodaj navesti.

I. Meloni.

Prav dobro je bil pričtet primerjajoči nasad melonov iz Gorice (kmetijska šola) in okolice, iz nizke Furlanije, iz Benetk in iz Milana, z namenom, da bi se izkazalo, koja vrsta bi najbolje uspevala na našem zemljišču, toda žalibog poskušnja je bila motena, kakor zgoraj navedeno, ker so vsi meloni brez izjeme izgubili perje.

II. Grah.

Poskusilo se je različne vrste graha, med katerimi tudi *Ceractaeus*, vkupljen pri kmetijskem oddelku v Červinjanu, kateri slednji si ga je nabavil direktno iz Angleškega. Izmed vseh poskušanih vrst so se najbolje izkazale, glede na vrsto in množino pridelka, vrste graha italijanske kmetijske šole in ona vrsta, nasajena od slovenske kmetijske šole, ki se imenuje *Latou superlativ*.

III. Krompir.

Kmetijski oddelek v Červinjanu je naročil iz Kjoze (Chioggia) eno množino krompirja, da bi poskusil vpeljavo istega v nizko Furlanijo, kajti ta krompir slovi radi svoje zgodnje zrelosti. Naša šola je hotela tudi poskusiti omenjeni krompir na lastni kmetiji in je vkupila v Červinjanu 50 kg. krompirja s koreninami; nasadilo se ga je skupno z enako množino treh drugih vrst domačega krompirja na 4 združenih parcelah z identično vrsto zemlje.

Vsaka parcela je imela 9 hribčkov oddaljenih eden od drugega 40 cent. Nasad vseh 4 vrst se je vršil istočasno. Škropljenje z bakrenim sulfatom in gnojenje z gnojničnim odtokom ob oborovanju je bilo na vseh 4 parcelah enako.

Doseglo se je sledeče uspehe :

Zaporedna številka	V R S T A	Kg. nasajenega krompirja	Površje v m ²	Čas pobiranja	Množina pridelka od ha v kvintalih	Opazke
1.	Iz Kjoze (Chioggiotta)	50	224	21/7	121.—	Je zelo podvržena peronospori.
2.	Zgodaj zrela „Rosa“ iz Gorice	50	224	21/7	181.—	
3.	Kamniki iz Gorice	50	224	30/7	254.46	
4.	Pozni z raskavo lupino iz Gorice	50	224	30/7	240.62	

Sklepi :

1) Krompir iz Kjoze (Chioggiotta) se je izkazal, kar se tiče množine pridelka, slabjši od drugih 3 vrst; ta manjši pridelek tudi ni hitreje dozorel od drugih vrst, ker je dozorel istočasno z zgodaj zrelo „Rosa“ iz Gorice in samo 8 dni pred poznim krompirjem.

2) V mrzlih zemljiščih, kakor so ona naše šolske kmetije, zgubijo zgodaj zrele vrste deloma svoj značaj zgodnje zrelosti; to se vidi na zgodaj zrelem „Rosa“ in na krompirju iz Kjoze (Chioggiotta), kateri je dozorel samo malo dnij pred dvema poznimi vrstama t. j. Kamniki in onim z raskavo lupino.

To se je ponovno opazilo v naši kmetiji tudi pri drugih vrstah rastlin.

4. Pesa za krmo.

Leta 1902 se je izvršil primerjajoči nasad francoske pese; v tekočem letu 1903, se je hotelo pa nasaditi pristno nemško peso, katero se ni vkupilo od vrtno-kmetijskih zavodov, marveč neposredno od izdelovateljev, odnosno vzgojevalcev posameznih vrst.

Namen poskušnje je bil :

1) da se dožene množino pridelka, katero bi dajala vsaka posamezna vrsta kot vnešen nasad, to je kot sejana ali presejana koj po žetvi žita, in

2) da se dožene, ali bi izdala pesa, sejana koj na mesto, manjši, enak ali večji pridelek od onega, ki prihaja iz semenske šole in ki je bil tedaj sejan mnogo prej.

Poskušnja se je napravila na kosu zemljišč, katerega se v celem dobi sedanjega vodstva ni nikdar gnojilo s hlevnim gnojem ampak le z zelenim gnojenjem in s kemičnimi gnoji.

V sledečem razkazu so razvidni pridobljeni uspehi razvščeni po množini pridelka :

Štev. parcele	V R S T A	Pridelana pesa na ha v kvintalih	Opazke
3	Elvetham's Mammuth	576	
9	Bela Eckendorf	568	
6	Rumena Leutewitz	558	
8	„ Eckendorf	506	
2	„ Oberndorf	500	
7	Rudeča Eckendorf	496	
1	Rumena Eckendorfer iz Quedlinburg .	426	
10	Rumena Tamenkrug	394	
4	Burgunder Erfurter Modell	362	Te dve (edini) prihajajo iz vrtno-kmetijskega zavoda na Dunaju.
5	Golden Tancard	278	

Kakor se vidi ni bil pridelek tako velik; kljub temu pa da se gre za vnešen nasad, ki ima manj časa na razpolago za rastenje in se vrši ob času ko premanjkuje mokrote v zemlji smo lahko z uspehom popolnoma zadovoljni.

Uspehi II. vprašanja so bili sledeči :

parcela	P E S E	Pridelalo se je kvintalov pese	
		na 1500 m ²	na ha
I m ² 1500	<i>Presajene</i>	70,07	467,54
II m ² 1500	<i>Sejane</i> koj na mesto istega dne ko so se presadile one pod I	72,12	480,80

Sklepi :

ad 1) Peso za krmo se uporabi prav dobro kot vnešen nasad, mesto cinkvintina, ker se seje in pobira istočasno s tem slednjim.

ad 2) Sejanju pese na mestu se daje prednost pred sejanjem v semenski šoli za poznejšo presajenje, ker je delo presajenja dražje od sajenja in tudi ker sejana pesa bolje uspeva.

Isti uspeh je imela šola tudi pri drugih, v zadnjih letih napravljenih poskusih. Če se gre za prodajo rastlin, je treba, seveda, obrniti se do semenske šole.

5. Oves.

Šlo se je za to, da se pokaže gojencem nekatere najboljših vrst ovsu in da se iste primerjajo glede pridelane množine zrnja in slame.

Po kušnje se je napravilo na sledečih vrstah, ki so izkazale spodaj navedene uspehe:

Št.	V R S T A	Množina pridelka v hektarjih		O p a z k e
		zrno	slama	
		v kvintalih		
1	Krompir iz Skocije . . .	20.20	35.60	bil je poškodovan od vrabcev. bil je zelo poškodovan od vrabcev te dve vrsti se je vkupilo od kme tijskega oddelka v Červinjanu.
2	Lincoln	13.20	43.60	
3	Jaune geante de Vauriac	21.—	58.60	
4	Ligowo	22.40	40.75	
5	Trionfo	26.20	49.80	
6	Canada	27.20	54.—	

V Gorici, 31. decembra 1903.

Vodja :

Josip Lippizer.

Deželna kmetijska šola,

slovenski oddelek.

Poročilo o gospodarstvu za leto 1903.

1. Ameriški vinograd.

V tekočem letu se je napravilo novo trtnico, v katero se je posadilo nad 12.000 potaknjencev trte Monticola in Portalis. Bilfe teh se je prodajalo sto po 2 kroni, kolči pa sto po 1 krono.

V tekočem letu se je prodalo po gornjih nizkih cenah bilf 5430, kolči pa 4000.

Nekaj tisočev bilf se pridrži doma, da se jih pocepi in porabi za dom ali pa cepljene proda.

Ker se oddajajo bilfe in kolči po nizkih cenah, zato je bilo v letu 1903 dohodka le 149 kron 60 vin., stroška pa 265 kron 90 vin. Sicer ni vodstvu toliko na tem ležeče, da bi s tem delala bogve kake dobičke, ampak mu je la za to, da pospešnje nasajanje cepljenih vinogradov na Goriškem.

2. Vinograd in klet.

V tekočem letu je uničila trtna uš na tukajšni kmetiji kakih 6000 trt, katere niso bile cepljene, ampak naravnost sajene pred 20 leti. Te trte se je moralo izrjavati in premeniti vinograd v polje, s tem se je zgubilo naj manj 35-40 hektolitrov vina.

Razen, da je toča trte lansko leto precej močno potolkla in se je vsled tega pridelalo mesto 120 le 45 hektolitrov vina, prouzročilo je letošnje mrzlo in deževno pomladansko vreme zopet precejšno škodo, ter se je pridelalo mesto 70-80 hektolitrov vina le 37, kajti na 4000 trtah modre frankinje, modrega burgundeca in portugalke se je pridelalo le 8 hl. vina.

Doslej je v vinogradu 9000 cepljenih trt in prizadevalo se bo, uničene vinograde po treh letih zopet zasaditi s cepljenimi trtami.

Gledé množine se lahko reče, da je bilo vina malo, kar se tiče dobrote pa je pridelek izvrsten.

Nove vinograde se obdeluje večinoma z uprežno živino, pa tudi trte se goje večinoma na žici, ker les preveč stane.

Bolezni na trtah so se letos precej močno pojavile, zoper peronosporo se je moralo škropiti 6 krat, žveplati pa se je moralo še avgusta meseca, ker je oidium grozdje silno napadal.

Peronospora je prav močno napadala grozdje vrste Merlot in Groß Vidoure, kljub temu, da se je pravočasno škropilo, drugim vrstam, kakor vlaškemu rizlingu, Pique, Sauvignon blanc in Slankamenki pa ni napravila škode.

Pognojijo se je Monticola cepljeno z modrim burgundcem s kompostom.

Nekaj starega vlaškega rizlinga se je prodalo po 80 kron, nekaj sto litrov belega burgundeca pa, kateri je bil napravljen iz modrega burgundeca po 100 kron hektoliter. Dokaz toraj, da je tukajšna zemlja jako pripravna za pridelovanje boteljskih vin.

Kljub slabi lanski in letošnji letini je bilo v vinogradu dohodka 2422 kron 87 vin, stroška pa 1226 kron 42 vin.

3. Drevesnica in sadovnjak.

V tekočem letu se je prodalo 3500 cepljenih sadnih draves po znižanih cenah t. j. jablane in češnje po 16 vinarjev, kruške, breskve in češplje po 20 vinarjev, eno.

Napravilo se je novo drevesnico tik tržiške ulice in posadilo v to 6000 dreves raznih sodnih plemen, katera se bodo oddajala tudi v prihodnje po znižanih cenah sadjerejcem v v pokneženi grofovini gorisko-gradiščanski, da se sadjereja povspeši.

Ker je bilo o času cvetja mrzlo deževno vreme, pridelalo se češenj le 1/5 navadne množine, drugega sadja pa malo ali celo nič, ker je pozneje še pritisnila suša, vsled česar je večina sadja odpadla še nezrela.

Sicer je v sadovnjaku precejšnje število sadnih dreves raznih sadnih plemen. Najbolje izmed teh se sponaša japonska dateljuova sliva (*Dios pyros kaki*), katera obrodi skoro vsako leto in se prodaja kilogram po 24-28 vinarjev.

Na pridelovanje jesenskega sadja za kupčijo tu niti misliti ni, ker je sadje preveč po ceni (kg prav debelih hrušk po 16 vin) zato je treba skrbeti, da se prideluje le zgodnje hruške, breskve in češnje in zimska jabolka in hruške, izmed prvih posebno beli zimski kalvil, izmed slednjih pa Hardenpont, zimski Nellis in zimsko dekanko.

Sadna drevesa se je večkrat škropilo z bakreno-apneno zmesjo in žveplalo, vsled česar so ostala zdrava.

Vsled slabe sadne letine in oddaje dreves po nizkih cenah je bilo v sadovnjaku in drevesnici dohodka le 683 kron 95 vin., stroška pa 427 kron 95 vin.

4. Zelenjadni vrt.

Na zelenjadnem vrtu se je gojilo raznovrstno zelenjavo. Ker je letos precej pogostoma deževalo, zato se je tudi zelenjava precej dobro obnesla, razen pritlikavega fižola, katerega je vlovila slana in pozneje mrzlo deževje, vsled česar se je pridelalo mesto običajnih 200 in še več kron le kakih 48 kron zelenega fižola.

Precej dohodka pa je dal grab, razne cvetlice in groničje, kakor laurus nobilis in cerassus, evonymus, taxus i. t. d., ker so se prodajali listi pa precejšnjih cenah. Precejšen dohodek dajejo cvetlice vsih svetih, ker se prodaja cvetlica po 6-8 vinarjev.

Vsled ugodne zime je še precejšna množina zelenjave nerazprodana, kljub temu pa je imel zelenjadni vrt doslej dohodka 492 kron 64 vin., stroška pa 486 kron 99 vin.

5. Polje.

Pšenica se je obnesla precej dobro, rež nekoliko slabije, najslabše pa se je obnesel oves, ker je o cvetju deževalo.

Pignoletto je še pred sušo skoraj popolnoma dozorel, prehitela pa je suša turšico cinkvantin, kateri vsled tega ni dozorel in se ga je moralo porabiti za prešiče

Krompir je poparila spomladi slana, pognal je sicer vnovič, a obrodil je le malo, posebno pa takozvani „Budalov“ iz Štandreža. Prav dobro se je obnesel „Kaiserkrone“; ta krompir je sicer zgodenj, slana pa mu je, čeprav ga je osmodila le malo škodovala, kajti obrodil je kljub temu v primeri s prejšnjo vrsto prav dobro. Zelišča napravi ta krompir malo in dozori popolnoma do prve polovice julija.

Semenskega graha se je pridelalo na $\frac{3}{4}$ njive kakih 550 litrov. Ta vrsta graha, katere prideluje kmetijska šola sedaj v večji meri, da se oddaja kmetovalcem po nizki ceni, se zove „Laxtons superlativ“, a rekli bi mu lahko po pravici „Unicum“, kajti zimo prenaša dobro, zlasti pa v Brdih. Posejan koncem februarja, napravi stočje od tal do vrha, ne da bi pri tem pocvetal. Če se hoče porabiti zeleneza, pobrati ga je v 14 dneh, ker drugače bi postal pretrd. Do prve polovice julija je popolnoma dozorel in za njem sledi lahko drug pridelek n. pr. pesa, cinkvantin i. t. d.

Poskušalo se je razne vrste krmske pese kakor Mamuth, Oberndorfer, Eckendorfer in zboljšano sladkorno - krmsko peso. Za predzimsko krmenje priporočati bi bilo Mamut, ki močno odebeli, ter je rahlega mesa, Oberndorfer in Eckendorfer pa imati bolj gosto, trdo meso, postaneta precej debeli in se dasta dobro hraniti čez zimo. Zboljšana sladkorno - krmska pesa pa ni za naše kraje, ker ji škoduje suša.

Pridelalo se je kakih 300 kvintalov pese kot drugi pridelek, t. j. po zgodnjem krompirju, pšenici in zgodnjem grahu.

Sajenic, katere vzrejamo iz kupljenega semena se je prodalo kakih 60.000, poleg tega tudi nekaj kilogramov semena, kar kaže, da so začeli tudi naši živinorejci saditi krmsko peso.

Zelja se je pridelalo vsled letošnje neugodne letine le malo in še kar je glav, silijo v seme, ker je bila jesen premokra in pregorka.

Kljub neugodni letini je dalo polje dohodka v tekočem letu 738.81 kron, stroška je pa bilo 588.22 kron.

6. Travnik.

Travnik na Peči smo pognojili letos spomladi s superfosfatom in žvepleno-kislim kalijem, a ker je bila spomladi suša, zatem pa mrzel dež, pridelali smo le 300 centov sena in vsled poletne suše le 180 centov otave.

7. Hlev.

V hlevu je 15 glav čiste belanske pasme in sicer; 1 voliček, 1 bik in 13 hrav, telic in telet. Večina teh so še mlade, zato pa sedaj ni mogoče poročati o posameznih kravah, koliko mleka dajejo krave te pasme na leto. Za sedaj rečemo lahko le toliko, da porabi živina belanske pasme primeroma malo krme in jo dobro izkoristi. Gledè krme ni izbirčna.

V presičjem hlevu sta 2 mlada prešiča, domače pleme križano z jorkširskim, in to zato, ker so čisti jorkširci gledè hrane preveč izbirčni in ostajajo majhni.

Sviloprejke, katerih se je redilo 1 ončo, so se prav dobro obnesle in sicer se je gojilo 2 pasmi. Ostale so do zadnjega zdrave, zato so jih kupili pridelovalci svilodnega semena za dobavo semena. Prostor, kjer se jih je gojilo in opravo se je pred rejo, razkužilo s formalino, in v resnici je ostalo vse zdravo do konca.

Čebele so se slabo obnesle, ker jim je paše primanjkovalo, zato je v naših krajih čebeloreja mogoča le tedaj, če se čebele prevažajo na pašo iz enega kraja v drugi.

Pregled dohodkov in stroškov kmetije
za leto 1903

	Obdelovalna vrsta	Dohodki		Stroški	
		K.	v.	K.	v.
1	Hlev	3737	35	2334	64
2	Polje-njive	738	81	588	22
3	Zelenjadni vrt	492	64	486	99
4	Vinograd	2422	87	1226	42
5	Sadovnjak	683	95	427	95
6	Travnik (sena vrednost ni všteta)	—	—	703	23
	Ostanka prejšnega leta	79	66	—	—
	Skupaj	8155	28	5767	45

V Gorici dne 31. decembra 1903.

Vodja :
V. Dominko.

Računski sklepi

ŠTIPENDIJSKIH ZALOGOV

oskrbovanih po deželnem odboru

za leto 1902

Računski sklep ustanove

Redno štev.	D o h o d k i	Pričetni		Pristoj-		Skupaj		Vplačila		Končni		Potrjeni	Pristojbina			
		aktivni		bina						aktivni			proračun	upravnega leta		
		K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K		K	večja	manjša
a) Dejanski :																
1	Aktivne obresti			512	40	512	40	512	40			512		40		
2	Volila in darila															
3	Razni dohodki															
b) Kreditno započetje :																
4	Vrnjene glavnice															
c) Prehajalni :																
5	Prejeta predplačila															
6	Vrnjena predplačila															
	Skupaj			512	40	512	40	512	40			512		40		
7	Pričetni ostanek v gotovini	4	58					4	58							
8	Končni ostanek v gotovini									9	58					
	Vsota							5	16	98						
9	Pričetna aktiva	4	58													
10	Končna aktiva									9	58					

„Abram“ za leto 1902.

Redno štev.	T r o š k i	Pričetni		Pristoj-		Skupaj		Izplačila		Končni		Potrjeni	Pristojbina			
		pasivni		bina						pasivni			proračun	upravnega leta		
		K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K		K	večja	manjša
a) Dejanski :																
1	Stipendiji			481	40	481	40	481	40			481		40		
2	Doneski upravnim troškom			26		26		26				26				
3	Razni troški															
b) Kreditno započetje :																
4	Naložene glavnice															
c) Prehajalni :																
5	Vrnjena predplačila															
6	Dana predplačila															
	Skupaj			507	40	507	40	507	40			507		40		
7	Končni ostanek v gotovini							9	58							
	Pobot							5	16	98						
8	V primeri z aktivni	4	58									9	58			
9	kaže se aktivum pričetkom leta	4	58													
10	in aktivum koncem leta											9	58			

Deželno knjigovodstvo
v Gorici, 1. oktobra 1903.

Ravnatelj :
K A U Č I Č

Računski sklep ustanove

Redno štev.	D o h o d k i	Pričetni		Pristojbina		Skupaj		Vplačila		Končni		Potrjeni proračun	Pristojbina upravnega leta je v primeri s proračunom			
		aktivni zastanki		upravnega leta						aktivni zastanki			K	večja		manjša
		K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K		K	v	K
a) Dejanski :																
1	Aktivne obresti	.	.	1058	40	1058	40	1058	40	.	.	1058	.	40	.	.
2	Volila in darila	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
3	Razni dohodki	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
b) Kreditno započetje :																
4	Vrnjene glavnice	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
c) Prehajalni :																
5	Prejeta predplačila	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
6	Vrnjena predplačila	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Skupaj		.	.	1058	40	1058	40	1058	40	.	.	1058	.	40	.	.
7	Pričetni ostanek v gotovini	369	74	.	.	.	.	369	74	.	.	.	.	.	.	.
8	Končni ostanek v gotovini	.	.	.	.	.	.	.	.	24	94	.	.	.	.	.
Vsota		.	.	.	.	.	.	1428	14	.	.	.	.	.	.	.
9	Pričetna aktiva	369	74	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
10	Končna aktiva	.	.	.	.	.	.	.	.	24	94	.	.	.	.	.

„Alessio“ za leto 1902.

Redno štev.	T r o š k i	Pričetni		Pristojbina		Skupaj		Izplačila		Končni		Potrjeni proračun	Pristojbina upravnega leta je v primeri s proračunom				
		pasivni zastanki		upravnega leta						pasivni zastanki			K	manjša		večja	
		K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K		K	v	K	v
a) Dejanski :																	
1	Štipendiji	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	600	.	600	.	.	
2	Doneski upravnim troškom	.	.	53	.	53	.	53	.	.	.	53	.	.	.	.	
3	Razni troški	.	.	15	66	15	66	.	20	15	46	.	.	.	.	15	66
b) Kreditno započetje :																	
4	Naložene glavnice	.	.	1350	.	1350	.	1350	.	.	.	.	.	.	.	.	.
c) Prehajalni :																	
5	Vrnjena predplačila	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
6	Dana predplačila	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Skupaj		.	.	1418	66	1418	66	1403	20	15	46	653	600	.	.	15	66
7	Končni ostanek v gotovini	.	.	.	.	.	.	24	94	.	.	.	.	.	.	.	.
Pobot		.	.	.	.	.	.	1428	14	.	.	.	.	.	.	.	.
8	V primeri z aktivni	369	74	.	.	.	.	.	.	24	94	.	.	.	.	.	.
9	kaže se aktivum pričetkom leta	369	74	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
10	in aktivum koncem leta	.	.	.	.	.	.	.	.	9	48	.	.	.	.	.	.

Deželno knjigovodstvo

v Gorici, 1. oktobra 1903.

Ravnatelj :

K A U Č I Č.

Računski sklep ustanove

Redno štev.	D o h o d k i	Pričetni		Pristoj-		Skupaj		Vplačila		Končni		Potrjeni proračun	Pristojbina upravnega leta je v primeri s proračunom				
		aktivni zastanki		bina uprav- nega leta						aktivni zastanki			K	večja		manjša	
		K	v	K	v	K	v	K	v	K	v			K	v	K	v
a) Dejanski :																	
1	Aktivne obresti	.	.	96 60		96 60		96 60		.	.	97	.	.	.	40	
2	Volila in darila	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	
3	Razni dohodki	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	
b) Kreditno započetje :																	
4	Vrnjene glavnice	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	
c) Prehajalni :																	
5	Prejeta predplačila	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	
6	Vrnjena predplačila	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	
	Skupaj	.	.	96 60		96 60		96 60		.	.	97	.	.	.	40	
7	Pričetni ostanek v gotovini	67 08		.	.	.	.	67 08		.	.	.	.	.	.	.	
8	Končni ostanek v gotovini	.	.	.	.	.	.	.	.	2 88		.	.	.	.	.	
	Vsota	.	.	.	.	.	.	163 68		.	.	.	.	.	.	.	
9	Pričetna aktiva	67 08		.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	
10	Končna aktiva	.	.	.	.	.	.	.	.	2 88		.	.	.	.	.	

„Cecotti“ za leto 1902.

Redno štev.	T r o š k i	Pričetni		Pristoj-		Skupaj		Izplačila		Končni		Potrjeni proračun	Pristojbina upravnega leta je v primeri s proračunom				
		pasivni zastanki		bina uprav- nega leta						pasivni zastanki			K	manjša		večja	
		K	v	K	v	K	v	K	v	K	v			K	v	K	v
a) Dejanski :																	
1	Štipendiji	37 80		75 60		113 40		75 60		37 80		76	.	40	.	.	
2	Doneski upravnim troškom	.	.	5		5		5		.	.	5	.	.	.	.	
3	Razni troški	.	.	20		20		20		.	.	.	.	.	.	20	
b) Kreditno započetje :																	
4	Naložene glavnice	.	.	80		80		80		.	.	.	.	.	.	.	
c) Prehajalni :																	
5	Vrnjena predplačila	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	
6	Dana predplačila	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	
	Skupaj	37 80		160 80		198 60		160 80		37 80		81	.	40	.	20	
7	Končni ostanek v gotovini	.	.	.	.	.	.	2 88		.	.	.	.	.	.	.	
	Pobot	.	.	.	.	.	.	163 68		.	.	.	.	.	.	.	
8	V primeri z aktivni	67 08		.	.	.	.	.		2 88		.	.	.	.	.	
9	kaže se aktivum pričetkom leta	29 28		.	.	.	.	.		.		.	.	.	.	.	
10	in pasivum koncem leta	.	.	.	.	.	.	.		34 92		.	.	.	.	.	

Deželno knjigovodstvo
v Gorici, 1. oktobra 1903.

Ravnatelj :
K A U Č I Č

Računski sklep ustanove

Redno štev.	D o h o d k i	Pričetni		Pristojbina		Skupaj		Vplačila		Končni		Potrjeni proračun	Pristojbina upravnega leta je v primeri s proračunom			
		aktivni zastanki		upravnega leta						aktivni zastanki			večja	manjša		
		K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K		K	v	K
a) Dejanski:																
1	Aktivne obresti	.	.	739	20	739	20	739	20	.	.	739	.	20	.	.
2	Volila in darila	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
3	Razni dohodki	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
b) Kreditno započetje:																
4	Vrnjene glavnice	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
c) Prehajalni:																
5	Prejeta predplačila	.	.	95	97	95	97	95	97	.	.	.	.	.	.	.
6	Vrnjena predplačila	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Skupaj		.	.	835	17	835	17	835	17	.	.	739	.	20	.	.
7	Pričetni ostanek v gotovini	297	03	.	.	.	.	297	03	.	.	.	.	.	.	.
8	Končni ostanek v gotovini	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Vsota		.	.	.	.	.	.	1132	20	.	.	.	.	.	.	.
9	Pričetna aktiva	297	03	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
10	Končna aktiva	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.

„Codelli“ za leto 1902.

Redno štev.	T r o š k i	Pričetni		Pristojbina		Skupaj		Izplačila		Končni		Potrjeni proračun	Pristojbina upravnega leta je v primeri s proračunom			
		pasivni zastanki		upravnega leta						pasivni zastanki			manjša	večja		
		K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K		K	v	K
a) Dejanski:																
1	Štipendiji	210	.	630	.	840	.	735	.	105	.	630	.	.	.	.
2	Doneski upravnim troškom	.	.	37	.	37	.	37	.	.	.	37	.	.	.	.
3	Razni troški	.	.	.	20	.	20	.	20	.	.	.	.	.	.	20
b) Kreditno započetje:																
4	Naložene glavnice	.	.	360	.	360	.	360	.	.	.	.	.	.	.	.
c) Prehajalni:																
5	Vrnjena predplačila	.	.	95	97	95	97	.	.	95	97	.	.	.	.	.
6	Dana predplačila	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Skupaj		210	.	1123	17	1333	17	1132	20	200	97	667	.	.	.	20
7	Končni ostanek v gotovini	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Pobot		.	.	.	.	.	.	1132	20	.	.	.	.	.	.	.
8	V primeri z aktivni	297	03	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
9	kaže se aktivum pričetkom leta	87	03	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
10	in pasivum koncem leta	.	.	.	.	.	.	.	.	200	97	.	.	.	.	.

Deželno knjigovodstvo

v Gorici, 1. oktobra 1903.

Ravnatelj:

KAUČIČ

Računski sklep ustanove

Redno štev.	D o h o d k i	Pričetni aktivni zastanki		Pristojbina upravnega leta		Skupaj		Vplačila		Končni aktivni zastanki		Potrjeni proračun	Pristojbina upravnega leta je v primeri s proračunom			
													večja		manjša	
		K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K
a) Dejanski:																
1	Aktivne obresti			1503	60	1503	60	1503	60			1504				40
2	Volila in darila															
3	Razni dohodki															
b) Kreditno započetje:																
4	Vrnjene glavnice															
c) Prehajalni:																
5	Prejeta predplačila															
6	Vrnjena predplačila															
Skupaj				1503	60	1503	60	1503	60			1504				40
7	Pričetni ostanek v gotovini	25	21					25	21							
8	Končni ostanek v gotovini									153	61					
Vsota								1528	81							
9	Pričetna aktiva	25	21													
10	Končna aktiva									153	61					

„Coronini“ za leto 1902.

Redno štev.	T r o š k i	Pričetni pasivni zastanki		Pristojbina upravnega leta		Skupaj		Izplačila		Končni pasivni zastanki		Potrjeni proračun	Pristojbina upravnega leta je v primeri s proračunom			
													manjša		večja	
		K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K
a) Dejanski:																
1	Štipendiji			1200		1200		1050		150		1200				
2	Doneski upravnim troškom			75		75		75				75				
3	Razni troški			20		20		20								20
b) Kreditno započetje:																
4	Naložene glavnice			250		250		250								
c) Prehajalni:																
5	Vrnjena predplačila															
6	Dana predplačila															
Skupaj				1525	20	1525	20	1375	20	150		1275				20
7	Končni ostanek v gotovini							153	61							
Pobot								1528	81							
8	V primeri z aktivni	25	21							153	61					
9	kaže se aktivum pričetkom leta	25	21													
10	in aktivum koncem leta									3	61					

Deželno knjigovodstvo
v Gorici, 1. oktobra 1903.

Ravnatelj:
KAUČIČ.

Računski sklep ustanove

Redno št.	D o h o d k i	Pričetni		Pristoj-		Skupaj		Vplačila		Končni		Potrjeni	Pristojbina			
		aktivni		bina						aktivni			proračun	upravnega leta		
		K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K		v	večja	manjša
a) Dejanski :																
1	Aktivne obresti			164	77	164	77	164	77			164		77		
2	Volila in darila															
3	Razni dohodki															
b) Kreditno započetje :																
4	Vrnjene glavnice															
c) Prehajalni :																
5	Prejeta predplačila															
6	Vrnjena predplačila															
Skupaj				164	77	164	77	164	77			164		77		
7	Pričetni ostanek v gotovini	42	45					42	45							
8	Končni ostanek v gotovini										64					
Vsota																
9	Pričetna aktiva	42	45													
10	Končna aktiva										64					

„Gattei“ za leto 1902.

Redno št.	T r o š k i	Pričetni		Pristoj-		Skupaj		Izplačila		Končni		Potrjeni	Pristojbina			
		pasivni		bina						pasivni			proračun	upravnega leta		
		K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K		v	manjša	večja
a) Dejanski :																
1	Štipendiji			155	20	155	20	155	20			155		20		
2	Doneski upravnim troškom			8		8		8				8				
3	Razni troški			20		20		20								
b) Kreditno započetje :																
4	Naložene glavnice			43	18	43	18	43	18							
c) Prehajalni :																
5	Vrnjena predplačila															
6	Dana predplačila															
Skupaj				206	58	206	58	206	58			163		40		
7	Končni ostanek v gotovini							64								
Pobot								207	22							
8	V primeri z aktivi	42	45								64					
9	kaže se aktivum pričetkom leta	42	45													
10	in aktivum koncem leta										64					

Deželno knjigovodstvo
v Gorici, 1. oktobra 1903.

Ravnatelj :
K A U Č I Č

Računski sklep ustanove

Redno štev.	D o h o d k i	Pričetni		Pristojbina		Skupaj		Vplačila		Končni		Potrjeni	Pristojbina				
		aktivni		uprav-						aktivni			proračun	upravnega leta			
		K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K		v	K	v	K
	a) Dejanski:																
1	Aktivne obresti			415 80		415 80		415 80				416					20
2	Volila in darila																
3	Razni dohodki																
	b) Kreditno započetje:																
4	Vrnjene glavnice																
	c) Prehajalni:																
5	Prejeta predplačila																
6	Vrnjena predplačila																
	Skupaj			415 80		415 80		415 80				416					20
7	Pričetni ostanek v gotovini	65 42						65 42									
8	Končni ostanek v gotovini										02						
	Vsota							481 22									
9	Pričetna aktiva	65 42															
10	Končna aktiva										02						

„Leoni“ za leto 1902.

Redno štev.	T r o š k i	Pričetni		Pristojbina		Skupaj		Izplačila		Končni		Potrjeni	Pristojbina				
		pasivni		uprav-						pasivni			proračun	upravnega leta			
		K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K		v	K	v	K
	a) Dejanski:																
1	Štipendiji			340		340		340				340					
2	Doneski upravnim troškom			21		21		21				21					
3	Razni troški			20		20		20									20
	b) Kreditno započetje:																
4	Naložene glavnice			120		120		120									
	c) Prehajalni:																
5	Vrnjena predplačila																
6	Dana predplačila																
	Skupaj			481 20		481 20		481 20				361					20
7	Končni ostanek v gotovini							02									
	Pobot							481 22									
8	V primeri z aktivni	65 42									02						
9	kaže se aktivum pričetkom leta	65 42															
10	in aktivum koncem leta										02						

Deželno knjigovodstvo
v Gorici, 1. oktobra 1903.

Ravnatelj:
K A U Č I Č.

Računski sklep ustanove

Redno štev.	D o h o d k i	Pričetni aktivni zastanki		Pristojbina upravnega leta		Skupaj		Vplačila		Končni aktivni zastanki		Potrjeni proračun	Pristojbina upravnega leta je v primeri s proračunom			
													večja		manjša	
		K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K
a) Dejanski :																
1	Aktivne obresti			593	75	593	75	593	75			588	5	75		
2	Volila in darila															
3	Razni dohodki															
b) Kreditno započetje :																
4	Vrnjene glavnice															
c) Prehajalni :																
5	Prejeta predplačila			4	16	4	16	4	16							
6	Vrnjena predplačila															
Skupaj				597	91	597	91	597	91			588	5	75		
7	Pričetni ostanek v gotovini	541	40					541	40							
8	Končni ostanek v gotovini															
Vsota								1139	31							
9	Pričetna aktiva	541	40													
10	Končna aktiva															

„Maurovich“ za leto 1902.

Redno štev.	T r o š k i	Pričetni pasivni zastanki		Pristojbina upravnega leta		Skupaj		Izplačila		Končni pasivni zastanki		Potrjeni proračun	Pristojbina upravnega leta je v primeri s proračunom			
													manjša		večja	
		K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K
a) Dejanski :																
1	Štipendiji											559	559			
2	Doneski upravnim troškom			30		30		30				29			1	
3	Razni troški			16	40	16	40	16	40							16
b) Kreditno započetje :																
4	Naložene glavnice			1092	91	1092	91	1092	91							
c) Prehajalni :																
5	Vrnjena predplačila			4	16	4	16			4	16					
6	Dana predplačila															
Skupaj				1143	47	1143	47	1139	31	4	16	588	559		17	40
7	Končni ostanek v gotovini															
Pobot								1139	31							
8	V primeri z aktivi	541	40													
9	kaže se aktivum pričetkom leta	541	40													
10	in pasivum koncem leta									4	16					

Deželno knjigovodstvo

v Gorici, 1. oktobra 1903.

Ravnatelj :

K A U Č I Č

Računski sklep ustanove

Redno št.	D o h o d k i	Pričetni aktivni zastanki		Pristojbina upravnega leta		Skupaj		Vplačila		Končni aktivni zastanki		Potrjeni proračun	Pristojbina upravnega leta je v primeri s proračunom				
		K	v	K	v	K	v	K	v	K	v		K	večja		manjša	
															K	v	K
a) Dejanski :																	
1	Aktivne obresti			218 40		218 40		218 40				218					
2	Volila in darila																
3	Razni dohodki													40			
b) Kreditno započetje :																	
4	Vrnjene glavnice																
c) Prehajalni :																	
5	Prejeta predplačila																
6	Vrnjena predplačila																
	Skupaj			218 40		218 40		218 40				218		40			
7	Pričetni ostanek v gotovini	32 68						32 68									
8	Končni ostanek v gotovini									3 88							
	Vsota							251 08									
9	Pričetna aktiva	32 68															
10	Končna aktiva									3 88							

„Pravizza“ za leto 1902.

Redno št.	T r o š k i	Pričetni pasivni zastanki		Pristojbina upravnega leta		Skupaj		Izplačila		Končni pasivni zastanki		Potrjeni proračun	Pristojbina upravnega leta je v primeri s proračunom				
		K	v	K	v	K	v	K	v	K	v		K	manjša		večja	
																K	v
a) Dejanski :																	
1	Štipendiji			176		176		176				176					
2	Doneski upravnim troškom			11		11		11				11					
3	Razni troški			20		20		20									20
b) Kreditno započetje :																	
4	Naložene glavnice			60		60		60									
c) Prehajalni :																	
5	Vrnjena predplačila																
6	Dana predplačila																
	Skupaj			247 20		247 20		247 20				187					20
7	Končni ostanek v gotovini							3 88									
	Pobot							251 08									
8	V primeri z aktivni	32 68									3 88						
9	kaže se aktivum pričetkom leta in aktivum koncem leta	32 68															
10											3 88						

Deželno knjigovodstvo

v Gorici, 1. oktobra 1903.

Ravnatelj :

K A U Č I Č.

Računski sklep ustanove

Redno štev.	D o h o d k i	Pričetni		Pristoj-		Skupaj	Vplačila		Končni		Potrjeni proračun	Pristojbina upravnega leta* je v primeri s proračunom		
		aktivni		bina			aktivni		zastanki			večja	manjša	
		K	v	K	v		K	v	K	v				K
a) Dejanski :														
1	Aktivne obresti	.	.	583	80	583	80	583	80	.	.	584	.	20
2	Volila in darila	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
3	Razni dohodki	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
b) Kreditno započetje :														
4	Vrnjene glavnice	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
c) Prehajalni :														
5	Prejeta predplačila	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
6	Vrnjena predplačila	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Skupaj		.	.	583	80	583	80	583	80	.	.	584	.	20
7	Pričetni ostanek v gotovini	66	60	.	.	.	.	66	60	.	.	.	.	.
8	Končni ostanek v gotovini	.	.	.	.	.	.	.	.	1	20	.	.	.
Vsota		.	.	.	.	.	.	650	40	.	.	.	.	.
9	Pričetna aktiva	66	60	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
10	Končna aktiva	.	.	.	.	.	.	.	.	1	20	.	.	.

„Prokop“ za leto 1902.

Redno štev.	T r o š k i	Pričetni		Pristoj-		Skupaj	Izplačila		Končni		Potrjeni proračun	Pristojbina upravnega leta je v primeri s proračunom		
		pasivni		bina			pasivni		zastanki			manjša	večja	
		K	v	K	v		K	v	K	v				K
a) Dejanski :														
1	Štipendiji	.	.	500	.	500	.	500	.	.	.	500	.	.
2	Doneski upravnim troškom	.	.	29	.	29	.	29	.	.	.	29	.	.
3	Razni troški	.	.	20	.	20	.	20	.	.	.	20	.	20
b) Kreditno započetje :														
4	Naložene glavnice	.	.	120	.	120	.	120	.	.	.	.	.	.
c) Prehajalni :														
5	Vrnjena predplačila	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
6	Dana predplačila	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Skupaj		.	.	649	20	649	20	649	20	.	.	529	.	20
7	Končni ostanek v gotovini	.	.	.	.	.	.	120	.	.	.	.	.	.
Pobot		.	.	.	.	.	.	650	40	.	.	.	.	.
8	V primeri z aktivi	66	60	.	.	.	.	.	.	1	20	.	.	.
9	kaže se aktivum pričetkom leta	66	60	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
10	in aktivum koncem leta	.	.	.	.	.	.	.	.	1	20	.	.	.

Deželno knjigovodstvo
v Gorici, 1. oktobra 1903.

Ravnatelj :
K A U Č I Č

Računski sklep ustanove

Redno št.	D o h o d k i	Pričetni		Pristojbina		Skupaj	Vplačila		Končni		Potrjeni proračun	Pristojbina upravnega leta je v primeri s proračunom			
		aktivni zastanki		upravnega leta			aktivni zastanki		Potrjeni proračun			večja		manjša	
		K	v	K	v		K	v	K	v		K	v	K	v
a) Dejanski:															
1	Aktivne obresti			59 12		59 12	59 12				59	12			
2	Volila in darila														
3	Razni dohodki														
b) Kreditno započetje:															
4	Vrnjene glavnice														
c) Prehajalni:															
5	Prejeta predplačila														
6	Vrnjena predplačila														
	Skupaj			59 12		59 12	59 12				59	12			
7	Pričetni ostanek v gotovini	73 09					73 09								
8	Končni ostanek v gotovini									58 84					
	Vsota						132 21								
9	Pričetna aktiva	73 09													
10	Končna aktiva									58 84					

Deželno knjigovodstvo
v Gorici, 1. oktobra 1903.
Ravnatelj:
K A U Č I Č

„Riavitz“ za leto 1902.

Redno št.	T r o š k i	Pričetni		Pristojbina		Skupaj	Izplačila		Končni		Potrjeni proračun	Pristojbina upravnega leta je v primeri s proračunom			
		pasivni zastanki		upravnega leta			pasivni zastanki		Potrjeni proračun			manjša		večja	
		K	v	K	v		K	v	K	v		K	v	K	v
a) Dejanski:															
1	Štipendiji	58 80		58 80		117 60	58 80		58 80		59	20			
2	Doneski upravnim troškom														
3	Razni troški			6 23		6 23	20		6 03		4			2 23	
b) Kreditno započetje:															
4	Naložene glavnice			14 37		14 37	14 37								
c) Prehajalni:															
5	Vrnjena predplačila														
6	Dana predplačila														
	Skupaj	58 80		79 40		138 20	73 37		64 83		63		20	2 23	
7	Končni ostanek v gotovini						58 84								
	Pobot						132 21								
8	V primeri z aktivni	73 09							58 84						
9	kaže se aktivum pričetkom leta	14 29													
10	in pasivum koncem leta								5 99						

Deželno knjigovodstvo
v Gorici, 1. oktobra 1903.
Ravnatelj:
K A U Č I Č

Računski sklep ustanove

Redno štev.	D o h o d k i	Pričetni		Pristojbina		Skupaj		Vplačila		Končni		Potrjeni proračun	Pristojbina upravnega leta je v primeri s proračunom				
		aktivni zastanki		upravnega leta						aktivni zastanki			K	večja		manjša	
		K	v	K	v	K	v	K	v	K	v			K	v	K	v
a) Dejanski :																	
1	Aktivne obresti			663 60		663 60		663 60				664			40		
2	Volila in darila																
3	Razni dohodki																
b) Kreditno započetje :																	
4	Vrnjene glavnice																
c) Prehajalni :																	
5	Prejeta predplačila																
6	Vrnjena predplačila																
Skupaj				663 60		663 60		663 60				664			40		
7	Pričetni ostanek v gotovini	91 39						91 39									
8	Končni ostanek v gotovini									6 79							
Vsota								754 99									
9	Pričetna aktiva	91 39															
10	Končna aktiva									6 79							

„Stanig“ za leto 1902.

Redno štev.	T r o š k i	Pričetni		Pristojbina		Skupaj		Izplačila		Končni		Potrjeni proračun	Pristojbina upravnega leta je v primeri s proračunom				
		pasivni zastanki		upravnega leta						pasivni zastanki			K	manjša		večja	
		K	v	K	v	K	v	K	v	K	v			K	v	K	v
a) Dejanski :																	
1	Štipendiji	64		515		579		515		64		515					
2	Doneski upravnim troškom			33		33		33				33					
3	Razni troški			21 13		21 13		20		20 93					21 13		
b) Kreditno započetje :																	
4	Naložene glavnice			200		200		200									
c) Prehajalni :																	
5	Vrnjena predplačila																
6	Dana predplačila																
Skupaj		64		769 13		833 13		748 20		84 93		548			21 13		
7	Končni ostanek v gotovini							6 79									
Pobot								754 99									
8	V primeri z aktivi	91 39								6 79							
9	kaže se aktivum pričetkom leta	27 39															
10	in pasivum koncem leta									78 14							

Deželno knjigovodstvo

v Gorici, 1. oktobra 1903.

Ravnatelj :

K A U Č I Č

Računski sklep ustanove

Redno št.	D o h o d k i	Pričetni		Pristojbina		Skupaj		Vplačila		Končni		Potrjeni proračun	Pristojbina upravnega leta je v primeri s proračunom	
		aktivni zastanki		upravnega leta						aktivni zastanki			večja	manjša
		K	v	K	v	K	v	K	v	K	v			
a) Dejanski :														
1	Aktivne obresti			77 07		77 07		77 07				76	1 07	
2	Volila in darila													
3	Razni dohodki													
b) Kreditno započetje :														
4	Vrnjene glavnice													
c) Prehajalni :														
5	Prejeta predplačila				36		36		36					
6	Vrnjena predplačila													
	Skupaj			77 43		77 43		77 43				76	1 07	
7	Pričetni ostanek v gotovini	63 38						63 38						
8	Končni ostanek v gotovini													
	Vsota							140 81						
9	Pričetna aktiva	63 38												
10	Končna aktiva													

Deželno knjigovodstvo
v Gorici, 1. oktobra 1903.
Ravnatelj:
K A U Č I Č

„Stubelj“ za leto 1902.

Redno št.	T r o š k i	Pričetni		Pristojbina		Skupaj		Izplačila		Končni		Potrjeni proračun	Pristojbina upravnega leta je v primeri s proračunom	
		pasivni zastanki		upravnega leta						pasivni zastanki			manjša	večja
		K	v	K	v	K	v	K	v	K	v			
a) Dejanski :														
1	Štipendiji			72 .		72 .		72 .				72		
2	Doneski upravnim troškom			4 .		4 .		4 .				4		
3	Razni troški			20 .		20 .		20 .						20
b) Kreditno započetje :														
4	Naložene glavnice			64 61		64 61		64 61						
c) Prehajalni :														
5	Vrnjena predplačila				36		36				36			
6	Dana predplačila													
	Skupaj			141 17		141 17		140 81			36	76		20
7	Končni ostanek v gotovini													
	Pobot							140 81						
8	V primeri z aktivi	63 38												
9	kaže se aktivum pričetkom leta	63 38												
10	in pasivum koncem leta										36			

Deželno knjigovodstvo
v Gorici, 1. oktobra 1903.
Ravnatelj:
K A U Č I Č

RAČUNSKI SKLEPI

ZALOGOV OSKRBOVANIH PO DEŽELNEM ODBORU

ZA LETO 1902

RAČUNSKI SKLEPI

ALOGOV OSKRBOVANIH PO DEŽELNEM ODBORU

ZA LETO 1902

Računski sklep zaklada za ranjene

Redno št. v.	D o h o d k i	Pričetni		Pristoj-		Skupaj	Vplačila		Končni		Potrjeni	Pristojbina					
		aktivni		bina			aktivni		proračun	upravnega leta							
		zastanki		uprav-			zastanki			je v primeri							
K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	večja	manjša	K	v	K	v	
a) Dejanski:																	
1	Aktivne obresti	.	.	2390	46	2390	46	2390	46	.	.	2390	.	46	.	.	.
2	Razni dohodki	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
b) Kreditno započetje:																	
3	Vrnjene glavnice	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
c) Prehajalni:																	
4	Prejeta predplačila	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
5	Vrnjena predplačila	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Skupaj		.	.	2390	46	2390	46	2390	46	.	.	2390	.	46	.	.	.
6	Pričetni ostanek v gotovini	536	35	.	.	.	.	536	35	.	.	.	.	.	.	.	.
7	Končni ostanek v gotovini	.	.	.	.	.	.	.	.	561	81	.	.	.	.	.	.
Vsota		.	.	.	.	.	.	2926	81	.	.	.	.	.	.	.	.
8	Pričetna aktiva	536	35	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
9	Končna aktiva	.	.	.	.	.	.	.	.	561	81	.	.	.	.	.	.

in bolne vojake za leto 1902.

Redno št. v.	T r o š k i	Pričetni		Pristoj-		Skupaj	Izplačila		Končni		Potrjeni	Pristojbina					
		pasivni		bina			pasivni		proračun	upravnega leta							
		zastanki		uprav-			zastanki			je v primeri							
K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	večja	manjša	K	v	K	v	
a) Dejanski:																	
1	Podpore:																
2	a) stalne	24	.	1800	.	1824	.	1816	.	8	.	1920	120	.	.	.	79
3	b) premenljive	.	.	430	.	430	.	430	.	.	.	351	.	.	.	.	.
2	Prispevek upravnim troškom	.	.	119	.	119	.	119	.	.	.	119	.	.	.	.	.
3	Razni troški	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
b) Kreditno započetje:																	
4	Naložene glavnice	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
c) Prehajalni:																	
5	Vrnjena predplačila	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
6	Dana predplačila	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Skupaj		24	.	2349	.	2373	.	2365	.	8	.	2390	120	.	.	.	79
7	Končni ostanek v gotovini	.	.	.	.	.	.	561	81	.	.	.	.	.	.	.	.
Pobot		.	.	.	.	.	.	2926	81	.	.	.	.	.	.	.	.
8	V primeri z aktivni	536	35	.	.	.	.	.	.	561	81	.	.	.	.	.	.
9	kaže se aktivum pričetkom leta	512	35	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
10	in aktivum koncem leta	.	.	.	.	.	.	.	.	553	81	.	.	.	.	.	.

Deželno knjigovodstvo
v Gorici, 1. maja 1903.Ravnatelj:
K A U Č I Č

Računski sklep **provincijalno-**

Redno štev.	D o h o d k i	Pričetni		Pristoj-		Skupaj		Vplačila		Končni		Potrjeni	Pristojbina				
		aktivni		bina						aktivni			proračun	upravnega leta			
		K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K		K	večja	manjša	K
a) Dejanski :																	
1	Aktivne obresti			4431		4431		4431				4431					
b) Kreditno započetje :																	
2	Vrnjene glavnice																
c) Prehajalni :																	
3	Prejeta predplačila																
4	Vrnjena predplačila																
	Skupaj			4431		4431		4431				4431					
5	Pričetni ostanek v gotovini	419	28					419	28								
6	Končni " " " "									90	58						
	Vsota							4850	28								
7	Pričetna aktiva	419	28														
8	Končna " " " "									90	58						

občinskega zaklada za leto 1902.

Redno štev.	T r o š k i	Pričetni		Pristoj-		Skupaj		Izplačila		Končni		Potrjeni	Pristojbina				
		pasivni		bina						pasivni			proračun	upravnega leta			
		K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K		K	manjša	večja	K
a) Dejanski :																	
1	Občinam obresti	247	40	3420	03	3667	43	3606	20	61	23	3420					03
2	Upravni troški deželnemu za-			222		222		222				222					
3	Razni troški			40		40		40				9	8	60			
b) Kreditno započetje :																	
4	Naložene glavnice			931	10	931	10	931	10								
c) Prehajalni :																	
5	Vrnjena predplačila																
6	Dana predplačila																
	Skupaj	247	40	4573	53	4820	93	4759	70	61	23	3651	8	60			03
7	Končni ostanek v gotovini							90	58								
	Pobot							4850	28								
8	V primeri z aktivi	419	28							90	58						
9	kaže se aktivum pričetkom leta	171	88														
10	in aktivum koncem leta									29	35						

Deželno knjigovodstvo
v Gorici, 1. maja 1903.

Ravnatelj:
K A U Č I Č

Računski sklep zaklada za gozdorejo

Redno štev.	D o h o d k i	Pričetni aktivni zastanki		Pristojbina upravnega leta		Skupaj		Vplačila		Končni aktivni zastanki		Potrjeni proračun	Pristojbina upravnega leta je v primeri s proračunom			
		K v		K v		K v		K v		K v			večja		manjša	
		K	v	K	v	K	v	K	v	K	v		K	v	K	v
a) Dejanski:																
I. Zalog za gozdorejo:																
1	Aktivne obresti			1839 60		1839 60		1839 60				1840			40	
2	Globe zaradi gozdnih prestopkov			392 45		392 45		392 45				690			297 55	
3	Globe zaradi prestopkov vodnih pravic											3			3	
4	Ptičje lovnine			510		510		510				588			78	
5	Pristojbina za lovske liste			4956		4956		4956				5400			444	
6	Globe radi lovskih prestopkov			82 98		82 98		82 98				120			37 02	
7	Razni dohodki															
	Skupaj			7781 03		7781 03		7781 03				8641			859 97	
II. Zalog za ribarstvo:																
8	Aktivne obresti			14 60		14 60		14 60								
9	Globe zaradi prestopkov ribarskega zakona											15			40	
	Skupaj			14 60		14 60		14 60				15			40	
b) Kreditno započetje:																
10	Vrnjene glavnice															
c) Prehajalni:																
11	Prejeta predplačila															
12	Vrnjena predplačila															
	Skupaj			7795 63		7795 63		7795 63								
13	Pričetni ostanek v gotovini	4619 69						4619 69								
14	Končni										1668 92					
	Vsota							12415 32								
15	Pričetna aktiva	4619 69														
16	Končna "										1668 92					

in ribarstvo za leto 1902.

Redno štev.	T r o š k i	Pričetni pasivni zastanki		Pristojbina upravnega leta		Skupaj		Izplačila		Končni pasivni zastanki		Potrjeni proračun po odbitku kreditov, ki se imajo prenesti na bremena proračuna za leto 1902 in zapopadeni krediti prenešeni iz proračuna leta 1901	V primeri s pristojbino je izid ugoden ali neugoden
		K v		K v		K v		K v		K v			
		K	v	K	v	K	v	K	v	K	v		
a) Dejanski:													
I. Zalog za gozdorejo:													
1	Podpora komisiji za pogodovanje Krasa	1000		9300		10300		10300				9000	300
2	Prispevek deželnemu zalogu			432		432		432				432	
3	Razni troški			2		2		2				85	83
	Skupaj	1000		9734		10734		10734				9517	217
II. Zalog za ribarstvo:													
4	Prispevek deželnemu zalogu k upravnim troškom	1		1		2		2				1	
	Skupaj	1		1		2		2				1	
b) Kreditno započetje:													
5	Naložene glavnice: Zaloga za ribarstvo			10 40		10 40		10 40					
c) Prehajalni:													
6	Vrnjena predplačila												
7	Dana predplačila												
	Skupaj	1001		9745 40		10746 40		10746 40					
8	Končni ostanek v gotovini							1668 92					
	Pobot							12415 32					
9	V primeri z aktivni	4619 69									1668 92		
10	kaže se aktivum pričetkom leta	3618 69											
11	in aktivum koncem leta										1668 92		

Deželno knjigovodstvo
v Gorici, 1. maja 1903.

Ravnatelj:
K A U Č I Č

Računski sklep **gospinskega**

Redno št.	D o h o d k i	Pričetni aktivni zastanki		Pristojbina upravnega leta		Skupaj		Vplačila		Končni aktivni zastanki		Potrjeni proračun	Pristojbina upravnega leta je v primeri s proračunom				
		K	v	K	v	K	v	K	v	K	v		K	v	večja	manjša	
														K			K
a) Dejanski :																	
1	Aktivne obresti			11560	50	11560	50	11560	50			11560		50			
2	Dohodki posestva			979	48	979	48	979	48			979		48			
b) Kreditno započetje :																	
3	Vrnjene glavnice																
c) Prehajalni :																	
4	Prejeta predplačila																
5	Vrnjena predplačila																
Skupaj				12539	98	12539	98	12539	98			12539		98			
6	Pričetni ostanek v gotovini	248	53					248	53								
7	Končni " " " "									378	66						
Vsota								12788	51								
8	Pričetna aktiva	248	53														
9	Končna " " " "									378	66						

zaklada za leto 1902.

Redno št.	T r o š k i	Pričetni pasivni zastanki		Pristojbina upravnega leta		Skupaj		Izplačila		Končni pasivni zastanki		Potrjeni proračun	Pristojbina upravnega leta je v primeri s proračunom				
		K	v	K	v	K	v	K	v	K	v		K	v	manjša	večja	
														K			K
a) Dejanski :																	
1	Prebende	102	96	11473	35	11576	31	11473	35	102	96	12600		1126	65		
2	Razni troški			17	10	17	10	5	40	11	70	17					10
b) Kreditno započetje :																	
3	Naložene glavnice			931	10	931	10	931	10								
c) Prehajalni :																	
4	Vrnjena predplačila																
5	Dana predplačila																
Skupaj		102	96	12421	55	12524	51	12409	85	114	66						
6	Končni ostanek v gotovini							378	66								
Pobot								12788	51								
7	V primeri z aktivni	248	53							378	66						
8	kaže se aktivum pričetkom leta	145	57														
9	in aktivum koncem leta									264							

Deželno knjigovodstvo
v Gorici, 1. maja 1903.

Ravnatelj :
K A U Č I Č

Računski sklep **Werdenberškega**

Redno štev.	D o h o d k i	Pričetni		Pristoj-		Skupaj		Vplačila		Končni		Potrjeni	Pristojbina			
		aktivni		bina						aktivni			proračun	upravnega leta		
		K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K		K	večja	manjša
a) Dejanski :																
1	Aktivne obresti	.	.	7249	20	7249	20	7249	20	.	.	7249	.	20	.	.
2	Razni dohodki	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
b) Kreditno započetje :																
3	Vrnjene glavnice	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
c) Prehajalni :																
4	Prejeta predplačila	.	.	290	64	290	64	290	64	.	.	.	.	.	.	.
5	Vrnjena predplačila	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Skupaj		.	.	7539	84	7539	84	7539	84	.	.	.	.	.	.	.
6	Pričetni ostanek v gotovini	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
7	Končni ostanek v gotovini	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Vsota		.	.	.	.	.	.	7539	84	.	.	.	.	.	.	.
8	Pričetna aktiva	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
9	Končna aktiva	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.

štipendijskega zaklada za leto 1902.

Redno štev.	T r o š k i	Pričetni		Pristoj-		Skupaj		Izplačila		Končni		Potrjeni	Pristojbina			
		pasivni		bina						pasivni			proračun	upravnega leta		
		K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K		K	manjša	večja
a) Dejanski :																
1	Štipendiji	.	.	7200	.	7200	.	7200	.	.	.	7200	.	.	.	.
2	Razni troški	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
b) Kreditno započetje :																
3	Naložene glavnice	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
c) Prehajalni :																
4	Vrnjena predplačila	339	84	290	64	630	48	339	84	290	64	.	.	.	.	.
5	Dana predplačila	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Skupaj		339	84	7490	64	7830	48	7539	84	290	64	.	.	.	.	.
6	Končni ostanek v gotovini	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Pobot		.	.	.	.	.	.	7539	84	.	.	.	.	.	.	.
7	V primeri z aktivni	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
8	kaže se pasivum pričetkom leta	339	84	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
9	in koncem leta	.	.	.	.	.	.	.	.	290	64	.	.	.	.	.

Deželno knjigovodstvo
v Gorici, 1. maja 1903.

Ravnatelj :
K A U Č I Č

Računski sklep glavnega zaklada

Redno štev.	D o h o d k i	Pričetni		Pristoj-		Skupaj	Vplačila	Končni		Potrjeni	Pristojbina			
		aktivni		bina				aktivni			upravnega leta			
		K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	večja
a) Dejanski :														
1	Aktivne obresti :													
	a) zalogovih obveznih			35989 80	35989 80	35989 80	35989 80			35990				20
	b) obveznic bilših bratovščin			12990 60	12990 60	12990 60	12990 60			12991				
	c) glavnice nalož. pri zasebni-													40
	kih	535 18	902 45	1437 63	814 50	623 13	914							11 55
	d) od kupnin	44 90	105 08	149 98	137 35	12 63	67	38 08						
2	Dohodki posestva	49	24 50	73 50	49	24 50	72							47 50
	Razni dohodki :													
	a) redni (zamudne obresti)			11 19	11 19	11 19				28				16 81
	b) izredni									14				14
b) Kreditno započetje :														
4	Vrnjene glavnice			931 99	931 99	931 99								
c) Prehajalni :														
5	Prejeta predplačila			536 99	536 99	536 99								
6	Vrnjena predplačila	262 58	1000	1262 58		1262 58								
	Skupaj	891 66	52492 60	53384 26	51461 42	1922 84	50076	38 08						90 46
7	Pričetni ostanek v gotovini	4595 89			4595 89									
8	Končni ostanek v gotovini													
	Vsota					56057 31								
9	Pričetna aktiva	5487 55												
10	Končna aktiva									1922 84				

za uboge za leto 1902.

Redno štev.	T r o š k i	Pričetni		Pristoj-		Skupaj	Izplačila	Končni		Potrjeni	Pristojbina			
		pasivni		bina				pasivni			upravnega leta			
		K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	manjša
a) Dejanski :														
1	Pasivne obresti :													
	a) ustanov	55 05	27704 75	27759 80	27727 35	32 45	27705			25				
	b) bilših bratovščin	309 45	12340 58	12650 03	12590 93	59 10	12341			42				
2	Prispevki :													
	a) upravnim troškom			2504	2504	2504	2504			2504				
	b) deželni gluhonemici			1470	1470	1470	1470			1470				
	c) za pelagrozne			9928 05	9928 05	9928 05	1465			8463 05				
3	Vzdrževanje poslopij			46 06	46 06	46 06	46			06				
4	Javni davki			47	47	47	20			19 53				
5	Razni troški			78 21	78 21	78 21	84			5 79				
b) Kreditno započetje :														
6	Vrnjene glavnice			712 24	712 24	712 24								
c) Prehajalni :														
7	Vrnjena predplačila			536 99	536 99	536 99				536 99				
8	Dana predplačila			1000	1000	1000								
	Skupaj	364 50	56321 35	56685 85	56057 31	628 54	45635			25 99				8463 11
9	Končni ostanek v gotovini													
	Pobot					56057 31								
10	V primeri z aktivi	5485 55								1922 84				
11	kaže se aktivum pričetkom leta	5121 05												
12	in koncem leta									1294 30				

Deželno knjigovodstvo
v Gorici, 1. maja 1903.

Ravnatelj :
K A U Č I Č

Računski sklep normalno-šolskega

Redno št.	D o h o d k i	Pričetni		Pristoj-		Skupaj		Vplačila		Končni		Potrjeni proračun	Pristojbina upravnega leta je v primeri s proračunom		
		aktivni zastanki		bina uprav- nega leta						aktivni zastanki			K	večja manjša	
		K	v	K	v	K	v	K	v	K	v			K	v
a) Dejanski :															
1	Aktivne obresti	.	.	11214	.	11214	.	11214	.	.	.	11214	.	.	.
2	Državna podpora	.	.	6462	.	6462	.	6462	.	.	.	6462	.	.	.
3	Volila in darila	.	.	14 20	.	14 20	.	14 20	.	.	.	4	10 20	.	.
4	Razni dohodki	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
b) Kreditno započetje :															
5	Vrnjene glavnice	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
c) Prehajalni :															
6	Prejeta predplačila	.	.	870 09	.	870 09	.	870 09	.	.	.	.	.	.	.
7	Vrnjena predplačila	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
	Skupaj	.	.	18560 29	.	18560 29	.	18560 29	.	.	.	17680	10 20	.	.
8	Pričetni ostanek v gotovini	1368	19	.	.	.	.	1368	19	.	.	.	.	.	.
9	Končni " " "	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
	Vsota	.	.	.	.	.	.	19924 28	.	.	.	.	.	.	.
10	Pričetna aktiva	1368	19	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
11	Končna " " "	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.

zaklada za leto 1902.

Redno št.	T r o š k i	Pričetni		Pristoj-		Skupaj		Izplačila		Končni		Potrjeni proračun	Pristojbina upravnega leta je v primeri s proračunom		
		pasivni zastanki		bina uprav- nega leta						pasivni zastanki			K	manjša večja	
		K	v	K	v	K	v	K	v	K	v			K	v
a) Dejanski :															
1	Doneski okrajnim šolskim za- logom	1086	60	6904	18	7990	78	7990	78	.	.	6904	.	.	18
2	Pokojnine učit. udovam	.	.	60	.	600	.	600	.	.	.	600	.	.	.
3	Opravnice doklade	.	.	.	.	884	.	884	.	.	.	884	.	.	.
4	Upravni troški	.	.	884	.	884	.	884	.	.	.	884	.	.	.
5	Razni troški	.	.	40	.	40	.	40	.	.	.	96	95 60	.	.
b) Kreditno započetje :															
6	Naložene glavnice	.	.	10449	10	10449	10	10449	10	.	.	.	.	.	.
c) Prehajalni :															
7	Vrnjena predplačila	.	.	870 09	.	870 09	.	870 09	.	870 09	.	.	.	.	.
8	Dana predplačila	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
	Skupaj	1086	60	19707	77	20794	37	19924	28	870 09	8484	95 60	.	18	
9	Končni ostanek v gotovini	.	.	.	.	.	.	19924	28	.	.	.	.	.	.
	Pobot	.	.	.	.	.	.	19924	28	.	.	.	.	.	.
10	V primeri z aktivni	1368	19	.	.	.	.	.	.	4 20	.	.	.	.	.
11	kaže se aktivum pričetkom leta	281	59	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
12	in aktivum koncem leta	.	.	.	.	.	.	.	.	865	89	.	.	.	.

Deželno knjigovodstvo

v Gorici, 1. maja 1903.

Ravnatelj :

K A U Č I Č

Računski sklep **deželne**

Redno štev.	D o h o d k i	Pričetni		Pristoj-		Skupaj		Vplačila		Končni		Potrjeni proračun	Pristojbina upravnega leta je v primeri s proračunom	
		aktivni zastanki		bina uprav- nega leta						aktivni zastanki			večja	manjša
		K	v	K	v	K	v	K	v	K	v			
a) Dejanski :														
1	Aktivne obresti	63	.	1869	.	1932	.	1869	.	63	.	1869	.	.
2	Dohodki posestva	.	.	1741 79	.	1741 79	.	1741 79	.	.	.	1260	481 79	.
3	Dohodki od živine	.	.	367 61	.	367 61	.	367 61	.	.	.	305	62 61	.
4	Volila in darila	50	.	560	.	610	.	610	.	.	.	100	460	.
5	Doneski	.	.	9042 15	.	9042 15	.	9042 15	.	.	.	12926	.	3883 85
6	Doneski za gojence drugih dežel	900	.	20190	.	21090	.	21090	.	.	.	20600	.	410
7	Razni dohodki	.	.	4	.	4	.	4	.	.	.	6	.	2
b) Kreditno započetje :														
8	Vrnjene glavnice	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
c) Prehajalni :														
9	Prejeta predplačila	.	.	450	.	450	.	450	.	.	.	.	.	.
10	Vrnjena predplačila	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Skupaj		1013	.	34224 55	.	35237 55	.	35174 55	.	63	.	37066	1004	4295 85
11	Pričetni ostanek v gotovini	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
12	Končni ostanek v gotovini	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Vsota		.	.	.	.	.	.	35174 55	.	.	.	.	.	.
13	Pričetna aktiva	1013	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
14	Končna aktiva	.	.	.	.	.	.	.	.	63	.	.	.	.

gluhonemice za leto 1902.

Redno štev.	T r o š k i	Pričetni		Pristoj-		Skupaj		Izplačila		Končni		Potrjeni proračun	Pristojbina upravnega leta je v primeri s proračunom	
		pasivni zastanki		bina uprav- nega leta						pasivni zastanki			manjša	večja
		K	v	K	v	K	v	K	v	K	v			
a) Dejanski :														
1	Živež	.	.	11817 79	.	11817 79	.	11817 79	.	.	.	13839	2021 21	.
2	Obleka, postelja itd.	.	.	2117 03	.	2117 03	.	2117 03	.	.	.	3228	1110 97	.
3	Obutev	.	.	1197 68	.	1197 68	.	1197 68	.	.	.	1600	402 32	.
4	Razne potrebščine	.	.	1379 47	.	1379 47	.	1379 47	.	.	.	1410	30 53	.
5	Plače in mezde	75	.	13960	.	14035	.	13960	.	75	.	13760	.	200
6	Pohištvo	.	.	34 50	.	34 50	.	34 50	.	.	.	51	16 50	.
7	Vzdrževanje in snaženje po- slopja	32 27	.	511 58	.	543 85	.	543 85	.	.	.	479	.	32 58
8	Davki	.	.	46 90	.	46 90	.	46 90	.	.	.	45	.	1 90
9	Upravni troški posestva	.	.	271 01	.	271 01	.	271 01	.	.	.	373	101 99	.
10	Živina	.	.	1746 09	.	1746 09	.	1746 09	.	.	.	1282	.	464 09
11	Razni troški	.	.	487 23	.	487 23	.	487 23	.	.	.	699	211 77	.
12	Izvanredni troški	.	.	661 50	.	661 50	.	661 50	.	.	.	300	.	361 50
b) Kreditno započetje :														
13	Naložene glavnice	.	.	611 50	.	611 50	.	661 50	.	.	.	.	.	.
c) Prehajalni :														
14	Vrnjena predplačila	300	.	450	.	750	.	300	.	450	.	.	.	.
15	Dana predplačila	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Skupaj		407 27	.	35292 28	.	35699 55	.	35174 55	.	525	.	37066	3895 29	1060 07
Pobot		.	.	.	.	.	.	35174 55	.	.	.	.	.	.
16	Končni ostanek v gotovini	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
17	V primeri z aktivni	1013	.	.	.	.	.	.	.	63	.	.	.	.
18	kaže se aktivum pričetkom leta	605 73	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
19	in koncem leta	.	.	.	.	.	.	.	.	462	.	.	.	.

Deželno knjigovodstvo
v Gorici, 1. maja 1903.

Ravnatelj :
KAUČIČ

Računski sklep **Pokojninskega zaklada** za učiteljsko osebje ljudskih

Redno št.	D o h o d k i	Pričetni		Pristojbina		Skupaj		Vplačila		Končni		Potrjeni proračun	Pristojbina upravnega leta je v primeri s proračunom			
		aktivni zastanki		upravnega leta						aktivni zastanki			večja	manjša		
		K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K			v	K
a) Dejanski :																
1	Doneski od zapuščin	5505	34	23857	57	29362	91	17874	61	11488	30	11940	11917	57	.	.
2	10 in 2 ^o / _o tni pokojninski u-	.	.	10188	65	10188	65	10188	65	.	.	10524	.	.	336	35
3	Šolske globe	.	.	1099	10	1099	10	1099	10	.	.	1022	77	10	.	.
4	Izkupilo iz zaloge šolskih knjig	.	.	1157	.	1157	.	1157	.	.	.	1308	.	.	.	.
5	Interkalarji	.	.	1371	22	1371	22	1371	22	.	.	852	519	22	151	.
6	Razni dohodki	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
7	Doneski deželnega zaklada	.	.	4548	98	4548	98	4548	98	.	.	.	4548	98	.	.
c) Prehajalni :																
8	Prejeta predplačila	.	.	14118	10	14118	10	14118	10	.	.	.	.	.	.	.
Skupaj		5505	34	56340	62	61845	96	50357	66	11488	30	25646	17062	87	487	35
9	Pričetni ostanek v gotovini	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
10	Končni " " " "	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Vsota		.	.	.	.	.	.	50357	66	.	.	.	.	.	.	.
11	Pričetna aktiva	5505	34	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
12	Končna " " " "	.	.	.	.	.	.	.	.	11488	30	.	.	.	.	.

N. 506,03 G. S.

Potrdil v seji z dne 30. maja 1903

C. kr. deželni šolski svet

v Trstu, 30. maja 1903

GOESS l. r.

šol poknežene grofovine Goriške in Gradiške za leto 1902.

Redno št.	T r o š k i	Pričetni		Pristojbina		Skupaj		Izplačila		Končni		Potrjeni proračun	Pristojbina upravnega leta je v primeri s proračunom			
		pasivni zastanki		upravnega leta						pasivni zastanki			manjša	večja		
		K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K			v	K
a) Dejanski :																
1	Pokojnine učiteljev	125	12	23459	43	23584	55	23584	55	.	.	20349	.	.	3110	43
2	Pokojnine učiteljic	98	68	7256	36	7355	04	6298	99	1056	05	8333	1076	64	.	.
3	Pokojnine učiteljskih udov	253	42	10793	.	11046	42	10717	34	329	08	9255	.	.	1538	.
4	Opravnine in pogrebne	.	.	1610	.	1610	.	1610	.	.	.	200	.	.	1410	.
5	Miloščine in vzgojnine	21	70	3220	82	3242	52	2996	45	246	07	2944	.	.	276	82
6	Razni troški	.	.	619	35	619	35	601	35	18	.	500	.	.	119	35
7	Upravni troški	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
c) Prehajalni :																
8	Vrnjena predplačila	4548	98	14118	10	18667	08	4548	98	14118	98	.	.	.	.	.
Skupaj		5047	90	61077	06	66124	96	50357	66	15767	30	41581	1076	64	6454	60
9	Končni ostanek v gotovini	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Pobot		.	.	.	.	.	.	50357	66	.	.	.	.	.	.	.
10	V primeri z aktivni	5505	34	.	.	.	.	.	.	11488	30	.	.	.	.	.
11	kaže se aktivum pričetkom leta	457	44	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
12	in koncem leta pasivum	.	.	.	.	.	.	.	.	4279	.	.	.	.	.	.

Deželno knjigovodstvo

v Gorici, 1. maja 1903.

Ravnatelj :

KAUČIČ.

P r o -

«pokojninskega zaloga» za učiteljsko osebje ljudskih

Naslov	Pokritje	Dejanski izid		Potrjeni		Nasvet		Sklep	
		za leto		proračun		deželnega		c. k. deželnega	
		1901		za leto 1902		knjigovodstva		šols. sveta	
		K	v	K	v	K	v	K	v
I	Aktivne obresti	.	.	.	.	.	.	.	.
II	Doneski od zapuščin	19630	31	11940	.	13871	.	13871	.
III	10 in 2 ^o / _o tni utrški od učiteljskih plač	13816	01	10524	.	9274	.	9274	.
IV	Šolske globe	842	90	1022	.	1318	.	1318	.
V	Izkupilo iz zaloge šolskih knjig	1450	.	1308	.	1373	.	1373	.
VI	Interkalarji	603	33	852	.	914	.	914	.
VII	Razni dohodki	.	.	.	.	.	.	.	.
VIII	Prejeta predplačila	4548	98	.	.	.	.	.	.
IX	Doneski deželnega zaklada	13685	19	.	.	.	.	.	.
X	Volila in darila	.	.	.	.	.	.	.	.
	Vsota dohodkov	54576	72	25646	.	26750	.	26750	.
	v primeri s potrebščino	.	.	.	.	45360	.	45360	.
	kaže se primanjkljaj	.	.	.	.	18610	.	18610	.

Št. 53/1903
G. S.

Potrdil!

Ces. kr. deželni šolski svet
v Trstu 27. januarja 1903.
za namestnika
SCHWARZ l. r.

(L. S.)

r a č u n

šol poknežene grofovine Goriške in Gradiške za leto 1903.

Naslov	Potrebščine	Dejanski izid		Potrjeni		Nasvet		Sklep	
		za leto		proračun		deželnega		c. k. deželnega	
		1901		za leto 1902		knjigovodstva		šols. sveta	
		K	v	K	v	K	v	K	v
I	Pokojnine učiteljev	18464	24	20349	.	21939	.	21939	.
II	Pokojnine učiteljic	8243	23	8333	.	7027	.	7027	.
III	Pokojnine učiteljskih udov	8811	02	9255	.	12502	.	12502	.
IV	Odpravnine in pogrebščine	216	.	200	.	500	.	500	.
V	Miloščine in vzgojnine	3003	48	2944	.	2892	.	2892	.
VI	Upravni troški	.	.	.	.	.	.	.	.
VII	Razni troški	409	67	500	.	500	.	500	.
VIII	Vrnjena predplačila	4548	98	.	.	.	.	.	.
	Vsota troškov	43696	62	41581	.	45360	.	45360	.

Deželno knjigovodstvo
v Gorici, 1. maja 1903.

Ravnatelj:
KAUČIČ

Računski sklep **raznih**

Redno štev.	D o h o d k i	Pričetni		Pristojbina		Skupaj		Vplačila		Končni		Potrjeni proračun	Pristojbina upravnega leta je v primeri s proračunom				
		aktivni zastanki		upravnega leta						aktivni zastanki			večja		manjša		
		K	v	K	v	K	v	K	v	K	v		K	v	K	v	K
	a) Dejanski :																
1	<i>Podporni odsek :</i>																
	Aktivne obresti	.	.	50	40	50	40	50	40	.	.	.	50	40	.	.	.
2	<i>Globe občinskih opravnikov :</i>																
	1) Aktivne obresti	.	.	121	80	121	80	121	80	.	.	122	.	.	.	20	.
	2) Globe občinskih opravnikov	.	.	50	.	50	.	.	.	50	.	13	37	.	.	.	.
	3) Razni dohodki	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
	b) Kreditno započetje :																
3	Vrnjene glavnice	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
	1) Podporni odsek	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
	c) Prehajalni :																
4	Prejeta predplačila	.	.	1241	48	1241	48	1241	48	.	.	.	.	.	.	.	.
5	Vrnjena predplačila	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
	Skupaj	.	.	1463	68	1463	68	1413	68	50	.	135	87	40	.	.	20
6	Pričetni ostanek v gotovini	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
7	Končni ostanek v gotovini	.	.	.	.	.	.	.	.	110	10	.	.	.	.	.	.
	Vsota	.	.	.	.	.	.	1413	68	.	.	.	.	.	.	.	.
8	Pričetna aktiva	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
9	Končna aktiva	.	.	.	.	.	.	.	.	160	10	.	.	.	.	.	.

malih zakladov za leto 1902.

Redno štev.	T r o š k i	Pričetni		Pristojbina		Skupaj		Izplačila		Končni		Potrjeni proračun	Pristojbina upravnega leta je v primeri s proračunom				
		pasivni zastanki		upravnega leta						pasivni zastanki			manjša		večja		
		K	v	K	v	K	v	K	v	K	v		K	v	K	v	K
	a) Dejanski :																
1	<i>Podporni odsek :</i>																
	Upravni troški	.	.	.	.	2	60	2	60	2	60	.	.	.	.	.	2
	Razni troški	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
2	<i>Globe občinskih opravnikov :</i>																
	Upravni troški	.	.	.	.	7	.	7	.	7	.	7	.	.	.	.	.
	Razni troški	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
	b) Kreditno započetje :																
3	Naložene glavnice	.	.	867	75	867	75	867	75	.	.	.	.	.	.	.	.
	1) Podporni odsek	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
	2) Globe občinskih opravnikov	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
	c) Prehajalni :																
4	Vrnjena predplačila	426	23	.	.	426	23	426	23	.	.	.	.	.	.	.	.
5	Dana predplačila	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
	Skupaj	426	23	877	35	1303	58	1303	58	.	.	7	.	.	.	2	
6	Končni ostanek v gotovini	.	.	.	.	.	.	110	10	.	.	.	.	.	.	.	.
	Pobot	.	.	.	.	.	.	1413	68	.	.	.	.	.	.	.	.
7	V primeri z aktivni	.	.	.	.	.	.	.	.	160	10	.	.	.	.	.	.
8	kaže se pasivum pričetkom leta	426	23	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
9	in pasivum koncem leta	.	.	.	.	.	.	.	.	160	10	.	.	.	.	.	.

Deželno knjigovodstvo
v Gorici, 1. maja 1903.

Ravnatelj :
K A U Č I Č

Računski sklep ustanove „N. E. Franca grofa Coronini-Cronberg“

Redno štev.	D o h o d k i	Pričetni		Pristoj-		Skupaj		Vplačila		Končni		Potrjeni proračun	Pristojbina upravnega leta je v primeri s proračunom				
		aktivni zastanki		bina uprav- nega leta						aktivni zastanki			K	večja		manjša	
		K	v	K	v	K	v	K	v	K	v			K	v	K	v
a) Dejanski :																	
1	Aktivne obresti			1923 60		1923 60		1923 60				1924			40		
2	Volila																
3	Razni dohodki																
b) Kreditno započetje :																	
4	Vrnjene glavnice																
c) Prehajalni :																	
5	Prejeta predplačila																
6	Vrnjena predplačila																
	Skupaj			1923 60		1923 60		1923 60				1924			40		
7	Pričetni ostanek v gotovini	199 46						199 46									
8	Končni " " "									125 92							
	Vsota							2123 06									
9	Pričetna aktiva	199 46															
10	Končna "									125 92							

za obnemogle delavce za leto 1992.

Redno štev.	T r o š k i	Pričetni		Pristoj-		Skupaj		Izplačila		Končni		Potrjeni proračun	Pristojbina upravnega leta je v primeri s proračunom				
		pasivni zastanki		bina uprav- nega leta						pasivni zastanki			K	manjša		večja	
		K	v	K	v	K	v	K	v	K	v			K	v	K	v
a) Dejanski :																	
1	Podpore	20		1280		1300		1280		20		1440	160				
2	Upravni troški			96		96		96				96					
3	Razni troški			40		40		40				48	47 60				
b) Kreditno započetje :																	
4	Naložene glavnice			620 74		620 74		620 74									
c) Prehajalni :																	
5	Vrnjena predplačila																
6	Dana predplačila																
	Skupaj	20		1997 14		2017 14		1997 14		20		1584	207 60				
7	Končni ostanek v gotovini							125 92									
	Pobot							2123 06									
8	V primeri z aktivni	199 46								125 92							
9	kaže se aktivum pričetkom leta	179 46															
10	in koncem leta									105 92							

Deželno knjigovodstvo

v Gorici, 1. maja 1903.

Ravnatelj :

KAUČIČ.

Računski sklep za

Redno štev.	D o h o d k i	Pričetni		Pristoj-		Skupaj		Vplačila		Končni		Potrjeni proračun	Pristojbina upravnega leta je v primeri s proračunom				
		aktivni zastanki		bina upravnega leta						aktivni zastanki			K	večja		manjša	
		K	v	K	v	K	v	K	v	K	v			K	v	K	v
a) Dejanski :																	
1	Aktivne obresti			111 61		111 61		111 61				105	6 61				
2	Prispevki zavarovalnih zavodov			6449 11		6449 11		6449 11				6149	300 11				
3	Razni dohodki																
b) Kreditno započetje :																	
4	Vrnjene glavnice																
c) Prehajalni :																	
5	Prejeta predplačila																
6	Vrnjena predplačila																
	Skupaj			6560 72		6560 72		6560 72				6254	306 72				
7	Pričetni ostanek v gotovini	6829 23						6829 23									
8	Končni ostanek v gotovini									10020 43							
	Vsota							13389 95									
9	Pričetna aktiva	6829 23															
10	Končna aktiva									10020 43							

„Gasilce“ za leto 1902.

Redno štev.	T r o š k i	Pričetni		Pristoj-		Skupaj		Izplačila		Končni		Potrjeni proračun	Pristojbina upravnega leta je v primeri s proračunom				
		pasivni zastanki		bina upravnega leta						pasivni zastanki			K	manjša		večja	
		K	v	K	v	K	v	K	v	K	v			K	v	K	v
a) Dejanski :																	
1	Prispevki za ustanovljenje in vzdrževanje požarnih straž			2300		2300		2300				5221	2921				
2	Podpore gasilcem											720	720				
3	Upravni troški			313		313		313				313					
4	Razni troški																
b) Kreditno započetje :																	
4	Naložene glavnice			756 52		756 52		756 52									
c) Prehajalni :																	
5	Vrnjena predplačila																
6	Dana predplačila																
	Skupaj			3369 52		3369 52		3369 52				6254	3641				
7	Končni ostanek v gotovini							10020 43									
	Pobot							13389 95									
8	V primeri z aktivni	6829 23										10020 43					
9	kaže se aktivum pričetkom leta	6829 23															
10	in koncem leta											10020 43					

Deželno knjigovodstvo
v Gorici, 1. maja 1903.

Ravnatelj :
K A U Č I Č

P o s n e t e k

iz računa **deposite in tuj denar** za leto 1902

	v gotovini		v obveznicah		O p o m b e
	K	v	K	v	
D o h o d k i					
Ostanek iz prejšnjega leta	5438	89	22953	44	
Od 1. januarja do 31. decembra 1902 je došlo:					
a) na depozitih	49328	34	92498	17	
b) na dohodninskem davku za c. kr. erar	921	86	.	.	
Skupaj	55689	09	115451	61	
T r o š k i					
Od 1. januarja do 31. decembra 1902 se je izdalo:					
a) na depozitih	50880	19	50376	52	
b) na dohodninskem davku c. kr. erarju	921	86	.	.	
Skupaj	51802	05	50376	52	
Bilanca					
Dohodki	55689	09	115451	61	
Troški	51802	05	50376	52	
končni ostanek, kateri se je prenesel v naslednje leto . . .	3887	04	65075	09	

Deželno knjigovodstvo

v Gorici, 1. maja 1903.

Ravnatelj :

K A U Č I Č.

Računski sklep

deželne kmetijske šole

za leto 1901

Italijanski

Poglavje	Naslov	D o h o d k i	Pričetni		Pristojbina upravnega leta			
			aktivni		redna		izredna	
			K	v	K	v	K	v
I		Prispevek c. kr. vlade za učna sredstva	.	.	500	.	.	.
II		Od kmetije :						
	1	Hlev, svinjak i. t. d.	.	.	4202	34	.	.
	2	Polje	.	.	926	45	.	.
	3	Vrtnine in cvetlice	.	.	1000	62	.	.
	4	Vinograd in klet	.	.	3281	61	.	.
	5	Sadni vrt	.	.	91	40	.	.
	6	Od prodaje žepno kislega apna in drugih kemičnih pridelkov	.	.	1019	40	.	.
	7	Dohodki ameriškega vinograda	.	.	.	.	.	.
	8	Razni drugi dohodki	.	.	.	.	.	.
III		Prispevek vis. erarija za štipendije gojencem	.	.	480	.	.	.
			.	.	11501	82	.	.

oddelek

Skupaj	Izplačila	Končni		Potrjeni proračun za leto 1901				Skupaj	V primeri s pristojbino je prebitok ugoden ali neugoden
		aktivni		redne		izredne			
		K	v	K	v	K	v		
500 .	500 .	.	.	1700	.	.	.	1700	1200 .
4202 34	4202 34	.	.	5000	.	.	.	5000	797 66
926 45	926 45	.	.	1000	.	.	.	1000	73 55
1000 62	1000 62	.	.	700	.	.	.	700	300 62
3281 61	3281 61	.	.	2600	.	.	.	2600	681 61
91 40	91 40	.	.	50	.	.	.	50	41 40
1019 40	1019 40	.	.	1000	.	.	.	1000	19 40
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
480 .	480 .	.	.	.	.	.	.	.	480
11501 82	11501 82	.	.	12050	.	.	.	12050	548 18

Slovenski

Poglavje	Naslov	D o h o d k i		Pričetni		Pristojbina upravnega leta				
				aktivni		redna		izredna		
				zastanki		K	v	K	v	K
I	15051	Prispevek c. kr. vlade za učna sredstva		.	.	500	.	.	.	.
II		Od kmetije :								
	38787	1	Hlev, svinjak i. t. d.	272 24		3814 54	.	.	.	.
	38857	2	Polje	.	.	340 13	.	.	.	.
	50082	3	Vrtnine in cvetlice	.	.	539 73	.	.	.	.
	10120	4	Vinograd in klet	.	.	2151 04	.	.	.	.
	04118	5	Sadni vrt	.	.	470 20	.	.	.	.
	04291	6	Od prodaje žepno kislega apna in drugih kemičnih pridelkov	.	.	.	.	.	.	.
		7	Dohodki amerikanskega vinograda	.	.	78 25	.	.	.	.
		8	Razni drugi dohodki	.	.	21	.	.	.	.
III	049	Prispevek vis. erarija za štipendije gojencem		.	.	320	.	.	.	.
	31842			272 24		8234 89	.	.	.	.

oddelek

Skupaj	Izplačila	Končni		Potrjeni proračun za leto 1901				Skupaj		V primeri s pristojbino je prebitek ugoden ali neugoden			
				aktivni		redne						izredne	
				zastanki		K	v					K	v
500	500	.	.	1700	.	.	.	1700	.	1200			
4086 78	4086 78	.	.	5000	.	.	.	5000	.	1185 46			
340 13	340 13	.	.	600	.	.	.	600	.	259 87			
539 73	539 73	.	.	500	.	.	.	500	.	39 73			
2151 04	2151 04	.	.	2800	.	.	.	2800	.	648 96			
470 20	470 20	.	.	400	.	.	.	400	.	70 20			
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.			
78 25	78 25	.	.	240	.	.	.	240	.	161 75			
21	21	.	.	.	.	.	.	.	.	21			
320	320	.	.	.	.	.	.	.	.	320			
8507 13	8507 13	.	.	11240	.	.	.	11240	.	3005 11			

Italijanski

Poglavje	Naslov	Troški		Pričetni		Pristojbina upravnega leta				Skupaj			
				pasivni		na račun kreditov prenešenih iz prejšnjih let		redna				izredna	
				zastanki				na račun kreditov leta 1901					
				K	v	K	v	K	v			K	v
I		Osební troški :											
	1	Plače in stanarine	.	.	.	.	6680	.	.	.	.	6680	.
	2	Pokojnine	.	.	.	.	700	.	.	.	.	700	.
	3	Vzgojnine	.	.	.	.	116	.	.	.	.	116	.
	4	Nagrade in podpore	.	.	.	.	150	.	.	.	.	150	.
	5	Potni troški	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
II		Troški za šolo :											
	1	Štipendije učencem	.	.	.	.	2711 12	.	.	.	.	2711 12	.
	2	Za snaženje in vzdrževanje poslo- pja	16	.	.	.	264 46	.	.	.	.	280 46	.
	3	Kurjava in svečava	.	.	.	.	250	.	.	.	.	250	.
	4	Nakup in popraviljanje pohištva	.	.	.	.	50 98	.	.	.	.	50 98	.
	5	Pisarnica	.	.	.	.	111 49	.	.	.	.	111 49	.
	6	Za knjige in spise	.	.	.	.	283 44	.	.	.	.	283 44	.
	7	Kemični laboratorij in nakup učnih sredstev	.	.	.	.	579 84	.	.	.	.	579 84	.
	8	Konvikt	.	.	.	.	232 88	.	.	.	.	232 88	.
	9	Za tečaje o cepljenju trt	.	.	.	.	196 05	.	.	.	.	196 05	.
	10	Za en tečaj o sirarstvu	.	.	.	.	95	.	.	.	.	95	.
III		Troški za kmetijo :											
	1	Za biev	.	.	.	.	2659 96	.	.	.	.	2659 96	.
	2	Obdelovanje njiv	.	.	.	.	810 43	.	.	.	.	810 43	.
	3	Za obdelovanje vrta	.	.	.	.	924 61	.	.	.	.	924 61	.
	4	Vinograd in klet	.	.	.	.	1896 97	.	.	.	.	1896 97	.
	5	Za sadni vrt	.	.	.	.	67 57	.	.	.	.	67 57	.
	6	Za travnike in gozd	.	.	.	.	424 06	.	.	.	.	424 06	.
	7	Za pridelovanje žvepleno kislega apna	.	.	.	.	289 73	.	.	.	.	289 73	.
	8	Za amer.kanske trte	.	.	.	.	34 36	.	.	.	.	34 36	.
	9	Razni	.	.	.	.	256 48	.	.	.	.	256 48	.
IV		Javni davki					379 60	.	.	.	.	379 60	.
V		Izredni troški					.	.	.	.	.	.	.
		Vsota		16	.	.	20165 03	.	.	.	.	20181 03	.
		Dohodki		.	.	.	11501 82	.	.	.	.	11501 82	.
		Dohodki so večji ali manjši od stroškov		16	.	.	8663 21	.	.	.	.	8679 21	.

oddelek

Izplačila	Končni pasivni zastanki		Potrjeni proračun za leto 1901				Kredit iz prejšnjih let podaljšani do konca leta 1901		Skupaj	Odbiti krediti ki se imajo prenesti na breme proračuna za leto 1902		Ostane	V primeri s pristojbino je prebitok ugoden ali neugoden			
			redne		izredne											
			K	v	K	v									K	v
6680	.	.	8680	.	.	.	800	.	9480	.	1600	.	7880	.	1200	.
700	.	.	700	.	.	.	.	.	700	.	.	.	700	.	.	.
116	.	.	116	.	.	.	.	.	116	.	.	.	116	.	.	.
150	.	.	200	.	.	.	.	.	200	.	.	.	200	.	50	.
.	.	.	100	.	.	.	.	.	100	.	.	.	100	.	100	.
2704 90	.	6 22	2400	.	.	.	.	.	2400	.	.	.	2400	.	311 12	.
280 46	.	.	400	.	.	.	.	.	400	.	.	.	400	.	135 54	.
250	.	.	200	.	.	.	.	.	200	.	.	.	200	.	50	.
50 98	.	.	60	.	.	.	.	.	60	.	.	.	60	.	9 02	.
111 49	.	.	100	.	.	.	.	.	100	.	.	.	100	.	11 49	.
283 44	.	.	300	.	.	.	.	.	300	.	.	.	300	.	16 56	.
579 84	.	.	600	.	.	.	.	.	600	.	.	.	600	.	20 16	.
232 88	.	.	200	.	.	.	.	.	200	.	.	.	200	.	32 88	.
196 05	.	.	200	.	.	.	.	.	200	.	.	.	200	.	3 95	.
95	.	.	300	.	.	.	.	.	300	.	.	.	300	.	205	.
2659 96	.	.	3600	.	.	.	.	.	3600	.	.	.	3600	.	940 04	.
810 43	.	.	880	.	.	.	.	.	880	.	.	.	880	.	69 57	.
924 61	.	.	360	.	.	.	.	.	360	.	.	.	360	.	564 61	.
1896 97	.	.	1200	.	.	.	.	.	1200	.	.	.	1200	.	696 97	.
67 57	.	.	100	.	.	.	.	.	100	.	.	.	100	.	32 43	.
424 06	.	.	400	.	.	.	.	.	400	.	.	.	400	.	24 06	.
289 73	.	.	220	.	.	.	.	.	220	.	.	.	220	.	69 73	.
34 36	.	.	200	.	.	.	.	.	200	.	.	.	200	.	165 64	.
256 48	.	.	100	.	.	.	.	.	100	.	.	.	100	.	156 48	.
379 60	.	.	344	.	.	.	.	.	344	.	.	.	344	.	35 60	.
.	.	.	200	.	.	.	14304	.	14504	.	14452	.	52	.	52	.
20174 81	.	6 22	22160	.	.	.	15104	.	37264	.	16052	.	21212	.	1046 97	.
11501 82	.	.	12050	.	.	.	.	.	12050	.	.	.	12050	.	548 18	.
8672 99	.	6 22	10110	.	.	.	15104	.	25214	.	16052	.	9162	.	498 79	.

Slovenski

Poglavje	Naslov	Troški	Pričetni		Pristojbina upravnega leta						Skupaj			
			pasivni zastanki		na račun kreditov prenešenih iz prejšnjih let		redna		izredna		na račun kreditov leta 1901		K v	
			K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v
I		Osební troški :												
1	Plače in stanarine					6200					6200			
2	Pokojnine					1653 34					1653 34			
3	Vzgojnine					72					72			
4	Nagrade in podpore					270					270			
5	Potni troški					12					12			
II		Troški za šolo :												
1	Štipendije učencem					2331 28					2331 28			
2	Za snaženje in vzdrževanje poslo- pja					335 30					335 30			
3	Kurjava in svečava					254 88					254 88			
4	Nakup in popraviljanje pohištva					73 43					73 43			
5	Pisarnica					190 71					190 71			
6	Za knjige in spise					537 76					537 76			
7	Kemični laboratorij in nakup učnih sredstev					213 76					213 76			
8	Konvikt					7 04					7 04			
9	Za tečaje o cepljenju trt													
III		Troški za kmetijo :												
1	Za blev					3175 34					3175 34			
2	Obdelovanje njiv					495 94					495 94			
3	Za obdelovanje vrta					416 09					416 09			
4	Vinograd in klet					1549 67					1549 67			
5	Za sadni vrt					342 69					342 69			
6	Za travnike in gozd					495 02					495 02			
7	Za pridelovanje žvepleno kislega apna					113 24					113 24			
8	Za ameriške trte													
9	Razni													
IV		Javni davki									439 68			
V		Izredni troški									4			
		Vsota									19183 17			
		Dohodki	272 24			8234 89					8507 13			
		Dohodki so večji ali manjši od troškov	272 24			10948 28					10676 04			

oddelek

Izplačila	Končni		Potrjeni proračun za leto 1901				Krediti iz prejšnjih let podaljšani do konca leta 1901	Skupaj		Odbiti krediti ki se imajo prenesti na breme proračuna za leto 1902	Ostane		V primeri s pristojbino je prebitok ugoden ali neugoden			
	pasivni zastanki		redne		izredne			K v			K v					
	K	v	K	v	K	v		K	v		K	v		K	v	
6200					8200			800		9000		1600		7400		1200
1653 34					1654					1654				1654		66
72					72					72				72		
270					200					200				200		70
12					100					100				100		88
2317 95		13 33			2400					2400				2400		68 72
335 30					400					400				400		64 70
254 88					300					300				300		45 12
73 43					160					160				160		160
190 71					100					100				100		26 57
537 76					300					300				300		109 29
213 76					600					600				600		62 24
7 04					200					200				200		13 76
					200					200				200		192 96
3175 34					3600					3600				3600		424 66
495 94					880					880				880		384 06
416 09					360					360				360		56 09
1549 67					1200					1200				1200		349 67
342 69					200					200				200		142 69
495 02					500					500				500		4 98
113 24					200					200				200		86 76
					100					100				100		100
439 68					421					421				421		18 68
4					4493					4493		148		4345		4341
19169 84					26840			800		27640		1748		25892		6708 83
8507 13					11240					11240				11240		3005 11
10662 71					15600			800		16400		1748		14652		3703 72

Italijanski

Poglavje	Naslov	Predmet	Pričetni		Pristojbina upravnega leta				Skupaj			
			pasivni		na račun kreditov prenešenih iz prejšnjih let		redna	izredna				
			K	v	K	v	na račun kreditov leta 1901		K	v	K	v
		Skupen dohitek italijanskega oddelka Slovenskega oddelka	.	.	.	.	11501 82	.	.	11501 82		
			272 24	.	.	8234 89	.	.	8507 13			
		Skupaj pogl. I. 4 nasl.	272 24	.	.	19736 71	.	.	20008 95			
		Skupen trošek italijanskega oddelka . Slovenskega oddelka	16 .	.	.	20165 03	.	.	20181 03			
			.	.	.	19183 17	.	.	19183 17			
		Skupaj pogl. VIII. 2 nasl	16 .	.	.	39348 20	.	.	39364 20			
		Za oba oddelka so bili dohodki večji ali manjši	256 24	.	.	19611 49	.	.	19355 25			

oddelek

Izplačila	Končni		Potrjeni proračun za leto 1901				Krediti iz prejšnjih let podaljšan do konca leta 1901	Skupaj	Odbiti krediti ki se imajo prenesti na breme proračuna za leto 1902	Ostane	V primeri s pristojbino je prebitok ugoden ali neugoden	
	pasivni		redne		izredne							
	K	v	K	v	K	v						K
11501 82	.	.	12050 .	.	.	.	.	12050 .	.	.	12050 .	548 18
8507 13	.	.	11240 .	.	.	.	.	11240 .	.	.	11240 .	3005 11
20008 95	.	.	23290 .	.	.	.	.	23290 .	.	.	23290 .	3553 29
20174 81	6 22	.	22160 .	.	.	.	15104 .	37264 .	16052 .	21212 .	1046 97	
19169 84	13 33	.	26840 .	.	.	.	800 .	27640 .	1748 .	25892 .	6708 83	
39344 65	19 55	.	49000 .	.	.	.	15904 .	64904 .	17800 .	47104 .	7755 80	
19335 70	19 55	.	25710 .	.	.	.	15904 .	41614 .	17800 .	23814 .	4202 51	

Inventar

deželnega premakljivega in nepremakljivega premoženja, ki je v oskrbi deželnih kmetijskih šol
koncem leta 1901.

Redno število	P r e d m e t	V r e d n o s t				Opombe		
		pri itali- janskem oddelku		pri slo- venskem oddelku			Skupaj	
		K	v	K	v		K	v
A. Premakljivo premoženje :								
1	Polištvo, knjige, stroji, zbirke i. t. d.	18273	05	14951	62	33224	67	
2	Živina	4257	.	3259	70	7516	70	
3	Vino, žganje in kisline	3958	60	5756	30	9714	90	
4	Poljski pridelki i. t. d.	1714	60	2567	.	4281	60	
	Skupaj	28203	25	26534	62	54737	87	
B. Nepremakljivo premoženje :								
5	Hiša v Podturnu anagr. štev. 55 in 136 (nov. št 23 in 25)	54000	.	.	.	54000	.	
6	Kmetija v Podturnu	14000	.	.	.	14000	.	
7	Travniki na Blanči	26600	.	.	.	26600	.	
8	Travniki na Peči	.	.	27800	.	27800	.	
9	Gozd v Starigori obdelovan po obeh oddelkih deželne kmetijske šole	1400	.	1400	.	2800	.	
10	Slovenski oddelek deželne kmetijske šole obdeluje tudi kmetijo, katero je c. kr. kmetijsko društvo, dokler obstoji kmetijska šola, odsto- pilo deželi vsled pogodbe z dne 11. novembra 1881 št 4007 skle- njene na podlagi sklepa dež. zbora z dne 6. septembra 1881. Ta kmetija je cenjena . . . . . K 20.000:— novo poslopje zidano na ravno istem zemljišču je stalo „ 68 948:10 vrednost starega poslopja znaša približnih . . . . . „ 3.000:— Skupaj K 91.948:10							
	Skupaj	96000	.	29200	.	125200	.	
	Svota	124203	25	55734	62	179937	87	

Deželno knjigovodstvo

v Gorici 1. maja 1902.

Ravnatelj :

K A U Č I Č

RAČUNSKI SKLEP

DEŽELNEGA ZAKLADA

ZA LETO 1901

Poglavje	Naslov	D o h o d k i	Pričetni		Pristojbina upravnega leta				
			aktivni		redna		izredna		
			K	v	K	v	K	v	
		a) Dejanski :							
I		Dohodki iz deželnega premoženja :							
1	Aktivne obresti obveznic			19803	.	.	.	.	
2	Obresti predplačil, ki se dajejo občinam za bolniške troške			3465 20	.	.	.	.	
3	Od društva za namakanje tržiške ravani obresti	19120	.	19120	.	.	.	.	
4	Najemščine			5880	.	.	.	.	
5	Deželna kmetijska šola	272 24	.	19736 71	.	.	.	.	
	Vsota I. poglavja	19392 24		68004 91	.	.	.	.	
II		Dohodki iz javnih naslovov :							
1	Povračilo bolniških troškov od dotičnih občin	115032 79		204573 16	.	.	.	.	
2	Doneski upravnim troškom od zakladov oskrbovanih po deželni upravi			4811 40	.	.	.	.	
3	Povračilo potirnih troškov od občin in drugih dežel	1145 48		3570 93	.	.	.	.	
4	Deželna kvota na osebno dohodarino			39093	.	.	.	.	
	Vsota II. poglavja	116178 27		252048 49	.	.	.	.	
III		Drugi dohodki :							
1	Povračila	951 57		636 70	.	.	.	.	
2	Od prodaje tiskovin			143 04	.	.	.	.	
3	Razni dohodki	76 59		421 43	.	.	.	.	
4	1 % tni utržek od uradniških plač			124 81	.	.	.	.	
	Vsota III. poglavja	1028 16		1325 98	.	.	.	.	

Skupaj	Izplačila	Končni aktivni zastanki	Potrjeni proračun za leto 1901				Skupaj	V primeri s pristojbino je prebitok ugoden ali neugoden
			redne		izredne			
			K	v	K	v		
19803	19803	.	.	19803	.	.	.	
3465 20	3465 20	.	.	4000	.	.	.	534 80
38240	19120	19120	.	19120	.	.	.	
5880	5880	.	.	5880	.	.	.	
20008 95	20008 95	.	.	23290	.	.	.	3553 29
87397 15	68277 15	19120	.	72093	.	.	.	4088 09
319605 95	175448 96	144156 99	.	158000	.	.	.	46573 16
4811 40	4811 40	.	.	4782	.	.	.	29 40
4716 41	3067 61	1648 80	.	2800	.	.	.	770 93
39093	39093	.	.	38000	.	.	.	1093
368226 76	222420 97	145805 79	.	203582	.	.	.	48466 49
1588 27	264 08	1324 19	.	1000	.	.	.	363 30
143 04	143 04	.	.	200	.	.	.	56 96
498 02	498 02	.	.	20	.	.	.	401 43
124 81	124 81	.	.	.	.	.	.	124 81
2354 14	1029 95	1324 19	.	1220	.	.	.	105 98

Poglavje	Naslov	D o h o d k i		Pričetni		Pristojbina upravnega leta										
				aktivni		redna		izredna		Skupaj	V primeri s pristojbino je prebitek ugoden ali neugoden					
				K	v	K	v	K	v			K	v			
IV	Doklade in davščine :															
	1	Na izravne davke	46107	23	231693	85	.	.								
	2	Na državno potrošnino	.	.	306571	13	.	.								
	3	Davščina od na drobno potočenega piva	.	.	11000	.	.	.								
	4	Davščina od na drobno potočenih opojnih tekočin	.	.	45767	34	.	.								
		Vsota IV. poglavja	46107	23	596032	31	.	.								
		b) Kreditno započetje :														
		Vrje ne glavnice	.	.	.	.	.	.								
			.	.	.	.	.	.								
		c) Prehajalni :														
		Prejeta predplačila :														
		a) Od denarnih zavodov	.	.	210497	49	.	.								
		b) Druga	.	.	424	10	.	.								
		Vsota prejetih predplačil	.	.	210497	59	.	.								
		Vrnjena predplačila :														
	a) Od razbremenilnega zaloga	30058	47	.	.	.	.									
	b) Od uradnikov	2579	12	1321	64	.	.									
	c) Od deželne pisarnice	1759	14	196	54	.	.									
	d) Od občin	2114	67	.	.	.	.									
	e) Od denarnih zavodov	.	.	.	.	.	.									
	f) Druga	119464	56	35559	54	.	.									
	Vsota vrnjenih predplačil	155975	96	37077	72	.	.									
	Skupni dohodki	338681	86	1164987	01	.	.									
	Pričetni ostanek v gotovini	74472	58	.	.	.	.									
	Glavna vsota dohodkov	.	.	.	.	.	.									
	Končni ostanek v gotovini	.	.	.	.	.	.									
	Pričetna aktiva	413154	44	.	.	.	.									
	Končna aktiva	.	.	.	.	.	.									

Skupaj	Izplačila	Končni		Potrjeni proračun za leto 1901				Skupaj	V primeri s pristojbino je prebitek ugoden ali neugoden						
				aktivni		redne				izredne					
				K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v
277801	08	254029	72	23771	36	231000	.	.	.	231000	.	.	.	693	85
307571	13	307571	13	.	.	310000	.	.	.	310000	.	.	.	2428	87
11000	.	11000	.	.	.	11000	.	.	.	11000	.	.	.	.	.
45767	34	39106	.	6661	34	40000	.	.	.	40000	.	.	.	5767	34
642139	55	611706	85	30432	70	592000	.	.	.	592000	.	.	.	4032	32
210073	49	210073	49	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
424	10	424	10	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
210497	59	210497	59	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
30058	47	276	33	29782	14	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
3900	76	2700	28	1200	48	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
1955	68	1759	14	196	54	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
2114	67	.	.	2114	67	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
155024	10	16850	62	138173	48	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
193053	68	21586	37	171467	31	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
1503668	87	1135518	88	368149	99	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
		74472	58	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
		1209991	46	53119	21	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
				421269	20	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.

Poglavje	Naslov	Troški	Pričetni pasivni zastanki	Pristojbina upravnega leta				Skupaj
				na račun kreditov prenesenih iz prejšnjih let		na račun kreditov leta 1901		
				K	v	K	v	
I	a) Dejanski :							
	Troški dež. zbora :							
1	Dnine in potnine dež. poslancem, ki ne bivajo v Gorici			4361 72		4361 72		
2	Nagrada hitropiscema			1020		1020		
3	Troški za tisk			7162 47		7262 47		
4	Razni troški			2112 85		112 85		
	Vsota I. poglavja			12757 40		12757 04		
II	Splošni upravni troški :							
1	Opravnine udom deželnega odbora			13600		13600		
2	Deželno tajništvo in pisarna			20094 88		20094 88		
3	Deželno knjigovodstvo			17163 68		17163 68		
4	Deželna blagajna			4316 56		4316 56		
5	Pokojnine in miloščine			6442 85		6442 85		
6	Odgojnine in konkretne pokojnine	105		420		525		
7	Nagrade in podpore dež. uradnikom			720		720		
8	Potni troški			1764 52		1764 52		
9	Uradne in pisarniške potrebščine			7123 48		7123 48		
10	Deželni zakonik in ukaznik			1311 29		1311 29		
11	Reorganizacija dež. uradov							
	Vsota II. poglavja	105		72957 26		73062 26		
III	Troški za deželno posestvo :							
1	Varuhu dež. palače							
2	Vzdrževanje deželnih poslopij	26		3135 42		3161 42		
3	Javni davki			656 71		656 71		
	Vsota III. poglavja	26		3792 13		3818 13		

Izplačila	Končni pasivni zastanki	Potrjeni proračun za leto 1901				Kredit iz prejšnjih let podaljšan do konca leta 1901	Skupaj	Odbiti krediti ki se imajo prenesti na breme proračuna za leto 1902	Ostane	V primeri s pristojbino je prebitok ugoden ali neugoden
		redne		izredne						
		K	v	K	v					
4361 72		2000				2000		2000	2361 72	
1020		600				600		600	420	
7262 47		3000				3000		3000	4262 47	
112 85		60				60		60	52 85	
12757 04		5660				5660		5660	7097 04	
13600		13600				13600		13600		
20094 88		20520				20520		20520	425 12	
17163 68		15658				15658		15658	1505 68	
4316 56		3750				3750		3750	566 56	
6442 85		5020				5020		5020	1422 85	
525		420				420		420		
720		600				600		600	120	
1764 52		1000				1000		1000	764 52	
7123 48		3400				3400		3400	3723 48	
1311 29		700				700		700	611 29	
			3500			3500		3500	3500	
73062 26		64668	3500			68168		68168	4789 26	
3161 42		2000				2000		2000	135 42	
656 71		623				623		623	33 71	
3818 13		2623				2623		2623	1169 13	

Poglavje	Naslov	Troški		Pristojbina upravnega leta				Skupaj		
				Pričetni pasivni zastanki	na račun kreditov prenešenih iz prejšnjih let		na račun kreditov leta 1901			
					redna	izredna	redna			izredna
K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	
IV	Troški za poljedelstvo in obrtnijo :									
1	Podpore e. k. kmetijski družbi . . .			2340		20000		22340		
2	Nagrada za pokončanje zveri . . .									
3	Doneski obrtnim šolam	1200		7600				8800		
4	Stipendiji učencem obrtnih zavodov .	400		3110				3510		
5	Predplačilo za obnovitev vinogradov									
6	Za nasad ameriških trtnic	400		550				950		
	Vsota IV. poglavja	2000		13050		20000		35600		
V	Troški za javno varnost :									
1	Za nastanitev orožništva	13577		1679005				1692582		
2	Za orožniške priprave	121980		109852				231832		
3	Za potirne troške	28706		2079315				2108021		
4	Za oskrbovanje pokorilcev			518876				518876		
5	Za prevažanje obsojencev in preiskovancev .									
6	Stalni prispevek goriškemu gasilnemu društvu			200				200		
	Vsota V. poglavja	164263		4407048				4571311		
VI	Troški za zdravstvo :									
1	Miloščine			240				240		
2	Troški za cepljenje koz	56		643985				649585		
3	Potni troški zdravstvenemu deželnemu svetniku			5920				5920		
4	Troški za zabranitev uvažanja živinske kuge									
5	Podpore za vodne naprave			300				300		
	Vsota VI. poglavja	56		673905				709505		

Izplačila	Končni pasivni zastanki	Potrjeni proračun za leto 1901				Kredit iz prejšnjih let podaljšani do konca leta 1901	Skupaj	Odbiti krediti ki se imajo prenesti na breme proračuna za leto 1902	Ostane	V primeri s pristojbino je prebitok ugoden ali neugoden										
		redne		izredne																
		K	v	K	v						K	v	K	v	K	v				
22340				3140		20000				23140										800
8300		500		9600						80										80
2410		1100		4600						9600										9600
										4600										4600
950						20000		20000		40000		40000								40000
						4000		1600		5600		5050								550
34000		1600		17420		44000		21600		83020		45050								37970
1692582				15692						15692										15692
127312		104520		1400						1400										1400
1985624		122397		16000						16000										16000
518876				7000						7000										7000
						50				50										50
		200		200						200										200
4324394		246917		40342						40342										40342
240				240						240										240
608371		41214		6500						6500										6500
5920				100						100										100
				600						600										600
300						10850		3700		14550		14250								300
668291		41214		7440		10850		3700		21990		14250								7740

Poglavje	Naslov	Troški		Pristojbina upravnega leta				Skupaj			
				Pričetni pasivni zastanki		na račun kreditov prenešenih iz prejšnjih let				redna na račun kreditov leta 1901	
				K	v	K	v			K	v
VII	Dobrodelni zavodi :										
1	Oskrbovanje blaznih	53	.	.	.	97277 51	.	.	97330 51		
2	Porodilnice	.	.	.	.	3375 30	.	.	3375 30		
3	Oskrbovanje najdencev	.	.	.	.	2617 50	.	.	2617 50		
4	Deželna gluhozemica	.	.	.	.	9745 70	.	.	9745 70		
5	Bolniški troški :										
	a) Na račun deželnega zaloga	.	.	.	.	2278 06	.	.	2278 06		
	b) Na račun občin	93 60	.	.	.	204573 16	.	.	204666 76		
6	Stalni letni donesek verskemu zalogu	.	.	.	.	371 52	.	.	371 52		
7	Stalni prispevek morski kopelji v Gradežu	.	.	.	.	400	.	.	400		
8	Stalni prispevek zavodu Frana Josipa v Aleksandriji	.	.	500	.	500	.	.	1000		
	Vsota VII. poglavja	146 60	.	500	.	321138 75	.	.	321785 35		
VIII	Troški za uk in izobrazbo :										
1	Goriškemu magistratu stalni prispevek za c. k. realko	.	.	.	.	1000	.	.	1000		
2	Deželna kmetijska šola	16	.	.	.	39348 20	.	.	39364 20		
3	Goriškemu magistratu stalni prispevek za glasbeno šolo	.	.	.	.	1050	.	.	1050		
4	Učnemu zalogu stalni letni prispevek	.	.	.	.	357	.	.	357		
5	Šolskemu penzijskemu zalogu	.	.	.	.	13685 19	.	.	13685 19		
6	Troški za babištvo	.	.	.	.	1126 06	.	.	1126 06		
7	Štipendiji visokošolcem :										
	a) 4 stipendiji po 400 K	200	.	.	.	160	.	.	1800		
	b) 4 stipendiji po 600 K	.	.	.	.	2400	.	.	2400		
8	Prispevki za cerkveno glasbo :										
	a) V Gorici	35	.	.	.	360 67	.	.	395 67		
	b) V Gradišču	96 60	.	.	.	193 20	.	.	289 80		
9	Deželni muzej	.	.	.	.	5280	.	.	5280		
10	Prispevki okrajnim šolskim zalogom	.	.	.	.	250000	.	.	250000		
	Vsota VIII. poglavja	347 60	.	.	.	316400 32	.	.	316747 92		
IX	Podpore za ceste :			5200	.	300	.	29639 28	35139 28		
	Vsota IX. poglavja	.	.	5200	.	300	.	29639 28	35139 28		

Izplačila	Končni pasivni zastanki		Potrjeni proračun za leto 1901				Kredit iz prejšnjih let podaljšan do konca leta 1901		Skupaj	Odbiti krediti ki se imajo prenesti na breme proračuna za leto 1902	Ostane	V primeri s pristojbino je prebitok ugoden ali neugoden	
			redne		izredne								
			K	v	K	v							
97330 51	.	.	90000	.	.	.	.	90000	.	.	90000	.	7277 51
3375 30	.	.	2500	.	.	.	.	2500	.	.	2500	.	875 30
2617 50	.	.	2800	.	.	.	.	2800	.	.	2800	.	182 50
9745 70	.	.	12946	.	1344	.	.	14290	.	.	14290	.	4544 30
2278 06	.	.	2000	.	.	.	.	2000	.	.	2000	.	278 06
196222 60	8444 16	.	158000	.	.	.	.	158000	.	.	158000	.	46573 16
371 52	.	.	372	.	.	.	.	372	.	.	372	.	48
400	.	.	400	.	.	.	.	400	.	.	400	.	.
1000	.	.	500	.	.	500	.	1000	.	.	1000	.	.
313341 19	8444 16	.	269518	.	1344	.	500	271362	.	.	271362	.	50276 75
1000	.	.	1000	.	.	.	.	1000	.	.	1000	.	.
39344 65	19 55	.	49000	.	.	15904	.	64904	17800	.	47104	.	7755 80
1050	.	.	1050	.	.	.	.	1050	.	.	1050	.	.
357	.	.	358	.	.	.	.	358	.	.	358	.	1
13685 19	.	.	13685	.	13685	.	.	13685	.	.	13685	.	19
1126 06	.	.	1200	.	.	.	.	1200	.	.	1200	.	73 94
1800	.	.	1600	.	.	.	.	1600	.	.	1600	.	.
2250	150	.	2400	.	.	.	.	2400	.	.	2400	.	.
360 67	35	.	360	.	.	.	.	360	.	.	360	.	.
193 20	96 60	.	194	.	.	.	.	194	.	.	194	.	13
5280	.	.	5280	.	.	.	.	5280	.	.	5280	.	.
244075	5925	.	250000	.	.	.	.	250000	.	.	250000	.	.
310521 77	6226 15	.	312442	.	13685	.	15904	342031	17800	.	324231	.	7830 68
34339 28	800	.	300	.	46039	.	22400	68739	33600	.	35139	.	.
34339	800	.	300	.	46039	.	22400	67739	33600	.	35139	.	.

Poglavje	Naslov	Troški		Pričetni		Pristojbina upravnega leta						Skupaj		
				pasivni		na račun kreditov prenešenih iz prejšnjih let		redna		izredna				
				K	v	K	v	na račun kreditov leta 1901						
		K	v	K	v	K	v	K	v	K	v			
X		Vojaški troški:												
	1	Priprave za stalno vojno						4160	20				4160	20
	2	Priprave za brambovce						176					176	
	3	Plača slugi pri uradu za vojaške priprave						432					432	
		Vsota X. poglavja						4768	20				4768	20
XI		Deželni dolg:												
	1	Razdolžitev deželnih posojil:												
		a) Vrsta A	4200					4400					8600	
		b) Vrsta B	200					2600					2800	
	2	Obresti deželnih posojil:												
		a) Vrsta A	96					14688					14784	
		b) Vrsta B	88					8408					8496	
	3	Dohodarina od obresti obveznic Vrsta B						840	80				840	80
	4	Pristojbina v kolekih od odrezkov obveznic Vrsta B						52	64				52	64
	5	Obresti starih domestikalnih obveznic	1547	22				5055	32				6602	54
	6	Obresti nezaloženega dolga	8073	58				20042	99				28116	57
	7	Razdolžitev nezaloženega dolga												
		Vsota XI. poglavja	14204	80				56087	75				70292	55
XII		Razni troški:												
	1	Vrnjene deželne doklade		70										70
	2	Nenadni troški												
	3	Razni manjši troški		39	18			1306	66				1345	84
		Vsota XII. poglavja		39	88			1306	66				1346	54
XIII		Izredni troški:												
			33867	50	6000					31716			71583	50
		Vsota XIII. poglavja	33867	50	6000					31716			71583	50

Izplačila	Končni pasivni zastanki		Potrjeni proračun za leto 1901				Kredit iz prejšnjih let podaljšan do konca leta 1901	Skupaj		Odbiti krediti ki se imajo prenesti na breme proračuna za leto 1902	Ostane		V primeri s pristojbino je prebitok ugoden ali neugoden		
			redne		izredne										
			K	v	K	v									K
4160	20			2400				2400				2400		1760	20
176				200				200				200		24	
432				432				432				432			
4768	20			3032				3032				3032		1736	20
7400		1200		4400				4400				4400			
2800				2600				2600				2600			
14772		12		14688				14688				14688			
8400		96		8408				8408				8408			
840	80			841				841				841			20
52	64			54				54				54			136
4989	34	1613	20	5056				5056				5056			68
28116	57							25250				25250			5207
67371	35	2921	20	36047				61297				61297			5209
70								7975				7975		7975	
1345	84			1000				1000				1000		306	66
1346	54			1000				8975				8975		7668	34
35667	50	35916				43610		8900		52510		3900		48610	10894
35667	50	35916				43610		8900		52510		3900		48610	10894

Poglavje	Naslov	Troški		Pristojbina upravnega leta							
				Pričetni		na račun kreditov				Skupaj	
				pasivni		redna		izredna			
				zastanki		na račun kreditov prenešenih iz prejšnjih let		na račun kreditov leta 1901			
K	v	K	v	K	v	K	v	K	v		
		b) Kreditne započetje :									
		Naložene glavnice									
		c) Prehajalni :									
		Vrnjena predplačila :									
		a) Denarnim zavodom									
		421780 26	.	.	210073 49	.	.	631853 75			
		b) Druga									
		661 42	.	.	424 10	.	.	1085 52			
		Vsota danih predplačil									
		422441 68	.	.	210497 59	.	.	632939 27			
		Dana predplačila :									
		a) Deželnim uradnikom									
		.	.	.	1321 64	.	.	1321 64			
		b) Deželni pisarnici									
		.	.	.	196 54	.	.	196 54			
		c) Denarnim zavodom									
		.	.	.	.	.	.	.			
		d) Druga									
		.	.	.	35559 54	.	.	35559 54			
		Vsota danih predplačil									
		.	.	.	37077 72	.	.	37077 72			
		Skupni troški									
		474877 69	12550	.	1100942 95	81355 28	.	1669725 92			
		Končni ostanek v gotovini									
		.	.	.	.	.	.	.			
		Pobot									
		V primeri z aktivi									
		413154 44	.	.	.	.	.	.			
		kaže se aktivum pričetkom leta									
		61723 25	.	.	.	.	.	.			
		in pasivum koncem leta									
		.	.	.	.	.	.	.			

Izplačila	Končni pasivni zastanki		Potrjeni proračun za leto 1901				Kreditni iz prejšnjih let podaljšani do konca leta 1901	Skupaj	Odbiti krediti ki se imajo prenesti na breme proračuna za leto 1902	Ostane	V primeri s pristojbino je prebitok ugoden ali neugoden
			redne		izredne						
			K	v	K	v					
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
178213 .	453640 75	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
661 42	424 10	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
178874 42	454064 85	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
1321 64	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
196 54	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
35559 54	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
37077 72	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
1156872 25	512853 67	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
53119 21	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
1209991 46	421269 20	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	91584 47	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.

DEŽELNO KNJIGOVODSTVO

v Gorici, 1. oktobra 1902.

Ravnatelj :

KAUČIČ

Inventar imovine deželnega zaklada pričetkom in koncem leta 1901.

Redno število	Podrobni razkaz dolgovine	IMOVINA			
		pričetkom		koncem	
		leta			
		K	v	K	v
A K T I V A.					
<i>a) V gotovini.</i>					
1	Preostanek v gotovini po dotičnem računskem sklepu	74472	58	53119	21
<i>b) Konečne tirjatve</i>					
2	Konečni aktivni zastanki po dotičnem računskem sklepu	338681	86	368149	99
<i>c) Pohištvo stroji, knjige, znanstveni predmeti i.t.d.</i>					
3	pri deželni pisarnici	2494	57	3448	26
4	pri deželnem knjigovodstvu	1734	87	1954	51
5	pri deželni denarnici	1428	24	1410	98
6	pri varuhu deželne hiše	1622	81	1634	52
7	pri deželnem muzeju	43119	60	47371	42
8	pri meteorologičnem ogledišču	493	80	493	80
9	pri orožniških postajah (inventar se je predložil pod št 896/91 a v istem ni navedena vrednost dotičnih stvari)	7061	37	6849	.
10	pri tukajšnji ženski norišnici	1298	78	1152	53
11	tiskovine na prodaj pri deželni denarnici	54255	44	54737	94
12	pri deželni kmetijski šoli glasom posebnega inventarja				
	Skupaj	113509	48	119053	83
<i>d) Obveznice.</i>					
13	Vrednost državnih obveznic deželnega zaklada imenske vrednosti 741.500 kron je znašala po dunajski borzni ceni 31. decembra 1901	464419	25	466545	95
14	Vrednost 250 delnic po 400 kron društva e. kr. priv. furlanske železnice	100000	.	100000	.
15	Vrednost delnic po 200 kron za zgradbo vipavske železnice števil 501 - 1500	200000	.	200000	.
	Skupaj	764419	25	766545	95
<i>e) Obrestonosne glavnice.</i>					
16	Posojilo društvu za namakanje tržiške ravani	764800	.	764800	25
17	Glavnica depozitirana pri kreditni podružnici v Trstu in določena skupno z obrestmi za uporabo zgradbe železnice Gorica-Ogledj (deželnozborski sklep z dne 7. aprila 1900)	101288	89	105438	34
	Skupaj	866088	09	870238	34

Redno število	Podrobni razkaz dolgovine	IMOVINA			
		pričetkom		koncem	
		leta			
		K	v	K	v
	f) Glavnice brez obresti.				
18	Vsled pogodbe z dne 30. julija 1864 goriškemu mestu za razširjenje c. kr. realke brez obresti izposojena svota	30000	.	30000	.
	g) Nepremičnine.				
19	Deželna hiša v Gorici anagr. št. 30 približne vrednosti	150000	.	150000	.
20	Hiša na Plačuti, katero je najel vojaški erar in jo rabi za bolnišnico približne vrednosti	70000	.	70000	.
21	Vrti na Goriškem gradu parc. št. 223 ² / ₃ , 263 ² / ₂ in 559 (K. št. 957/94) cenjeni na	190	.	190	.
22	Nepremičnine deželne kmetijske šole glasom posebnega inventarja	125200	.	125200	.
23	Pod odb. št. 515/97 ukrenilo se je potrebno, da se izvede prepis lastninske pravice na ime dežele do poslopja in zemljišč na Goriškem gradu, kjer je nastanjeno vojaštvo.				
	Skupaj	345390	.	345390	.
	D O L G O V I N A .				
	a) Konečni dolgovi.				
1	Pasivni zastanki po računskem sklepu deželnega zaklada	474877	69	512853	67
	b) Pasivne obveznice.				
2	Imenska vrednost domestikalnik obveznic znaša v stari veljavi gold. 88.780:12 ³ / ₄ enako kron 186.438:43. Od teh obveznic plačuje se kron 4549:80 letnih obresti. Razdolžitvena glavnica, ki bi dajala po 4 ² / ₁₀ % ravno te obresti in bi se morala izplačati za razdolžitev teh obveznic, znaša	108328	56	108328	56
3	Obveznic novega deželnega posojila ki niso bile še izžrebane do konec leta 1901 je vrste A 69 po 200 kron, 61 po 1000 kron, 144 po 2000 kron = kron 362 800:— vrste B 73 po 200 kron, 27 po 1000 kron, 83 po 2000 kron = kron 207.600:—	577400	.	570400	.
	Skupaj	685728	56	678728	56
	c) Posojila.				
4	Državnemu miljarcijskemu zakladu	382400	.	382400	.
	Deželno knjigovodstvo v Gorici 1. oktobra 1902 Ravnatelj: K A U Č I Č.				

Računski sklep

zaklada za zgradbo norišnice

za leto 1901

Razpredel	D o h o d k i	Pričetni aktivni zastanki		Pristojbina upravnega leta		Skupaj		Vplačila		Končni aktivni zastanki		Potrjeni proračun	Pristojbina upravnega leta je v primeri s proračunom			
		K	v	K	v	K	v	K	v	K	v		večja	manjša		
		K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K
	a) Dejanski :															
I	Obresti obveznic															
II	Obresti naloženih glavnice															
III	Izkupilo prodanih kreditnih zadolžnic															
IV	Najemnine zemljišč			1616 19		1616 19		1616 19								
V	Razni dohodki															
	c) Prehajalni :															
	Prejeta predplačila			8005 6		8005 60		8005 60								
	Vrnjena predplačila			1200 .		1200 .				1200 .						
	Vsota			10821 79		10821 79		9621 79		1200 .						
	Pričetni ostanek v gotovini															
	Glavna vsota dohodkov							9621 79								
	Končni ostanek v gotovini															
	Pričetna aktiva															
	Končna aktiva									1200 .						

Razpredel	T r o š k i	Pričetni pasivni zastanki		Pristojbina upravnega leta		Skupaj		Izplačila		Končni pasivni zastanki		Potrjeni proračun	Pristojbina upravnega leta je v primeri s proračunom			
		K	v	K	v	K	v	K	v	K	v		manjša	večja		
		K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K
	a) Dejanski :															
I	Nakup zemljišč			7092 26		7092 26		7092 26								
II	Troški za načrt															
III	Troški za zgradbo norišnice															
IV	Troški za pohištvo															
V	Razni troški			3470 75		3470 75		1329 53		2141 22						
	c) Prehajalni :															
	Vrnjena predplačila	101129 87		8005 60		109135 47				109135 47						
	Dana predplačila			1200 .		1200 .		1200 .								
	Vsota	101129 87		19768 61		120898 48		9621 79		111276 69						
	Končni ostanek v gotovini															
	Pobot							9621 79								
	V primeri z aktivi									1200 .						
	kaže se pasivum pričetkom leta	101129 87														
	in pasivum koncem leta													110076 69		

Stan imovine

Podrobni razkaz imovine	I M O V I N A			
	pričetkom		koncem	
	l e t a			
A K T I V A.				
<p>a) Konečne terjatve:</p> <p>Aktivni zastanki razvidni iz tega-le računskega sklepa . . . . .</p>			1200	
<p>b) Obrestonosne glavnice:</p> <p>Njegovo e. kr. Veličanstvo je odkazalo znesek 200 000 kron od čistega dohodka XXIII in XXIV drž. loterije za zgradbo norišnice na Primorskem. Ta svota je naložena v drž. obveznicah ter pripada tej deželi glasom dotične razdelitve tretjina v vrednosti (Kn. št. 497/902) . . . . .</p>	147111	39	153734	08
<p>c) Nepremičnine:</p> <p>Zemljišča nakupljena za zgradbo norišnice ležeča v Gorici ob šempeterski cesti in sicer parcele 536/13, 536/14, 536/15, 536/16, 536/17, 536/18, 536/19, 536/40, 536/41, 536/57, 536/58 in 607/6 goriške zemljiške knjige v vrednosti od . . . . .</p>	152781	46	152781	46
Skupaj	209892	85	307715	54
D O L G O V I N A.				
<p>a) Končni dolgovi:</p> <p>Pasivni zastanki razvidni iz tega-le računskega sklepa . . . . .</p>	101129	87	111276	69
<p>b) Ostale kupne cene:</p> <p>Luciji Vetterle-Wildenbrunn in Mariji Cromer glavnica za zemljiščno parcelo 536/19 odstopljeno deželi vsled kupno prodajne pogodbe z dne 29/12 1900 št. 261/01, katero je izplačati v 10 letih od dneva sklenjene pogodbe . . . . .</p>	56000		56000	
Skupaj	157129	87	167276	69

Posnetek imovine
poknežene grofovine goriško - gradiščanske

pričetkom in koncem leta 1901

Redno število	Predmet	I M																		
		deželnega zaklada				Pomno- žitev ali zmanj- šanje	kmetijske šole													
		pričetkom		koncem			pričet- kom	koncem												
		l e t a						l e t a												
K	v	K	v	K	v	K	v	K	v											
	Imovina.																			
1	Gotovina	74472	58	53119	21	21353	37	.	.	.	.									
2	Končne tirjatve	338409	62	368149	99	29740	37	272	24	.	.									
3	Pohištvo i. t. d	59254	04	64315	96	5061	92	32668	17	33224	67									
4	Živina	.	.	.	.	.	.	8268	20	7516	70									
5	Poljski pridelki	.	.	.	.	.	.	13319	07	13996	50									
6	Obveznice	764419	25	766545	95	2126	70	.	.	.	.									
7	Obrestonosne glavnice	866088	89	870238	34	4149	45	.	.	.	.									
8	Glavnice brez obrestij	30000	.	30000	.	.	.	.	.	.	.									
9	Nepremičnina	220190	.	220190	.	.	.	125200	.	125200	.									
		2352834	38	2372559	45	19725	07	179727	68	179937	87									
	Dolgovina.																			
1	Pasivni zastanki	474861	69	512834	12	37972	43	16	.	19	55									
2	Državnemu miljaracijskemu zalogu	382400	.	382400	.	.	.	.	.	.	.									
3	Pasivne obveznice	685728	56	678728	56	7060	.	.	.	.	.									
4	Ostale kupne cene	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.									
		1542990	25	1573962	68	30972	43	16	.	19	55									
	Bilanca.																			
	Imovina	2352834	38	2372559	45	19725	07	179727	68	179937	87									
	Dolgovina	1542990	25	1573962	68	30972	43	16	.	19	55									
	Čista imovina	809844	13	798596	77	11247	36	179711	68	179918	32									

Redno število	Predmet	O V I N A																			
		Pomno- žitev ali zmanj- šanje	deželne gluhonemice				Pomno- žitev ali zmanj- šanje	norišnice				Pomno- žitev ali zmanj- šanje	S k u p n a				Pomno- žitev ali zmanj- šanje				
			pričetkom		koncem			pričet- kom	koncem												
			l e t a						l e t a												
K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v						
		272	24	413	.	1013	.	600	.	.	.	1200	.	1200	.	74472	58	53119	21	21353	37
		556	50	5609	91	12828	88	7218	97	.	.	.	.	.	.	339094	86	370362	99	31268	13
		751	50	630	.	540	.	90	.	.	.	.	.	.	.	97532	12	110369	51	12837	39
		677	43	.	.	.	.	90	.	.	.	.	.	.	.	8898	20	8056	70	841	50
		.	.	41425	.	41500	.	75	.	.	.	.	.	.	.	13319	07	13996	50	677	43
		.	.	5597	02	5597	02	.	.	147111	39	153734	08	6622	69	805844	25	808045	95	2201	70
		.	.	59412	34	59412	34	.	.	152781	46	152781	46	.	.	1018797	30	1029569	44	10772	14
		210	19	113087	27	120891	24	7803	97	299892	85	307715	54	7822	69	557583	80	557583	80	.	.
		3	55	409	66	407	27	2	39	101129	87	111276	69	10146	82	2945542	18	2981104	10	35561	92
		.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	576417	22	624537	63	48120	41
		.	.	.	.	.	.	.	.	56000	.	56000	.	.	.	382400	.	382400	.	.	.
		3	55	409	66	407	27	2	39	157129	87	167276	69	10146	82	685728	56	678728	56	7000	.
		.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	56000	.	56000	.	.	.
		210	19	113087	27	120891	24	7803	97	299892	85	307715	54	7822	69	1700545	78	1741666	19	41120	41
		3	55	409	66	407	27	2	39	157129	87	167276	69	10146	82	1700545	78	1741666	19	41120	41
		206	64	112677	61	120483	97	7806	36	142762	98	140438	85	2324	13	1244996	40	1239437	91	5558	49

Deželno knjigovodstvo

v Gorici 1. oktobra 1902.

Ravnatelj:

KAUČIČ.

Pos uprave in imovine vseh zakladov oskrbo

Redno štev.	Zaklad	Dohodki		Troški		Imovina je obstajala koncem leta									
						iz gotovine		iz aktivnih zastankov		iz obveznic		iz glavnice		iz posestev	
		K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v
1	Gozdorejski	10991	09	6371	40	4619	69	.	.	43900	.	260	40	.	.
2	Coronini	1971	82	1772	36	199	46	.	.	45800	.	.	.	.	.
3	Gospinski	13038	19	12789	66	248	53	.	.	298200	.	.	.	19589	60
4	Depoziti	33773	31	28334	42	5438	89	.	.	22953	44	.	.	.	.
5	Razni mali zakladi	2707	40	2707	40	.	.	.	.	4100	.	.	.	.	.
6	Zemljiščno-odvezni	276	33	276	33	.	.	30429	01	.	.	.	.	.	.
7	Za zgradbo norišnice	9621	79	9621	79	.	.	1200	.	.	.	153734	08	152781	46
8	Za bolne in ranj. vojake	2611	35	2075	.	536	35	.	.	60829	69	.	.	.	.
9	Penzijski	52709	47	52709	47	.	.	5555	34	.	.	.	.	.	.
10	Ubožni	52230	95	47635	06	4595	89	891	66	1178200	.	17838	91	126388	37
11	a) Deželni	1209991	46	1156872	25	53119	21	368149	99	766545	95	900238	34	220190	.
	b) Kmetijska šola														
12	Provincijalno občinski	4904	76	4485	48	419	28	.	.	105500	.	.	.	.	.
13	Šolski	18201	37	16833	18	1368	19	.	.	267000	.	.	.	.	.
14	Dež. gluhozemica	34523	93	34523	93	.	.	1013	.	41500	.	5597	02	59412	34
15	Štipendijski	7484	56	5744	51	1740	05	.	.	159000	.	.	.	.	.
16	Gasilski	11533	93	4704	70	6829	23	.	.	.	.	2630	64	.	.
17	Werdenberški	7589	04	7589	04	.	.	.	.	172600	.	.	.	.	.
	Skupaj	1474160	75	1395045	98	79114	77	407239	.	3166129	08	1080299	39	703561	77

netek vanih po deželnem odboru za leto 1901.

1901	iz pohištva in živine	Skupaj	Dolgovina je obstajala koncem leta 1901						Skupaj	Čista imovina aktivna ali pasivna	Premoženje v primeri z onim prejšnjega leta se je						
			iz pasivnih zastankov		iz pasivnih glavnice		iz pasivnih obveznic				pomnožilo	zmanjšalo					
			K	v	K	v	K	v					K	v	K	v	
.	.	48780	09	1001	.	.	.	1001	.	47779	09	1117	76	.	.		
.	.	45999	46	20	.	.	.	20	.	45979	46	706	04	.	.		
.	.	318038	13	102	96	.	.	102	96	317935	17	708	32	.	.		
.	.	28392	33	.	.	.	.	.	.	28392	33	.	.	7038	79		
.	.	4100	.	426	23	.	.	426	23	3673	77	191	80	.	.		
.	.	30429	01	30443	64	.	.	30443	64	14 63	.	.	.	.	.		
.	.	307715	54	111276	69	56000	.	167276	69	140438	85	.	.	2324	13		
.	.	61366	04	128	.	.	.	128	.	61238	04	203	46	.	.		
.	.	5555	34	5219	15	.	.	5219	15	336	19	10814	21	.	.		
.	.	1327914	83	364	50	.	.	364	50	1327550	33	3878	18	.	.		
64315	96	2552497	32	512834	12	382400	.	678728	56	1573982	23	978515	09	.	.	11040	72
54737	87			19	55												
.	.	105919	28	247	40	.	.	247	40	105671	88	756	35	.	.		
.	.	268368	19	1086	60	.	.	1086	60	267281	59	8925	72	.	.		
13368	88	120891	24	407	27	.	.	407	27	120483	97	7806	36	.	.		
.	.	160740	05	306	60	.	.	306	60	160433	45	2119	89	.	.		
.	.	9459	87	.	.	.	.	9459	87	2210	66	.	.	.	.		
.	.	172600	.	339	84	.	.	339	84	172260	16	199	20	.	.		
132422	71	5568766	72	664223	55	438400	.	678728	56	1781352	11	3787414	61	39637	95	20403	64

Deželno knjigovodstvo

v Gorici 1. oktobra 1902

Ravnatelj:

KAUČIČ.

POSNETEK

doklad in davščin vpeljanih za leto 1902 v pokritje primanjkljeja
deželnega zaloga in okrajnih šolskih zalogov.

a) Za deželni zalog se je vpeljala :

1. 18⁰/₀ tna doklada na zemljarino ;
2. 20⁰/₀ tna " " hišno-razredni in najemniški davek ;
3. 25⁰/₀ tna " " pridobniški in dohodniški davek (izvzemši osebno dohodarino, vpeljano z zakonom 25. oktobra 1896) ;
4. 80⁰/₀ tna " " državno potrošnino od vina mošta in mesa ;
5. davščina K 1 — od vsacega hl. na drobno potočenega piva ;

b) Za šolski zalog se je vpeljala :

1. v okraju Goriške okolice 65⁰/₀ tna doklada na vse državne davke ;
2. v Gradiščanskem okraju 36⁰/₀ " " " " " " v kat. občinah Romans in Frata,
39⁰/₀ " " " " " " " " " " Tržič in Sv. Pavel,
42⁰/₀ " " " " " " " " " " v vseh drugih občinah tega okraja ;
3. v Tolminskem okraju 65⁰/₀ " " " " " " "
4. v Sežanskem okraju 75⁰/₀ " " " " " zemljarino in na hišno-razredni in najemniški davek, in
100⁰/₀ " " " " " pridobniški in dohodniški davek.

DEŽELNO KNJIGOVODSTVO

v Gorici, 1. oktobra 1902.

Ravnatelj :

K A U Č I Č

RAZPREGLED

SUMARIČNIH PODATKOV OBČINSKIH PRORAČUNOV ZA LETO 1903 IN V POKRITJE IZKAZANIH PRIMANJKLJEJEV

VPELJANIH DOKLAD IN DAVŠČIN

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	100
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	-----

ŽUPANIJA	DAVČNA OBČINA	Po			Razkazani primanjkljaj se pokrije :							Izravni davek	
		potrjenem proračunu			z doklado				z davščino				
		za leto 1903			na vse neposredne državne davke			na užitnino		od vsacega hektolitra piva	od vsacega litra žg. opoj. tekočin		Kron
		znašajo :			v denarju	v delu	skupaj	vina	mesá				
Dohodki	Troški	Primanjkljaj											
Kron	Kron	Kron				%							

I. Davčni okraj Gorica (mesto).

Gorica	Mesto in pomerij	240363	680226	439863	$\frac{41}{52}$	.	$\frac{41}{52}$	180	84	3 40	20	585498
----------------	------------------	--------	--------	--------	-----------------	---	-----------------	-----	----	------	----	--------

II. Davčni okraj Gorica (okolica).

Štandrež	Štandrež	14437	18644	4207	30	.	30	35	35	2 . .	.	6419
Bilje	Bilje	1279	5878	4599	35	.	35	100	50	3 40	20	3811
	Orehovlje	2957	3996	1039	20	.	20	100	50	3 40	20	1344
Čepovan	Čepovan	392	3038	2646	70	.	70	50	50	2 20	.	2754
Dornberg	Dornberg	3157	13043	9886	100	26	126	100	100	3 40	22	6183
Števerjan	Števerjan	1348	8188	6840	110	.	110	125	125	.	.	4953
	Čerovo dol. . . .	1398	2908	1510	53	.	53	125	125	.	.	2146
	Čerovo gor. . . .	1294	3191	1897	58	.	58	125	125	.	.	2074
Grgar	Grgar	1155	4400	3245	67	.	67	100	100	2 20	.	3750
	Ravnica	533	1127	594	52	.	52	100	100	2 20	.	1124
Ločnik	Ločnik	4134	15387	11253	38	.	38	150	150	3 40	14	11443
Miren	Miren	6328	12559	6231	51	.	51	80	80	3 40	22	5391
	Rupa	403	2445	2042	117	.	117	80	80	3 40	22	1626
Opačjeselo	Opačjeselo	1363	2022	659	.	.	.	100	100	2 20	20	1200
	Novavas	463	710	247	40	.	40	100	100	2 20	20	476
	Vrh	182	1017	835	82	.	82	100	100	2 20	20	839
	S. Miha	157	766	609	59	.	59	100	100	2 20	20	610
Šempeter	Šempeter	2684	4761	2077	.	.	.	50	.	2 . .	20	8204
Podgora	Podgora	2251	14355	12104	38	.	38	70	39	2 . .	20	6388
	S. Maver	46	771	725	30	.	30	150	.	.	.	1714
	Podšabotin	636	1235	599	40	.	40	100	.	.	.	1438
	Pevma	436	4387	3951	.	.	.	100	40	2 . .	.	5944
Prvačina	Prvačina	498	3788	3290	80	30	110	100	100	3 40	22	3818

ŽUPANIJA	DAVČNA OBČINA	Po			Razkazani primanjkljaj se pokrije :								Izravni davek
		potrjenem proračunu			z doklado				z davščino				
		za leto 1903			na vse neposredne državne davke		na užitnino		od vsacega hektolitra piva	od vsacega litra žg. opoj. tekočin			
		znašajo :			v denarju	v delu	skupaj	vina			mesá	K	
		Dohodki	Troški	Primanjkljaj	%			%					
Kron	Kron	Kron											
Kojško	Kojško	344	3228	2884	32	26	58	100	100	.	.	.	3406
	Kozana	655	3935	3280	75	26	101	100	100	.	.	.	2422
	Krasno	236	1030	794	105	26	131	100	100	.	.	.	720
	Šmartno	1154	5 65	4111	105	26	131	100	100	.	.	.	2811
	Vedrijan	420	1061	641	35	26	61	100	100	.	.	.	820
	Vrhovlje	101	1303	1202	68	26	94	100	100	.	.	.	1608
	Vipolže	251	2602	2351	49	26	75	100	100	.	.	.	3168
	Višajevik	240	2340	2100	139	26	165	100	100	.	.	.	1383
Renče	Renče	954	9891	8937	70	53	123	100	100	2	.	.	5878
	Gradiškuta	90	3335	3245	137	53	190	100	100	2	.	.	1499
Solkan	Solkan	6062	15340	9278	38	.	38	50	50	2	15	.	8734
	Kronberg	970	2592	1622	30	.	30	50	50	2	.	.	2744
	Loka	565	919	354	25	.	25	25	25	.	.	.	1288
Šempas	Šempas	453	2551	2098	60	.	60	100	100	2	20	.	3597
	S. Miha	414	1438	1024	60	.	60	100	100	2	20	.	1809
	Ozeljan	259	2486	2227	85	.	85	100	100	2	20	.	2904
	Osek	144	1573	1329	77	.	77	100	100	2	20	.	2061
	Vitovlje	850	1974	1124	60	.	60	100	100	2	20	.	2088
Sovodnje	Sovodnje	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
	Gabrije	566	1069	503	50	.	50	50	.	.	.	.	2309
	Peč	2796	1639	.	.	.	.	.	.	.	.	.	1290
	Rubije	1140	1524	384	30	.	30	.	.	.	.	.	1297
	Vrtoče	274	711	437	75	.	75	.	.	.	.	.	540
Trnovo	Trnovo	490	2226	1736	51	.	51	.	.	.	.	.	3436
	Lazna	70	321	251	50	.	50	.	.	.	.	.	511
	Lokva	450	2159	1709	49	.	49	.	.	.	.	.	3562
Tribuša	Tribuša	640	2348	1708	95	.	95	51	40	2	70	06	1667
Vrtojba	Vrtojba dol. . . .	3639	7043	3404	35	.	35	100	100	3	40	.	3614
	Vrtojba gor. . . .	1956	4336	2380	40	.	40	100	100	3	40	06	3781

ŽUPANIJA	DAVČNA OBČINA	Po			Razkazani primanjkljaj se pokrije :							Izravni davek
		potrjenem proračunu			z doklado				z davščino			
		za leto 1903			na vse neposredne državne davke		na užitnino		od vsacega hektolitra piva	od vsacega litra žg. opoj. tekočin	Kron	
		Dohodki	Troški	Primanjkljaj	v denarju	v delu	skupaj	vina				
Kron	Kron	Kron	%			%		K	v	vin.	Kron	
Vogrsko . . .	Bukovica . . .	1235	3385	2150	30	.	30	100	100	2 20	.	3252
	Vogriško . . .	732	4493	3761	100	.	100	100	100	2 .	.	3804

III. Davčni okraj Ajdovščina.

Ajdovščina . . .	Ajdovščina . . .	1952	12151	10199	79	.	79	100	100	3 40	08	7122
Kamnje . . .	Kamnje . . .	526	3263	2737	110	.	110	50	50	2 20	.	2170
Črniče . . .	Črniče . . .	951	4756	3805	*) 45	.	45	100	.	3 40	20	4007
	Batuje . . .	758	1869	1111	*) 45	.	45	100	.	3 40	20	1661
Sv. Križ . . .	Selo . . .	1005	1879	874	*) 45	.	45	100	.	3 40	20	1621
	Sv. Križ . . .	1402	8273	6871	90	50	140	100	100	3 40	20	4996
Dobravlje . . .	Dobravlje . . .	137	3316	3179	120	50	170	150	150	3 40	.	1811
	Velike Žablje . . .	192	3467	3275	145	50	195	100	100	3 40	20	1932
Gabrje . . .	Gabrje . . .	317	1972	1655	50	.	50	100	.	2 20	.	2309
Gojačevo . . .	Gojačevo . . .	819	1914	1095	110	.	110	100	100	2 .	.	1005
Lokavec . . .	Lokavec . . .	2451	6335	3884	70	.	70	80	80	3 40	.	3789
	Dol-Otlica . . .	406	4043	3637	103	.	103	50	50	3 .	.	2459
Rihenberg . . .	Rihenberg . . .	1321	4252	2931	50	.	50	100	100	3 40	.	5896
	Berje . . .	1068	2601	1533	50	.	50	100	100	3 40	.	3232
Šmarije . . .	Šmarije . . .	836	4804	3968	75	.	75	100	.	.	20	4567
Skrilje . . .	Skrilje . . .	265	1859	1594	149	.	149	80	.	2 20	.	868
	Sv. Tomaž . . .	503	2540	2037	93	.	93	80	.	2 20	.	1886
Vrtovin . . .	Vrtovin . . .	1133	3618	2485	78	.	78	50	50	2 .	.	2901

IV. Davčni okraj Kanal.

Ajba . . .	Ajba . . .	250	3338	3088	45	25	70	50	50	2 20	10	4415
Anhovo . . .	Anhovo . . .	270	1509	1239	53	.	53	75	75	2 .	20	2051
	Plave . . .	711	2675	1964	57	.	57	75	75	2 .	20	3223
Avče . . .	Ukanje . . .	26	624	598	56	.	56	75	75	2 .	20	984
	Avče . . .	606	2221	1615	22	60	82	100	100	2 20	15	2606

*) 45 % tna doklada izključno za bolniške troške.

ŽUPANIJA	DAVČNA OBČINA	Po			Razkazani primanjkljeji se pokrije :							Izravni davek Kron	
		potrjenem proračunu			z doklado				z davščino				
		za leto 1903			na		na		od vsacega hek- tolitra piva	od vsacega litra žg. opoj. tekočin	Kron		
		znašajo :			vse neposredne državne davke		užitnino						
Dohodki	Troški	Primanj- kljeji	v de- narju	v delu	sku- paj	vina	mesi						
Kron	Kron	Kron	%			%		Kron	v	vin.	Kron		
Bate	Bate	1547	2956	1409	*** 120 140	.	60	50	50	2	20	.	2865
Banjšica	Banjšica	833	3987	3154	54	55	109	100	100	2	.	.	3539
Kanal	Kanal	1423	3001	1578	45	.	45	100	48	3	36	22	3533
	Bodrež	242	712	470	46	.	46	100	48	3	36	22	1033
	Gorenjavas	710	1525	815	35	.	35	100	48	3	36	22	2330
	Idrija	218	575	357	42	.	42	100	48	3	36	22	851
	Morsko	421	694	273	30	.	30	100	48	3	36	22	990
	Vrh	414	798	384	55	.	55	100	48	3	36	22	704
Kal	Kal	2479	7482	5003	45	35	80	50	50	.	.	20	6078
Deskla	Deskla	1543	6330	4787	37	56	93	50	50	.	.	.	4688
Lokovez	Lokovez	586	1838	1252	62	.	62	.	.	.	.	.	2044
Ročinj	Ročinj	24	1907	1883	50	.	50	100	100	2	.	22	2423
	Doblar	6	394	388	70	.	70	100	100	2	.	22	540

V. Davčni okraj Gradišče:

Fara	Fara	11272	20783	9511	82	.	82	100	100	3	40	20	7905
Gradišče	Gradišče	20360	42641	22281	55	.	55	150	50	3	40	22	17722
Marjan	Marjan	3531	8424	4893	60	.	60	80	80	2	.	20	8055
	Korona	1953	3401	1448	60	.	60	80	80	2	.	20	2042
Romans	Romans	6034	13145	7111	*) 157) 152	.	157 152	90	90	3	40	22	8305
	Frata	392	1606	1214	**) 172) 163	.	172 163	90	90	3	40	22	1489
Zagraja	Zagraja	2074	9667	7593	54	.	54	150	150	3	.	20	5374
	Boškin	92	129	37	.	.	.	.	.	.	.	.	230
	Sv. Martin	196	1545	1349	80	.	80	150	150	3	.	20	637
	Sdravščina	248	4133	3885	29	.	29	150	150	3	.	20	4765
Verša	Verša	2784	5257	2473	30	.	30	75	75	3	40	22	5374
Vileš	Vileš	6080	12570	6490	70	.	70	75	75	3	.	20	6495

VI. Davčni okraj Červinjan:

Ajel	Ajel	7241	22309	15068	131	.	131	160	160	3	40	20	10101
Oglej	Oglej	7653	23638	15985	54	.	54	100	100	3	20	20	24269

*) na zemljarino — **) na druge izravne davke — ***) izključno za bolniške troške

ŽUPANIJA	DAVČNA OBČINA	Po			Razkazani primanjkljevi se pokrije :							Izravni davek
		potrjenem proračunu			z doklado				z davščino			
		za leto 1903			na			na		od vsacega hek- tolitra piva	od vsacega litra žg opoj tekočin	
		znašajo :			vse neposredne državne davke			užitnino				
Dohodki	Troški	Primanj- kljevi	v de- narju	v delu	sku- paj	vina	mesá	K	v	vin.		
Kron	Kron	Kron	%			%					Kron	
	Belveder . . .	.	1248	1248	56	.	56	.	.	.	.	2217
Čamplung . . .	Čamplung . . .	1928	6908	4980	80	.	80	60	60	3 40	20	6292
	Kavenzan . . .	271	2943	2672	100	.	100	60	60	3 40	20	2790
Červinjan . . .	Červinjan . . .	9364	43908	34544	*150 **1200	.	150 1200	135	100	3 40	22	15344
Fiumičel . . .	Fiumičel . . .	9962	27582	17620	74	.	74	100	100	2 20	15	20734
	Morožinski otok .	.	5896	5896	91	.	91	.	.	.	.	6545
Gradež . . .	Gradež . . .	52980	72141	19161	49	.	49	150	150	3 40	20	18022
Jvanic . . .	Jvanic . . .	3125	5339	2214	*100 **177	.	100 177	100	100	3 40	20	4209
Muškli . . .	Muškli . . .	470	4089	3619	68	.	68	100	100	3 40	17	3241
	Pradičjol . . .	414	2405	1991	77	.	77	.	.	.	.	2596
	Strassoldo . . .	467	4527	4060	88	.	88	100	100	3 40	12	3871
Perteole . . .	Perteole . . .	2572	12911	10339	63	.	63	50	50	1 50	10	14705
Ruda . . .	Ruda . . .	12446	12360	.	.	.	.	.	.	.	.	9764
Škodovaka . . .	Škodovaka . . .	280	10051	9771	110	.	110	50	50	3 40	20	8503
Tapoljan . . .	Tapoljan . . .	5382	4731	.	.	.	.	.	.	.	.	4714
Terc . . .	Terc . . .	8075	19405	11330	75	.	75	50	50	3 40	22	17168
Villa-Vicentina . . .	Villa-Vicentina . . .	1939	8681	6742	75	*6	81	50	50	.	.	8413
Višk . . .	Višk . . .	2454	4080	1626	25	.	25	50	50	2 20	20	3384
Sv. Vid . . .	Sv. Vid . . .	3225	4857	1632	15	.	15	50	50	2	.	5838
	Kraulj . . .	1835	4010	2185	35	.	35	50	50	1	16	3473

V II. D a v č n i o k r a j K o r m i n :

Biljana . . .	Biljana . . .	577	7009	6432	52	40	92	100	100	3 40	.	5796
Bračan . . .	Bračan . . .	2642	8372	5730	60	.	60	80	80	3 40	20	5913
Kapriava . . .	Kapriava . . .	3368	4699	1331	*120 **143	.	120 143	100	100	3 40	20	3746
	Speša . . .	130	1486	1356	50	.	50	100	100	3 40	.	2684
Čopris-Viskon . . .	Čopris . . .	1267	2911	1644	41	.	41	50	50	3	.	3309
	Viskon . . .	509	2364	1855	74	.	74	50	50	3	.	2313

* na zemljarino — ** na druge izravne davke.

ŽUPANIJA	DAVČNA OBČINA	Po			Razkazani primanjkljaj se pokrije :								Izravni davek
		potrjenem proračunu			z doklado				z davščino				
		za leto 1903			na		na		od vsacega hek- tolitra piva	od vsacega litra žg. opoj. tekočin			
		znašajo :			vse neposredne državne davke		užitnino						
Dohodki	Troški	Primanj- kljaj	v de- narju	v delu	sku- paj	vina	mesá						
Kron	Kron	Kron	%			%		K	v	vin.	Kron		
Kormin . . .	Kormin . . .	65025	110773	45748	57	.	57	150	83	3 40	20	44801	
Kožbana . . .	Kožbana . . .	69	1800	1731	74	100	174	70	70	3 .	.	2092	
	Mernik . . .	62	2877	2815	74	100	174	70	70	3 .	.	3404	
Dolenja . . .	Dolenja . . .	571	12282	11711	98	50	148	100	.	3 40	22	6801	
Sv. Lovrenc . . .	Sv. Lovrenz . . .	4186	5282	1096	30	.	30	100	100	3 .	20	3747	
Medana . . .	Medana . . .	2029	5140	3111	48	.	48	100	.	3 40	.	4240	
Medeja . . .	Medeja . . .	5403	10106	4703	50	.	50	50	50	3 40	10	7469	
Morar . . .	Morar . . .	1544	3898	2354	154	.	75	80	80	2 .	20	3085	
Muša . . .	Muša . . .	3314	6012	2698	30	.	30	100	100	2 20	20	6372	

VIII. Davčni okraj Tržič.

Sv. Kanzian . . .	Sv. Kanzian . . .	1417	7992	6575	63	.	63	100	100	3 40	12	9187
	Pieris . . .	1487	4765	3278	49	.	49	100	100	3 40	12	4197
Doberdob . . .	Doberdob . . .	1540	2409	869	40	.	40	100	100	2 20	.	1427
Devin . . .	Devin . . .	1436	6607	5171	105	.	105	100	100	3 20	22	3743
	Jamlje . . .	710	672	.	6	.	6	.	.	.	.	1032
	Medjevača . . .	454	919	465	38	.	38	100	100	.	.	1216
Foljan . . .	Foljan . . .	1627	6767	5140	80	.	80	150	150	3 40	22	3808
	Redipulja . . .	899	4801	3902	120	.	120	150	150	3 40	22	2493
Tržič . . .	Tržič . . .	19008	39525	20517	63	.	63	200	119	3 40	22	29760
	Sv. Polo . . .				75	.	75	200	119	3 40	22	
	Starancan . . .	238	9085	8847	105	.	105	150	100	3 40	22	
Sv. Peter . . .	Sv. Peter . . .	1596	6786	5190	110	.	110	130	130	3 40	22	4316
	Kaseljan . . .	371	4758	4387	150	.	150	130	130	3 40	22	2871
Ronki . . .	Ronki . . .	6296	18174	11878	50	.	50	120	120	3 40	22	12865
	Vermeljan . . .	286	5837	5551	80	.	80	120	120	3 40	22	4350
Turjak . . .	Turjak . . .	2048	8600	6552	114	a)	94	150	150	3 40	22	4275

* za politično občino — ** za cerkveno občino — a) na zemljarino — b) na druga izravne davke.

ŽUPANIJA	DAVČNA OBČINA	Po potrjenem proračunu za leto 1903 znašajo:			Razkazani primanjkljaj se pokrije:							Izravni davek Kron
					z doklado				z davščino			
		Dohodki	Troški	Primanj- kljaj	v de- narju	na vse neposredne državne davke		na užitnino		od vsacega hek- tolitra piva	od vsacega litra žg. opoj. tekočin	
						v delu	sku- paj	vina	mesi			
		Kron	Kron	Kron		%	%	%	%	K	v	

IX. Davčni okraj Tolmin:

Grahovo	Grahovo	260	1639	1379	75	.	75	25	25	1	.	10	1766
	Kneža	1189	3563	2374	100	.	100	25	25	1	.	10	2147
	Nemškirot	696	1724	1028	90	.	90	25	25	1	.	10	1092
	Obloke	357	1123	766	85	.	85	25	25	1	.	10	707
	Podberdo	906	2709	1803	50	.	50	50	50	2	.	10	2330
	Stražišče	598	1582	984	90	.	90	25	25	1	.	10	915
Sv. Lucija	Sv. Lucija	496	3195	2699	76	30	106	35	35	.	.	.	2547
	Idrija	358	1692	1334	72	30	102	35	35	.	.	.	1308
	Lom	431	2170	1739	76	30	106	35	35	.	.	.	1641
	Modrejce	125	1179	1054	93	30	123	35	35	.	.	.	857
	Slap	47	1834	1787	70	30	100	35	35	.	.	.	1787
Sv. Viška gora (Glej okraj Cerklno)	Prapetno	188	2008	1820	43	50	93	.	.	.	.	.	1969
Ponikve	Ponikve	626	1676	1050	48	50	98	.	.	.	.	.	2189
	Pečine	259	713	454	48	50	98	.	.	.	.	.	946
Tolmin	Tolmin	3155	9298	6143	70	.	70	50	50	2	.	.	4708
	Čadra	956	2008	1052	115	.	115	.	.	.	.	.	915
	Dolje	1094	1988	894	60	.	60	25	25	.	.	.	1410
	Lubin	425	1249	824	90	.	90	25	25	.	.	.	854
	Podmelec	827	2514	1687	85	.	85	25	25	.	.	.	1835
	Polubin	982	3047	2065	120	.	120	25	25	.	.	.	1613
	Zatolmin	660	2012	1352	105	.	105	25	25	.	.	.	1273
	Volarje	543	1823	1280	120	.	120	25	25	.	.	.	1023
	Zabče	1811	2632	821	80	.	80	25	25	.	.	.	1014
Volče	Volče	433	2332	1899	50	.	50	30	30	1	.	.	3816
	Čiginj	54	1087	1033	87	.	87	30	30	1	.	.	1180
	Kozarišče	127	962	835	86	.	86	30	30	1	.	.	965
	Rate	12	670	658	90	.	90	.	.	.	.	.	731
	Selo	2	1593	1591	122	40	162	.	.	.	.	.	990

ŽUPANIJA	DAVČNA OBČINA	Po			Razkazani primanjkljevi se pokrije :							Izravni davek Kron
		potrjenem proračunu			z doklado				z davščino			
		za leto 1903			na vse neposredne državne davke			na užitnino		od vsacega hektolitra piva	od vsacega litra žg. opoj. tekočin	
		znašajo :			v denarju	v delu	skupaj	vina	mesa			
Dohodki	Troški	Primanjkljevi	%			%		K	v	vin.		
Kron	Kron	Kron										

X. Davčni okraj Kobarid :

Breginj . . .	Breginj . . .	1413	1933	520	16	.	16	30	30	2	.	06	2338
	Robedišče . . .	1840	2025	185	16	.	16	30	30	2	.	06	359
Kobarid . . .	Kobarid . . .	816	5751	4935	38	.	38	55	50	2	.	12	3488
	Sužid	31	779	748	72	.	72	55	50	.	.	12	978
	Svina	1803	2116	313	44	.	44	.	.	.	.	.	725
Kreda	Kreda	2260	4518	2258	45	.	45	35	35	2	.	04	3813
Drežnica	Drežnica	1434	3489	2055	37	50	87	50	.	.	.	16	2153
Idrsko	Idrsko	792	4394	3602	69	.	69	70	70	2	.	12	2498
Libušno	Kamno	98	2368	2270	69	16	85	50	.	.	.	04	1748
	Ladra	452	2788	2336	46	16	62	.	.	.	.	.	519
	Smast	245	682	437	47	16	63	50	50	.	.	06	1410
	Vrsno	835	891	56	38	16	54	.	.	.	.	.	1116
Livsek	Livsek	1059	2169	1110	37	.	37	70	70	2	.	06	1847
Sedlo	Sedlo	1645	2450	805	20	.	20	75	60	2	.	09	1905
Trnovo	Trnovo	1264	1498	234	20	.	20	30	30	1	.	08	1082

XI. Davčni okraj Bovec :

Čez-soča	Čez soča	5872	8766	2894	110	.	110	.	.	.	.	10	2385
Log	Log	1819	2689	870	46	.	46	25	.	1	.	03	1283
	Strmec	1344	1733	389	46	.	46	25	.	1	.	03	
Bovec	Bovec	5514	15099	9585	100	.	100	40	40	1	40	$\frac{12}{16}$	6803
	Koritnica	665	1384	719	95	.	95	40	.	1	40	06	678
Žaga	Žaga	1793	2037	1244	80	.	80	50	50	1	.	01	1431
Srpenica	Srpenica	1375	2068	693	51	20	71	.	.	.	.	.	1533
Soča	Soča	2013	2817	804	60	.	60	.	.	.	.	.	1347
Trenta	Trenta	1328	1880	552	59	.	59	18	.	.	.	12	723

ŽUPANIJA	DAVČNA OBČINA	Po potrjenem proračunu za leto 1903 znašajo:			Razkazani primanjkljaj se pokrije:						Izravni davek Kron	
					z doklado			z davščino				
		Dohodki	Troški	Primanj- kljaj	na vse neposredne državne davke			na užitnino		od vsacega hek- tolitra piva		od vsacega litra žg. opoj. tekočin
					v de- narju	v delu	sku- paj	vina	mesá			
		Kron	Kron	Kron	%			%		K		v

XII. Davčni okraj Cerčno:

Cerčno	Cerčno	2653	5096	2443	20	20	40	40	40	1	.	.	3088
	Bukovo	1048	4844	3796	96	100	196	.	.	.	.	.	1923
	Gorje	716	2700	1984	95	100	195	.	.	.	.	.	1034
	Jesenice	270	1038	768	76	50	126	.	.	.	.	.	610
	Labinje	123	1190	1067	90	60	150	.	.	.	.	.	714
	Novake dol.	31	1330	1299	145	100	245	.	.	.	.	.	731
	„ gor.	120	1911	1791	100	100	200	.	.	.	.	.	864
	Orehek	138	1252	1114	130	100	230	.	.	.	.	.	485
	Otalež	1657	5788	4131	95	36	131	.	.	.	.	.	3138
	Planina	25	1888	1863	125	50	175	.	.	.	.	.	863
	Reka-Ravna	179	1552	1373	80	62	142	.	.	.	.	.	988
	Zakriž	242	1083	841	57	100	157	.	.	.	.	.	540
Št. Viška Gora	Št. Viška Gora	727	2603	1876	42	50	92	.	.	.	.	.	2050
	Police	184	547	363	36	50	86	.	.	.	.	.	421
	Prapetno . . . . . (glej okraj Tolmin)	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Šebrelje	Šebrelje	97	3514	3417	100	20	120	80	.	2	20	20	1968

XIII. Davčni okraj Sežana:

Avber	Avber	620	2070	1450	80	.	80	50	50	2	.	.	1824
Lokev	Lokev	2895	4280	1385	25	.	25	50	50	3	40	16	2454
Dutovlje	Dutovlje	2168	4358	2190	²⁰ / ₁₅₀	.	70	50	50	3	.	20	3019
Naklo	Skupne potrebsčine	1200	14195	12995	.	.	80	100	100	3	.	20	8190
	Naklo	221	228	7	65	30	95	.	.	.	.	.	594
	Barka	18	517	499	125	30	155	.	.	.	.	.	841
	Dane	567	567	.	65	30	95	.	.	.	.	.	803
	Divača	1427	1427	.	95	.	95	.	.	.	.	.	3159
	Ležeče	260	260	.	65	30	95	.	.	.	.	.	741
	Misleče	44	186	142	111	30	141	.	.	.	.	.	307

* 20%tna doklada izključno za bolniške troške.

ŽUPANIJA	DAVČNA OBČINA	Po			Razkazani primanjkljaj se pokrije :								Izravni davek
		potrjenem proračunu			z doklado				z davščino				
		za leto 1903			na vse neposredne državne davke			na užitnino		od vsacega hektolitra piva	od vsacega litra žg. opoj. tekočin	Kron	
		Dohodki	Troški	Primanjkljaj	v denarju	v delu	skupaj	vina	mesa				
Kron	Kron	Kron	%			%		K	v	vin.	Kron		
	Podgrad	68	141	73	90	30	120	.	.	.	.	.	290
	Škoflje	188	382	194	85	30	115	.	.	.	.	.	991
	Vareje	63	198	135	125	30	155	.	.	.	.	.	226
	Vatovlje	30	192	162	135	30	165	.	.	.	.	.	238
Povir	Povir	1633	2688	1055	30	60	90	100	100	2	20	.	2453
	Merče	826	1263	437	25	60	85	100	100	2	20	.	1314
Veliki-Repen . .	Veliki-Repen . .	3308	3449	141	10	.	10	75	75	2	.	20	1515
	Voglje	1720	2240	520	60	.	60	25	25	2	.	20	867
Rodik	Rodik	3431	5096	1665	50	.	50	100	100	2	20	20	1699
Skopo	Skopo	366	1476	1110	104	.	104	50	50	3	40	20	1067
	Krajuavas	230	1218	988	130	.	130	50	50	3	40	20	760
Sežana	Sežana	7860	33813	25953	33	25	58	100	100	3	20	16	10898
Zgonik	Zgonik	900	2831	1931	100	50	150	90	90	2	.	.	1546
	Gabrovica	220	2640	2420	130	50	180	90	90	2	.	.	1312
	Salež	780	2089	1259	90	50	140	90	90	2	.	.	1178
Štorje	Štorje	708	1865	1157	50	.	50	50	50	2	.	10	1854
	Kazlje	588	1572	984	60	.	60	50	50	2	.	10	1506
Tomaj	Tomaj	320	1326	1006	40	.	40	100	100	3	20	20	2386
	Križ	290	1145	855	45	.	45	100	100	3	40	20	1899
	Utovlje	123	649	526	40	.	40	100	100	3	20	20	1343

XIV. Davčni okraj Komen :

Brestovica	Brestovica	522	5889	5367	192	100	292	150	.	2	20	.	1703
Brje	Brje	291	2657	2366	154	90	244	100	100	3	40	20	907
Kobiljaglava . . .	Kobiljaglava . . .	457	4453	3996	209	50	259	100	.	2	.	10	1552
Komen	Komen	1040	6810	5770	94	50	144	100	100	3	40	20	3319
	Malidol	228	588	360	128	50	178	100	100	3	40	.	275
	Sveto	398	1853	1455	94	50	144	100	100	3	20	.	1113
	Tomačevica	395	1538	1143	128	50	178	100	100	3	40	.	778

ŽUPANIJA	DAVČNA OBČINA	Po			Razkazani primanjkljaj se pokrije :								Izravni davek	
		potrjenem proračunu			z doklado				z davščino					
		za leto 1903			na vse neposredne državne davke			na užitnino		od vsacega hek- tolitra piva	od vsacega litra žg. opoj. tekočin	Kron		Kron
		znašajo:			v de- narju	v delu	sku- paj	vina	mesá					
Dohodki	Troški	Primanj- kljaj	%			%		K	v	vin.	Kron			
Kron	Kron	Kron												
	Volčji grad . . .	478	1683	1205	108	50	158	100	100	3 40	.	843		
Kopriva . . .	Kopriva . . .	1204	2022	818	100	.	100	100	100	2 20	20	1239		
Štanjel . . .	Štanjel . . .	744	2009	1265	98	36	134	45	45	2 .	20	1293		
	Kobdilj . . .	248	1368	1120	76	36	112	45	45	2 .	20	1293		
	Koboli . . .	105	349	244	94	36	130	45	45	2 .	20	1293		
	Hruševica . . .	122	653	531	82	36	118	45	45	2 .	20	643		
Gabrovica . . .	Gabrovica . . .	786	2905	2119	100	100	200	100	100	3 40	20	927		
Gorjansko . . .	Gorjansko . . .	802	6506	5704	140	115	255	100	100	3 40	20	1937		
	Ivanigrad . . .	348	2212	1864	200	115	315	100	100	3 40	20	573		
Mavhinje . . .	Mavhinje . . .	310	4438	4128	20	60	80	80	80	3 40	20	3143		
Nabrežina . . .	Nabrežina . . .	9357	12930	3573	5	.	05	10	.	1 .	08	10622		
Pliskovica . . .	Pliskovica . . .	723	4310	3587	95	100	195	50	50	3 .	.	1840		
Šempolaj . . .	Šempolaj . . .	452	2500	2048	110	50	160	90	90	2 .	.	1024		
Škrbina . . .	Škrbina . . .	788	4993	4205	200	55	255	100	100	3 40	20	1527		
Selo . . .	Selo . . .	711	1871	1160	24	100	124	100	.	2 20	.	860		
Slivno . . .	Slivno . . .	356	2210	1854	100	90	190	90	90	3 40	.	1054		
Štjajk . . .	Štjajk . . .	2961	3577	616	40	50	90	50	50	.	.	2400		
Temnica . . .	Temnica . . .	550	1305	755	30	40	70	100	100	3 40	20	1202		
	Kostanjevica . . .	3070	4746	1676	30	40	70	100	100	3 40	20	1536		
	Lipa . . .	294	1045	751	58	40	98	100	100	3 40	20	765		
Velikidol . . .	Velikidol . . .	1070	2004	934	80	.	80	100	100	2 .	20	887		
Vojševica . . .	Vojševica . . .	502	2605	2103	72	140	212	100	100	2 .	20	906		

DEŽELNO KNJIGOVODSTVO.

V Gorici, meseca junija 1903.

Ravnatelj :

KAUČIČ

POSNETEK

obsegajoč podatke proračunov **cestnih odborov** za leto 1903 in doklade vpeljane v pokritje dotičnih primanjkljejev.

OKRAJ	Dohodki kron	Troški kron	Primanjkljeji kron	Omenjeni primanjkljeji se pokrije z doklado na vse izravne davke izvemši osebno dohodarino		Javni davki celega okraja kron	
				v o b č i n a h			
				v denarju %	v delu		
Ajdovščina . . .	30	10350	10320	{ Rihenberg, Vel. Žablje, Ajdovščina, Lokavec, Šmarje, Batuje, Sv. Križ, Črniče, Selo } Brje, Dobravlje, Gojače, Kamuje, Skrilje, Vrtovin . Gabrije, Dol-Ōtlica in Sv. Tomaž	20 19 18	. . .	54602
Bovec	.	8600	8600	{ Čezsoča . . . . . Soča in Trenta . . . . . Bovec, Koritnica . . . . . Log, Štrmec, Srpenica in Žaga	40 30 20 12	. . . .	17182
Cerkno	700	5560	4860	V vseh občinah tega okraja	25	.	19443
Červinjan . . .	10200	28585	18385	V vseh občinah tega okraja	9	.	194365
Gorica, mesto . .	.	.	.	{ Cestne potrebščine sprejete so v proračunu goriškega mesta }	.	.	585498
Goriška okolica	22140	69430	47290	V vseh občinah tega okraja	27	.	183024
Gradiška	800	7533	6733	{ V vseh občinah tega okraja { na hišno-razredni, najemniški in } na obrtni davek } na zemljarino	12 8	. .	67121
Kanal	35750	43416	7666	{ Ročinj in Doblar . . . . . Ajba . . . . . Razun tega v vseh občinah okraja	23 14 15	. . .	44899
Kobarid	.	12070	12070	{ Breginj, Robedišče, Kred, Kamno, Ladri, Smast, Vrsno in Sedlo na vse izravne davke po } Kobarid, Svino, Sužid, Drežnica, Idrsko, Livek in } Trnovo na obrtni davek } Razun tega na vse izravne davke v celem okraju .	20 20 35	. . .	26125

OKRAJ	Dohodki	Troški	Primanjklje	Omenjeni primanjklje se pokrije z doklado na vse izravne davke izvzemši osebno dohodarino		Javni davki celega okraja		
				v o b č i n a h				
				v de- narju	v delu			
kron	kron	kron		%	kron			
Komen . . .	16216	30628	14412	Gorjansko, Ivanigrad, Kobiljaglava, Komen, Kobdil, Koboli, Kostanjevica, Nabrežina, Šempolaj, Škrbina, Štanjel, Tomačevica in Vojsčica	.	30	42709	
				Brje, Gabrovica, Hruševica, Lipa, Malidol, Pliskovica, Selo, Slivno, Sveto, Temnica in Volčjigrad	.	20		
				V vseh občinah tega okraja	10	.		
Kormin . . .	160	18873	18713	Biljana, Kožbana, Dolenje, Medana in Mernik . .	24	.	105791	
				Bračan, Kapriva, Čopris, Kormin, Sv. Lovrene, Medeja, Morar, Muša, Speša in Viškon	16	.		
Sežana . . .	6600	18000	11400	na zemljarino, hišno-razredni in najemniški davek	Avber, Divača, Dutovlje, Krajinavas, Križ, Merče, Povir, Skopo, Sežana, (Toma), Utevlje, Voglje, Gabrovec, Salež, Štjajk in Kopriva	20	.	54131
					Kazlje, Ležeče, Lokev, Štorje, Velikirepen, Zgonik, Naklo in Škoflje	18	.	
					Barka, Dane, Misleče, Podgrad, Rodik, Vारेje in Vatovlje	15	.	
					na pridobninski in dohodarinski davek v vseh občinah tega okraja	30	.	
Tržič . . .	473 1500	553 9672	80 8172	v občinah na Krasu: Jamlje, Medjavača, Doberdob in Devin	1	.	7419 90795	
				v vseh občinah v nižini	9	.		
Tolmin . . .	.	15260	15260	Kneža, Grahovo, Obloke in Podbrdo na hišarino in najmarino	41	.	44427	
				in na vse druge davke	55	.		
				V vseh drugih občinah na hišarino in najmarino	21	.		
				in na vse druge izravne davke	35	.		

Deželno knjigovodstvo

v Gorici, meseca junija 1903.

Ravnatelj:

KAUČIČ.

